

دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام

طرح پژوهشی:

تدوین شاخص های نظارتی سیاست های کلی بخش شهرسازی

مجری طرح: دکتر حمیده امکچی

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی
کمیته مسکن، آمایش و شهرسازی

زمستان ۱۳۸۸

مجری طرح: دکتر حمیده امچی

همکاران مطالعات: دکتر هادی سعیدی مهندس منیرالسادات شهابی

فهرست مطالب

۱- بررسی و ارائه روش شناسی فرآیند تبدیل سیاست ها به شاخص های ارزیابی	۵
۱-۱- روش شناسی فرایند تبدیل سیاست ها به شاخص های ارزیابی	۵
۱-۱-۱- روش شناسی تبدیل سیاست های کلی به اهداف کیفی	۶
۱-۱-۲- روش شناسی تبدیل اهداف کیفی به اهداف کمی	۷
۱-۱-۳- روش شناسی تبدیل اهداف کمی به شاخص ها	۱۰
۱-۱-۴- تدوین شاخصهای ترکیبی	۱۴
۲- نگاهی به روند گذشته و لزوم شاخص سازی در حوزه شهرسازی	۱۶
۲-۱- بررسی روند گذشته	۱۶
۲-۲- ۲ سابقه طرح های شهرسازی	۱۸
۲-۲- برنامه های توسعه اقتصادی- اجتماعی کشور از (۱۳۲۷ تا ۱۳۸۸) حوزه شهرسازی	۱۹
۲-۴- برنامه های عمران شهری و شهرسازی پس از انقلاب	۲۱
۲-۵- جمع بندی از برنامه های شهرسازی کشور:	۲۳
۳- سیاست های کلی در حوزه شهرسازی	۳۲
۳-۱- تشریح سیاست های کلی نظام در حوزه شهرسازی	۳۲
۳-۲- تقویم زمانی و روند تحقق اهداف کیفی و کمی و شاخص های مربوط به آن	۴۱
۴- تبیین و ارزیابی عملکرد نظام در سالهای ۸۴ و ۸۵ بر اساس شاخص های تدوین شده	۵۴
۴-۱- روند متغیر های عمده بخش عمران شهری در سالهای ۱۳۷۳ تا ۱۳۷۶	۵۴
۴-۲- بررسی عملکرد بخش شهرسازی بر اساس مواد قانونی برنامه چهارم توسعه	۵۴
۴-۲- تبیین و ارزیابی عملکرد نظام در سال های ۸۴ و ۸۵ بر اساس شاخص های تدوین شده	۵۶
۵- بررسی مقایسه ای و تطبیقی وضعیت کنونی شاخص های ارزیابی در ایران با استانداردهای کشورهای منتخب ۵۸	
۵-۱- ساختار اقتصادی- اجتماعی این کشور ها	۵۸
۵-۲- ساختار سیاسی و تشکیلات مدیریتی کشور	۵۸
۵-۳- قوانین اساسی و حقوق عمومی کشور	۵۸
۵-۴- شاخص سازی های رایج در برخی از کشورها برای نشان دادن کیفیت زندگی شهری	۶۹
۵-۵- شاخص های توسعه شهری در سطح بین المللی توصیه شده توسط هایپنات:	۶۹
۵-۶- برنامه تهیه شاخص های شهری - نمونه موردی شهر ولیکوتورنو - بلغارستان	۷۳
۵-۷- جداول مقایسه ای از برخی شاخص های ایران با کشورهای دیگر	۷۴
۶- پیشنهاد چارچوب اخذ گزارش عملکرد از سازمان ها و دستگاه ها بر اساس شاخص های ارزیابی	۸۰
۷- پیشنهاد ارایه سیاست های کلی جدید و یا اصلاح سیاست های کنونی	۸۶
پیوست ها	۸۸
پیوست شماره یک: ادبیات نظری تحقیق	۸۹
پیوست شماره دو: شاخص های ترکیبی	۱۰۰
پیوست شماره سه: شناسنامه شاخص ها	۱۰۴
پیوست شماره چهار: فرم پرسشنامه پیشنهادی اخذ گزارش از سازمان ها	۲۲۴
منابع و مآخذ	۲۲۶

فهرست جداول

- جدول شماره ۱: ویژگی های مطلوب مجموعه اهداف بنیادی ۶
- جدول شماره ۲: شاخص ها ، اهداف کمی و کیفی زیست محیطی ۹
- جدول شماره ۳: نمونه هایی از تبدیل سیاست به هدف کیفی، کمی و شاخص های مرتبط ۱۱
- جدول شماره ۴: بخش شهرسازی(عمران شهری) در برنامه اول ۷۲- ۱۳۶۸ ۲۷
- جدول شماره ۵: بخش شهرسازی (عمران شهری) در برنامه دوم ۷۸-۱۳۷۲ ۲۸
- جدول شماره ۶: بخش شهرسازی (عمران شهری) در برنامه سوم ۸۳- ۱۳۷۹ ۲۹
- جدول شماره ۷: بخش شهرسازی(عمران شهری) در برنامه چهارم ۸۸- ۱۳۸۴ ۳۰
- جدول شماره ۸ : سیاست کلی اول. ۴۲
- جدول شماره ۹: سیاست کلی دوم. ۴۳
- جدول شماره ۱۰: سیاست کلی سوم ۴۵
- جدول شماره ۱۱: سیاست کلی چهارم. ۴۶
- جدول شماره ۱۲: سیاست کلی پنجم ۴۷
- جدول شماره ۱۳: سیاست کلی ششم ۴۹
- جدول شماره ۱۴: سیاست کلی هفتم. ۵۰
- جدول شماره ۱۵: سیاست کلی هشتم ۵۱
- جدول شماره ۱۶: سیاست کلی نهم ۵۲
- جدول شماره ۱۷: سیاست کلی دهم ۵۳
- جدول شماره ۱۸: روند متغیرهای عمده بخش عمران شهری در سال های ۱۳۷۳ تا ۱۳۷۶ ۵۴
- جدول شماره ۱۹: عملکرد مواد قانونی برنامه چهارم در بخش شهرسازی در سال ۱۳۸۴ ۵۵
- جدول شماره ۲۰: تبیین و ارزیابی عملکرد نظام بر اساس شاخصهای ارزیابی سیاستهای کلی ۵۷
- جدول شماره ۲۱: نظام برنامه ریزی شهری در کشور فرانسه ۵۹
- جدول شماره ۲۲: نظام برنامه ریزی شهری در کشور انگلستان ۶۰
- جدول شماره ۲۳: نظام برنامه ریزی شهری در کشور آمریکا ۶۱
- جدول شماره ۲۴: نظام برنامه ریزی شهری در کشور آلمان ۶۲
- جدول شماره ۲۵: نظام برنامه ریزی شهری در کشور سوئد ۶۲
- جدول شماره ۲۶: شاخص های توسعه شهری در چند کشور اروپایی: ۶۴
- جدول شماره ۲۷: شاخص های میزان شهر نشینی ۷۵
- جدول شماره ۲۸: سوانح و ریسک در سکونتگاه ها ۷۶
- جدول شماره ۲۹: سکونت در نواحی ناسالم شهری (slum) ، حاشیه نشینی یا اسکان غیررسمی ۷۷
- جدول شماره ۳۰: سلامت و بهداشت، خدمات شهری ۷۸
- جدول شماره ۳۱: حمل و نقل شهری و برنامه های زیست محیطی ۷۹
- جدول شماره ۳۲: چارچوب پرسشنامه اخذ گزارش عملکرد از سازمانها و دستگاههای اجرایی ۸۱
- جدول شماره ۳۳: پیشنهاد ادغام و اصلاح سیاست ها ۸۷

۱- بررسی و ارائه روش شناسی فرآیند تبدیل سیاست ها به شاخص های ارزیابی

۱-۱- روش شناسی فرآیند تبدیل سیاست ها به شاخص های ارزیابی

اگر اهداف را تصویری واقع‌گرایانه از آرمان های کلان بدانیم برای دستیابی به این اهداف که معمولاً کیفی و آرمان‌گرایانه تلقی می‌شوند، مسیر یا مسیر هایی را برای رسیدن به افق مورد نظر باید طی کرد. قابل دسترس نمودن این اهداف کیفی مستلزم کمی کردن و ملموس کردن آنهاست. به طور مثال اهدافی کلان و کیفی همچون اصلاح نظام اسکان که با افزایش کارایی شبکه شهری کشور مهیا می‌شود، و یا ارتقاء کارایی اقتصادی یا ارتقاء رفاه ملی که با اهداف کیفی همچون تنظیم سیاست های پولی (سود بانکی و اعتبارات) و بهبود سیاست مالی (بخشودگی مالیاتی) و مواردی از این دست، باید با اهداف کمی مثل کاهش فاصله شهرها از حیث میزان جمعیت، یادستیابی به مدل مناسبی از توزیع شهرها در سرزمین، و افزایش رشد تولید ناخالص (تا ۷ درصد) کاهش نرخ بیکاری (تا ۸ درصد) کنترل نرخ تورم تا مرز ۱۰ درصد برای هر یک از اهداف تعیین گردد.

اما دستیابی به اهداف کمی تعیین شده در راستای اهداف کیفی و آرمانهای برنامه، مستلزم گزینش سیاست هایی است که به معنای تدقیق و عملیاتی کردن بیشتر اهداف کمی به شمار می‌آید و سیاستهایی که دستیابی به آنها را تضمین می‌کند.

در همین راستا، سیاست های اجرایی مجموعه اقداماتی در خصوص چگونگی تخصیص منابع در راستای اهداف کمی و کیفی برنامه به شمار می‌آیند. مثلاً کاهش فاصله شهرها از حیث میزان جمعیت، یا افزایش رشد تولید ناخالص داخلی تا ۷ درصد در افق برنامه، باید با سیاست هایی چون تدارک الگوی بهینه رتبه-اندازه و توزیع فضایی شهرها، و یا افزایش نرخ تشکیل سرمایه تا ۱۰ درصد، تسهیل سرمایه گذاری خارجی به میزان ۵۰ درصد قبل یا کاهش پرداخت مالیات تا ۳۰ درصد قبل و مواردی از این دست اجرایی گردند. اما شاخص دستیابی به این اهداف و سیاست ها بطور نظیر به نظیر، با شاخص هایی چون کاهش میزان نخست شهری در هر دهه به میزان مثلاً ۱۰ درصد، و یا ۱۰ درصد رشد در خصوص افزایش سرمایه گذاری، شاخص ۵۰ درصد رشد سرمایه گذاری خارجی (در طول دوره برنامه) و یا رسیدن به کاهش ۳۰ درصدی به عنوان شاخص تخفیف های مالیاتی، معنا دار می‌گردد. هدف های کیفی هر برنامه، معمولاً در چارچوب اهداف آرمانی و سیاست های کلی هر نظام شکل می‌گیرند، اهدافی که در راستای نظام ارزشی و خواست های نهایی و غایی یک جامعه تنظیم می‌شوند.

از ویژگی های مهم اهداف کیفی دسترسی به خواست هایی است که منبعث از ارزشهای ملی کشور بوده و برای جامعه عمل به پوشاندن آن تدارک دیده می‌شود. مثلاً حفظ استقلال ملی به عنوان یک هدف آرمانی یا سیاست کلی که از طریق اهداف کیفی چون نیل به خودکفایی در تأمین مایحتاج استراتژیک مثل تولید گندم کشور به دست می‌آید. یا دستیابی به منابع پایدار انرژی می‌تواند در راستای سیاست های کلی "حفظ استقلال ملی" ارزیابی شود.

روش تبدیل سیاست های کلی به اهداف کیفی از اصول زیر تبعیت می‌نماید:

۱. همراستا با آرمان یا سیاست های کلی تدارک دیده شود.
۲. قابل تعریف در ظرف زمانی مورد انتظار دوره سیاستگذاری باشد
۳. سازگاری و تناسب اهداف کیفی دارای سیاست های کلی باشد
۴. دارای بهره مندی از نقاط قوت و فرصت ها و پیش بینی راه های مقابله با ضعف ها و تهدید ها باشد
۵. در تبدیل سیاست های کلی به اهداف کیفی باید از انعطاف پذیری کافی جهت اصلاح مسیر برخوردار باشد
۶. مسیر و جهت اهداف کیفی باید همراستا با سیاست های کلی باشد

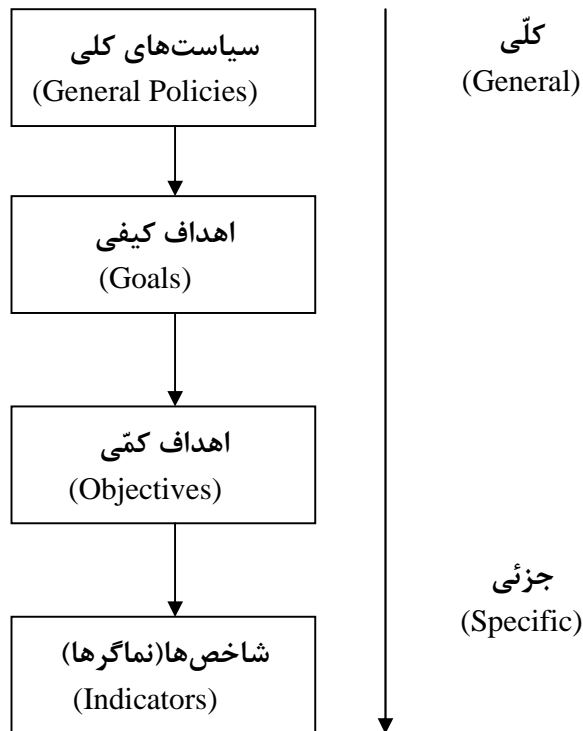
جدول شماره ۱: ویژگی های مطلوب مجموعه اهداف بنیادی

مجموعه اهداف بنیادی باید دارای این ویژگی ها باشند:
- اساسی، تا پیامد ها را برحسب دلایل بنیادی وابستگی به موقعیت مورد نظر را بیان دارند.
- کنترل پذیر، تا تنها به پیامدهایی بپردازند که از انتخاب گزینه های موجود در زمینه تصمیم تأثیری پذیرند.
- کامل، تا همه ابعاد اساسی پیامد های ناشی از گزینه های تصمیم را در بر گیرند.
- سنجش پذیر، تا اهداف را به دقت تعریف کرده و درجه تحقق آن ها را مشخص نمایند .
- عملیاتی، تا با توجه به محدودیت های زمانی و گستره فعالیت ها ، جمع آوری اطلاعات مورد نیاز برای تحلیل را عقلایی کنند.
- تجزیه پذیر، تا بررسی جداگانه اهداف متفاوت را در تحلیل ممکن می سازد.
- غیرزاید، تا ازدوباره شماری پیامد های ممکن اجتناب شود.
- موجز، تا تعداد اهداف مورد نیاز برای تحلیل تصمیم تا حد امکان کاهش یابد.
- قابل فهم، تا تولید و تبادل بینش ها برای راهبرد فرایند تصمیم گیری تسهیل شود.

مأخذ: تفکر ارزشی، رالف کینی، وحیدی مطلق، ۱۳۸۱، ص ۱۱۵

۱-۱-۱- روش شناسی تبدیل سیاست های کلی به اهداف کیفی

سیاست های کلی پس از چشم انداز بالاترین و کلی ترین سطح اهداف و آرمان ها را تشکیل می دهند. به منظور سنجش پذیری این سیاست ها، به ناچار باید آن ها را به مقولات ریزتر و جزئی تر تبدیل کرد. فرایندی که در این تحقیق، شاخص سازی به منظور ارزیابی شرایط عملی کنونی در انطباق با سیاست های کلی نامیده می شود. در این مسیر، سیاست های کلی، گام به گام جزئی تر شده و در چند مرحله به شاخص های قابل ارزیابی تبدیل می گردند. فرایند مزبور به شکل شماتیک در ذیل نشان داده شده است :



سیاست‌های کلی مصوب مجمع در بخش شهرسازی به طور کلی دارای یک سری اهداف و یک سری اقدامات است. اغلب اهداف مستتر در سیاست‌های کلی، اهداف کیفی هستند. بخش دیگری از موارد موجود در متن سیاست‌های کلی، اقدامات و طرق رسیدن به اهدافی است که در متن سیاست‌ها به آن اشاره گردیده است. معمولاً اهداف در هر سیاستی با عبارت «به منظور» و اقدامات با عبارت «از طریق» همراه است.

۲-۱-۱- روش‌شناسی تبدیل اهداف کیفی به اهداف کمی

اصولاً تبدیل اهداف کیفی به کمی اقداماتی برای ساختار دهی به اهدافی است که باید اجرایی و دست یافتنی کردند. بنابراین اهداف کمی صرفاً هنگامی قابل اتخاذ است که در راستای سیاست‌های کلی اهداف کیفی بوده و رسیدن به آن را تضمین نمایند. در همین رابطه رالف کینی معتقد است گزینه‌هایی به عنوان اهداف کمی باید برگزیده شوند که هدف کلی را محقق می‌سازند (کینی، ۱۳۸۱، ص ۲۶۷) نقطه کلیدی در این بحث چگونگی محقق ساختن سیاست‌ها و اهداف کیفی توسط اهداف کمی است. از نظر وی هدف‌های کمی یا رده پایین، ابزار یا علتی برای تحقق اهداف رده بالا (کیفی) هستند (ص ۱۰۹- کینی) کینی در این رابطه اشاره می‌کند به "شناسایی و ساختار دهی به اهداف، تعیین شناسه‌هایی برای سنجش تحقق اهداف و همچنین تعیین تابع هدف ترکیبی به صورت تابع مطلوبیت یا تابع ارزشی سنجش پذیر، اقداماتی هستند که در این راستا انجام می‌شوند"

(کینی، ۱۳۸۱، ص ۲۶۸)

در تبدیل اهداف کیفی به کمی چند مؤلفه اهمیت ویژه ای می یابند. ابتدا تدارک بستری که اقدامات لازم در آن و طی دوره مورد نظر برنامه باید صورت پذیرد و در ظرف زمانی مورد نظر تحقق پذیری آن اثبات گردد، به طوری که بتواند مورد قضاوت قرار گیرد. سپس تعیین منابع دیگری که باید صرف این اقدامات گردد، مثل مواد اولیه، نیروی انسانی، انرژی سرمایه و غیره که هر یک به عنوان مؤلفه هایی تعیین کننده در روند اقدامات اجرایی و کمی مداخله مینمایند.

در ارزیابی از تحقق اهداف کمی و صحت حصول اهداف کیفی از آن طریق با معیارهای زیر می توان به ارزیابی پرداخت:

۱. بیشینه سازی امکان دستیابی بر ترکیبی از منابع و مؤلفه های قابل دسترس

۲. بیشینه سازی احتمال تحقق با منابع مورد نظر

۳. بیشینه سازی احتمال تحقق در زمان مورد نظر

۴. کمینه سازی ترکیب هزینه ها

۵. کمینه سازی بروز عوارض جانبی و پیامدهای پیش بینی نشده

۶. کمینه سازی احتمال خطر تداخل و تأخیر در دستیابی به اهداف موازی دیگر (کینی - ۱۳۸۱ - ص ۱۵۲ - ۱۲۰)

اصولاً شناسایی اهداف کیفی، تبدیل آن به اهداف کمی، عبور از جریانی که نشانگر خواست ها و آرمان های ما می باشد به سوی اتخاذ تصمیم های عملی و اجرایی است. کمی سازی اهداف، با روشن کردن معنای اهداف، همه اهداف پنهان را آشکار و همه ابعاد تصمیم گیری را روشن ساخته و اتخاذ آن را آسان می سازد (کینی - ۱۳۸۱ - ص ۱۷۵)

در کمی سازی اهداف دو ویژگی مهم باید مد نظر باشد:

۱. مطلوبیت نسبی پیامد ها نشان داده شود.

۲. ترجیح گزینه ها نسبت به هم روشن گردد.

اصولاً هدف های کمی بر اساس شاخص های کمی به سوی اجرایی شدن هدف گذاری شده و برای تحقق اهداف کیفی بخش تعیین می شوند و بر اساس آن ها وضعیت مطلوب بخش، یا اجرا و مؤلفه ها، سازمانهای مختلف آن در زمانهای مشخص و در طول دوره برنامه ریزی مشخص می گردد. مثلاً سیاست کلی پیشگیری از توسعه بی رویه بروز حاشیه نشینی با هدف کیفی، هدایت توسعه در محدوده های قانونی شهرها و با هدف کمی، تعریف محدوده قانونی و ظرفیت سازی شهرها برای پذیرش جمعیت در حال رشد خود جهت جلوگیری از وقوع حاشیه نشینی با شاخص کاهش سالانه ۱۰ درصد از سطوح حاشیه نشینی شهر می توان دستیابی به این هدف را ممکن ساخت و یاب به طور مثال در راستای افزایش رشد اقتصادی به عنوان یک هدف کیفی دستیابی به رشد ۸ درصد در طول دوره برنامه ۵ ساله هدف گیری می شود. این بار با کمی کردن دقیق آن برای هر سال، به طور مثال دو درصد در سال اول، در سال های بعد هر سال یک و نیم درصد نهایتاً ۸ درصد رشد در سال پایانی دوره را می تواند تضمین نماید.

در همین ارتباط یکی از شاخص های معروف در بررسی وضعیت اقتصادی شاخص داوجونز است که با در نظر گرفتن میزان نوسان انواع سهام در بورس نیویورک محاسبه می شود. این شاخص که ترکیبی از شاخص سهام شرکت های صنعتی است، در صورت افزایش به معنای رشد سرمایه گذاری در بخش صنعتی ، رونق اقتصادی و سود دهی در بخش صنعت ، اشتغال زایی بخش و امکان رشد و رونق در کلیه بخش های مرتبط با بخش صنایع است و در صورت کاهش به معنای رکود ، بیکاری و عدم رونق اقتصادی است.

در حوزه شهرسازی تعیین شاخص های لازم به اهداف و سیاست های کلی ، اهداف کیفی و کمی تعیین شده در دوره برنامه ای باز می گردد و متناسب با ساختار عمومی هدف گذاری برنامه ای شکل می گیرد.

در توضیح بیشتر میتوان گفت اهداف کیفی به طور عمومی بیان گر مقاصد یک سیاست می باشند و بیشتر به مقولات کیفی و کلی تر مثل توسعه پایدار، رشد موزون، افزایش رفاه، ارتقاء کیفیت زندگی و ... اشاره دارد. اهداف کمی معمولاً به مقاصد اشاره می کنند که با یک مقدار عددی، نسبت یا کمیّت بیان می شود. اغلب اهداف کمی در راستای تحقق اهداف کیفی بیان می شود. مانند رسیدن به رشد سالانه ۸ درصدی در جایگزینی بافت های فرسوده شهری، کنترل و کاهش ۱ در صد از رشد شهرهای بزرگ، یا افزایش امید به زندگی به ۷۰ سال طی یک دوره ۲۵ ساله و ...

به طور معمول برای یک هدف کیفی می توان چند هدف کمی که زمینه ساز رسیدن به آن هدف کیفی است، در نظر گرفت. به

طور مثال:

جدول شماره ۲: شاخص ها ، اهداف کمی و کیفی زیست محیطی

شاخص	اهداف کمی	سیاست و اهداف کیفی
کاهش مصرف چوب به عنوان سوخت در مصرف خانگی و جایگزین کردن آن با برق طی ۱۰ سال -نوسازی ناوگان حمل و نقل کشور و جایگزینی آنها با مدل های جدید(کم مصرف)	کاهش مصرف چوب برای سوخت جهت گرمایش و پخت و پز به صفر در ده سال کاهش مصرف سوخت های فسیلی در بخش حمل و نقل شهری کاهش سرانه زیربنای مسکونی به طور متوسط ۱۵متر مربع	حفاظت از محیط زیست شهری
-سالانه ۱۰ در صد افزایش مالیات اتومبیل های پر مصرف به ۲ برابر قبل -کاهش سالانه ۲ درصد از متوسط مساحت مسکن تا پایان ۲ برنامه ۵ ساله عمرانی	تفکیک زباله در مبدأ برای ۲۵درصد از واحد های مسکونی تا پایان برنامه پنجم	
-سالانه ۵ در صد افزایش در اقدامات تشویقی تفکیک زباله		

۳-۱-۱- روش شناسی تبدیل اهداف کمی به شاخص‌ها

اهداف کمی که راهکارهای اجرایی کردن سیاست‌ها یا اهداف کیفی هر برنامه‌ای به شمار می‌آید باید قابل اندازه‌گیری و مقیاس‌دهی باشند. سنجش میزان تحقق اهداف کمی تحلیل تصمیم‌گیری‌های گوناگون در راستای اهداف کلان را ممکن می‌سازد.

کینی معتقد است میزان یا درجه تحقق اهداف به وسیله معیاری سنجیده می‌شود که شاخص یا شناسه نامیده می‌شود. این شاخص به معیار دسترسی، معیار اثر بخشی، معیار عملکرد و محک هم تعریف و تعبیر شده است (کینی، ۱۳۸۱، ص ۱۳۶) به طور مثال هدف دستیابی به شبکه شهری مناسب با کاهش فاصله جمعیتی شهر اول با ۴ شهر بعدیان تعیین می‌شود یا هدف کمی بیشینه کردن سود بانکی شرکت با شاخص "میزان سود سالیانه بر حسب میلیون ریال" سنجیده می‌شود.

البته همیشه شاخص‌ها به این سادگی تعیین نمی‌گردند، بلکه هنگامی که وزارت بهداشت هدف کمی خود را کاهش مرگ و میر اعلام کند، به طور طبیعی آمار سالیانه فوت معیار این سنجش می‌تواند به شمار آید. اما با این نحوه تعیین شاخص عملاً همه انواع مرگ و میر را یکسان در نظر گرفته ایم در حالی که فوت کودکان زیر ۱۰ سال، مادران در زمان زایمان، یا افراد کهنسال بالای ۸۵ سال آیا باید یکسان ارزیابی شود؟ در حالیکه شاخص قبل از این ضعف رنج می‌برد، برای اینکه مرگ یک کودک خردسال که سال‌های زیادی می‌تواند امید به زندگی داشته باشد با مرگ افراد کهنسال که به طور طبیعی در آستانه پایان عمر قرار دارند یکسان تلقی نشود باید متناسباً دست به تهیه شاخص‌های خاص زد. مثلاً میزان مرگ و میر کودکان زیر ده سال، میزان مرگ و میر زنان در سنین بارداری، به این ترتیب از احتمال خطا و انحراف در قضاوت و ارزیابی خواهیم کاست.

کینی معتقد است شاخص‌ها را به سه دسته عمده می‌توان تقسیم کرد. شاخص طبیعی، مصنوعی و بدل

- **شاخص طبیعی:** شاخص‌هایی هستند که علاوه بر کاربرد عمومی، همه افراد تفسیر مشترکی از آن دارند. هزینه به هزار ریال، هکتار جنگل در کنترل نابودی جنگل‌های مناطق شمال کشور.

- **شاخص مصنوعی:** در مواردی است که موضوع بدیهی نبوده و از پیچیدگی بیشتری برخوردار است. مثلاً شاخص میانگین صنعتی داوجونز در خصوص ارزیابی میزان و روند تولید ناخالص ملی یا سطح اشتغال زایی (GNP).

- **شناسه بدل:** این شاخص هنگامی به کار می‌آید که شناسه طبیعی یا مصنوعی مفید نباشد. مثلاً هدف کمی کاهش اثرات مخرب دی‌اکسید سولفور - که به صورت اسیدی، برخی سطوح سنگی، مجسمه‌ها و غیره را آسیب می‌رساند. به طور مستقیم از روی سنگ‌ها و مجسمه‌ها قابل اندازه‌گیری نیست، به همین مناسبت تجمع این گاز بر حسب یک مولکول در میلیون واحد در نزدیکی و اطراف آن مجسمه‌ها سنجیده می‌شود.

ویژگی‌های مطلوب یک شاخص عبارت‌اند از:

سنجش پذیری: شاخص باید قابلیت سنجش پذیری داشته باشد. مثلاً کاهش مرگ و میر نوزادان هنگام تولد از ۳۰۰ در هزار به ۱۰۰ در هزار، یا افزایش امید به زندگی از ۵۵ سال به ۷۵ سال به میزان ۲۰ سال.

عملیاتی بودن: یعنی پی آمد های ممکن با توجه به هدف مربوطه را ارزیابی کند و مبنایی منطقی برای ارزیابی مطلوب را فراهم سازد. مثلاً هنگامی که اثرات آلاینده‌گی گازوئیل در سوخت ناوگان حمل و نقل بررسی می گردد. خطوط و معابری که مستقیماً در دامنه اثر گذاری عبورو مروراین وسایل می باشند معیار قضاوت خواهند بود.

فهم پذیری: شاخص باید قابل فهم باشد و استنباط های یکسان در میان افراد مختلف را برانگیزد و موجب ابهام یا عدم قطعیت نشود.

انعطاف پذیری: به معنای قابلیت سازگاری یک شاخص با شرایط متفاوت از حیث تغییر وضعیت است. به طور مثال اگر با تغییر تکنولوژی امکان بازیافت پسماند با تکنیک های بهتر فراهم گردد، بازیافت به جای مدفون ساختن ضایعات یک نیروگاه، منطقی و قابل انجام خواهد بود که تغییر و انعطاف پذیری شاخص را می طلبد.

جدول شماره ۳: نمونه هایی از تبدیل سیاست به هدف کیفی، کمی و شاخص های مرتبط

سیاست کلی	هدف کیفی	هدف کمی	شاخص
توسعه شهرنشینی	تغییر نسبت شهرنشینی به کل جمعیت کشور	افزایش سالانه این سهم به ۲ برابر قبل	افزایش سالانه این نرخ به میزان ۵ درصد
توسعه موزون سکونتگاه ها	جلوگیری از رشد شهر های بزرگ به قیمت کاهش سهم شهر های کوچک	القای ظرفیت هایی برای جمعیت پذیری بیشتر شهر های کوچک	۲ برابر شدن رشد شهر های کوچک نسبت به شهر های بزرگ
ایجاد توازن منطقه ای	جلوگیری از افزایش سهم یک منطقه از فرصت های مختلف توسعه به قیمت کاهش سهم بقیه اعطایی	کنترل جابجایی های جمعیتی از طریق مشوق های توسعه در مناطق محروم تر، افزایش دوره بازگشت وام های اعطایی در مناطق محروم کاهش نرخ بهره وام های اعطایی به مناطق محروم	کاهش دوره بازگشت و بازپرداخت دوره بازگشت به میزان ۲ برابر مناطق دیگر نرخ بهره ۲ درصد پایین تر از سایر نواحی

۱-۳-۱- شاخص یا ملاک عملکرد چیست؟

شاخص عبارتست از سنجه ای که نشان دهنده وقوع یک چیز، حالت و از دید سازمانی نشانگر موفقیت / ناکامی، تحقق یا عدم تحقق هدف، اجرا یا عدم اجرای برنامه، دستیابی یا عدم دستیابی به استاندارد مورد نظر باشد. شاخص معیاری است که به طور مستقیم یا غیر مستقیم تغییرات در راستای هدفی را اندازه گیری می کند.

شاخص به عنوان یک نشانه یا راهنما می تواند به کار آید.

شاخص می تواند رسیدن به حدود آستانه ای را به عنوان چراغ خطر هشدار دهد یا گذر از آستانه های ایمن را به عنوان پشت

سر گذاشتن احتمال وقوع خطر به ما یادآور شود.

شاخص باید عملکرد فرد، واحد یا کل سازمان را قابل کنترل و مونیتورینگ نماید.

شاخص می‌تواند نسبت به کمیت یا کیفیت تجهیزات، امکانات، عملکرد یا نتایج حاصله، اطمینان به وجود بیاورد.

۲-۳-۱-۱- شاخص در کجا کاربرد دارد؟

- برای مدیران ارشد سازمان :جهت کنترل عملکرد کل سیستم
- برای مدیر میانی سازمان :جهت اطمینان از عملکرد اجرایی واحدها
- شاخص برای یک کارمند : جهت اطمینان از این که درست اجرا می‌کند
- شاخص می‌تواند برای ارزیابی خود یا دیگری باشد
- شاخص می‌تواند برای کنترل افراد زیرمجموعه باشد، مثل نظارت قاضی بر کارکنان دفتری

۲-۳-۱-۲- شاخص چه چیزی را اندازه گیری می‌کند؟

- تحقق یک هدف را :شاخص در برنامه ریزی عملیاتی و تنظیم اهداف عینی معادل سنجه است
- اجرای یک فعالیت را :مثل اجرای یک بخشنامه
- کیفیت را :کیفیت قضاوت یا دادرسی
- کمیت را :عملکرد قاضی در مختومه کردن تعداد پرونده
- مهمترین شاخص‌ها، شاخص‌هایی هستند که اهداف و مأموریت‌های یک سیستم را اندازه گیری می‌کنند.

۲-۳-۱-۳- معیارهای انتخاب شاخص‌ها

- قابل اعتماد باشد و با تکرار آن، نتیجه تقریباً یکسان بدهد
- معتبر باشد و دقیقاً آن چیزی را که باید، اندازه گیری بکند
- مناسب باشد و هدف ارزیابی کننده را نشانه برود.
- آسان و قابل دسترس باشد
- نسبت به تغییرات حساس باشد
- قابل اندازه گیری بوده و نحوه محاسبه آن معلوم باشد
- کاربرد آن معلوم باشد
- دوره زمانی تولید آن معلوم باشد
- مراجع استفاده کننده از شاخص معلوم باشد
- باید اطلاعات مفید و مناسبی را در اختیار سیاستگذاران قرار دهد

- باید داده‌های پراکنده را به واحدهای اطلاعاتی مفید تبدیل کند

- قابلیت مقایسه داشته باشد

- با شاخص‌های دیگر قابلیت ترکیب داشته و بتواند شاخص‌های کلان‌تر ایجاد کند

- شرایط نامطلوب و مسأله ساز را نشان دهد

- به دغدغه‌های سیاستگذاران جواب دهد

- یک شاخص مطلوب باید بتواند نقاط بحرانی را شناسایی و نشان دهد

۵-۳-۱-۱- ماهیت شاخص

- شاخص می‌تواند کمی یا عددی باشد. شاخص کمی شاخصی است که ماهیت شمارشی داشته باشد. شاخص‌های کمی در

سطح سنجش فاصله‌ای و نسبی هستند (درصد، تعداد، نمره یا امتیاز، نسبت، متوسط یا معدل).

- شاخص کیفی شاخصی است که ماهیت غیرشمارشی داشته و به صورت عبارت بیان می‌شود. شاخص‌های کیفی در سطح

سنجش اسمی و رتبه‌ای هستند (وجود و فقدان، رتبه از عالی تا خیلی ضعیف، وضعیت عملکرد از خیلی بد تا خیلی خوب).

۶-۳-۱-۱- استاندارد

- استاندارد عبارتست از حد یا حدود قابل قبول از یک شاخص. استاندارد الزاماً باید مستند به قانون، مقررات، بخشنامه و یا

نظرات کارشناسی باشد.

- استاندارد در شاخص‌های الزامی - قطعی استناد به منبع قابل دفاع در مراجع قانونی ضروری است. معمولاً این شاخص‌ها به

استناد مواد مصرح در قانون نوشته و تعیین می‌شود.

- استاندارد در شاخص‌های الزامی - ترجیحی نیز معمولاً به استناد قانون، بخشنامه و دستورالعمل‌هاست. احتمال دارد این

شاخص بر مبنای نظرات متخصصان، کارشناسان و خبرگان باشد.

- استاندارد در شاخص‌های عمومی - ترجیحی معمولاً استناد کارشناسی دارند.

• استاندارد در شاخص‌های کمی :

- استاندارد یک شاخص می‌تواند فقط حداقل داشته باشد. مثل، عرض معبر در کاربری‌های عمومی برای قابل عبور کردن

ویلچر باید ۹۰ سانتی متر باشد، یا حداقل رضایت مندی قابل قبول مردم، ۷۰ درصد.

- استاندارد یک شاخص می‌تواند حد اکثر داشته باشد. مثل حداکثر تراکم ساخت و ساز سه طبقه، یا حداکثر شیب در

خیابان‌های اصلی (با عرض بیش از ۱۲ متر) مثلاً ۶ در صد.

- استاندارد یک شاخص می‌تواند حداقل و حداکثر داشته باشد و خارج از آن خلاف تشخیص داده شود. مثل حداکثر شیب

۱۲ درصد برای کنترل سرعت و حداقل شیب ۲ در صد برای جلوگیری از ماندن آب و یخ زدن آن در هنگام سرما و یخ بندان.

• استاندارد در شاخص‌های کیفی:

در شاخص‌های کیفی با ماهیت بودن و نبودن باید مشخص شود، که بودن یا نبودن کدام به عنوان استاندارد محسوب می‌شود. به طور مثال برای رعایت محرمانیت، نبودن دید مستقیم به داخل بنا استاندارد محسوب می‌شود.

در شاخص‌های کیفی با ماهیت رتبه‌ای، باید مشخص شود که حد قابل قبول، کدام است. به طور مثال در وضعیت رتبه‌بندی بر اساس تجهیز یافتگی شهرها، در صورتی که رتبه بندی از الگوی خیلی خوب تا خیلی ضعیف تبعیت می‌کند، طبقاً استاندارد قابل قبول خوب و بالاتر می‌باشد.

۷-۳-۱-۱- سطوح سنجش

سنجه‌های اسمی: متغیرهایی که صفات آن‌ها فقط ویژگی‌های فراگیری و مانعاً الجمع بودن را دارند مثل جنسیت، وابستگی سیاسی، محل تولد، رشته تحصیلی و رنگ مو.

سنجه‌های ترتیبی: متغیرهایی که دارای صفاتی هستند که بتوانیم منطقاً آن‌ها را به ترتیب در کنار هم قرار دهیم. مثل طبقه اجتماعی، محافظه کاری سیاسی، از خود بیگانگی، تعصب فکری

سنجه‌های فاصله‌ای: برای صفاتی که متغیرهایی را تشکیل می‌دهند، فاصله واقعی که آن صفات را از یکدیگر جدا می‌کند معنادار است مثل فاصله درجه ۸۰ فارنهایت تا ۹۰ درجه فارنهایت

سنجه‌های نسبی: در این سنجه صفاتی که متغیرها را تشکیل می‌دهند علاوه بر دارا بودن ویژگی‌های ساختاری بر یک نقطه صفر حقیقی استوارند.

۸-۳-۱-۱- تفاوت شاخص با استاندارد

استاندارد عبارتست از حد یا حدود قابل قبول از شاخص یا به عبارت دیگر، استاندارد، خط قرمز شاخص می‌باشد. شاخص نشان می‌دهد که وضعیت چیست؟ استاندارد نشان می‌دهد که آیا وضعیت مطلوب است یا نه؟ و آیا اهداف و سیاست‌ها تحقق یافته‌اند یا نه؟

۴-۱-۱- تدوین شاخصهای ترکیبی

۱-۴-۱-۱- نوع شاخص

شاخص پایه: شاخصی است که مستقیماً از محاسبه داده‌ها به دست می‌آید مثل تعداد پروانه های صادره ساختمانی در هر فصل.

شاخص ترکیبی: شاخصی است که از محاسبه و تجمیع شاخص‌های متعدد پایه به دست می‌آید؛ مثل شاخص بهبود کیفیت زیست شهری که از محاسبه ده شاخص استخراج می‌شود مثل: کاهش روزهای با هوای آلوده، کاهش زمان سفر کاری، افزایش سرعت ناوگان حمل و نقل شهری به ۴۰ کیلومتر در ساعت و ... یا رشد شهر که با تعداد پروانه های صادره ساختمانی،

تعداد ساختمان های شروع شده ، تعداد نیروی کار متخصص در بخش ساختمان و ...

شاخص ترکیبی مجموعه‌ای از شاخص‌های منفرد است که نشانگر موقعیت یا شرایط یک سری اهداف یا سیاست‌هاست . معمولاً برای اهداف و سیاست‌های چند وجهی که با یک شاخص قابل اندازه‌گیری و سنجش نیست از شاخص ترکیبی استفاده می‌شود. به عنوان مثال شاخص توسعه انسانی (HDI) یک شاخص ترکیبی است شامل سه شاخص امید به زندگی، سطح سواد و درآمد سرانه. در حوزه شهرسازی اصولاً به دلیل بین رشته ای بودن (Inter dicipline) نیاز به تولید شاخص ترکیبی بیشتر احساس می شود و شاخص هایی با این ویژگی ها می تواند تصویر واقع بینانه تری از شرایط پیچیده این نوع سکونتگاه ها به دست دهند. به طور مثال: تعادل و پایداری در توسعه شهری با شاخص هایی چون ، جلوگیری از گسترش افقی شهر در اراضی کشاورزی ، رسیدن به مناسب ترین تراکم از حیث صرفه جویی در منابع ، احیا و بازیافت اراضی از درون، پیشگیری از حاشیه نشینی، جلوگیری از فرسودگی بافت های مرکزی و و تناسب جمعیت با اندازه شهر و مواردی از این دست تعیین می گردد. توجه: برای توضیحات بیشتر در خصوص شاخص سازی به پیوست انتهای گزارش مراجعه شود.

۲- نگاهی به روند گذشته و لزوم شاخص سازی در حوزه شهر سازی

۲-۱- بررسی روند گذشته

مداخله در مسایل شهری به عنوان یکی از وظایف حکومت‌ها^۱ سابقه ای طولانی به قدمت تاریخ یکجانشینی دارد. با اینکه این وظایف، حوزه‌ها، نحوه و حتی دامنه مداخله، تغییرات ماهوی زیادی یافته، اما وجود سابقه طولانی در این زمینه، حکایت از لزوم ورود نهاد های مدیریتی کلان - که به نمایندگی^۲ از سوی مردم به این امر می پردازند- به این حوزه‌ها دارد. رجوع به ادبیات و آثار بر جای مانده از گذشته از داروغه و محتسب، میراب و شحنه و ... یاد می کنند که هر یک جهت انجام وظیفه ای برای تأمین امنیت و برقراری نظم یا نظافت و آبرسانی و تأمین روشنایی شهر به کار گمارده می شدند. افزایش جمعیت، پیچیدگی بیشتر روابط شهروندان و تنوع مسایل مربوط به زندگی جمعی دولت‌ها را به میزان بیشتر و سازمان یافته تری به مسایل و امور شهری مرتبط ساخت. با این که میزان این مداخلات متناسب با نوع و اندازه دولت‌ها - از دولت حداقلی در دموکراسی های سرمایه داری تا دولت حداکثری در کشورهای سوسیالیستی یا سرمایه داری دولتی- متغیر بوده، اما همیشه دولت وظایفی را برای ساماندهی امور شهرها و شهر نشینی بر عهده خود دانسته است.

در ایران در دوران اخیر، پرداختن به امور شهرها و مسایل مردم در ارتباط با سکونتگاهشان، به سال های پس از ۱۲۸۶ و تشکیل دولت به شکل مدرن با وظایف جدید آن باز می گردد. دوره ای که دولت‌ها به عنوان قوه مجریه وظایف و نقش های جدید و متعددی را بر عهده گرفته و حوزه های وسیع تری برای مداخله پیش رویشان گشوده شد. این تحول در ساختار مدیریتی کشور و نقش یابی جدید دولت با پدیده ای همراه بود که عملاً بر این نقش پذیری اثر مضاعف بر جای نهاده و بر دامنه حضور دولت در عرصه های مختلف افزود. از ابتدای این قرن پیوستن کشورمان به اردوی کشورهای صادرکننده نفت، دولت را از حیث تأمین منابع مالی مورد نیاز خود در جایگاهی قرار داد که حوزه های گسترده تری را نسبت به قبل به عرصه حضور خود تبدیل کرد، حوزه هایی که پیشتر در ساختاری سنتی توسط فعالیت های مردم شکل می گرفت و اداره می شد. این مدیریت خویش فرمایانه توسعه شهری اگرچه از الگو و چارچوب خاصی تبعیت نمی کرد اما همان نظم خودجوش و ظاهراً بی قاعده توسعه ارگانیک و اندامواره ای را به شهرها اعمال می نمود که چندان هم ناکارآمد تلقی نمی شد و پیشبرد امور، حاکی از مؤثر بودن آن‌ها بود. جمعیت محدود، رشد نسبتاً کند، تکنولوژی ابتدایی تر و فقدان ماشین توسعه سکونتگاه‌ها را بطئی و در حد توان سیستم مدیریت بومی قرار داده بود. اما تحولات قرون جدید و سرعت بخشی به همه مؤلفه هایی که نام بردیم دیگر

^۱. منظور از حکومت اعمال هر نوع قدرت مدیریتی خارج از اختیارات یک فرد، برای تنظیم روابط اجتماعی وی در چارچوب جامعه ای است که در آن زندگی می کند. این اعمال حاکمیت به نمایندگی از سوی همه اعضای جامعه برای تأمین منافع جمعی صورت می پذیرد و سطح اعمال این حاکمیت متناسب با اندازه و مرتبه جامعه تعیین می گردد.

^۲. این نمایندگی می تواند قهری یا اختیاری کسب شده باشد.

مدیریت سنتی را قادر به هدایت امور نشان نمی داد و تبعاً گرایش مدرن و کارآمد تری برای هدایت توسعه شهرها باید شکل می گرفت، که دولت ها به عنوان میانه دار منفع جمعی این جایگاه را به خود اختصاص دادند.

افزایش نقش دولت در تدوین برنامه توسعه شهرها و امور شهری، به اشکال مختلف به وقوع پیوسته است. از یک سو تزریق منابع وابسته به نفت، ایجاد صنایع، شرکت ها و مؤسسات دولتی و نهاد های حاکمیتی دولت که در شهرها ایجاد می شد بر این نقش تأکید می کرد، از سوی دیگر با صنعتی شدن کشور و جا به جایی جمعیت و انتقال آن ها از روستاها به سوی شهرها موجب بزرگتر شدن این واحد های اسکان و تبدیل آن ها به واحد های بزرگتر از حیث تقسیمات کشوری و لزوم تأسیس کلیه نهاد های اداری و مدیریتی دولتی برای این سکونتگاه ها از سوی دولت می شد، به نوعی که پیوستگی امور شهری و عمران آن ها را بیش از پیش به دولت وابسته می ساخت. بنابراین فعالیت های اقتصادی وابسته به دولت به عنوان بستر شکل گیری و استمرار حیات بسیاری از شهرها نیاز به مداخله مستمر و با برنامه در امور شهرسازی کشور را توجیه پذیر می ساخت. از سوی دیگر به دلیل فقدان بخش خصوصی قوی و دارای نهاد های قدرتمند و وقفه در شکل گیری روابط شهری در قالبی مدرن که نهاد های مستقل از حکومت ها را برای مدیریت شهری در پی داشته باشد، موضوع هدایت مسایل حوزه شهرسازی را، به امری کاملاً دولتی مبدل ساخت. با اینکه ایجاد نهادهای محلی برای مدیریت شهر با قانون ایجاد شهرداری ها از ابتدای قرن حاضر تدریجاً فراهم آمد اما فعالیت این نهاد زیر نظر وزارت کشور، و تأمین منابع مالی مدیریت شهرداری از محل بودجه عمومی و حتی انتصاب شهردار از سوی وزارت کشور، شهرداری ها را هم از شکل نهاد عمومی و محلی خارج ساخته و شکلی دولتی به آن بخشید.

علاوه بر موضوع نفت و وابستگی شدید بودجه های ملی به این محصول که شدیداً به امکان استقلال دولت از مردم می افزود، سهم قابل توجه دولت در فعالیت های مختلف اقتصادی (سرمایه داری دولتی) و شکل گیری سکونتگاه های شهری زیاد از محل این منابع، دولت را در خصوص برنامه های مربوط به شهرسازی و روند شهرنشینی در کشور وادار به اتخاذ تصمیمات تعیین کننده ای می نمود، به نوعی که پرداختن به موضوع شهرسازی را به عنوان فصلی مستقل به لیست برنامه هایش افزود. از سال ۱۳۲۷ با تأسیس سازمان برنامه و بودجه تدریجاً فصلی با عنوان عمران شهری در برنامه های ۵ ساله شکل گرفت که به موضوع شهرسازی می پرداخت و با لایحه در سال ۱۳۴۲ با شکل گیری وزارت آبادانی و مسکن عملاً امور شهری در سطح کلان و سیاست گذاری برای مسایل شهرسازی کشور صاحب وزارتخانه ای مستقل گردید و از سال ۱۳۵۲ با قانون تغییر نام وزارت آبادانی و مسکن، به مسکن و شهرسازی و تشکیل شورایی عالی شهرسازی با ریاست وزیر مسکن، عملاً مسایل شهرسازی کشور در این نهاد متمرکز گردید. این امر با اینکه تحولی روبه جلو ارزیابی می شود اما با تعدد نهادهای مربوط به مسایل شهری بر پیچیدگی امور و بعضاً "لاینچل ماندن آنها افزوده شد.

۲-۲ سابقه طرح های شهرسازی

توجه به مسایل شهری به مفهوم جدید به تشکیل بلدیه برای شهر ها ، تدوین و تصویب قانون بلدیه (۱۳۰۹)، قانون احداث و توسعه معابر (۱۳۱۲) ایجاد پارک های عمومی و تبدیل گورستان های داخل شهر ها به پارک در همین سال ها ، اصلاح قانون توسعه معابر (۱۳۲۰) باز می گردد. در سال ۱۳۲۷ قانون نوسازی و عمران شهری برای پیش بینی موادی در زمینه تدوین مقررات مربوط به شهرسازی و اصلاح و توسعه معابر به تصویب رسید و در سال ۱۳۳۹ نیز لایحه قانونی تملک زمین برای اجرای برنامه های شهرسازی و اقدامات عمرانی مانند احداث تأسیسات شهری و تجدید بناهای محلات قدیمی که نیاز به تعیین تکلیف اراضی مربوطه داشت، به تصویب رسید.

اما اقدامات عمده ای که در جهت تحقق بخشیدن به ساماندهی مسایل شهری در ایران صورت پذیرفت به آغاز دهه ۱۳۴۰ باز می گردد. در این سالها با تصویب قانون اصلاحیه موادی از قانون شهرداری ها و الحاق چند ماده به آن تهیه طرح های جامع توسعه شهری در دستور کار قرار گرفت، به این ترتیب شهر ها دارای برنامه ای جامع برای هدایت امر توسعه و تحولات کالبدی شان می شدند. در سال ۱۳۵۲ با تأسیس شورای عالی شهرسازی موضوع تعیین حریم ها ، محدوده نظارت بر فعالیت ها و عملیات شهرسازی در چند حلقه دور شهر تحت عناوین محدوده قانونی ، محدوده استحقاقی ، الزام به صدور پروانه برای ساخت و ساز و نظارت بر عملیات ساختمانی و نهایتاً صدور پایان کار در محدوده خدماتی و حریم قانونی شهرها ، تصویب نقشه های تفکیکی اراضی واقع در محدوده و حریم شهر ها و انطباق آن با ضوابط و مقررات مصوب طرح های جامع و توسعه شهری از جمله مواردی بود که برای تنسيق امور شهرسازی لازم الاجرا گردید.

در این روند، ایجاد خیابان ها و کوچه ها و میدانی و باغ های عمومی و اجرا و تصحیح مجاری آب، توسعه و تسطیح معابر و انهار عمومی و قنوات ، اجرای شبکه فاضلاب ، تأمین روشنایی و کارهایی از این دست به عنوان اقدامات اجرایی از وظایف شهرداری ها محسوب شده و از محل منابع درآمد های محلی و یا کمک های بلاعوض دولت در تأمین اعتبارات شهر ها باید انجام می شد، که به معنای نقش پررنگ دولت در امور عمرانی شهرها بود اما از حیث سیاست گذاری های کلان در حوزه شهرسازی اولین اقدامات، عملاً به تشکیل شورای عالی شهرسازی در آغاز دهه ۵۰ باز می گردد. طبق اهداف بر شمرده برای این شورا تدوین سیاستهای عمده در مسایل شهرنشینی و الگوهای توسعه سکونتگاهها در مقیاس کلان باید در این چارچوب صورت می پذیرفت.^۲

^۲ مباحث این بخش عمدتاً با استفاده از کتاب "مجموعه قوانین و مقررات شهرسازی" معاونت شهرسازی و معماری وزارت مسکن ۱۳۸۲ تنظیم شده است

۲-۲ برنامه های توسعه اقتصادی - اجتماعی کشور از (۱۳۲۷ تا ۱۳۸۸) حوزه شهرسازی

نخستین برنامه عمرانی کشور (۳۴-۱۳۲۷) که با همکاری مشاورین ماوراء بحار تدوین شد، عملاً شامل دو تصمیم عمده بود، نخست تصمیمی در خصوص سر و سامان دادن به وضعیت کارخانجات دولتی که بعد از بروز جنگ جهانی دچار وضع نامطلوبی شده بودند، که نیل به این هدف به تأسیس بانک صنعت و معدن (سلف سازمان برنامه و بودجه) منجر گردید، و هدف دوم تهیه یک برنامه توسعه اقتصادی برای کشور بود که برای این کار هیأتی به نام کمیته برنامه به وجود آمد تا بر اساس طرح های وزارتخانه ها، برنامه ای برای مدت ۷ سال تنظیم نماید. با اینکه برنامه اول فصلی مستقل تحت عنوان عمران شهری نداشت، از آنجایی که شهر ها در این دوره از رشدی منطقی برخوردار بودند و به صورت بطبی و آرام و متناسب با نیاز ها و خواسته های تدریجی جمعیت توسعه می یافتند، با مشکل ویژه ای مواجه نبوده و شهرداری ها به عنوان سازمان های محلی، قادر به پیشبرد امور عمرانی شهر ها متناسب با رشد و توسعه شهرها بودند.

در برنامه عمرانی دوم (۴۱-۱۳۳۴) به طور خاص از بخش عمران شهری یاد نمی شود، اما اکثر اقداماتی که در بخشهای دیگر برنامه صورت می گرفت، به نحوی در توسعه و رشد شهر ها تأثیر داشته و به شکل گیری آنها کمک می کرده اما از آنجاییکه شهر داری ها به دلیل ظرفیت پایین عملیاتی، به تنهایی قادر به ایجاد تأسیسات لازم متناسب با شرایط و احتیاجات زمان نبودند، به همین مناسبت در برنامه دوم، شهرداری های کشور دسته بندی شده و مقرر گردید شهرداری هایی که ۵۰ درصد هزینه های لازم برای طرح های عمرانی را بتوانند تدارک ببینند، ۵۰ درصد باقی مانده را به صورت بلا عوض از محل اعتبارات عمرانی کشور دریافت نمایند. این جریان به معنای وابستگی امور عمرانی شهرها به بودجه عمومی کشور بود، اما این حضور هم بیش از اینکه به امور کلان شهرسازی مربوط باشد عمدتاً امور جاری و عمرانی یومیه را در بر می گرفت.

شاید نخستین گام برای ترسیم برنامه های شهرسازی کشور به شکل نوین از همین دوره آغاز گردید که (برنامه عمران ناحیه ای) پایه گذاری شد. برنامه ای که برای شهر های بزرگ و کوچک طرح های شهرسازی را پی ریزی نموده و اولین قدم ها در راه هماهنگ کردن کارهای عمران شهری در چارچوب یک برنامه شهرسازی را پی ریزی نموده و اولین قدم ها در راه هماهنگ کردن کارهای عمران شهری در چارچوب یک برنامه کلان شهرسازی از این دوره آغاز گردید.

برنامه سوم عمرانی (۴۶-۱۳۴۱) اولین کوشش هابرای تهیه طرح های جامع شهری در این برنامه آغاز گشت. ایجاد دفاتر فنی در استانداری یا فرمانداری ها امکان هماهنگ سازی طرح های عمرانی در هر منطقه را مهیا می ساخت. اصولاً طی برنامه سوم با انجام طرح های عمرانی، بسیاری از نیازهای اولیه شهرهای کشور تأمین گردید و موجب ارتقاء استاندارد ها و شرایط زندگی در آن ها را فراهم ساخت. ایجاد وزارت آبادانی و مسکن در انتقال امور اجرایی طرح های عمرانی از سازمان برنامه به این وزارت خانه از اقدامات مهم در خصوص احیای نهادی مشخص با مسؤلیت های خاص برای عمران شهرها بود.

در این برنامه آیین نامه ای تصویب شد که در آن مصادیق عملیات عمران شهری تعیین گردیده بود. بر این مبنا طبق اولویت

ها، طرح تأمین آب، برق، سیستم فاضلاب، طرح های بهداشتی و حفاظتی (سیل بند و سیل گیر) و آسفالت شهرها به عنوان «عمران شهری» دسته بندی شده و شهرداری ها به عنوان مجری محلی این برنامه ها تعیین گردیدند. این دوره با دو مسأله مهم مواجه بود، انتقال وظایف ستادی از سازمان برنامه و بودجه به وزارت آبادانی و مسکن و انتقال قسمتی از وظایف اجرایی شهرسازی به دفاتر فنی استانداری ها و فرمانداری های کل، که آمادگی برای ایفای وظایف جدید را نداشتند.

برنامه عمرانی چهارم (۵۱-۱۳۴۷)، این برنامه هدف خود را در بخش عمران شهری که دیگر به طور مستقل در سرفصل های برنامه ظاهر گردیده بود، ادامه و تکمیل عملیات ناتمام برنامه های پیشین و تأمین احتیاجات عمرانی شهرها در قالب طرح های جامع شهری با توجه به مقتضیات عمران منطقه ای نهاده بود. شاید مهم ترین وظایف عمران شهری در این برنامه را در موارد زیر بتوان خلاصه کرد:

- ابتدا تجهیز شهرداری ها و اصلاح اداره امور آن ها (آموزش کادر شهرسازی و اداره فنی تأسیسات شهر)
- تقویت آموزش عالی در بخش های شهرسازی برای تربیت کادرهای لازم در همه سطوح
- تهیه طرح های جامع شهری
- عمران شهرها از طریق تکمیل و اجرای طرح های شهری

برنامه عمرانی پنجم (۵۶-۵۱)، این برنامه که با افزایش توان مالی کشور از طریق افزایش قیمت نفت همراه بود، به همین مناسبت با رونق اقتصادی و فعالیت صنعتی و تولیدی متمایز می شود. امری که می توانست به رونق سکونتگاه های شهری منجر شود.

در این دوره اهداف بخش عمران شهری به شرح زیر تعیین گردید:

- بهبود نظام برنامه ریزی و توسعه شهر
- برقرار نمودن تعادل بین شهرها از طریق توزیع متناسب امکانات و تأسیسات عمران شهری
- تقویت شهرداری ها و بهبود مدیریت شهرداری ها و سازمان های محلی
- اجرای طرح های عمران شهری معمول نظیر آبرسانی، سیستم فاضلاب، طرح های حفاظتی شهرها و بهبود شبکه عبور و مرور شهری.

چنانکه مشاهده می شود از این برنامه تدریجاً پرداختن به مسایل کلان شهرسازی هم به موضوع این بخش از برنامه افزوده شد.

برنامه ششم عمرانی (۶۱-۱۳۵۷)، این برنامه به عنوان آخرین برنامه پیش از انقلاب بود که به سبب تحولات این دوره

متوقف ماند. خطوط عمده این برنامه عبارت بود از:

- ۱- تدوین نظام جامع شبکه شهری کشور
- ۲- مهاجرت و مبادلات جمعیتی بین شهرها

۳- الگوی توزیع جمعیت شبکه شهر های بزرگ و اقمار آنها

۴- پیشنهاد توسعه شهر های متوسط در مسیر توسعه

۵- توسعه شبکه شهر های حاشیه ای یا دور افتاده

۶- توسعه شبکه شهرهای کوچک در خدمت جامعه روستایی

در راستای اهداف کلی در نظر گرفته شده برای بخش شهرسازی، اقدامات اجرایی و سیاست گذاری زیر اعلام گردیده بود:
بهبود مدیریت شهری:

- بهبود نظام برنامه ریزی شهری

- بهبود و تقویت نظام سازمانی ش

- بهبود و تقویت سازمان های محلی مربوط به امور شهری

- ایجاد سازمان های مورد نیاز برای انجام امور شهر ها

- آموزش و ارتقای کارایی نیرو های انسانی مورد نیاز

بهبود نظام شهری:

- افزایش امکانات مجموعه نظام شهری در نوسازی و توسعه کشور

- آماده کردن شهر ها و ارتقای قدرت آنها برای پذیرش جمعیت مهاجر

- ایجاد و توزیع متناسب تأسیسات و تسهیلات شهری

- آمایش شهری در پهنه سرزمینی

۴-۲- برنامه های عمران شهری و شهرسازی پس از انقلاب:

پس از انقلاب با توجه به تحولات به وقوع پیوسته در کشور ابتدا چارچوب مسؤلیت ها و وظایف نهاد های مختلف مرتبط به مسایل شهری، به دلیل نفی انقلابی هر چه در قبل ایجاد شده بود چندان روشن و دقیق نبود و نهاد های مختلف در این رابطه مشترکاً فعالیت هایی را آغاز کردند و روحیه انقلابی که کار روی زمین نماند رایج بود، که این رویه بعد ها به دلیل تداخل وظایف نهادها تغییراتی را در این زمینه ها پذیرفت و بخشی از امور جاری عمرانی بر عهده وزارت کشور و بخشهای سیاست گذاری در خصوص توسعه شهری به وزارت مسکن و شهرسازی واگذار شد.

از آنجایی که برنامه تنظیم شده برای سال های نخستین پس از انقلاب عملاً به تصویب مجلس نرسید ، تقریباً تا سال ۱۳۶۷ به دلیل نبود برنامه مصوب عمرانی پنج ساله، کلیه برنامه ها در بودجه سالانه منظور شده و به تصویب می رسید . بنابراین عملاً برنامه اول جمهوری اسلامی برای سال های ۷۳-۱۳۶۸ تهیه شد و به تصویب رسید. در این برنامه بخش شهرسازی و عمران شهری، طرح ریزی و نظارت بر توسعه فیزیکی در مقیاس محلی ، منطقه ای و ملی را وظیفه اصلی خود اعلام نموده بود. این

برنامه اهداف کیفی در حوزه شهرسازی را به شرح زیر تعیین نمود:

۱- ایجاد تعادل در توزیع جمعیت

۲- تمرکز زدایی از تهران و جلوگیری از رشد شهرهای بزرگ

۳- تأمین توسعه موزون و متناسب مراکز جمعیتی با اولویت در بازسازی و نوسازی مناطق خسارت دیده در جنگ

۴- بهبود اداره امور شهر و بالا بردن توان فنی و مالی و اجرایی شهرداری ها و سوق دادن آن ها به سوی خودکفایی

نسبی

۵- ارتقاء کیفیت عمران محیط شهری و روستایی و استفاده بهینه از مصالح و انرژی ساختمان

۶- بازسازی و نوسازی مراکز جمعیتی و خدماتی آسیب دیده ضمن جلب مشارکت های وسیع مردمی ، هماهنگ با برنامه

بازسازی

بررسی سابقه تحولات مربوط به شهرسازی و عمران کشور نشان می دهد که تدریجاً نگاه حاکم بر حوزه عمران شهری و شهرسازی کشور از مدیریت امور شهر و تدارک تسهیلات و امکانات عمرانی برای بهبود و ارتقاء کیفی زندگی شهروندان ، به سوی ابعاد کلان مدیریت اسکان و سازماندهی نظام شهری و شهرنشینی در کشور تغییر یافت. ریشه این تحول را در لزوم تشکیل وزارت خانه ای برای انجام همین امور در سال ۱۳۴۲ می بینیم که، منجر به ایجاد وزارت آبادانی و مسکن شد و سپس با توجه به قانون تغییر نام در سال ۱۳۵۳ که به وزارت مسکن و شهرسازی تحول یافت و مهم تر از همه تشکیل شورای عالی شهرسازی تحول یافت با حضور ۱۲ وزیر از وزارت خانه های مختلف شد ، که نشان دهنده بین بخشی بودن (Interdisciplin) وظایف این حوزه و گرایش تدریجی بود که به سوی نگاه کلان نگر برای تدوین سیاست های عمومی شهرسازی کشور تحول می یافت. در این دیدگاه عمده‌تاً خطوط گرایش های زیر را می توان تشخیص داد:

۱-۴-۲- برنامه اول توسعه اقتصادی- اجتماعی (۷۲-۱۳۶۷):

- تجهیز کانون های توسعه از طریق گسترش ظرفیت های زیر بنایی به منظور فراهم سازی زمینه های ایجاد تعادل های منطقه ای

- مهار رشد و آمایش درونی قطب های اشباع شده

- تجهیز گزیده ای از شهر های بزرگ در کشور به عنوان مراکز منطقه ای جهت تمرکز زدایی

- تجهیز و تقویت شهرهای متوسط جهت جذب سر ریز جمعیتی شهر های بزرگ

- تجهیز و تقویت شهرهای کوچک به عنوان حلقه اتصال جامعه شهری با جامعه روستایی

۲-۴-۲- برنامه دوم توسعه اقتصادی- اجتماعی (۷۸-۱۳۷۳):

- دستیابی به توسعه منظم و از پیش اندیشیده در شهر ها.

- بالا بردن توان مدیریتی و برنامه ریزی ، فنی و اجرایی شهرداری ها و سوق دادن آن ها به سمت خودکفایی و موجودیت شوراها.

۳-۴-۲- برنامه سوم توسعه اقتصادی - اجتماعی (۸۳-۱۳۷۹):

- تقویت دیدگاه های آمایشی در برنامه ریزی ملی .
- تمرکز زدایی از طریق جلوگیری از رشد بی رویه شهر های بزرگ.
- تقویت نظام برنامه ریزی شهری.
- مدیریت و برنامه ریزی کاربری اراضی .
- تقویت بنیان های اقتصاد شهری.
- مدیریت و برنامه ریزی اراضی .
- حفاظت از شهر ها در مقابل سوانح و تشکیلات منسجم امور شهر
- استقرار مدیریت کار آمد.
- جلوگیری از آلودگی محیط شهری .

۴-۴-۳- برنامه چهارم توسعه اقتصادی - اجتماعی (۸۸-۱۳۸۴)

- هویت بخشی به سیمای شهر .
- استحکام بخشی به ساخت وسازها .
- دستیابی به توسعه پایدار و بهبود محیط زندگی شهری و روستایی .
- تنفیذ مجدد مواد ۱۲۷ ، ۱۲۸ ، ۱۲۹ ، ۱۳۱ ، قانون برنامه سوم.
- افزایش کارآمدی و اثر بخشی طرح ها و پروژه های شهری از طریق نظام فنی- اجرایی کشور.
- توجه به برنامه های مسکن و اثرات آن بر کیفیت زندگی شهری .

۵-۲- جمع بندی از برنامه های شهرسازی کشور

الف- بررسی و جمع بندی یک دوره ۶۰ ساله از برنامه ریزی و توجه به مسایل شهری نشان می دهد که پس از گذشت ۶ دهه هنوز با مشکلات فراوانی مواجه می باشیم که بخشی از آن به علت مسائل ساختاری این حوزه بخش دیگر به علت نحوه عمل در این حوزه می باشد که با تصحیح مسیر به موقع و رفع کاستی ها قابل حل و غلبه پذیر بود. به موارد اساسی در خصوص علل عقب افتادگی ، ماندن در آغاز راه به رغم ۶۰ سال کار در این حوزه در زیر اشاره می شود.

الف: موضوع شهرسازی و برنامه ریزی شهری در کشورمان به شدت متأثر از ساختار اقتصاد دولتی و ساختار مدیریتی متمرکز دولتی بوده و این مشکل بنیادی از یک سو به همراه فقدان نهاد های مدنی که پی گیری حقوق شهروندی در بهره مندی

از امکانات مورد نیاز یک زندگی مطلوب در محیط شهری را بر عهده گیرد از سوی دیگر، شهرسازی در کشورمان را تبدیل به یک موضوع دولتی با کلیه پیامدهای چنین گرایشی نموده است. مسئله ای که در صورت پذیرش لزوم آسیب شناسی صحیح این عرصه، باید به کالبد شکافی دقیق آن بپردازیم، و معضلات شهرسازی کشورمان را از این منظر ارزیابی نماییم و راه حل متناسب برای بردن رفت از آن را تدارک ببینیم.

ب - مسأله مهم دیگر بین رشته ای بودن (Inter-Discipline) موضوع شهرسازی و پیچیدگی هایی است که در چنین حوزه هایی رخ می دهد. این مسئله به ویژه در شرایطی که نهادسازی لازم و سازوکارهای حقوقی، قانونی، تشکیلاتی و فرهنگ سازی کافی صورت نپذیرفته باشد، حاد تر می گردد. مشکلی که در ایران به شدت احساس می شود و هنوز پس از گذشت ۶۰ سال به نظر می رسد در برخی مسائل در آغاز راه هستیم.

ج- مشکل دیگر مؤثر و ذیمدخل بودن چندین نهاد و وزارتخانه با نقش پذیری بالا در این حوزه است. نهادهایی که تعددشان از یک سو و فقدان اتفاق نظر در مسائل شهرسازی از سوی دیگر نتایج کارشان را با ابهام مواجه می سازد. وجود شورایی عالی شهرسازی با دبیری وزارت مسکن نیز وحدت و انسجام لازم را فراهم نمی نماید.

د- به اجرا درآوردن این تصمیمات و مصوبات که در صحت روش و مطلوب بودن نتایج آن به دلایلی که اشاره کردیم باید با احتیاط برخورد کرد، عملاً بر عهده نهادی عمومی و غیر دولتی (یعنی شهرداری ها) است، که از نظر ساختار و تشکیلات با سیستم تصمیم گیری و تصویب برنامه ها در دولت و وزارت خانه های مرتبط همراستا نیست. زیرا طبق قانون، شهرداری ها در ساختار حقوقی - مالی خود مستقل از دولت پیش بینی شده اند. تازه از نظر تشکیلاتی زیر مجموعه وزارت کشورند که در این تصمیم سازی جایگاهی ندارد.

ه- فقدان نظام کنترلی و پایش و پاسخگو ساختن دولت برای عدم انجام تعهداتی که طبق برنامه بر عهده گرفته، مسئله ای که شاخص سازی برای اعمال همین نظام کنترل و ارزیابی پاسخگویی تدارک دیده می شود.

با اینکه مشابه چنین شرایطی را در کشور های توسعه یافته هم شاهد هستیم، اما ساختار بسیار غالب بخش دولتی و تمرکز قدرت مالی در دست دولت و تأمین بخش عمده منابع مدیریت کشور از محل در آمد های نفتی و عدم نیاز به تأمین آن از محل درآمد های مالیاتی که دولت را ملزم به پاسخگویی به مردم بنا به وظایفشان می نماید. مقایسه کنید با شهرداری ها در حوزه ای که تحت مدیریت یک نهاد عمومی است، نهادی که منابع مالی اش را از مردم دریافت می کند و باید پاسخگوی آنها باشد، حادثه و پیچیده تر می گردد. مسأله ای که موجب شده موضوع شهرسازی به عنوان وظیفه ای در مقیاس کلان به امری در حد عمران شهری که شهرداری ها باید متولی آن باشند تقلیل یابد.

نگاهی گذرا به برنامه های توسعه اقتصادی - اجتماعی طی ۶۰ سال گذشته نشان می دهد که عملاً تا برنامه سوم و آغاز برنامه چهارم برنامه شهرسازی مستقلاً سرفصل خاصی را به خود اختصاص نمی داد و مجموعه ای از فعالیت های عمرانی و پراکنده، بنا به وظیفه وزارت خانه های مختلف در شهرها، عمدتاً به تناسب جمعیت شان صورت پذیرفته و نیاز های عمرانی

شهرها را بر طرف می ساختند. این امر به معنای امکان بروز عدم هماهنگی، و یا اقدام های ناسازگار با هم که اثرات محدود کننده ای هم نسبت به هم ایجاد می نمودند، و یا اقدام برای شهرهایی که لزوماً دارای اولویت و یا ارجحیت نسبت به دیگری نبودند و مواردی از این دست می شد. برای نمونه، مقرراتی که اعلام می کرد، هر شهرداری که ۵۰ درصد از هزینه لازم برای انجام طرح های عمرانی را بتواند تهیه کند باقی مانده را به طور بلاعوض از محل اعتبارات عمرانی کشور می تواند دریافت کند، که در بطن این تصمیم نوعی گرایش به تأمین نیازهای شهرهای بزرگ و پر رونق وجود دارد، بدون اینکه توضیح داده شود، چرا شهرهای کوچک و کم رونق باید از دریافت چنین یارانه ای محروم باشند. از آنجاییکه شهرهای بزرگ و پر رونق دارای شرایط مناسب با چرخش مالی قابل توجه جهت تأمین سهم ۵۰ درصدی برای انجام پروژه های عمرانی از منابع داخلی خود بودند، بنابراین نوعی تبعیض علیه شهرهای کوچک شکل می گرفت که توجیه پذیر نبود.

نخستین گام ها برای تهیه طرح جامع شهری از آغاز دهه ۱۳۴۰ و در برنامه سوم عمرانی برداشته شد، که با تأسیس دفاتر فنی استانداری یا فرمانداری ها امکان هماهنگ سازی طرح های عمرانی برای هر منطقه فراهم گشت. از سوی دیگر با ایجاد وزارت آبادانی و مسکن به تدریج طرح های عمرانی حوزه های شهری از سازمان برنامه به این وزارت خانه جدید منتقل می گردید. از برنامه چهارم به بعد هم، موضوع عمران شهری در سر فصلی مستقل ظاهر گردیده و تأمین احتیاجات عمرانی شهرها در قالب طرح های جامع باید پیش بینی و طراحی می گردید. برنامه عمرانی پنجم نیز با توجه به قانون تغییر نام وزارت آبادانی و مسکن و تشکیل شورای عالی شهرسازی در سال ۱۳۵۲ به نوعی تلاش کرد وظیفه شهرسازی به عنوان امری بین رشته ای تدریجاً در جای مناسب خود قرار گیرد و کیفیت زندگی در شبکه سکونتگاهی را به عنوان هدف خود مورد توجه قرار دهد.

پس از انقلاب نیز بعد از نوساناتی تدریجاً وظیفه شهرسازی به عنوان سیاست گذاری در خصوص نظام شهرنشینی و توسعه شهری، به وزارت مسکن و امور جاری عمرانی شهرها بر عهده وزارت کشور و شهرداری ها نهاده شد. با اینکه تلاش می شد با مرز بندی مناسب از تداخل وظایف این نهاد ها جلوگیری شود اما هنوز ماهیت بین رشته ای شهرسازی از یک سو و ساختار دولتی اقتصاد کشور از سوی دیگر مانع از سامان یابی این حوزه گردیده و مشکلاتی را فراهم می ساخت. در عین حال دو اقدام بسیار مهم، یکی تهیه طرح آمایش سرزمین و دیگری طرح کالبدی ملی (که مورد نخست از پیش از انقلاب آغاز گردیده بود) با هدف تهیه سناریوی کلان الگو های سکونت، فعالیت و شبکه ارتباطات در فضای ملی، اقداماتی بودند که تلاش کردند تدریجاً شهرسازی را به جایگاه واقعی خود سوق دهند تا شاید بتوانند آنرا در انجام وظایف مورد انتظار از شهرداری باری کنند. این وظایف را شاید بتوان به شرح زیر به یاد آورد:

۱- برقراری تعادل در توزیع جمعیت کشور.

۲- توزیع فضایی شبکه اسکان متناسب با ظرفیت فعالیت ها و توان اقتصادی در سطح ملی.

۳- بهینه ساختن استفاده از اراضی شهری و جلوگیری از گسترش بی رویه بر روی اراضی کشاورزی اطراف.

۴- حفاظت از سکونتگاه ها در مقابل سوانح و حوادث غیر مترقبه. (تأمین ایمنی شهرها با انتخاب صحیح مکان شهرها)

۵- دستیابی به توسعه پایدار و بهبود محیط زندگی در سکونتگاه‌ها .

در ادامه به تحلیل بیشتر برنامه‌های شهرسازی در دوره پس از انقلاب به تفکیک اهداف کلی، سیاست‌ها و اهداف کمی آن می‌پردازیم. نکته‌ای که در خصوص جداول تفصیلی بخش عمران شهری برنامه‌های عمرانی پنج ساله قبل و پس از انقلاب باید اشاره نماییم، عدم انطباق و عدم همسانی بخش‌های مختلف آن از حیث سلسله مراتب تعیین اهداف، سیاست‌های کلی و اجرایی و اهداف کمی است. این امر را حتی در شکل جداول و ترتیب بخش‌های مختلف آن که در هر دوره نسبت به دوره دیگر تفاوت دارد، می‌توان شاهد بود. چنانچه اهداف کیفی، سیاست کلی، سیاست اجرایی، اهداف کمی در همه دوره‌های برنامه‌ریزی و با همین ترتیب ظاهر نمی‌شود و حتی بعضاً ۴ ستون به ۳ ستون تقلیل می‌یابد، که به معنای تغییر در الگوی تنظیم برنامه است. در اینجا سعی شده است جداول به همان شکل اولیه و بدون مداخله در چگونگی تنظیم آن ارائه شود تا استنباط واقع‌بینانه‌ای را از روند گذشته به دست دهد.

جدول شماره ۴: بخش شهرسازی (عمران شهری) در برنامه اول ۷۲-۱۳۶۸

اهداف کیفی	سیاست های کلی	سیاست های اجرایی	اهداف کمی
- ایجاد تعادل در توزیع جمعیت کشور - تمرکز زدایی از تهران و جلوگیری از رشد شهرهای بزرگ - تأمین توسعه موزون و متناسب مراکز جمعیتی با الویت در بازسازی و نوسازی مناطق خسارت دیده از جنگ - بهبود اداره امور شهرها و بالا بردن توان فنی و مالی و اجرایی شهرداری ها و سوق دادن آنها به سمت خودکفایی نسبی - ارتقای کیفیت عمران محیط شهری و روستایی و استفاده بهینه از مصالح و انرژی ساختمان - بازسازی و نوسازی مراکز جمعیتی و خدماتی آسیب دیده، ضمن جلب مشارکت های وسیع مردمی، هماهنگ با برنامه بازسازی	- اولویت دادن به توسعه مناطق جنگزده - استفاده از دانش فنی مناسب به منظور هدایت و سمت دادن به توسعه شهرهای جدید از مناطق اشباع شده به مناطق خالی و کم فعالیت و حفظ اراضی کشاورزی بر اساس طرح های منطقه ای و بهره وری زمین. - رعایت اصل عدم تمرکز در مدیریت طرح ریزی عمران شهری، تشکیل سازمانهای عمران منطقه ای مخصوصاً در استانهای وسیع و کم جمعیت بر عکس استانهای دارای جمعیت متراکم - تدوین نظام سلسله مراتب شهری برای تعیین ابعاد توسعه و رشد جمعیت شهرها - ایجاد شهرها و مناطق صنعتی جدید به منظور انتقال صنایع به خارج از حوزه نفوذ تهران و شهرهای بزرگ و محدودیت ایجاد صنایع در این حوزه - وصول عوارض قانونی متناسب با نوع انتفاع از زمین و املاک شهری بر اساس طرح های توسعه شهری... - توسعه حیطه عمل دستگاه های محلی و مردمی در زمینه های زیست محیطی، رفاه شهری و ... - حفظ سرمایه گذاری ها در بخش ساختمان و تضمین کارایی و دوام آنها از طریق وضع استانداردهای مرغوبیت مصالح و رعایت مقررات ساختمانی - توسعه و تجهیز مراکز تحقیقاتی شهرسازی و معماری - بررسی امکان انتقال مرکز سیاسی کشور به نقطه ای جدید	- برنامه طرح ریزی شهری برای شهرها - تجدید نظر در طرح هایی که زمان آنها به اتمام نرسیده - تدوین قوانین و مقررات در زمینه اصلاح نحوه تهیه و تصویب و اجرای طرح ها - توسعه مراکز مطالعاتی در زمینه شهرسازی - آموزش متخصصین در جهت بالا بردن توان تخصصی دستگاههای اجرایی - اصلاح نظام مهندسان مشاور به عنوان بازوی تهیه کننده طرح ها - تأسیس بانک اطلاعاتی - کمک به تهیه طرح های هادی شهرها - توسعه و تجهیز تأسیسات آب آشامیدنی - تأسیس سازمان آب و فاضلاب منطقه ای - بهبود عبور و مرور شهرها - تهیه طرح جامع حمل و نقل شهری - برنامه تأسیسات و تسهیلات شهری - برنامه بهبود محیط شهری - ایجاد تأسیسات حفاظتی شهرها - تشکیل مرجع قانونی تصمیم گیری در مقابل سوانح و حوادث طبیعی	- ۴۱ طرح توسعه شهری - ۵۶ طرح هادی شهری - ۶۷ طرح توسعه عمران شهری و منطقه ای - اجرای ۳۷۰ پروژه استانی در زمینه : * پایین آوردن سطح آبهای زیرزمینی * تکمیل خرید اراضی گودها * احداث میداین تره بار، سردخانه * احداث کشتارگاه، غسالخانه، گورستان، حمام بهداشتی، توالی عمومی * احداث سالن های اجتماعات * مقابله با بالا آمدن آب دریا، بروز سیل های شهری و ریزش کوه ها - توسعه و تجهیز تأسیسات آب آشامیدنی برای شهرها (شامل ۴۹۴ پروژه استانی) - احداث صد واحد تصفیه فاضلاب در ۹۵ شهر - احداث پل های شهری به طول ۳۰۰۰ متر - تکمیل ۳ پایانه بین شهری تهران - اجرای ۵۱۰ پروژه استانی - اجرای ۲۵۰ طرح سیل بند، دیواره سازی، کانال سازی ساحلی و احداث موج شکن و اسکله کوچک - اجرای ۵۰ پروژه نوار و کمر بند سبز شهری

جدول شماره ۵: بخش شهرسازی (عمران شهری) در برنامه دوم ۷۸-۱۳۷۲

اهداف کیفی	سیاست های کلی	سیاستهای اجرایی	اهداف کمی
<p>-دستیابی به توسعه منظم و از پیش اندیشیده شده در شهرها</p> <p>-بهره مندی متناسب شهرها از تأسیسات و تجهیزات و تسهیلات شهری</p> <p>-ارتقای توان مراکز آموزشی و پژوهشی امور شهری و گسترش تحقیقات شهری</p> <p>-بهبود شرایط زیست محیطی در شهرها و جلوگیری از تخریب فضاهای سبز شهری</p> <p>-افزایش بهره وری فنی و اقتصادی در امور خدمات و عمران شهری و استفاده بهینه از اراضی شهری</p> <p>- ارتقای توان مدیریتی و برنامه ریزی فنی اجرایی شهرداریها</p> <p>-بهبود تأسیسات و تجهیزات و تسهیلات، ایمنی و حفاظت شهرها</p>	<p>-تهیه طرح های جامع ، تفضیلی و هادی در سطوح محلی و تصویب آن در سطح استان در چارچوب ضوابط با شورای عالی شهرسازی کشور</p> <p>-اجرای پروژه های پیشنهادی طرح های کالبدی از محل منابع درآمدی پیش بینی شده</p> <p>-اصلاح روشهای توسعه و عمران کالبدی با تأکید بر استفاده از ارزش افزوده ناشی از توسعه و عمران</p> <p>- ارتقای کیفیت طراحی شهری و مناطق مسکونی بر پایه منطقه بندی ، رعایت حقوق همسایگی</p> <p>- تشویق به عمران و جلوگیری از بایر نگه داشتن اراضی شهری با استفاده از ابزار مالیاتی</p> <p>- بازسازی و احیای بافت های مسأله دار شهری</p> <p>- بسط تدریجی حوزه شمول مقررات ملی ساختمان</p> <p>- گسترش تحقیقات شهرسازی و معماری</p> <p>- بهبود امور حمل و نقل شهری</p>	<p>-تجدید نظر در روش تصویب طرح های توسعه شهری</p> <p>-تجهیز مراکز تحقیقاتی در زمینه برنامه ریزی و مدیریت شهری</p> <p>-استفاده از توان عملی تحقیقاتی دانشگاه ها در مطالعات شهری</p> <p>-ایجاد سازمان اجرایی حمل و نقل و ترافیک شهری</p> <p>-ایجاد صندوق مشترک شهرداریها</p> <p>- تجدید نظر در روش تصویب و اجرای طرح ها</p> <p>-تشکیل شوراهای شهر</p> <p>- مشخص نمودن گسل های شهری و تبدیل آن نواحی به فضاهای باز شهری</p> <p>-رعایت حرایم و بستر های رودخانه ها و مسیل ها</p> <p>-واگذاری مدیریت بهره برداری سیستم های حمل و نقل به تعاونی ها و بخش خصوصی</p>	<p>-تهیه ۱۰۰ طرح جامع برای شهرهای بالای ۵۰ هزار نفر</p> <p>- افزایش جمعیت تحت پوشش شبکه آب آشامیدنی شهرهای آسیب دیده جنگی به میزان ۴۰۵ هزار نفر</p> <p>-کاهش متوسط آب به حساب نیامده تأسیسات آب شهری به میزان ۸ در صد (از ۲۸ در صد به ۲۰ در صد)</p> <p>-افزایش جمعیت تحت پوشش شبکه جمع آوری و دفع فاضلاب شهرهای آسیب دیده از جنگ به میزان ۲۴۲ هزار نفر</p> <p>-تشکیل ۶۸ شورای شهر در شهرهای بیش از ۱۰۰ هزار نفر</p> <p>-کمک به حصول اهداف کمی شهرداری ها و شرکت های آب و فاضلاب به منظور اجرای سیاست های دولت تا ۱۱ درصد از اعتبارات مورد نیاز</p> <p>-تهیه و اجرای ۵ طرح جامع حمل و نقل شهری</p> <p>- افزایش سهم حمل و نقل عمومی درون شهری</p> <p>-افزایش سهم حمل و نقل عمومی درون شهری از کل سفرها از ۵۵ در صد به ۶۵ در صد</p> <p>-افزایش جمعیت تحت پوشش خدمات آتش نشانی از ۳۵ در صد به ۶۴ در صد جمعیت شهری</p> <p>-افزایش سطح فضاهای سبز شهری از ۱۳ هزار هکتار معادل ۴۶ در صد وضع موجود</p> <p>-افزایش شهرهای حفاظت شده در مقابل سیل از ۶۳ به ۱۰۸ شهر</p>

جدول شماره ۶: بخش شهرسازی (عمران شهری) در برنامه سوم ۸۳-۱۳۷۹

اهداف کیفی	سیاستهای استراتژیک	راهکار های اجرایی
<p>چالش های آینده :</p> <ul style="list-style-type: none"> - تقویت دیدگاههای آمایشی در برنامه ریزی ملی - تمرکز زدایی و جلوگیری از رشد بز رویه شهر های بزرگ - تقویت نظام برنامه ریزی توسعه شهری (مدیریت، تشکیلات، ساختار، ضوابط) - تقویت بنیان های اقتصاد شهری - مدیریت و برنامه ریزی در کاربری اراضی - حفاظت از شهر ها و سایر سکونتگاه ها در مقابل حوادث غیر مترقبه - استقرار مدیریت کارآمد و تشکیلات منسجم و کارا در اداره امور شهر - ایجاد پایگاه اطاعاتی جامع به عنوان پایه طرح های عمران در شهرها - جلوگیری از آلودگی محیط شهری - حفاظت از منابع آب زیرزمینی در حوزه های شهری - استفاده صحیح از منابع انرژی جایگزین - دسترسی به خدمات و ایجاد تأسیسات زیر ساخت های شهری 	<ul style="list-style-type: none"> - هدایت و کنترل توسعه شهر ها و حمایت از شهر های کوچک و متوسط با تأکید بر جلوگیری از توسعه کلانشهر ها (خصوصاً تهران) - استفاده بهینه از اراضی شهری - دستیابی به حمل و نقل مناسب و ایمن با تأکید بر حفظ محیط زیست و توسعه و گسترش حمل و نقل عمومی ارزان - ایمن سازی شهرها با اصلاح نظام مدیریت بحران - ارتقای بهره وری تأسیسات و تسهیلات شهری به همراه صرفه جویی در مصرف - ایجاد هماهنگی و انسجام در نظام مدیریت شهری و محلی به منظور هدایت و نظارت بر فرایند توسعه شهرها 	<ul style="list-style-type: none"> تجدید نظر در تعاریف محدوده ها و حریم شهرها و گسترش حیطه نظارت شهرداری ها بر حوزه استحفاظی شهرها در جهت جلوگیری از استقرار فعالیت های جاذب جمعیت و جلوگیری از ایجاد عدمتعادل های جمعیتی- سکونتی پیرامون شهرهای بزرگ -اصلاح ضوابط و مقررات ساخت و ساز و تقویت و نظارت فنی برای مقاوم سازی ساختمان ها و تأسیسات شهری در مقابل سوانح - ایجاد تشکیلات برای مقابله با حوادث غیر مترقبه - رفع انحصارات و خصوصی سازی سیستم های حمل و نقل عمومی - افزایش کارایی و ایمنی سیستم های حمل و نقل عمومی - اصلاح شبکه معابر برای حضور مستقل معلولین و افراد دارای محدودیت جسمی- حرکتی - اصلاح ساختار مدیریت شهری - اصلاح و بهبود وضعیت عبور و مرور و حمل و نقل - پیش بینی برنامه های آموزشی در نظام آموزشی در رسانه های جمعی در خصوص ارتقای آگاهی ها و حقوق و وظایف شهروندی

جدول شماره ۷: بخش شهرسازی (عمران شهری) در برنامه چهارم ۸۸ - ۱۳۸۴

اهداف کیفی	سیاست های کلی	سیاست های اجرایی
<p>- هویت بخشی به سیمای شهر</p> <p>- استحکام بخشی به ساخت و ساز</p> <p>- دستیابی به توسعه پایدار و بهبود محیط زندگی در شهرها و روستاها</p> <p>- تنفیذ مجدد مواد ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۱، ۱۳۲، قانون برنامه سوم برای برنامه چهارم</p> <p>- افزایش کارآمدی و اثر بخشی طرح ها و پروژه های سرمایه از طریق تدوین نظام فنی و اجرایی کشور</p> <p>- توجه به موضوع تأمین مسکن. اثرات آن بر کیفیت زندگی و نهایتاً روند شهر سازی کشور</p>	<p>- هویت بخشی به سیما و کالبد شهرها</p> <p>- ایمن سازی و مقاوم سازی ساختمان ها و شهرها به منظور کاهش خسارات انسانی و اقتصادی ناشی از حوادث</p> <p>- توجه به اثرات متقابل بخش مسکن و اقتصاد ملی و نقش تعدیل بخش آن در ارتقای کیفیت زندگی و کاهش نابرابری ها</p> <p>- بهبود وضعیت عبور و مرور شهری و تأکید بر حمل و نقل عمومی</p> <p>- ارتقای شاخص های جمعیت تحت پوشش شبکه آب تا سقف ۴۰ درصد</p> <p>- ایمن سازی و مقاوم سازی ساختمانها</p> <p>- بهبود و ارتقای بافت های فرسوده شهری</p> <p>- تدوین نظام فنی و اجرایی کشور</p> <p>- تدوین قانون جامع مسکن</p>	<p>- تدوین قانون جامع شهرسازی و معماری کشور تا پایان برنامه چهارم</p> <p>- مناسب سازی فضاهای شهری و روستایی برای جانبازان و معلولین</p> <p>جسمی حرکتی و اعمال آن در اماکن و ساختمان های عمومی و دولتی تا پایان برنامه چهارم</p> <p>- بهبود وضعیت عبور و مرور شهری به همراه افزایش سهم حمل و نقل عمومی تا ۷۵ درصد کل سفر های درون شهری</p> <p>- احیای بافت های فرسوده و نامناسب شهری و ممانعت از گسترش محدوده شهرها بر اساس طرح جامع شهری و ساماندهی بافت های حاشیه ای در شهرهای کشور با رویکرد توانمند سازی ساکنان این بافت ها</p> <p>- ایمن سازی از طریق الزام کلیه سازندگان ابنیه شهری و صحرایی به رعایت آیین نامه ۲۸۰۰ مقررات ملی ساختمان</p> <p>- استاندارد سازی مصالح و حمایت از تولید کنندگان آن تا پایان برنامه چهارم</p> <p>- صدور پایان کار برای ساختمان های عمومی صرفاً با ارایه بیمه نامه کیفیت</p> <p>- آموزش عمومی از طریق کلیه وسایل و نهاد های آموزشی و رسانه های عمومی</p> <p>- انتقال تجارب سایر کشورها در خصوص نظام بیمه ساختمان</p> <p>- انجام بازسازی و نوسازی بافت های فرسوده و مقاوم سازی ابنیه موجود در مقابل زلزله حد اکثر ظرف ده سال</p> <p>- ایمن سازی سیستم های گاز، برق، آب، سوخت رسانی توسط وزارتخانه های مربوطه به گونه ای که در صورت بروز سوانح خدمات رسانی آنها مختل نگردد</p> <p>- پیش بینی نظام جبران خسارت از سوی مهندس طراح، مجری، ناظر و تشدید آن در حد لغو پروانه کار</p>

در پایان و در یک نگاه اجمالی به برنامه های بخش شهرسازی در دهه های گذشته در می یابیم که در آغاز راه، موضوع شهرسازی به عنوان زمینه هدف گذاری کلان توسعه سکونتگاه ها مطرح نبوده و بیش از اینکه نظام برنامه ریزی تلاشی برای تنظیم دیدگاه های کلان و جامع نظام اسکان کشور داشته باشد و به تحولات جامعه شهری، سهم سکونتگاه های شهری از جمعیت و روند تغییرات مهم آن، هدایت گرایش های موجود در توسعه کالبدی شهرها و دستیابی به نظامی هدایت گر در این راستا بپردازد، بیشتر امور جاری در حوزه های عمرانی شهرها را به عنوان اهداف، سیاست های اجرایی پیشرو نهاده و شاخص هایی هم برای دستیابی به آن ها در دوره های زمانی مربوطه تدارک دیده است.

توجه به موضوع سیاست گذاری کلان در نظام اسکان تدریجاً از دهه ۱۳۵۰ به این سو مطرح گردید. این کار با معرفی (برنامه آمایش سرزمین) که توسط مشاور فرانسوی- ایرانی ستیران صورت می پذیرفت، گرایش جدیدی را به این حوزه وارد کرد که توجه به موضوع شهرسازی در نظام برنامه ریزی را تدریجاً در جای واقعی خود قرار می داد. پس از انقلاب نیز این دیدگاه در سازمان مدیریت و برنامه ریزی استمرار یافت و نهایتاً از دهه ۱۳۷۰ به اینسو با طرح کالبدی ملی که توسط وزارت مسکن و شهرسازی تهیه می گردید این دیدگاه به سوی تکامل خود حرکت نموده است. تبلور این جریان اصلاحی را در برنامه های آخر دهه ویژه برنامه سوم و چهارم شاهد هستیم که عمدتاً به مسائل شهرسازی و آرایش سرزمینی برای بهبود نظام اسکان پرداخته اند و نشانه هایی از لزوم واگذاری مسائل مربوط به عمران شهری به شهرداری ها و وزارت کشور آشکار گردیده است.

با اینکه تلاش برای انتقال موضوع شهرسازی به جایگاه خود در سالهای گذشته به طور پیوسته استمرار داشته، اما هنوز ترکیب و امتزاج آن با مسایل مربوط به عمران شهری امکان رسیدن به چنین هدفی را امکان پذیر نساخته و بعضاً رسیدن به شاخص هایی که مربوط به عمران شهری بوده و توسط شهرداری ها باید هدایت شود، چندان زمان و منابع مالی را مشغول خود داشته که امکان تدارک برنامه ای جامع برای هدایت شبکه سکونتگاهی کشور در نگاهی کلان را بعید می نماید.

اما هنگامی که به اهداف کلانی چون ایجاد تعادل در توزیع جمعیت کشور می پردازیم. این هدف را چگونه تا تحقق آن باید دنبال کنیم، تا نهایتاً امکان ارزیابی و قضاوت در خصوص آن را فراهم سازیم. به طور قطع به نظر می رسد این تعادل باید به روش هایی عملی قابل حصول گردند. مثلاً پراکنش موزون جمعیت باید این تعادل را مهیا سازد، و این پراکنش هم با سهم مناطق از جمعیت حاصل می شود و هم با چگونگی توزیعشان در پهنه سرزمینی، تا پدیده تعادل دست یافتنی به نظر رسد. از سوی دیگر شبکه شهرها برای پذیرش این سهم باید طوری شکل بگیرد که تعادل فضایی و مکانی را مهیا سازد. مثلاً برقراری شاخص رتبه- اندازه که نظام شهری در آن باید طوری شکل بگیرد که "پدیده بزرگ سری" ظهور ننماید. یا اندازه جمعیت شهر اول نسبت به شهرهای دوم و سوم و چهارم باید از چارچوب صحیحی که حکایت از وجود منطق مبتنی بر تعادل و توازن دارد، تبعیت کند، مثلاً شهر دوم به اندازه یک دوم شهر اول یا شهر سوم یک سوم شهر اول و شهر چهارم یک چهارم شهر رتبه نخست و الی آخر باشد تا تعادل مورد انتظار فراهم گردد. این نوع پیشنهادات که هر یک نظریه ها و تئوری های خاص شهرسازی را هم در دفاع از خود به همراه دارند، معمولاً تبدیل به شاخص هایی برای ارزیابی صحت و یا همراهی اهداف کمی با اهداف کلان می شوند.

۳- سیاست های کلی در حوزه شهرسازی

۳-۱- تشریح سیاست های کلی نظام در حوزه شهرسازی:

۳-۱-۱- مکان یابی توسعه شهر در چارچوب طرح آمایش سرزمین و بر اساس استعدادهای اقتصادی و با رعایت معیارهای دفاعی، امنیتی، زیست محیطی و مراقبت از آب و خاک کشاورزی، ایمنی در مقابل سوانح طبیعی و استفاده از زیر ساخت ها و شبکه شهری کشور

افزایش جمعیت و الزام آنها به اسکان، نیاز به جستجو برای یافتن پهنه هایی مناسب برای استقرارشان را همیشه پیش روی بشر نهاده است. تا زمانی که شمار جمعیت محدود و حوزه های قابل استقرار نا محدود باشد، مشکل غیر قابل عبوری ظهور نخواهد کرد. اما سرعت افزایش جمعیت از یک سو و محدودیت زمین های قابل اسکان از سوی دیگر مسابقه ای پایان ناپذیر بین انسان و عناصر زیستگاهی را موجب می گردد. زیرا رقابت بر سر اراضی برای کاربری های عمده چون سکونت، فعالیت های اقتصادی، کشاورزی، صنعت، شبکه ارتباطات و سایر نیازهای انسانی که الزام فضایی و مکانی داشته، موجب می گردد سهم هر یک به قیمت کاهش سهم دیگری، از اراضی موجود مهیا گردد. مساله ای که لزوماً به مطلوب ترین شکل از تخصیص اراضی نمی انجامد و می تواند راه های بازگشت ناپذیر و پر هزینه ای را به ما تحمیل نماید. در این رقابت عموماً کاربری که بالاترین هزینه را برای این نهاده ی مهم (زمین) می تواند متحمل شود، سایر رقبا را به کناری زده و خود را در پهنه ای جدید تر می گستراند. اما واقعیت غیر قابل انکار اینکه سهمی که نصیب هر یک از فعالیت های عمده در پی این رقابت می شود، لزوماً با مصالح دراز مدت جمعیت سازگار نیست، زیرا پیشروی شهرها در پی افزایش جمعیت و توسعه ی کالبدی شهرها و روستاها در اراضی و زمینهایی که در رقابت با فعالیت های اقتصادی دیگر همچون کشاورزی و یا در اراضی قابل تخصیص به فعالیت های صنعتی، تولیدی، گردشگری، ارتباطات و غیره که همگی از الزامات یک اقتصاد پویا و فعال است. صورت می پذیرد، به قیمت کاهش تولیدات کشاورزی و تهدید خودکفایی در تولید مایحتاج غذایی و استقلال اقتصادی و سیاسی کشور خواهد بود.

توسعه کالبدی سکونتگاه های انسانی علاوه بر الزام به رعایت سهم سایر فعالیت های اقتصادی، ضرورت هدایت توسعه به نقاط و پهنه های امن از حیث سوانح طبیعی، عدم تهدید منابع آب موجود و دسترسی مناسب به زیر ساخت های متنوع شهری را نیز در پیش روی دارد. با توجه به حادثه خیز بودن کشور ایران، کم آبی و محدودیت منابع آب قابل دسترس، کویری و کوهستانی بودن آن از یک سو و محدودیت های موجود از حیث توسعه ی سکونتگاه ها به سبب مرز آسایش مورد نیاز انسان از سوی دیگر، تخصیص زمین برای توسعه شهری و روستایی؛ با چالش های فراوانی مواجه خواهد بود. از این سو برای تخصیص خردمندانانه فضا به انسان و فعالیت های متنوع آن، طرح های کلان همچون آمایش سرزمین و طرح کالبدی ملی این وظیفه را به درستی پیش روی نهاده و تلاش نموده اند با ترسیم شبکه ی شهری (شبکه سکونتگاهی) با توجه به کلیه الزامات اقتصادی، اجتماعی، سیاسی به مطلوبترین نظام سکونتگاهی در کشور دست یابند.

ترسیم شبکه ی شهری کشور، الگوی توزیع آن بر حسب اندازه شهرها (شهر های بزرگ، متوسط، کوچک) و سهم هر یک از آنها از کل جمعیت شهری کشور، علاوه بر آن چگونگی پراکنش شان در پهنه ی سرزمینی به نوعی که با کاربری های دیگر در تضاد نباشد از اهداف عمده حوزه شهرسازی کشور می باشد. در این راستا مکان یابی سکونتگاه ها بر اساس شبکه شهری مورد نظر، سازماندهی توسعه کالبدی شان در جها تی که علاوه بر برخورداری از زیر ساخت های لازم، با هزینه های منطقی و بدون محدود ساختن فعالیت های اقتصادی دیگر همچون کشاورزی که معمولاً به دلیل الزامات تقریباً مشابه در رقابت با یکدیگر قرار دارند، صورت پذیرد؛ تا افزایش جمعیت شهری کشور در سالهای آتی به مطلوب ترین شکل در این شبکه سکونتگاهی سامان یابد.

در شرایط کنونی کشورمان با توجه به وجود طرح آمایش سرزمین و طرح کالبدی ملی که این مهم را به دقیق ترین شکلی تدوین نموده و تصویر جامع و قابل قبولی برای سال های آتی (حداقل تا ۱۴۰۵) ترسیم نموده و سازوکارهایی برای تجدید نظر و به روز آوری نتایج این سند ملی تدارک دیده اند، به نظر می رسد در حوزه شهرسازی هدایت امور توسعه سکونتگاه ها بر مبنای پیشنهادات این طرح ها مناسب ترین و قابل دفاع ترین اقدامات را در حوزه می تواند پیش روی نهد. به ویژه نحوه ترسیم خطوط حرکت برای سال های آتی امکان نظارت بر چگونگی به اجرا در آمدن پیشنهادات و کنترل میزان دستیابی به اهداف طرح را تدریجاً فراهم می سازد، و می تواند مبنای بسیار مناسبی جهت ترسیم سیمای توسعه شهری و نظام سکونتگاهی مطلوب برای آینده باشد

۲-۱-۳- تعیین ابعاد کالبدی شهر ها در گسترش افقی و عمودی با رعایت ملاحظات فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، امنیتی، حقوق همسایگی و امکانات زیر بنایی و الزامات زیست محیطی و اقلیمی با تاکید بر هویت ایرانی - اسلامی شهر ها

نحوه استفاده از زمین در سکونتگاه ها به الگوی ساخت و ساز و شیوه های تخصیص زمین، به کاربری ها و تراکم های ساخت مربوط است. با اینکه توسعه شهر ها را به میزان قابل توجهی جمعیت و روند افزایش آن رقم می زند، اما چگونگی بهره برداری از اراضی موجود نیز به شکل تعیین کننده ای بر میزان تراکم در نتیجه روند توسعه شهر در اراضی اطراف اثر می گذارد.

در گذشته وسعت سرزمین، محدود بودن جمعیت، موجب شکل گیری الگویی از ساخت و ساز های شهری شده که تراکم پایین ساختمانی و به دنبال آن تراکم جمعیتی کم در شهر ها را امری طبیعی می نمود. اما اکنون مقایسه متوسط تراکم در شهر های بزرگ کشورمان (حدود ۸۰ نفر در هکتار) با شهرهای پرتراکم دنیا (حدود ۲۴۰ نفر در هکتار) نشان می دهد که در شرایط کنونی دارای فاصله قابل توجهی با آنها هستیم، این مقایسه میزان اتلاف زمین در اثر گسترش افقی شهر ها در کشورمان را نشان می دهد.

بایر ماندن اراضی، رها شدن بافت های فرسوده بخش های قدیمی شهر، قطعه بندی بزرگ اراضی ساخت و ساز با تراکم کم و به صورت بناهای یک تا دو طبقه و گرایش به زندگی در خانه های مستقل و در الگوی سنتی، زمینه های اصلی بروز این پدیده و تراکم محدود در شهر های کشور، به ویژه شهر های متوسط و کوچک است. با اینکه افزایش ارزش زمین و تقاضای بیشتر از

امکان عرضه زمین در شهر ها ، گرایشی تدریجی به سوی ساخت و ساز های پر تراکم و بلند مرتبه را رواج می دهد ، اما هنوز با شرایط عمومی جهانی فاصله داریم به همین سبب و به دلایل مختلف به طور برنامه ریزی شده ساخت و ساز های پر تراکم تر حد اقل در سطح استاندارد های قابل قبول در حدود ۱۰۰ تا ۱۲۰ نفر در هکتار را باید پذیرفت و به کار بست.

با توجه به افزایش حد اکثر ۳۰ میلیون نفری تا سال ۱۴۰۵ در حوزه های شهری با افزایش تراکم از ۶۳ نفر در هکتار کنونی حد اکثر تا ۱۰۰ نفر در هکتار این هدف به راحتی قابل دستیابی است و از گسترش افقی شهر ها به ویژه با توجه به خطری که برای اراضی کشاورزی و توسعه پایدار دارد، می تواند به خوبی پیشگیری کند. اما آنچه نباید فراموش شود رعایت برخی الزامات در ساخت و ساز ها به دلیل شرایط فرهنگی ، اجتماعی ، اقلیمی و سایر مسایل فنی و کاربردی در شهر هاست. به ویژه در کشورمان که دارای ویژگی های خاص اقلیمی از نظر میزان نور تابش خورشید ، تفاوت های قابل توجه در میزان بارش، دما ، رطوبت نسبی در اقلیم های گونه گون از نواحی مختلف کشور است. همچنین موضوع اشراف و محرمیت به دلیل خصوصیات فرهنگی و دینی ، موضوع ظرفیت زیر ساخت های شهری همچون آب، فاضلاب ، برق ، تلفن و گاز برای سازگاری با بارگذاری پر تراکم تر ساخت و ساز ها و همچنین ظرفیت شبکه و دسترسی ها و حمل و نقل شهری ، به نوعی که در سازگاری با شرایط جدید و متناسب با آن تدارک دیده شود ، و هویت ملی و اسلامی و ایرانی با خصوصیات جغرافیایی ، فیزیکی- کالبدی کشور راهنمای تحولات مورد انتظار در این حوزه باشد..

۳-۱-۳ هماهنگ سازی مقررات و ایجاد هماهنگی در نظام مدیریت تهیه ، تصویب و اجرای طرح های توسعه و عمران شهری و روستایی و نظارت بر انجام آنها

شهرنشینی و توسعه کالبدی در گذشته عموماً ، به طور خود به خودی و تدریجی بدون نیاز به ضابطه و چارچوب خاص صورت می پذیرفت. در ۵۰ سال گذشته با معرفی روش های رایج در غرب برای هدایت توسعه کالبدی شهر ها الگو هایی همچون تهیه طرح های جامع و تفضیلی، و بعداً آماده سازی و مکان یابی، بهسازی بافت های فرسوده شهری و سازماندهی و توانمند سازی حاشیه نشینی تدریجاً رایج گردید که اغلب برگردان الگو های تکوین یافته در غرب بود. با اینکه بخش مهمی از این طرح ها برای تنسيق و ساماندهی امور بسیاری از شهرهای کشورمان نیز به کار آمده، اما در بسیاری از موارد به دلیل عدم انطباق چارچوب های رایج در آن طرح ها با ساختار های کشورمان، موجب بروز مشکلاتی گردیده که نیاز به تجدید نظر و بومی سازی آن ها را مطرح ساخته است.

- عدم انطباق نقش و وظایف و حوزه مداخله نهاد ها و سازمان های مختلف شهری با چارچوب طرح های توسعه .
- عدم الزام سازمان ها به رعایت تصمیمات این طرح ها و فقدان مکانیزم ملزم ساختن آنها.
- فقدان سیستم مدیریت شهری قوی ، به ویژه منابع مالی پایدار و مستقل از دولت برای شهرداری ها جهت پیشبرد امور محلی و اعمال برنامه های لازم برای شهر.
- فقدان رابطه ای منطقی وزارت مسکن و شهرسازی، وزارت کشور و شهرداری به عنوان سه نهاد مهم مؤثر در شهرها.

جمله این مواردند.

بنابراین به نظر می رسد برای رفع مشکلاتی که در اجرای طرح های توسعه شهری وجود دارد انجام اصلاحات پایه ای در نظام مدیریت تهیه ، تصویب ، بررسی و اجرا طرح های شهرسازی به طور جدی مطرح و لازم است. موضوع بسیار مهم دیگر پیش بینی و تدارک سازو کارهایی برای تضمین حضور و مشارکت مردم و به ویژه نهادهایی با پایگاه مردمی و محلی جهت واقع بینانه کردن و نزدیک کردن هر چه بیشتر این طرح ها به خواست ها و نیاز ها و مسایل و مشکلات بهره برداران و مردمی است که نهایتاً با تصمیمات این طرح ها مواجه خواهند شد. به این مناسبت اصلاح و انطباق نظام مدیریت توسعه شهری و سازگار نمودن آن با تحولات جاری از الزامات حوزه شهرسازی کشور بوده و باید در این زمینه اهتمام کافی صورت پذیرد.

۴-۱-۳- ایجاد نظام در آمد-هزینه ای، تأمین منابع پایدار برای توسعه و عمران و مدیریت شهری و روستایی با رعایت ضوابط و مقررات طرح های مصوب

انجام کلیه طرح ها و مصوبات مربوط به توسعه شهر ها نیاز به منابع مالی دارد که متناسباً باید در کنار طرح مصوب تدارک دیده شود. فقدان این پیوند موجب می شود یا بخشی از طرح ها هرگز انجام نگردد و یا در صورت انجام به سبب محدودیت منابع نیمه کاره رها شوند. این گسیختگی و فقدان پیوند و یا معطل ماندن طرح ها پی آمد های فراوانی به دنبال دارد که نتایج آن بعضاً همانند شرایطی همچون نبودن طرح و یا انجام امور به سیاق خود به خودی و بدون برنامه است.

ویژگی خاص فعالیت های شهرداری ها که مربوط به حوزه عمومی بوده و باید از محل منابع عمومی تأمین گردد زمینه اصلی بروز این مشکلات می باشد. زیرا عدم پیش بینی منابع کافی و پایدار، عدم انجام پروژه ها را تضمین می نماید. تکیه به منابع مالی وابسته به ساخت و سازها و عوارض مربوط به این نوع فعالیت ها تشویق به پروژه هایی را رایج می سازد که بعضاً آرایه خدمات به آنها و پی آمد های اجرا و بر پایی آن ها بسیار بیشتر از عوارضیست که در ابتدای کار پرداخت می نمایند . به همین مناسبت شهرداری ها باید منابع مالی مورد انتظارشان را از فعالیتهای مربوط به ساخت و سازها تفکیک نمایند و به حوزه های پایدار تر منتقل سازند . آنچه که در این تحول نباید فراموش شود اینکه، دریافت عوارض از فعالیت های اقتصادی خود نباید به نوعی صورت پذیرد که بر قیمت های نهایی کالاها و محصولات تولیدی بنگاه های اقتصادی اثر گذاشته و مشکلاتی را در پی داشته باشد. در این رابطه شهر هایی که عمدتاً بر بخش خدمات استوار می باشند مشکلات بیشتری نسبت به شهر های تولیدی خواهد داشت. نکته مهم دیگر، افزایش عوارض ضرورتاً با آهنگ افزایش فعالیت های اقتصادی سازگار نیست، تا عوارض دریافتی از این فعالیت ها پاسخگوی هزینه هایی باشد که شهرداری ها برای آرایه خدمات به شهروندان به آن نیازمندند.

با توجه به اینکه آرایه خدمات شهری ، به ویژه ایجاد تأسیسات و تجهیزات مربوط به آن بسیار پر هزینه بوده و سود آور نیز نمی باشد تا از همکاری بخش خصوصی بتوان در این زمینه بهره مند شد، شاید بخش دولتی را بعنوان دریافت کننده ی مالیات در سطح ملی و در شرایط خاص کشورمان به دلیل وجود منابع مالی حاصل از فروش نفت، برای ایجاد بخشی از زیر ساخت های

عمرانی شهرها بتوان برای حضور در این عرصه قانع ساخت. البته بدون اینکه چنین مشارکتی از حدود اختیارات و استقلال نهاد های مدیریت محلی (شهرداری ها) بکاهد. نکته مهمی که در این ارتباط باید یادآوری گردد الزام به همکاری دولت در تأمین منابع مالی مورد نیاز شهرها برای ارایه خدمات به ویژه در شهرهایی است که وظایفی را در سطح ملی بر عهده دارند مثل پایتخت ملی، مراکز استان، مراکز فرمانداری، مراکز بخش و بنادر و مبادی مهم و شهرهایی که هر یک مسئولیتی ویژه در سطح کشور را می پذیرند و این مسئولیت هزینه ای را به آنها تحمیل می کند که در توان مدیریت محلی برای پاسخگویی بدان نیست. این امر را در مدیریت شهرهایی که جدیداً ساخته می شوند و یا برای پذیرش سرریز جمعیتی کلانشهرها و مجموعه های شهری، جهت ایجاد تعادل و توزیع بهینه جمعیت و متناسب با اهداف آمایشی انتخاب می شوند، می توان شاهد بود.

۵-۱-۳- احیا و نوسازی و بهسازی بافت های تاریخی و قدیمی جهت توسعه موزون شهرها و روستاها

شهرهای ما متناسب با قدمتشان دارای بخش هایی با بافت ارزشمند تاریخی هستند که علاوه بر انتقال بخشی از فرهنگ مادی این سرزمین، حامل تاریخ تحولات اجتماعی و سیاسی این شهرها نیز می باشند. از این حیث الزام به حفظ و احیای آنها تردید ناپذیر است. اما علاوه بر این وجه، بخش هایی در این حوزه ها وجود دارند که به سبب رها شدن، تدریجاً تخریب شده و قابلیت استفاده از آنها بسیار تقلیل یافته است. افزایش سطوح مخروبه، به همراه کمبودهایی که از حیث دسترسی به امکانات و ظرفیت های مدرن شهرسازی در این محلات وجود دارد موجب ترک آنها از سوی ساکنان قبلی و جایگزین شدن توسط مهاجران و اقشار کم درآمد شده و بعضاً تبدیل شدن به انبار و بارانداز واحد های تجاری و شروع جریان پیوسته و فزاینده ای از فعل و انفعالات رکودی، منجر به فرسودگی بیشتر در این محلات می شود.

رها شدگی، فرسودگی، دسترسی محدود وسایل نقلیه به دلیل تنگی معابر، کمبود تأسیسات و تجهیزات مدرن شهری و نفوذ آسیب های اجتماعی و تقلیل ضریب امنیت همگی موجب کاهش جمعیت و حذف تدریجی این بخش از بافت فعال شهری شده و ظرفیت های قابل توجهی در داخل محدوده قانونی شهرها بلا استفاده مانده و گسترش افقی به اطراف شهرها به قیمت نابودی اراضی کشاورزی را گریز ناپذیر می سازد. در حالی که توجه به احیا و نوسازی این بافت ها در عین حفظ و نگهداشت و بازسازی بخش هایی که واجد ارزش تاریخی می باشند امکان عرضه زمین به میزان قابل توجهی در داخل محدوده را فراهم می سازد. این اراضی به دلیل برخورداری از بعضی از تأسیسات شهری مثل انشعابات آب، برق و بعضاً فاضلاب و گاز، همچنین قرار گرفتن در داخل محدوده که تأمین شبکه دسترسی مناسب را در آنها کم هزینه تر از توسعه های حاشیه ای در اطراف شهرها می گرداند، از امتیازات قابل توجهی برای توسعه از درون برخوردارند. مطالعات موجود نشان می دهد که در حدود ۳۰ شهر کشور حدود ۲۰ هزار هکتار در بافت های تاریخی و قدیمی و بافت فرسوده و رها شده شهری، می تواند مورد احیا و نوسازی قرار گرفته و ظرفیت قابل توجهی را برای توسعه و پذیرش جمعیت در حال افزایش این شهرها فراهم سازد.

۶-۱-۳- جلوگیری از توسعه حاشیه نشینی در شهرها و ساماندهی بافت های حاشیه ای و نامناسب موجود

حاشیه نشینی پدیده ای کالبدی-اجتماعی در پاسخ به عدم آمادگی شهرها برای پذیرش متقاضیان خواهان سکونت متناسب با تنوع شرایط اقتصادی - اجتماعی آنهاست. بخش تقاضا برای مسکن ، سرپناه و زندگی در شهرها از حیث ویژگی هایی چون سطح درآمد ، رفتارهای مالی ، توان حضور در بازار مسکن و ارضای شرایط این بازار بسیار متنوع می باشد. از سوی دیگر بخش عرضه ضرورتاً اقدامات خود را متناسب با چنین طیفی از تقاضا تنظیم نمی نماید. به همین مناسبت بخشی که شرایط این بازار و انتظارات بخش عرضه را ارضا نمی نمایند از این بازار خارج شده و مجبور به استقرار در حوزه هایی می شوند که در عین نزدیکی به شهر برای بهره مندی از بازار کار و امکان یافتن شغل برای کسب درآمد ، قادر به تأمین سرپناه در حد استطاعت خود هم باشند.

بخشی از حاشیه حاصل برون فکنی ساکنان قبلی هر شهرند که دیگر قادر به تأمین شرایط بازار مسکن آن نمی باشند ، زیرا مسؤلان شهر، تهیه ی طرح های توسعه ی شهر را برای گروه های متوسط به بالا و متناسب با شرایط آن ها صورت داده اند. بخش دیگر را مهاجرانی تشکیل می دهند که در نتیجه عدم تعادل های اقتصادی- اجتماعی و فقر و بیکاری به شهرهای بزرگتر پناه برده و مجبور به اسکان در حوزه هایی می شوند که با شرایط آن ها سازگار تر است. با اینکه رفع علل حاشیه نشینی فرابخشی بوده و موضوع تحرکات جمعیتی برای امرار معاش ، در چارچوب اقتصاد کلان قابل طرح و بررسی است، اما معضل حاشیه نشینی به عنوان یک مسأله کالبدی برای شهرهای بزرگ به هر حال در حوزه شهر سازی و عمران شهری باید پاسخ گفته شود و برای آن چاره اندیشی گردد .

در قدم نخست جهت برنامه ریزی برای شهرها باید پذیرفت که متقاضیان سرپناه بسیار متنوع می باشند و قطعه بندی اراضی و ساخت و سازها باید متناسب با چنین تنوعی صورت پذیرد. از سوی دیگر برای شهرهایی که با این پدیده مواجهند باید با برنامه هایی برای ادغام تدریجی شان در پیکره شهر ، آن ها را شهروند به شمار آورد و ساماندهی حوزه اسکان آن ها را با طرح های توانمند سازی و ارتقای ظرفیت های بافت جهت پذیرش آنها، عملی ساخت. علاوه بر بافت های حاشیه ای ، بافت های مسأله دار درون شهرها که بنا به معیارهای موجود دارای نوعی معضل اجتماعی یا کالبدی بوده و در شرایطی قرار دارند، که قابل ادغام در شهر محسوب نشده و به عنوان سطوح مفید جهت بهره برداری به شمار نمی آیند، به همین مناسبت باید با برنامه های مناسب آن ها را در سطوح مفید موجود ادغام نمود ، به خصوص که بررسی های موجود نشان می دهد در حدود ۳۰ شهر کشور قریب به ۳۵۰۰۰ هکتار بافت مسأله دار و ناکارآمد وجود دارد. به این ترتیب علاوه بر تأمین رفاه ساکنان اینگونه مناطق از طریق انجام اصلاحات در این بافت ها، اراضی قابل توجهی جهت سکونت و زندگی جمعیت در حال افزایش شهرها مهیا ساختند و با ارائه خدمات شهری و ارتقای کیفیت زندگی در آنها می توان از ظرفیت فراهم آمده بهره برد.

۷-۱-۳- ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی محیط شهری و روستایی با تقویت نظام مهندسی ساختمان و مشارکت سازمان‌های غیردولتی و حرفه‌ای.

فضاهای ساخته شده بخش قابل توجهی از سکونتگاه‌ها را به خود اختصاص می‌دهد و بخش مهمی از وقت و زندگی مردم در این فضاها می‌گذرد، بنابراین حفظ سلامتی و امنیت ساکنان در این بناها از اهمیت قابل توجهی برخوردار است و برای داشتن شهری ایمن و سرزنده باید به این مسأله به میزان کافی توجه شود. پرداختن به موضوع ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی بناها و محیط شهری از چند جنبه اهمیت می‌یابد.

نخست این که، بخش ساختمان سهم قابل توجهی از سرمایه‌گذاری‌های ملی را به خود اختصاص می‌دهد، علاوه بر آن هزینه‌های مربوط به نیروی کار، ماشین‌آلات، مصالح و سایر نهاده‌های تولیدی مصرف شده در بخش ساختمان موجب می‌شود، نسبت به بهره‌وری هر چه بیشتر از بناها و استفاده از فضاهای ساخته شده از این مؤلفه‌ها، حساس بود و به آن توجه کافی داشت. بنابراین ایمن و مقاوم ساختن بنا، دوام و بهره‌وری بیشتر آنها را تضمین نموده و بهره‌برداری درازمدت از آن‌ها برای تأمین نیازهای فزاینده جوامع را امکان‌پذیر می‌سازد.

دوم این که، کشور ما از حیث سانحه‌خیزی در پهنه‌ای پرریسک قرار دارد و حوادثی مانند سیل، طوفان، زمین‌لرزه، رانش زمین و مواردی از این دست سکونتگاه‌های آن را تهدید می‌کند. سابقه وقوع زلزله در نقاط مختلف و تجربه زلزله‌های ویرانگر که در دوره‌های ده ساله تکرار شده و همچنین انواع دیگر سوانح طبیعی، زندگی ساکنان شهرها و روستاها را با خطر جدی مواجه ساخته و محیط‌های زیستشان را ناامن می‌سازد. به این مناسبت لازم است با ساخت و سازهای ایمن در بناهای نوساز و اجرای مقررات ملی ساختمان در ابنیه جدید، همچنین تقویت ایستایی ساختمان‌های موجود در برابر انواع سوانح به ویژه زلزله، از شدت ویرانی‌ها و پی‌آمد‌های مخرب جانی و مالی در آن‌ها کاست.

علاوه بر موارد فوق عدم رعایت مسایل فنی و مهندسی در حوزه‌های دیگر، همچون شبکه دسترسی‌ها و سیستم‌های حمل و نقل شهری، کاهش عرض معبر به دلیل انجام کارهای اصلاح و تعمیر در انواع شبکه‌های زیرساخت‌های شهری، سقوط مصالح از نمای ساختمان و یا سوانح دیگری که به نحوه اجرای ساختمان باز می‌گردد، عموماً سوانح متعددی در شهرها رخ می‌دهد که برای کاهش آن و ارتقای سطح ایمنی در شهرها و روستاها لازم است با توسعه نظام مهندسی و کنترل ساختمان و الزامی ساختن رعایت مقررات ملی در جهت ایمن‌سازی محیط زیست سکونتگاه‌ها اقدام شود و از این طریق ارتقای سطح کیفی محیط زیست را تضمین کرد. به دلیل حجم کار، در این مسیر نهادهای دولتی، شهرداری‌ها به تنهایی قادر به پیشبرد امور نخواهند بود. بلکه نظام مهندسی ساختمان به کمک نهاد‌های محلی و مردمی و تشکل‌های حرفه‌ای غیردولتی و نظام‌های صنفی شهرساز، معمار و مهندسان ساختمان می‌توانند قدم‌های مناسبی در این راه بردارند.

۸-۱-۳- حفظ هویت معنوی و فرهنگی شهرها به ویژه قم و مشهد

سرعت تحولات اجتماعی، نیازهای فزاینده جمعیت در حال افزایش شهرها و سرعت تحولات تکنولوژیک تغییرات زیادی را به اجتماعات تحمیل کرده است که، تغییرات محیط زندگی و معماری و ساخت کالبدی شهرها از آن جمله اند. سرعت افزایش جمعیت و نیازهای آن‌ها توسل به روش‌هایی در ساخت و ساز را پیش رو نهاد. تا هماهنگ با افزایش تقاضا، قادر به پاسخگویی بدان باشد. یکی از نتایج این جریان، تولید به روش انبوه و ساخت و ساز در مقیاس‌های وسیع برای اقتصادی تر نمودن این فعالیت‌ها بود. این سرعت و نگاه مبتنی بر توجیه اقتصادی استفاده از زمین و ساختمان، گرایش به نوعی از معماری و شهرسازی را ناگزیر ساخت که نتیجه آن دوری از معماری ملی (ایرانی-اسلامی) و فرهنگ بومی ما بود. اتفاقی که در جریان تحولات چند قرن اخیر در بسیاری از کشورها رخ داد و برای برخی تا رسیدن به نقطه غیر قابل بازگشت نیز رسید. اما در بسیاری از کشورها که از معماری و شهرسازی غنی و پر باری برخوردار بودند، وجود سوابقی دلپذیر از گذشته و مقایسه‌ی آن با احجام یکنواخت و سری‌سازی شده بناها و تکرار آن به نوعی که هویت ویژه‌ای را در محلات و فضاهای شهری نتوانند بیابند، آن‌ها را به حفاظت از آنچه که باقی مانده بود و بعضاً ساخت و ساز در الگویی مشابه آنچه از دست رفته بود واداشت، تا هویت فرهنگی شان را در این بازسازی‌ها باز بیابند.

سرعت ساخت و ساز در کشور ما نیز در اثر شتاب در شهرنشینی، تغییر در فضاهای شهری را به دنبال داشت. نیاز به شمار و حجم زیاد ساختمان‌ها، گران و غیر اقتصادی بودن ساخت و سازها به روش و طرح معماری سنتی، بسیاری از ساختمان‌ها را متفاوت از قبل ساخت. همچنین شهری که به سرعت خود را می‌گستراند و نیاز به دسترسی به نقاطی که در اثر توسعه دور می‌شدند، سرعت زیادی به خیابان‌کشی‌ها داد، به نوعی که توجه به فضاهای با ارزش و نمای سنتی ابنیه در معابری که باید تعریض می‌شدند را به فراموشی سپرد. پدیده‌ای که ما را نیز به هرمان (نوستالژی) فضاها و هویت از دست رفته سنتی مان مبتلا ساخت.

در شرایط کنونی برای پیشگیری از رنگ باختن هویت تاریخی شهرهایمان که منجر به انقطاع هویت فرهنگی نسل‌های آینده از گذشته پر بار خود و تحمل پی‌آمد های غیر قابل جبران آن خواهد شد، با باز شناسی جوهره معماری و شهرسازی ایرانی-اسلامی به باز آفرینی و روز آمد ساختن آن، به تقویت حس معنوی و هویت ایرانی-اسلامی خود پرداخته و به ویژه آن را در شهرهای مذهبی و تاریخی با جد و جهد بیشتر دنبال کنیم.

۹-۱-۳- تنظیم سطوح شهرها با رعایت سیاست‌های آمایش سرزمین و توسعه زیرساخت‌های متناسب با استعداد آنها و جلوگیری از گسترش

بی‌رویه کلان شهرها

شرایط خاص کشورها، به ویژه در مراحل از توسعه که نیاز به انباشت برای رسیدن به حد آستانه‌ای برای بازدهی سرمایه‌گذاری‌های موجود دارد، گرایش به تمرکز در برخی از شهرها، به ویژه پایتخت و چند شهر خاص را، به الگویی رایج در این کشورها تبدیل کرده است. اما پس از دستیابی به هدف مورد اشاره، روندی سریع و غیر قابل کنترل از سرازیر شدن فرصت

ها از سراسر سرزمین به سوی اینگونه شهرها جریان می یابد که به خالی شدن نواحی پیرامونی و تمرکز زیاد در این نقاط می انجامد. عدم کارایی و رونق اقتصادی کم در نواحی دور و شهرهای کوچک، منجر به رکود و بیکاری شده و به عنوان نیروی دافعه به فرار و مهاجرت افراد جویای کار دامن می زند. از سوی دیگر رونق و شکوفایی اقتصادی، در نتیجه بازدهی مطلوب تر فرصت های انباشت شده در شهرهای بزرگ، به عنوان جاذبه این روند را تشدید کرده و به عدم تعادل و نابرابری های بیشتر ختم می شود. دور باطلی که اگر در آن مداخله نشود، به تضعیف هر چه بیشتر شهرهای کوچک و فقر و محرومیت بیشتر آن ها و تشدید روند از دست دادن فرصت ها به نفع شهرهای بزرگ و تعمیق غیرقابل بازگشت عدم تعادل ها و گسترش پی آمد های آن منجر خواهد شد.

شبکه شهری کشور ما نیز از این آسیب شناسی رنج برده و با توجه به تمرکز بیش از ۵۰ درصد جمعیت شهری کشور در تهران و هفت کلان شهر دیگر و تمرکز سرمایه ها و صنایع، کارخانجات و مراکز ارائه دهنده خدمات عمده (در حد ۷۰ درصد) در این مراکز، می توان به ابعاد این تمرکز گرایی در برخی نقاط و خالی شدن نقاط دیگر از فرصت ها که تضعیف بیشتر آنها را به دنبال دارد، پی برد. در این شرایط دستیابی به وضعیتی جهت پیشگیری از جریانی که به وجود آمده الزامی است. برای این کار باید با ساماندهی سلسله مراتب شهری مناسب و توسعه زیر ساخت های لازم در شبکه سکونتگاهی، سرمایه گذاری برای فعالیت های اقتصادی را تشویق نموده و انگیزه حرکت به سوی نقاط محروم تر را با فراهم ساختن الزامات لازم برای کار و فعالیت، و زندگی همراه با رفاه و آسایش مهیا ساخت، تا به تدریج با آغاز بازدهی فرصت های فراهم آمده در این نواحی، به نوعی تعادل و توسعه موزون در سراسر سرزمین دست یافت.

۱۰-۱-۳- مناسب سازی فضاهای شهری و اماکن عمومی و بازنگری در الگوی طراحی به منظور تأمین نیازهای عمومی بخش های مختلف جامعه با تأکید بر اصلاح و بهبود محیط شهری برای جانبازان و معلولین جسمی-حرکتی.

سکونتگاه های انسانی مکانی برای زندگی و کار و فعالیت و رفاه و آسایش همگان است. با پیشرفت جوامع سکونتگاهی را می توان مناسب دانست که فرصت ها و ظرفیت های خود را برای همه به طور یکسان عرضه داشته و همه را برخوردار سازد. شهرسازی نوین وظیفه خود را دستیابی به این قابلیت ها و فراهم ساختن زمینه برخوردارگی از امکانات شهر برای همه قرار داده است.

در همه جوامع بخشی از جمعیت به سبب بیماری ها و سوانح، حوادث غیر مترقبه، جنگ و سایر مسایل دچار معلولیت در برخی از اعضای بدن خود می شوند که محدودیت هایی را نسبت به افراد سالم در آن ها ایجاد می کند. با توجه به اینکه این محدودیت ها قابلیت و قدرت حضور و حرکت در مکان های مختلف را از این افراد گرفته و آن ها را از حرکت و رفت و آمد آزادانه باز می دارد، به تبع امکان دسترسی آنها به مکان ها و فضاهای شهری که در آن خدماتی ارائه می شود مثل آموزش، بهداشت و درمان، کار و فعالیت خدمات بانکی و تفریحی و رفاهی را محدود می سازد. این امر در رشد و بالندگی آن ها اثر نهاده و محرومیت های زیادی را به سبب عدم امکان استفاده از چنین فرصت هایی به آنها تحمیل می کند. بنابراین "شهرسازی و

معماری بدون مانع"، از بروز این پدیده و تبعیض علیه افراد دارای محدودیت می تواند بکاهد و امکان برخورداری از فرصت های برابر برای همه را فراهم سازد.

ایران مانند بسیاری از کشورها از حدود ۲۰ سال پیش دارای ضوابط و مقررات مناسب سازی فضاها برای معلولین جسمی- حرکتی می باشد. اما باید ساز و کارهایی برای لازم الاجرا ساختن این ضوابط تدارک دید تا با عاری از مانع ساختن کلیه عرصه های عمومی و خصوصی، شهر را برای همه شهروندان جهت فعالیت و حضور و برخورداری از حقوقشان آماده ساخت. در این مورد اولویت نخست در مسیرهای عبور و مرور و بهره گیری از وسایل نقلیه عمومی، مبلمان شهری در عرصه های عمومی، بیمارستان ها، درمانگاه ها، بانک ها، ادارات و سازمان های خدمات عمومی، مدارس، دانشگاه ها و سایر نهاد ها و مؤسسات است که با مناسب سازی آن ها جهت حرکت و حضور معلولین، عرصه های عمومی را برای همه، به ویژه معلولین در دسترس قرار دهد تا موجب تضييع حقوق هیچ کس به ویژه معلولین نگردد.

۲-۳- تقویم زمانی و روند تحقق اهداف کیفی و کمی و شاخص های مربوط به آن:

به طور کلی سیاست های نظام و اهداف کیفی و کمی پیش بینی شده برای دستیابی به آن در افق زمانی ده ساله از ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۴ مطابق با تشریح جهت گیری ها در حوزه های شهرسازی که در بالا به آن اشاره شد، با جزئیات بیشتر در جداول بعدی توضیح داده می شود:

تقویم زمانی و روند تحقق اهداف کیفی و کمی و شاخص های مربوط

جدول شماره ۸: سیاست کلی اول: مکان یابی توسعه شهرها در چارچوب طرح آمایش سرزمین بر اساس استعدادهای اقتصادی و با رعایت معیارهای دفاعی، امنیتی، زیست محیطی و مراقبت از آب و خاک کشاورزی، ایمنی در مقابل سوانح طبیعی و استفاده از زیرساختها و شبکه شهری کشور.

سیاست راهبردی	اهداف	شاخص	واحد
دستیابی به توسعه پایدار در نظام استقرار	- توسعه مطلوب در اسکان سرزمینی جمعیت	- مساحت اراضی دارای نقشه تناسب اراضی به کل سرزمین	درصد
	- هدایت منطقی توسعه شهرها با توجه به الزامات مورد توجه در طرح آمایش سرزمین و طرح کالبدی ملی	- میزان تدوین و تصویب نظام شبکه سکونتگاهی کشور در طرح های کالبدی منطقه ای ده گانه	تعداد طرح مصوب
	- توسعه شهرها در حد ظرفیت های زیست محیطی با بهره گیری از توان های اقتصادی	- نسبت تولید ناخالص مناطق از کل تولید ناخالص ملی	درصد
	- مکان یابی مناسب شهرها و شهرهای جدید	- نرخ ایجاد اشتغال (عرضه شغل) در مناطق و نواحی دارای توان جمعیت پذیری	درصد
	- هدایت برنامه ریزی شده نقاط سکونتی در اراضی قابل توسعه	- میزان انطباق رشد واقعی شهرها با محدوده های مصوب در طرح های توسعه شهری (تحقق طرح های توسعه)	درصد تحقق مصوبات
	- استفاده بهینه از شبکه شهری و زیرساخت های موجود آنها	- نسبت مساحت بافت های فرسوده بهسازی شده به مساحت گسترش های جدید شهری	درصد سهم
	- ظرفیت سازی و ساماندهی روند سرمایه گذاری، ایجاد اشتغال و فعالیت در مناطق محروم و مهاجر فرست	- سهم اراضی تخصیص یافته به انواع نیازهای خدمات شهری نسبت به اراضی افزوده شده به مساحت شهر	درصد سهم
		- نسبت بناهای جدید احداث در زمین های قبلاً توسعه یافته، برای محدود کردن گسترش افقی شهرها	در صد سهم
		- نسبت سهم توسعه در اراضی متصل (درون محدوده) به توسعه در اراضی منفصل	درصد
		- میزان تحقق جمعیت شهرهای جدید	درصد سهم نسبت به پیش بینی طرح ها
	- نسبت طرح های کالبدی-موضعی و موضوعی به تعداد شهرهای دارای طرح توسعه مصوب	درصد سهم	
	- افزایش سهم سرانه در انواع زیرساخت های شهری در شبکه شهری کشور در هر دهه	درصد سهم	

جدول شماره ۹: سیاست کلی دوم: تعیین ابعاد کالبدی شهرها در گسترش افقی و عمودی با رعایت ملاحظات فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، امنیتی، حقوق همسایگی و امکانات زیربنایی و الزامات زیست‌محیطی و اقلیمی با تأکید بر هویت ایرانی - اسلامی شهرها.

سیاست راهبردی	اهداف	شاخص	واحد
دستیابی به مناسب‌ترین الگوی توسعه کالبدی شهرها با در نظر گرفتن اصول توسعه پایدار	<ul style="list-style-type: none"> - دستیابی به نظام مطلوبی از رشد و توسعه سکونتگاه‌ها متناسب با الزامات کلیدی توسعه پایدار - تعیین و کنترل جمعیت‌پذیری شهرها - قانونمند کردن مرتفع‌سازی (بلندمرتبه‌سازی) در شهرها با توجه به ضوابط موجود - استفاده بهینه از زیرساخت‌های موجود در حوزه‌های سکونتگاهی - حفظ اراضی مساعد کشاورزی و منابع طبیعی در رقابت با توسعه شهرها - ایجاد تعادل بین الگوهای استقرار در اشکال سکونت و فعالیت و سایر کاربری‌ها 	<ul style="list-style-type: none"> - نسبت طرح‌های توسعه دارای ارزیابی زیست‌محیطی به کل طرح‌ها (طرح‌های مشمول ضرورت تهیه EIA) - نسبت تهیه طرح‌های توسعه شهری به کل شهرهای کشور - نسبت اراضی اختصاص‌یافته به بهسازی و بازسازی، نسبت به اراضی در حال عمران اطراف شهرها - افزایش نفر در هکتار در شهرها به طور متوسط از ۵۰ نفر به ۳۰۰ نفر، در سه الگوی شهرهای بزرگ، متوسط و کوچک - نسبت بناهای ساخته‌شده در بافت موجود شهرها به کل واحدهای در حال ساخت - میزان اصلاح و بهبود روش بهره‌برداری از شبکه‌های زیرساختی موجود نسبت به اجرای شبکه‌های جدید - نسبت پروانه‌های صادره برای بناهای پرتراکم‌تر نسبت به بناهای یک‌طبقه - میزان یارانه‌های تخصیص‌یافته به بلندمرتبه‌سازی نسبت به ساخت و سازهای کم‌تراکم‌تر - تهیه و تجدید نظر در ۵ طرح کالبدی منطقه‌ای از ۱۰ منطقه کشور - نسبت اعطای یارانه تشویقی به واحدهای کوچک در مقابل واحدهای با مساحت بیشتر - نسبت تهیه طرح‌های ناحیه‌ای به کل ناحیه‌های کشور - نسبت بناهای جدیدالاحداث در زمین‌های قبلاً توسعه‌یافته (محدود کردن گسترش افقی شهرها) به کل بناهای جدید - افزایش نسبت فضای باز به توده ساختمانی در کل شهر به ۵۰ درصد (mass-space ratio) 	<ul style="list-style-type: none"> نفر در هکتار درصد درصد درصد درصد درصد درصد تعداد طرح درصد درصد درصد مترمربع مترمربع

در صد	- حفظ و بهبود نسبت کاربری مسکونی به سایر کاربری‌ها در قالب الگوی مصوب		
در صد	- افزایش سرانه پارک‌های عمومی		
درصد	- افزایش سرانه کل فضاهای سبز		
درصد نسبت به سال قبل	- طرح‌های تحقیقاتی ترویج شهرسازی اسلامی		
درصد نسبت به سال قبل	- نمایشگاه‌های برگزار شده برای ترویج معماری بومی و اسلامی		
درصد نسبت به سال قبل	- وام‌های اعطایی (پرداخت‌شده) در حمایت از الگوی معماری اسلامی		

EIA = Environmental Impact Assessment

جدول شماره ۱۰: سیاست کلی سوم: هماهنگ سازی مقررات و ایجاد هماهنگی در نظام مدیریت تهیه، تصویب و اجرای طرحهای توسعه و عمران شهری و روستایی و نظارت بر انجام آنها.

سیاست راهبردی	اهداف	شاخص	واحد
تحقق مدیریت یکپارچه در سکونتگاه‌های شهری و روستایی در جهت ارتقاء کیفی زندگی در این مراکز	<p>- وحدت رویه در نظام مدیریت شهری از طریق ایجاد هماهنگی بین مراجع تصمیم‌گیری، تهیه و تدوین، تصویب، اجرا، نظارت و کنترل آنها</p> <p>- ساماندهی و بازنگری در روابط بین سازمان‌ها و نهادهای متعددی که وظایفشان به موضوع واحدی در شهرها مربوط است.</p> <p>- تجدید نظر و بازنویسی قوانین و ضوابط و مقررات شهرسازی و به‌روز آوری آنها بر اساس آخرین تجارب و یافته‌های جهانی</p> <p>- بهینه ساختن شمار (کاهش تعدد) نهادهای ذی‌مدخل و مؤثر در در حوزه مدیریت شهری با رویکرد تقویت و توسعه نهادهای محلی و مدنی</p> <p>- کاهش تصدی‌گری دولت در امور محلی و واگذاری آن به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و اجتماعات محلی</p>	<p>- کاهش بحران ناهماهنگی در زمینه مقررات و ضوابط از طریق تصویب قانون جامع شهرسازی و معماری کشور</p> <p>- کاهش مصوباتی که همپوشانی مسئولیتی نهادهای مرتبط در آنها در نظر گرفته نشده‌اند.</p> <p>- کاهش صدور بخشنامه‌ها و مصوبات موردی</p> <p>- کاهش مصوبات ناسخ و منسوخ و فاقد ضمانت اجرایی</p> <p>- واگذاری سالانه ده درصد از وظایف پیش‌بینی شده در ماده ۱۳۶ برنامه سوم و بند ب ماده ۱۳۷ برنامه چهارم به مدیریت‌های شهری و روستایی</p> <p>- به‌روز‌آوری و تجدیدنظر در قوانین شهرسازی در بازه‌های زمانی ده‌ساله</p> <p>- توسعه و افزایش درصدی از اختیارات شوراها و نهادهای محلی</p> <p>- استقرار نظام "مدیریت کیفیت جامع" در شهرداری‌های کشور به میزان ۵ درصد از شهرداری‌ها در هر سال</p> <p>- راه اندازی سیستم GIS در شهرداری‌های بالای ۲۵ هزار نفر (سالانه به میزان ۱۰ درصد از شهرها)</p> <p>- تشکیل نهاد واسط برای انتقال وظایف به نهادهای محلی</p>	<p>تصویب قانون</p> <p>درصد نسبت به سال قبل</p> <p>درصد نسبت به کل</p> <p>درصد</p> <p>درصد نسبت به سال قبل</p> <p>درصد</p> <p>درصد</p> <p>دوره</p> <p>درصد</p> <p>اقدام‌ها برای ایجاد نهاد (نهادسازی)</p>

جدول شماره ۱۱: سیاست کلی چهارم: ایجاد نظام درآمد هزینه‌ای، تأمین منابع پایدار برای توسعه و عمران و مدیریت شهری و روستایی با رعایت ضوابط و مقررات طرح‌های مصوب.

سیاست راهبردی	اهداف	شاخص	واحد
ایجاد نظام درآمد هزینه‌ای پایدار	<ul style="list-style-type: none"> - دستیابی به نظام مطلوب ایجاد در آمد برای شهرداریها با تکیه بر ارتقاء توان اقتصادی شهر - ایجاد مدیریت یکپارچه برای کاهش هزینه های ناشی از عدم هماهنگی نهادها - پیش‌بینی تأمین بخشی از منابع درآمدی برای شهرهایی که سهمی از وظایف ملی را بر دوش دارند - تکیه محدودتر شهرداری‌ها بر منابع ناپایدار مالی - زمینه‌سازی برای سرمایه‌گذاری شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در امور تولیدی و زیربنایی مجاز 	<ul style="list-style-type: none"> - تدوین برنامه مالیه شهری متناسب با شرایط شهرها - افزایش سهم شهرداری‌ها از مالیات بر درآمد و مالیات بر سرمایه و مستغلات (از کل مالیات‌های دریافتی) - اختصاص بخشی از مالیات بر ارزش افزوده به شهرداری‌ها - نهادسازی برای ایجاد هماهنگی در انجام وظایف مشترک - میزان افزایش سهم برنامه‌های فرهنگی، هنری، ورزشی و اجتماعی در شهر برای کسب عوارض، نسبت به قبل - ارتقاء بهره‌وری از سرمایه‌گذاری‌های انجام شده در شهر - افزایش سهم بودجه عمرانی از کل بودجه شهرداری‌ها و دهیاری‌ها - بازپرداخت سالیانه سهمی از بدهی دولت به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها - بازگشت درصد سهمی از مالیات‌های عمومی به شهرها - بازپرداخت درصد سهم بهای خدمات عمومی توسط دولت به شهرداری‌ها - کاهش سهم درآمدی شهرداریها از محل تخلف از مقررات از جمله تخلفات ساختمانی - جابجایی تدریجی منابع درآمدی شهرداری‌ها از موارد ناپایدار به موارد پایدار - افزایش درصد سهم درآمد شهرداری‌ها از منابع تجدیدپذیر 	<ul style="list-style-type: none"> تنظیم و تصویب برنامه درصد درصد تعداد نهاد درصد درصد درصد درصد درصد درصد درصد درصد درصد درصد

جدول شماره ۱۲: سیاست کلی پنجم: احیاء، نوسازی و بهسازی بافتهای تاریخی و قدیمی جهت توسعه موزون شهرها و روستاها.

سیاست راهبردی	اهداف	شاخص	واحد
ارتقاء کیفیت محیطی و ایمن سازی بافت های فرسوده و نوسازی و احیاء بافت های قدیمی و تاریخی	<ul style="list-style-type: none"> - ارتقاء کیفی سازندهای حیاتی بافت فرسوده و بخش های قدیمی سکونتگاه ها - احیاء مجدد بافت فرسوده و قدیمی شهر جهت پیشگیری از گسترش نامحدود و افقی شهرها - ایمن سازی بافتهای شهری در مقابل سوانح طبیعی و مصنوع - حفاظت از بافتهای تاریخی به عنوان بستری برای پیوند با تاریخ و هویت ملی - القای حیات و سرزندگی به بافتهای قدیمی و تاریخی شهرها برای انتقال ارزشهای بومی و فرهنگ ملی و تحکیم ارتباط بین نسلی و هویت تاریخی مان - دستیابی به سند بهسازی بافت فرسوده 	<ul style="list-style-type: none"> - تهیه طرح های بهسازی و توانمندسازی برای شهرهای دارای بافتهای فرسوده (طبق اولویت بندی) - تأمین زیرساخت ها و خدمات زیربنایی لازم طبق طرح های مصوب تفصیلی (از طریق افزایش سطوح تجهیز شده به زیرساخت های شهری) - افزایش نسبت بناهای بهسازی شده به کل بناهای موجود در بافت تاریخی - تهیه برنامه های استحکام بخشی به بناها و افزایش شمار بناهای مقاوم سازی شده - افزایش سطح طرح های بهسازی بافت فرسوده نسبت به کل اراضی شناسایی شده - نسبت واحدهای مسکونی مقاوم سازی شده با استفاده از نظام بیمه ساختمان - نسبت پروانه ساختمان های تجدید بنا شده به پروانه ساختمانی جدید و نوساز - افزایش سهم مساحت بافتهای بارزش و بناهای واجد ارزش حفاظت شده به کل مساحت شهر - تعداد بناها و محوطه هایی که در هر سال تحت حمایت میراث فرهنگی حفاظت شده و بازسازی می گردند - افزایش متوسط عمر مفید ساختمان به عنوان یکی از مهمترین زمینه های حفظ و انتقال فرهنگ مادی هر جامعه - نسبت وام های پرداختی برای بازسازی بناهای تاریخی و قدیمی واجد ارزش 	<ul style="list-style-type: none"> درصد شهرها درصد درصد سهم نسبت مساحت (درصد) درصد سهم درصد سهم درصد سهم درصد رشد در هر دهه درصد درصد درصد درصد درصد

درصد	- نسبت وام‌های تشویقی برای بهسازی بافت‌های فرسوده شهری		
درصد	- میزان افزایش وام و تسهیلات اعطایی به کارگاه‌های تولید مصالح دارای استاندارد		
درصد	- میزان افزایش حمایت و اعمال معافیت برای ساخت و سازهای طبق استاندارد		
درصد	- میزان افزایش حمایت از پژوهش‌های ارتقاء کیفی ساخت و ساز و مقاوم‌سازی		

جدول شماره ۱۳: سیاست کلی ششم: جلوگیری از توسعه حاشیه‌نشینی در شهرها و ساماندهی بافت‌های حاشیه‌ای و نامناسب موجود.

سیاست راهبردی	اهداف	شاخص	واحد
رشد سالم شهرها در محدوده قانونی و پیشگیری از وقوع اسکان غیررسمی	<ul style="list-style-type: none"> - ظرفیت‌سازی در شهرها برای پذیرش و نگهداشت جمعیت و جلوگیری از برون‌فکنی منجر به حاشیه‌نشینی - برنامه‌ریزی و طراحی شهرها برای پذیرش طیف متنوعی از جمعیتی که باید در شهرها ساکن شوند - تخمین سطوح جمعیت‌پذیری شهرها و پیش‌بینی راه‌های انتقال و پیوستن اسکان غیررسمی به داخل محدوده‌های تصویب‌شده - پیش‌بینی واقع‌بینانه جمعیت شهرها با توجه به توان اقتصادی و ریست محیطی‌شان برای جلوگیری از سرریز جمعیتی‌شان - جلوگیری از توسعه حاشیه‌نشینی شهرها از طریق هماهنگ‌سازی برنامه‌های توسعه شهری و برنامه‌های تأمین مسکن گروه‌های کم‌درآمد 	<ul style="list-style-type: none"> - تهیه طرح‌های توسعه شهری و تجدیدنظر بر روی طرح‌های قبلی برای انطباق‌پذیری با شرایط جدید در شهرها - تهیه طرح توانمندسازی برای سکونتگاه‌های غیررسمی - کاهش نسبت بافت‌های مسأله‌دار و اسکان غیررسمی به کل مساحت درون محدوده قانونی شهرها - افزایش سهم بافت‌های حاشیه‌ای و غیررسمی که طرح توانمندسازی برای آنها اجرا شده است - کاهش زمان تجدید نظر در سطح جمعیت‌پذیری شهرها متناسب با سرعت تحولات - تنظیم ضوابط و طرح‌های ساماندهی و توانمندسازی اسکان غیررسمی شهرها - تأمین سطح قابل قبولی اراضی ذخیره برای استفاده در زمان‌های لازم برای موارد اضطراری و پیش‌بینی نشده - اصلاح شرح خدمات طرح‌های توسعه شهری از حیث تأمین پوشش همه گروه‌های اقتصادی و اجتماعی در شهرها - مرز هشدار برای تهیه برنامه ساماندهی حاشیه‌نشینی (برای شهرهایی که بیش از ۳۰ درصد جمعیت و یا ۳۰ درصد مساحت‌شان با پدیده اسکان غیررسمی مواجه‌اند). - نسبت طرح‌های تأمین مسکن اجتماعی از کل طرح‌های تولید و برنامه‌ریزی مسکن - نسبت تخصیص بخشی از بهسازی بافت‌های فرسوده به اقشار کم‌درآمد 	<ul style="list-style-type: none"> تعداد طرح تعداد طرح درصد سهم درصد سهم درصد نسبت به قبل درصدی از کل شهرها درصد سهمی از کل تجدیدنظرهای ۱۰ ساله نسبت درصد جمعیت و مساحت درصد درصد

جدول شماره ۱۴: سیاست کلی هفتم: ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی محیط شهری و روستایی با تقویت نظام مهندسی ساختمان و مشارکت سازمانهای غیر دولتی و حرفه‌ای.

سیاست راهبردی	اهداف	شاخص	واحد
ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی سکونتگاه‌ها در مقابل انواع سوانح طبیعی و مصنوع	<ul style="list-style-type: none"> - افزایش ایمنی در برابر انواع سوانح طبیعی و حوادث محیط مصنوع - رعایت استانداردهای لازم برای ارتقاء مقاومت بناها و سازه‌های شهری و روستایی 	<ul style="list-style-type: none"> - افزایش درصد سهم مراکز سکونتگاهی مکان‌یابی شده متناسب با پهنه‌بندی خطر در کشور - افزایش میزان موارد مناسب‌سازی شده کاربری‌ها و مکانیابی تأسیسات حساس و مهم متناسب با حوزه‌های خطر - افزایش موارد استانداردسازی شده در مصالح پایه و اصلی سازه‌ای و الزامی کردن استفاده از مصالح استاندارد، با کیفیت و مقاوم - افزایش سهم استفاده از فناوری‌های نوین و پایدار و ساخت با سازه‌های سبک 	<ul style="list-style-type: none"> درصد سهم درصد درصد درصد کاهش وزن در مترمکعب
افزایش ایمنی و مقاومت ابنیه و تأسیسات شهری و روستایی	<ul style="list-style-type: none"> - افزایش هماهنگی بین نهادهای مختلف مسئول مرتبط با موضوع - حفاظت از سرمایه‌های ملی با ارتقاء ایمنی و مقاومت ابنیه و تأسیسات شهری و روستایی 	<ul style="list-style-type: none"> - روند اجرای مقررات لازم برای کاهش جرم ساختمان و تخلف شناختن ساخت و ساز با کیفیت پایین - روند ایجاد معاونت هماهنگی در نهادهای مرتبط - افزایش نسبت جمعیت تحت پوشش خدمات ایمنی و آتش‌نشانی در شهرها - میزان الزام به رعایت نظام جامع ریسک در سکونتگاه‌های حوزه‌های پرخطر 	<ul style="list-style-type: none"> درصد درصد درصد سرانه جمعیت درصد
ارتقاء آگاهی‌ها و فرهنگ عمومی در جهت رعایت کیفیت و استاندارد ساختمانی به عنوان حق مصرف‌کننده	<ul style="list-style-type: none"> - ارتقاء آگاهی‌ها و فرهنگ عمومی در جهت رعایت کیفیت و استاندارد ساختمانی به عنوان حق مصرف‌کننده - به حداکثر رساندن امکان حفظ امنیت و دفاع غیرعامل در سکونتگاه‌ها 	<ul style="list-style-type: none"> - کاهش شمار سکونتگاه‌هایی که بر روی گسل فعال قرار دارند - افزایش میزان رعایت انواع حرایم مرتبط با عوارض طبیعی و محیط مصنوع در شهرها - تهیه طرح ریز پهنه‌بندی خطر زلزله برای سراسر کشور - افزایش سهم سبک‌سازی در کل ساختمان‌ها 	<ul style="list-style-type: none"> نسبت شهرها درصد درصد پوشش درصد وزن
ارتقاء و به‌روزرسانی استانداردهای ساختمانی برای ایمنی و مقاوم‌سازی	<ul style="list-style-type: none"> - ارتقاء و به‌روزرسانی استانداردهای ساختمانی برای ایمنی و مقاوم‌سازی - تدوین نظام جامع ریسک در سکونتگاه‌ها 	<ul style="list-style-type: none"> - صدور پروانه و پایان کار - افزایش سهم ساخت و سازه‌های ساختمانی به روش صنعتی جهت رعایت ضوابط مصوب - افزایش موارد اعطای تسهیلات مقاوم‌سازی ساختمان و ابنیه شهری و روستایی (۸ درصد سود و کارمزد) - افزایش پوشش بیمه ساختمان‌های خصوصی و عمومی - افزایش سهم انواع یارانه‌های منجر به افزایش عمر مفید ساختمان‌ها 	<ul style="list-style-type: none"> درصد درصد درصد درصد

جدول شماره ۱۵: سیاست کلی هشتم: حفظ هویت معنوی و فرهنگی شهرها، بویژه قم و مشهد.

سیاست راهبردی	اهداف	شاخص	واحد
انعکاس هویت ملی و معنوی ایرانی - اسلامی در طرح‌های شهری کالبدی	- حفاظت از هویت ملی و فرهنگی در برنامه‌ریزی و طراحی شهری	- افزایش نسبت تهیه طرح‌های شهری موضوعی و موضوعی برای مناطق فرهنگی و مذهبی شهرها	درصد
	- توجه به اصالت معنوی و تأکید بر پیشینه تاریخی شهرها در طراحی فضاهای شهری	- افزایش نسبت تهیه طرح راهبردی اصلاح بافت‌های شهری برای رعایت هویت ملی و فرهنگی در آنها	درصد
	- ارتقاء نقش اهمیت مراکز معنوی در شهرها از طریق تهیه طرح‌های موضوعی و موضوعی	- افزایش نسبت تهیه طرح برای مراکز شهرها با هدف ارتقاء نقش معنوی در آنها	درصد
	- تهیه و اعمال ضوابط و مقررات شهرسازی و ساختمانی و تهیه طرح‌های متناسب با ویژگی‌های فرهنگی و تاریخی شهرها	- افزایش سهم تعداد طرح‌ها در خصوص نحوه رعایت ضوابط و مقررات لازم در زمینه ارتقاء ویژگی‌های فرهنگی و معنوی و تاریخی شهرها و بروز آوری آن هر ده سال	درصد

جدول شماره ۱۶: سیاست کلی نهم: تنظیم سطوح شهرها با رعایت سیاستهای آمایش سرزمینی و توسعه زیرساختهای متناسب آن و استعدادها و جلوگیری از گسترش بی‌رویه کلان شهرها.

سیاست راهبردی	اهداف	شاخص	واحد
برقراری نظام منطقه‌ای متعادل مراکز زیست و فعالیت بر مبنای اصول توسعه پایدار و یکپارچگی ملی	- پیشگیری از بروز عدم تعادل‌ها در توزیع جمعیت در پهنه سرزمینی	- شاخص رتبه-اندازه (rank-size) نظام شهری	درصد
	- ارتقاء تعادل‌های منطقه‌ای متناسب با قابلیت‌ها و توان‌های مناطق	- شاخص نخست‌شهری در کشور و مناطق	درصد
	- ارتقاء کارایی و بازدهی اقتصادی و تسهیل روابط درونی و بیرونی اقتصادی کشور	- نسبت جمعیت پنج شهر پرجمعیت کشور به کل جمعیت شهری	درصد
	- سازماندهی فضایی مناسب مراکز زیست و فعالیت با تأکید بر مشارکت مؤثر مردم	- نسبت جمعیت ۱۰ شهر پرجمعیت کشور به کل جمعیت شهری	نرخ رشد
	- رعایت ملاحظات امنیتی و دفاعی در استقرار جمعیت	- میزان افزایش نرخ رشد سالانه بهره‌وری در تمامی مناطق کشور به نوعی که منجر به کاهش فواصل بین نقاط گردد	در سهم مناطق
	- طراحی شهری بر اساس ظرفیت‌ها و استعدادهای منطقه‌ای	- میزان تحقق پهنه‌بندی جمعیت طبق طرح‌های کالبدی و آمایش	درصد
	- فراهم آوردن بسترهای لازم برای ارتقاء بهره‌وری و توسعه زیربناها و زیرساخت‌های شهری	- میزان توزیع فرصت‌های سرمایه‌گذاری کلان ملی در مناطق متناسب با ظرفیت و توان‌های مناطق مختلف	درصد
		- میزان تهیه طرح مجموعه شهری برای شهرهای بالای یک میلیون نفر (تهران، مشهد، اصفهان، کرج، شیراز، تبریز، اهواز)	درصد
		- سهم مناطق از فعالیت‌های اقتصادی برتر	درصد
		- شاخص مرکزیت خدماتی در سطح مناطق و کشور	درصد

جدول شماره ۱۷: سیاست کلی دهم: مناسب‌سازی فضای شهرها و اماکن عمومی و بازنگری در الگوی طراحی بمنظور تأمین نیازهای عمومی بخشهای مختلف جامعه با تأکید بر اصلاح و بهبود محیط شهری برای جانبازان و معلولین جسمی و حرکتی.

سیاست راهبردی	اهداف	شاخص	واحد
تأمین حقوق کلیه افراد در برخورداری از امکانات و ظرفیت‌های موجود در سکونتگاه‌ها متناسب با شأن انسانی آنها بدون هرگونه تبعیض	<p>- مناسب‌سازی فضاهای عمومی در سکونتگاه‌ها برای همه به طور عادلانه</p> <p>- ارتقاء استانداردهای محیط‌های شهری برای حضور همه</p> <p>- ارتقاء کیفیت دسترسی در محیط‌های شهری و انطباق آن با شرایط و ویژگی‌های معلولین</p>	<p>- تهیه ضوابط و مقررات مناسب سازی و تجدید نظر در آن در مقاطع ده‌ساله</p> <p>- درصد سهم ساختمان‌هایی که با رعایت ضوابط معلولین ساخته می‌شوند به کل ساخت و سازها</p> <p>- درصد سهم طرح‌ها و خدمات مختلف شهری بر طبق الگوی مبتنی بر رعایت ضوابط مصوب برای معلولین</p> <p>- نسبت مسیرهای اصلاح و مناسب‌سازی شده حرکت معلولین جسمی-حرکتی</p> <p>- میزان توسعه و تجهیز سیستم حمل و نقل عمومی برای استفاده همگانی، بویژه معلولین</p> <p>- نسبت اعمال ضوابط مصوب معلولین در تهیه و اجرای طرح‌های شهرسازی و ساختمان‌های عمومی</p> <p>- نسبت رعایت ضوابط مناسب سازی در کلیه ساختمان‌های عمومی با مساحت بیش از ۲۰۰ متر مربع (در کلیه بانک‌ها، ادارات دولتی و سازمانهای عمومی، بیمارستانها و...)</p>	<p>دوره‌های ده‌ساله تجدیدنظر</p> <p>درصد</p> <p>در صد</p> <p>درصد نسبت به کل</p> <p>درصد سهم نسبت به کل</p> <p>درصد نسبت به کل</p> <p>درصد</p>

۴- تبیین و ارزیابی عملکرد نظام در سالهای ۸۴ و ۸۵ بر اساس شاخص‌های تدوین شده

۴-۱- روند متغیرهای عمده بخش عمران شهری در سالهای ۱۳۷۳ تا ۱۳۷۶

ارزیابی عملکرد بخش شهرسازی در برنامه‌های توسعه، عمدتاً به صورت جداول زیر صورت گرفته است. هر چند در سالهای مختلف به دلیل تغییرات جزئی در نحوه گزارش گیری امکان مقایسه نتایج در دوره های مختلف بعضاً مشکلتر میگردید. در زیر عملکرد برنامه دوره دوم در سالهای ۷۳ تا ۷۶ را مشاهده میکنیم.

جدول شماره ۱۸: روند متغیرهای عمده بخش عمران شهری در سالهای ۱۳۷۳ تا ۱۳۷۶

متغیرهای اصلی	واحد	سال ۱۳۷۳	سال ۱۳۷۶	رشد سالانه
طرح‌های توسعه شهری	تعداد طرح	۳۶۹	۶۱۶	۱۸/۶
طرح‌های بهسازی بافت‌های مسأله دار شهری	هکتار	-	۱۹۳	-
جمعیت تحت پوشش شبکه آب آشامیدنی شهرها	هزار نفر	۳۲۵۱۷	۳۵۲۶۵	۲/۷
جمعیت تحت پوشش شبکه فاضلاب شهرها	هزار نفر	۳۲۶۸	۴۵۷۰	۱۱/۸
جمعیت تحت پوشش ایستگاه‌های آتش نشانی	هزار نفر	۱۳۷۵۰	۲۸۴۰۰	۲۲
سهم حمل و نقل عمومی از کل سفرهای درون شهری	درصد	۴۴/۶	۵۶	۳/۸
تأسیسات و شبکه معابر بهسازی شده شهری	کیلومتر	۶۲۵۳۴	۸۳۶۹۶	۱۰/۲
فضای سبز شهری	هزار هکتار	۲۱	۲۹/۷	۱۲/۲
جمع آوری و دفع بهداشتی مواد زائد شهری	تن در روز	۷۴۱۲	۱۳۱۵۵	۲۱
سرانه سرمایه گذاری در امر آموزش شهروندان و تحقیقات	ریال/نفر	۳۵۷	۷۱۶	۲۶/۱

مأخذ: گزارش عملکرد برنامه دوم، وزارت مسکن و شهر سازی

۴-۲- بررسی عملکرد بخش شهرسازی بر اساس مواد قانونی برنامه چهارم توسعه

اهداف و آرمان‌های سند چشم انداز و سیاست‌های کلی نظام در مواد قانونی برنامه چهارم به صورت مجموعه راهبردها و سیاست‌های پیش بینی شده وظایف خاصی را برای بخش عمران شهری تعیین نموده است. در مواد ۱۷، ۳۰، ۶۱، ۶۲، ۷۵، ۱۳۷ قانون برنامه چهارم تکالیف و وظایفی برای بخش شهرسازی بر شمرده شده است که ناظر بر بهبود ارائه خدمات، توسعه تأسیسات و تجهیزات شهری، اتخاذ سیاست‌های بین بخشی در امر مدیریت کلان‌شهرها و کاهش آلودگی هوای شهرهای بزرگ و نیز واگذاری تصدی‌های دولت به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها می‌باشد. مطابق هر یک از مواد قانونی برنامه، سیاست‌ها و اقدامات خاصی در قانون برنامه چهارم پیش بینی شده است (معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری، ۱۳۸۶: ۱۲۳۷).

جدول شماره ۱۹: عملکرد مواد قانونی برنامه چهارم در بخش شهرسازی در سال ۱۳۸۴

عنوان هدف	عنوان فصل	سیاست‌های پیش بینی شده در برنامه چهارم	سیاست‌های اتخاذ شده و اقدامات انجام شده	میزان ثمربخشی
هویت بخشی به سیما و کالبد شهری و استحکام ساخت و سازها	فصل اول ماده ۳۰	<ul style="list-style-type: none"> - تهیه و تدوین قانون جامع شهرسازی و معماری ایران - مناسب سازی فضاهای شهری و روستایی برای جانبازان و معلولین - بهبود وضعیت عبور و مرور شهری - ارتقاء شاخص‌های جمعیت تحت پوشش آب و فاضلاب شهری - احیاء بافت‌های فرسوده و نامناسب شهری 	<ul style="list-style-type: none"> - انجام مطالعات بررسی‌های مقدماتی - تهیه طرح مطالعاتی بهسازی محیط شهری برای عبور و مرور سالمندان، کودکان و معلولین - اجرای طرح‌های بهبود عبور و مرور ریلی، خرید اتوبوس، بهسازی مسیرهای عبور و مرور و تجهیز شهرها به تجهیزات کنترل هوشمند ترافیک - اجرای طرح‌های توسعه شبکه آب و دفع فاضلاب - تهیه و اجرای طرح‌های احیاء بافت‌های مرکزی شهرها و بافت‌های فرسوده و نامناسب شهری 	ضعیف متوسط مناسب مناسب نسبتاً مناسب
حفظ محیط زیست	فصل پنجم ماده ۶۱	<ul style="list-style-type: none"> - سیاست‌های بافت‌های حاشیه‌ای با رویکرد توانمندسازی - ارائه برنامه مدیریت پسماندهای کشور - کاهش میزان آلودگی شهرهای بزرگ (تهران، اهواز، اراک، تبریز، مشهد، شیراز، کرج، اصفهان) - خروج خودروها و موتورسیکلت‌های فرسوده از ناوگان حمل و نقل کشور 	<ul style="list-style-type: none"> - تهیه و اجرای طرح‌های ساماندهی بافت‌های حاشیه‌ای با مشارکت بانک جهانی - تهیه و تدوین آیین‌نامه اجرایی قانون مدیریت پسماندها - اجرای طرح زوج و فرد کردن عبور خودروهای شخصی - خروج ۳۰ هزار خودروی فرسوده از ناوگان حمل و نقل و عبور و مرور شهری 	نسبتاً مناسب مناسب متوسط مناسب
آمایش سرزمین و توازن منطقه‌ای	فصل ششم ماده ۷۵ بند ب	<ul style="list-style-type: none"> استفاده مناسب از قابلیت و توان کلان‌شهرها برای تقویت نقش فراملی و ارتقاء جایگاه بین المللی کشور 	<ul style="list-style-type: none"> تهیه طرح جامع تهران و طرح‌های مجموعه شهری برای سایر کلان‌شهرها 	متوسط

مأخذ: گزارش اقتصادی سال ۸۴ و ۸۵ معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری - ۱۳۸۶

۲-۴- تبیین و ارزیابی عملکرد نظام در سال های ۸۴ و ۸۵ بر اساس شاخص های تدوین شده

ارزیابی عملکرد نظام در حوزه شهرسازی در سال های یاد شده بر اساس شاخص هایی که در این مرحله تدوین شده است، اساساً با مشکلاتی روبروست، زیرا نحوه نگاه به مسایل حوزه شهرسازی در تدوین شاخص های سیاست های کلی بخش شهرسازی مورد نظر مجمع تشخیص، با هدف گذاری و تنظیم سیاست ها و در نتیجه شاخص سازی هایی که تا کنون در بخش شهرسازی رایج بود، متفاوت است. از سوی دیگر در برنامه های پس از انقلاب، به ویژه در برنامه آخر، برنامه سوم و چهارم، بخش آمایش و محیط زیست و سوانح غیر مترقبه به دلیل ماهیت میان بخشی شان به مسایلی پرداخته اند که بروز کالبدی و مکانی آن در سکونتگاه ها مصداق مسایل شهری و شهرسازی، عمران شهری و عمران روستایی داشته و از این حیث در جستجو و تبیین و ارزیابی عملکرد نظام در سال هایی که نحوه و نگاه برنامه ریزی با آنچه که در حال حاضر به عنوان سیاست های کلی بخش شهرسازی تدوین گردیده، متفاوت می باشد، دچار معضلاتی خواهیم بود. بنابراین توصیه می شود موارد مشترک نظیر به نظیر از بخش های دیگر و نهادهای مسئول همان موضوع استعلام گردد. زیرا در ارزیابی با توجه به نام و وظیفه این بخش و به سبب تغییرات بنیادی در حوزه عمل آن، بسیاری از شاخص ها قابل دستیابی نمی باشد. از سوی دیگر باید تلاش شود از همان بخش، یعنی معادل آنچه که در سیاست های بخش شهرسازی آمده، جستجو شده و شاخص های آن مورد ارزیابی و قضاوت برای میزان دسترسی به اهداف قرار گیرد. زیرا به سبب تفاوت در اهداف کلان بخش، ممکن است نتایج غیرقابل استناد و غیر قابل قیاس پذیری با دوره های قبل و بعد را موجب شود.

جدول شماره ۲۰: تبیین و ارزیابی عملکرد نظام بر اساس شاخصهای ارزیابی سیاستهای کلی در سال های ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵

ردیف	عناوین اهداف کمی برحسب برنامه و فعالیت	واحد متعارف	سال پایه ۱۳۸۳	۱۳۸۴			۱۳۸۵
				هدف برنامه	عملکرد	در صد تحقق	
۱ برنامه ساماندهی کالبدی شهری							
۱-۱	نسبت تهیه طرح های توسعه شهری به کل شهرهای کشور	در صد	۵۵	۵	۱۰۰	۹	
۱-۲	نسبت تهیه طرح های ناحیه ای به کل کشور	در صد	۶۸	۱۱	۱۵۷	۱۰	
۱-۳	سطح بافت های بهسازی شده شهری	هکتار	۳۵۰۰	۱۵۰۰	۲۱	۱۵۰۰	
۱-۴	مناسب سازی فضاهای شهری شهر های بزرگ جهت استفاده معلولین و سالمندان	در صد	—	۲	—	۳	
۱-۵	تهیه و اجرای طرح های توانمند سازی اسکان غیر رسمی	هکتار	—	۱۰۰۰	۴۰	۱۰۰۰	
۱-۶	طرح های کالبدی تهیه شده	طرح	۱	۱	۱۰۰	۱	
۱-۷	تهیه و اجرای طرح های طراحی فضاهای شهری	پروژه	۰	۱۵۰	۲۴/۶	۱۵۰۰	
۲ برنامه مطالعه و تدوین ضوابط و مقررات							
۲-۱	مطالعه ضوابط شهرسازی و معماری	پروژه	—	—	۹۴	—	
۳ برنامه مقاوم سازی و صنعتی کردن ساختمان							
۳-۱	نسبت ساختمانهای با دوام به کل ساختمانهای شهری	در صد	—	—	۷۱.۵	—	
۳-۲	نسبت واحدهای مسکونی جدید ساخته شده با مصالح با دوام	در صد	—	—	۷۶.۵	—	
۳-۳	میانگین تعداد واحد در ساختمان (تراکم)	واحد	—	—	۳.۲	—	
۳-۴	سهم واحدهای احداثی در ساختمانهای با شش واحد بیشتر	در صد	—	—	۱۸	—	
۳-۵	متوسط زمین یکواحد مسکونی جدید (تراکم و اشراف)	متر مربع	—	—	۷۶	—	

مأخذ: گزارش اقتصادی سال های ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵، ریاست جمهوری معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی

۵- بررسی مقایسه‌ای و تطبیقی وضعیت کنونی شاخص‌های ارزیابی در ایران با استانداردهای کشورهای منتخب:

بررسی مقایسه‌ای نظام‌های شهرسازی چند کشور در حوزه اروپا و آمریکا به عنوان نخستین کشورهایی که تلاش کرده‌اند دارای ساختار منسجمی برای ساماندهی به امور سکونتگاه‌های شهری خود باشند، نشان می‌دهد این کشورها از حیث "اهداف برنامه ریزی شهری"، "انواع طرح‌ها و برنامه‌ها" و نهایتاً "ابزار هدایت و کنترل" در عین تفاوت‌های جزئی در شکل و ساختار کلی، شباهت‌های زیادی به یکدیگر دارند. این شباهت‌ها از یک سو به ماهیت مشترک مقوله شهرسازی به عنوان موضوعی تقریباً توافق شده بر سر تعریف آن باز می‌گردد و از سوی دیگر به تفاوت‌هایی که این کشورها از حیث ویژگی‌های ساختاری، مدیریتی، نظام اقتصادی-اجتماعی و سایر خصوصیاتشان با آن متمایز می‌گردند تعیین می‌شود که در زیر آن یاد می‌کنیم:

۵-۱- ساختار اقتصادی-اجتماعی این کشورها

به این معنی که از نظر اقتصادی کشورها دارای چه نوع نظام اقتصادی اجتماعی هستند و روابط اقتصادی شان در چارچوب نظام سرمایه داری خصوصی شکل گرفته یا مالکیت دولتی بر ابزار تولید یا سرمایه داری دولتی در آنها حاکم است. علاوه بر آن تحولات درونزا محرک چرخه‌ای اقتصادی تلقی می‌شوند یا مؤلفه‌های برونزا مثل صادرات منابع خاصی (مثل نفت) تأمین کننده اصلی ثروت ملی، منابع مالی و تولید ناخالص داخلی تلقی می‌شوند و این منابع در اختیار بخش خصوصی است یا بخش دولتی نقش اصلی و تعیین کننده تنظیم این روابط را برعهده دارد.

۵-۲- ساختار سیاسی و تشکیلات مدیریتی کشور

به این معنی که تشکیلات سیاسی کشور طی چه روابطی شکل گرفته و نظام پاسخگویی سیستم سیاسی-مدیریتی کشور بر چه مبنایی تحول یافته و روند تصمیم سازی و تصمیم گیری و سلسله مراتب آن چگونه تعیین می‌شود.

۵-۳- قوانین اساسی و حقوق عمومی کشور

که در چارچوب آن نحوه عملکرد نهاد‌های عمومی، تنظیم این روابط با حوزه خصوصی، و ساز و کارهای تعامل این دو حوزه با یکدیگر را تعیین می‌نماید. امری که به طور عام "حقوق شهروندی" (Civil Right) در قالب آن تعریف می‌شود. اشاره به ساختارهایی که در بالا از آن یاد شد به این سبب است که مسایل مربوط به شهرها و سکونتگاه‌های انسانی شاید مهم ترین عرصه‌ای باشد که به طور مستمر نحوه تعامل نهاد‌های حکومتی و مدیریتی سرزمین (شهرها) با شهروندان را میتوان در آن شاهد بود. زیرا شهر ترکیبی از کاربری‌هایی است که متناسب با عملکردهای متنوع مربوط به سکونت، کار و فعالیت و فراغت و آمد و شد شهروندان و توسط آنان شکل می‌گیرد. از سوی دیگر نهاد‌های عمومی و حکومتی متناسب با ساختار سیاسی-اقتصادی-اجتماعی و حقوقی هر کشور، در مورد برنامه ریزی و سیاست گذاری، اجرا و نهایتاً هدایت و کنترل موارد

مربوط به توسعه کالبدی (Physical Development) و بهبود امور زندگی شهری، ارتقای سطح مطلوبیت و کیفیت حیاتی شهرها مسؤل و موظف تلقی می شوند. بنابراین جایگاه، وظایف، مسؤلیت ها و نحوه تعاملشان نسبت به هم و مکانیزم های معمول در خصوص تنظیم این روابط و چگونگی تعیین مسؤلیت های تعهد آور و سازو کار پاسخگو بودنشان نسبت به هم در جهت رسیدن به بهترین شکل روابط فی مابین در اینجا اهمیت می یابد.

در زیر به ویژگی های سه حوزه برنامه ریزی و سیاست گذاری، چگونگی اجرا و روال هدایت و کنترل در حوزه مسایل شهرسازی و برنامه ریزی در چند کشور برای یافتن الگوهای رایج می پردازیم.

جدول شماره ۲۱: نظام برنامه ریزی شهری در کشور فرانسه

اهداف کلان	طرح ها و برنامه ها	شاخص های کنترل و هدایت
تسهیل رشد اقتصادی و اجتماعی	برنامه ریزی آمایش سرزمین (ترکیبی از برنامه ریزی های ادواری عمرانی و استفاده از اراضی در مقیاس کلان)	الزام به رعایت سیاست های آمایش و طرح های منطقه ای در طرح های محلی
ارتقای نقش فرانسه در اتحادیه اروپا	_____	_____
رشد موزون شهرها و روستاها	عدم تمرکز و کنترل شهرهای مرکزی	کنترل طرح های توسعه از طریق بررسی و صدور پرواز
رونق بخشیدن به مناطق عقب مانده	برنامه ریزی در مقیاس منطقه ای جهت رونق بخشیدن به مناطق عقب مانده	ایجاد زیرساخت ها در جهت هدایت توسعه
حفظ آثار و میراث فرهنگی و هنری	هماهنگی با هر یک از دیپارتمانهای مربوطه (معادل اداره کل مرتبط)	خرید ساختمان ها و زمین های واقع در ناحیه ای که برای نوسازی پیش بینی شده
تشویق به آمیزش اجتماعی	_____	_____
حفظ هویت فرهنگی	_____	_____
حفاظت از اراضی کشاورزی منابع طبیعی	طرح ایجاد شهرک ها و شهرهای جدید برای ایجاد تعادل منطقه ای و جلوگیری از گسترش در اراضی کشاورزی حداقل برای ۱۰ هزار واحد مسکونی	تهیه طرح های شهرسازی دز شهرهای جدید
جلوگیری از فرسودگی صنعت	_____	تشویق به تشکیل شرکت های بازسازی از مالکین سرمایه گذاران و تشکیل شرکت های مختلف برای امر بازسازی صنایع
ارتقای عدالت اجتماعی	برنامه ریزی در مقیاس کمون در شباهت با طرح های جامع ایران	_____
کمک به گروه های کم درآمد در تامین مسکن، بهداشت و خدمات شهری	_____	_____
غیر متمرکز کردن نظام تصمیم گیری در امور عمرانی و آبادانی	_____	_____
اولویت بخشیدن به صنایع پیشرفته	_____	_____
تقویت خدمات، مبادلات توریسم از طریق ایجاد زیرساخت های لازم	_____	_____
جلب سرمایه خارجی	_____	_____

جدول شماره ۲۲: نظام برنامه ریزی شهری در کشور انگلستان

اهداف برنامه ریزی	طرح ها و برنامه ها	شاخص های کنترل و هدایت
استفاده بهینه از زمین		صدور پروانه ساختمان در جهت اعمال ضوابط شهرسازی و محیط زیست و معیار های کیفی
حفظ میراث فرهنگی و تاریخی		
حفظ منابع طبیعی و جلوگیری از تخریب محیط زیست و منابع	طرح های عمران محلی که تعیین کننده چارچوب توسعه محلی می باشند	اجرای طرح های زیر بنایی در جهت هدایت توسعه در جهت مطلوب
حفظ عدالت اجتماعی		
ساده کردن نظام تصمیم گیری از طریق تفویض اختیارات به نهاد های محلی	راهبرد های آمایش منطقه ای تهیه طرح های ساختاری به جای طرح های عمرانی گذشته	کمک به تأمین زمین توسط دولت
حفظ حق آزادی فردی		
ایجاد هماهنگی در طرح های توسعه محلی		رعایت طرح های ساختاری در تهیه طرح های شهری
همکاری با اتحادیه اروپا در زمینه محیط زیست ، پایداری ، مبادله فرهنگی و گسترش خدمات		
ساماندهی به بافت های کهنه و فرسوده		نوسازی بافت های فرسوده مطابق با طرح های نوسازی
ارتقای سطح بهداشت		
جلوگیری از ضایع شدن حقوق مردم در فرایند های شهرسازی		تأمین اعتبار عمرانی شهر ها و شرکت ها توسط خزانه داری
جلوگیری از تراکم بیش از حد		

جدول شماره ۲۳: نظام برنامه ریزی شهری در کشور آمریکا

اهداف برنامه ریزی	طرح ها و برنامه ها	شاخص های کنترل و هدایت
ساماندهی فضاها در هر مقیاس با هدف ارتقای سطح اقتصاد ، پیشرفت اجتماعی، بهداشت	برنامه ریزی در مقیاس منطقه ای مثل دره تنسی	اجرای طرح های استفاده از اراضی جهت ساماندهی به استقرار فعالیت
ایجاد هماهنگی میان کاربری های مختلف از زمین	برنامه ریزی در مقیاس کانتی به منظور تعیین کاربرد اراضی در مقیاس کلان	صدور پروانه ساختمان جهت کنترل کیفی بنا و مطابقت با طرح های تفصیلی
جلوگیری از رشد بی رویه شهر ها	برنامه ریزی جامع شهری	صدور پروانه برای توسعه های جدید
حفاظت در برابر آمیزش گروه های نژادی (تشویق آمیزش و همزیستی)	—	استفاده از مشوق های مالیاتی (معافیت مالیات)
حفظ و ارتقای کیفیت محیط زیست	برنامه ریزی در مقیاس مادر شهری که در بر گیرنده نواحی تحت نفوذ مادر شهر ها	استفاده از ابزار مالی ، شامل مشارکت در ایجاد زیر بنا ها ، مشارکت در خرید اراضی و پرداخت بخشی از هزینه های آماده سازی
تسهیل بازسازی نواحی فرسوده و باز سازی مراکز قدیمی شهر ها و تلاش در جهت احیای زندگی شهری	—	تهیه و اجرای برنامه های نوسازی شهری برای احیای بافت های فرسوده و تشویق بخش خصوصی برای سرمایه گذاری
حفظ حقوق مالکیت فردی	—	اجرای استفاده از اراضی جهت سازمان دادن به استقرار فعالیت ها
حفظ و ارتقای ارزش زمین	طرح های تفصیلی	اعطای کمک های بلا عوض ایالت به شهر ها
تسهیل رفت و آمد و گسترش انواع سیستم های ارتباطی	—	مشارکت در ایجاد زیر بناها
تشویق دسترسی پیاده به خدمات و میان مسکن و محل کار به کوتاه کردن فواصل ، تشویق توسعه حمل و نقل عمومی	—	ساختن پارک های تفریحی و شبکه بندی آنها از حیث پوشش خدماتی و فاصله برای تسهیل دسترسی ها
ایجاد شهر های جدید به صورت خودکفا	برنامه ریزی شهر های جدید مانند کلمبیا و بوستون در مریلند	
صرفه جویی در مصرف زمین از طریق بالا بردن تراکم	طرح های موسوم به توسعه (PUD) واحد برنامه ریزی در مقیاس کوچکتر از شهرک	ایجاد تسهیلات وام ،بخشودن عوارض

جدول شماره ۲۴: نظام برنامه‌ریزی شهری در کشور آلمان

اهداف برنامه ریزی	طرح ها و برنامه ها	شاخص های کنترل و هدایت
ساماندهی به فضاهای شهری به منظور بهینه کردن استفاده از فضا و زمین	برنامه ریزی جامع آمایشی طرح کالبدی منطقه ای	- ساخت زیر بناها جهت هدایت رشد شهر ها - صدور پروانه توسعه و ساخت
حفظ هویت فرهنگی	تهیه طرح تفصیلی	تهیه ی طرح های نوسازی محلات فرسوده
ارتقای کیفی استاندارد های زیست محیطی	—	ساخت زیر بنا ها جهت هدایت رشد شهر ها
حفظ حقوق مردم و آزادی های فردی و اجتماعی	—	صدور پروانه ساختمان جهت اطمینان از هماهنگی در توسعه شهر ها و کیفیت بناها
ارتقای سطح بهداشت در محیط های شهری و سکونی کار	—	—
راحت کردن دسترسی ها به حد اقل رسانیدن انرژی مورد نیاز به دسترسی	—	—
حفظ استقلال و خود کفایی ایالت ها	—	—
صرفه جویی در مصرف انرژی	—	—

جدول شماره ۲۵: نظام برنامه‌ریزی شهری در کشور سوئد

اهداف برنامه ریزی	انواع طرح ها و برنامه ها	شاخص های کنترل و هدایت
حفاظت و بهره برداری منایب از اراضی مورد استفاده در صنعت انرژی ، ارتباطات و مسکن و	طرح های منطقه ای برای هماهنگی طرح های شهر ها با شهر های مجاور	ایجاد زیر ساخت ها در جهت هدایت گسترش هشر ها
حفظ میراث فرهنگی و ارزش های طبیعی هنری و محیطی	طرح های جامع در مقیاس شهر و حوزه شهرداری به صورت یک فرایند مستمر	صدور پروانه ساختمان برای اعمال ضوابط
استفاده از منابع طبیعی به نحوی شایسته و برای حفظ چرخه های طبیعی	طرح تفصیلی برای تمام یا بخشی از محدوده شهرداری	اعمال ضوابط طرح های جامع برای ایجاد فضاهای مورد نیاز شهرها(فضای سبز و جلوگیری از تخریب جنگل ها)
ارتقای پیشرفت اجتماعی در راستای عدالت و تساوی و ایجاد محیط مطلوب و پایدار برای تندرستی مردم	تنظیم مقررات کلی ، تسهیل و اجرای طرح های تفصیلی	—
ایجاد امکان استفاده از تسهیلات برای افرادی که دچار ناتوانی هستند	مقررات منطقه ای برای بخش محدودی از شهرداری ها	—
پیشگیری از مخاطرات طبیعی و ایجاد ایمنی	—	—
تأمین فضاهای سبز و باز در نواحی شهری و روستایی	—	ساخت پارک ها و فضاهای عمومی و پارکینگ در شهر ها و نواحی توسعه
ارتقای توریسم	—	—
حفظ حق آزادی فردی	—	—

مأخذ : قانون جامع شهرسازی و معماری ایران - بخش پنجم - ص ۲۵-۳۱

بنابراین چنانچه ملاحظه میشود تهیه و تولید شاخص ها معمولاً با اهداف زیر صورت می پذیرد:

- ۱- بهبود وضعیت کشور،
- ۲- ارتقاء شرایط کمی و کیفی زندگی در محیط شهری،
- ۳- امکان ارزیابی خط و مشی های برنامه ای،
- ۴- میزان دستیابی به اهداف کلی پیش بینی شده در طرح های بالادست برای توسعه شهر ها ،
- ۵- رقابت برای تشویق سرمایه گذاران جهت جذب منابع مالی آن ها برای توسعه،
- ۶- کسب امتیاز برای تخصیص اعتبارات.

اصولاً شاخص سازی توسط بخش خصوصی برای اطلاع رسانی و کسب اعتماد سهامداران و شرکا صورت می پذیرد. اما در نظام های دولتی و یا فعالیت های بخش عمومی که ارایه خدمات اجتماعی و کالاهای عمومی را بر عهده دارند، تهیه شاخص ها برای ارزیابی میزان دستیابی به اهداف پیش بینی شده در سیاست گذاری های اجرایی که معمولاً توسط نهاد های عمومی ، سازمانها و بخش های دولتی انجام می شود، صورت می پذیرد. اما به طور کلی این شاخص ها با هر هدف و توسط هر نهادی که تهیه شده باشد، نوعی شاخص سازی در مقیاس بین المللی نیز صورت می پذیرد که به عنوان ظرفیت سازی برای امکان مقایسه در سطوح مختلف می باشد. ازاین میان به موارد مهمی در زیر اشاره می شود:

- مرکز اسکان بشر سازمان ملل متحد (UNCHS)

- مرکز مشاهدات و رصد بین المللی بانک جهانی (WB)

- بانک توسعه اسلامی (ADB)

- دستور کار ۲۱ وشاخصهای توسعه پایدارحمایت شده توسط نهادهای طرفدارمحیط زیست

- شاخص های تولید شده در خصوص بهداشت جهانی

بررسی مقایسه ای شاخص های ایران با استانداردهای کشورهای دیگر حکایت از وجود تفاوت هایی بارز در نحوه نگاه و دیدگاه های حاکم بر کشور ما نسبت به روال رایج در کشورهای دیگر جهان دارد. به طور کلی این تفاوت ها به چند مسأله باز می گردد.

ابتدا، نظام مدیریت کشور و ساختار سازمانی برای هدف گذاری ، اجرا و نظارت در بسیاری از کشور ها به ویژه کشور های توسعه یافته اروپا و آمریکایی با نظام متمرکز کشورمان تفاوت دارند. همین امر موجب می شود که الگوهای مشابهی برای مدیریت امور وجود نداشته باشد که قابل مقایسه و بررسی تطبیقی باشد .

دوم، سیستم فدرال با مدیریت های محلی مستقل، موجب می شود نحوه نظارت و بررسی در سطح ملی با شاخص هایی به غیر از آنچه در کشور ما عمل می شود، صورت پذیرد. زیرا در سطوح منطقه ای و فدرال (هر استان بنا به شرایط خاص خود) هدف گذاری ویژه ای در برنامه های سالیانه یا میان مدت (۵ ساله) برای هر یک از مناطق می تواند تعیین نماید که لزوماً با سطح

ملی یکسان نباشد.

سوم، فقر سیستم جامع اطلاعاتی بسیاری از کشورها دسترسی به آمار های لازم را غیر ممکن ساخته و به همین مناسبت امکان بررسی تطبیقی با کشور هایی که دارای شرایطی مشابه به ما می باشند، مقتضی می گردد.

چنانچه اشاره شد تفاوت در ساختار های مدیریتی و برنامه ریزی و هدایت امور در کشور های مختلف موجب شده است در حوزه شهرسازی موضوعاتی مورد توجه قرار گیرند که ماهیتاً با نگاه مرسوم در کشور ما تفاوت داشته و فاقد قابلیت قیاس پذیری می باشند.

در زیر به چند نمونه از شاخص های شهری که در کشور های مختلف تولید و به آن استناد می شود اشاره می کنیم.

جدول شماره ۲۶: شاخص های توسعه شهری در چند کشور اروپایی:

تعریف	شاخص های پیشنهادی	زیر گروه و موضوعات	گروه اصلی
همان گونه که در گزارش محیط زیست مانیتو بادر سال ۱۹۹۷ تعریف شده است.	شاخص کیفیت هوا	محیط طبیعی: - شهر تمیز - عرضه و کیفیت آب/ کیفیت دسترسی به آب آشامیدنی	محیط زیست شهری
تعداد روزهای با کیفیت هوای خوب در سال	تعداد روزهای با کیفیت هوای خوب		
همان گونه که در گزارش محیط زیست مانیتو بادر سال ۱۹۹۷ تعریف شده است.	شاخص کیفیت آب		
فراوانی نسبی جانوران آبی در انهار شهری	جمعیت جانوران آبی در نهر های شهری		
	تعداد نقاط آلوده		
نسبت تعداد خانه های جدید ساخته شده در نواحی روستایی پیرامون شهر به خانه های جدید در داخل شهر	پراکنش شهری	مدیریت کاربری زمین	
اندازه، تنوع و شرایط جنگل ها	جنگل های شهری		
نسبت اتومبیل به هر هزار نفر جمعیت	مالکیت اتومبیل	مصرف و حفاظت: - حفاظت آب/ حفاظت انرژی - حد اقل کردن ضایعات	
در صد کاغذ، شیشه و آلومینیومی که بازیافت می شوند.	نرخ بازیافت		
حجم سرانه تولید زباله	میانگین تولید زباله		
مصرف برق (به کیلووات ساعت) به ازای هر خانوار	حفاظت از نیروی برق		
میانگین مصرف آب برای تمام انواع مصارف (به ازای هر نفر در روز)	حفاظت از منابع آبی		

مصرف کل انرژی (مگاژول) به ازای هر نفر در سال	حفاظت از منابع انرژی		
مخارج سرانه راه ها به دلار (شامل تمام مخارج احداث و نگهداری راه های شهری)	مخارج زیر ساخت های جاده ای	زیرساخت ها و خدمات - فرسودگی زیر ساخت ها - زیرساخت های با عملکرد خوب و نگهداری از آن ها	
مخارج سرانه زیرساخت ها به دلار	مخارج زیر ساخت ها		
نسبت نیروی کار ساده به جمعیت	نیروی کار ساده	اشتغال - کیفیت مشاغل/ اشتغال معنادار - مشاغل فکری، حرفه ای و فنی	اقتصاد شهری
میانگین نسبت بیکاران به کل نیروی کار میانگین نرخ رشد سالانه تعداد افراد شاغل بالای پانزده سال	نرخ بیکاری رشد اشتغال		
میانگین نرخ رشد سالانه تعداد افراد شاغل بالای پانزده سال	رشد اشتغال		
کل درآمد سالانه دولت در سال به دلار	درآمد دولت	مالیه شهری - مدیریت مالی - تکیه شهر به مالیات بر دارایی	
مخارج سرمایه ای دولت به ازای هر نفر در سال	مخارج سرمایه ای		
میانگین تغییرات سالانه درآمد سرانه	تغییر درآمد		
در صد ارزش روز واحد مسکونی که هر سال به عنوان مالیات بر دارایی اخذ می شود	نرخ مالیات بر دارایی		
	به ازای هر بخش GDP اقتصادی	سرزندگی اقتصادی - تنوع اقتصادی - مشاغلی که محیط زیست را حفاظت می نمایند/ پرورش مشاغل محله مینا	
جمعیت کل تقسیم بر کل تعداد خانوار ها	متوسط اندازه خانوار	مسکن - مسکن ارزان/ مسکن در دسترس، یکپارچه و ارزان - حفاظت از کیفیت مسکن موجود	دارایی های اجتماعی (community assets)
نرخ رشد تعداد خانوار ها یا نرخ رشد جمعیت و در صد تخمینی تغییرات اندازه خانوار	نرخ قیمت مسکن به درآمد		
نسبت متوسط اجاره سالانه یک واحد مسکونی به متوسط درآمد خانوار های اجاره نشین (این شاخص، شاخص اصلی سنجش میزان استطاعت برای بهره مندی از مسکن است)	نسبت اجاره مسکن به درآمد خانوار		

نسبتي از خانوار ها كه توانايي بازپرداخت بالاترين وام واحد هاي مسكوني بخش رسمي با قيمت متوسط را دارند نسبتي از خانوار هاي چهار دهك پايين درآمدي كه بيش از ۳۰ درصد درآمدهايشان را صرف مسكن مي كنند.	استطاعت براي رهن مسكن مخارج زياده از حد مسكن Excessive housing expenditure		
سهمي از مساكن كه نامناسب محسوب مي شود يا اينكه نياز به تعمير اساسي دارد	مسكن نامناسب Inadequate housing		
تعداد بناهاي شهر كه در زمره ميژات فرهنگي يا آثار تاريخي قرار گرفته اند	فهرست آثار تاريخي	فرهنگ، هنر و سرگرمي	
ميزان استفاده از امكانات سرپوشيده و در فضاى باز توسط گروه هاي مختلف جمعيتي	استفاده از تسهيلات فراغت	تفريحات و اوقات فراغت - مركز محله هاي پويا و شكوفا - دسترسي به امكانات ورزشي	
تعداد كارمندان دولتي به ازاي هر ۱۰۰۰ نفر جمعيت	كارمندان دولتي	خدمات دولتي - دسترسي به حمل و نقل عمومي - برنامه ريزي شهري منطقي	
نسبت كل مخارج دولت در ارتباط با زير ساخت ها به دلار) شامل اقدانات مربوط به عمليات، نگهداري و مشاغل سرمايه اي در ارتباط با زيرساخت هاي فزيكي مانند جاده و راه، راه آهن، توزيع آب و برق، جمع آوري زباله و زيرساخت هاي اجتماعي مانند هزينه سلامت و آموزش)	مخارج زيرساخت ها		
هزينه كل خدمات اجتماعي به دلار به ازاي هر نفر شامل هزينه هاي سرمايه اي و جاري و عمومي و خصوصي	مخارج خدمات اجتماعي		
هزينه سطوح مختلف آموزشي، منابع مالي و سطح دولت	مخارج عمومي آموزش	آموزش - تحصيلات بالاتر از متوسطه و ساير آموزش ها	

		- آموزش های عمومی	
تعداد مراکز دانشگاهی به ازای هر نفر	مدرک دانشگاهی		
تعداد جرایم گزارش شده (تعداد قربانیان به تفکیک مرد و زن) در سال به ازای هر هزار نفر جمعیت (جرایم جنسی ، خشونت خانوادگی ، قتل و دزدی)	نرخ جرایم	ایمنی - ایمنی شخصی و ایمنی اموال مردم - جرایم و ایمنی	رفاه فردی
نسبت مرگ و میر ناشی از حوادث حمل و نقل به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت	تلفات حوادث مرتبط با حمل و نقل		
نسبت مرگ و میر ناشی از تصادف با عابر پیاده به ازای هر هزار نفر	تلفات ناشی از تصادف با عابر پیاده		
تعداد مراکز خدمات پزشکی به ازای هر هزار نفر جمعیت و هزینه سرانه آن به تفکیک جنسیت	خدمات پزشکی	سلامت - دسترسی به خدمات حفاظت از سلامتی - کیفیت آب و عرضه آن	
درصد کودکانی که قبل از رسیدن به ۵ سالگی می میرند به تفکیک جنسیت	نرخ مرگ و میر نوزادان و کودکان		
تعداد دانش آموزان در دامنه سنی خاص به عنوان درصدی از کل جمعیت در آن سن یا در صد کودکانی که در سن مدرسه هستند و در دوره های ابتدایی یا متوسطه ثبت نام شده اند	نرخ ثبت نام در مدرسه	آموزش - آموزش - کیفیت آموزش - فراگیری و عمومیت آموزش (inclusive education)	
تعداد سال هایی که یک نوزاد تازه متولد شده زندگی خواهد کرد در صورتی که نرخ مرگ و میر و سایر شرایط کنونی ثابت بماند (این شاخص برای محاسبه شاخص ترکیبی توسعه در سطح شهر HDI انسانی مورد استفاده قرار می گیرد	امید به زندگی در هنگام تولد	برابری - سنجه های عدالت اجتماعی / برابری - نیاز های ابتدایی کالبدی که برای همه فراهم است	
حمایت های مالی و غیر مالی ارایه شده به گروه های محروم	ایمنی اجتماعی		
درآمد کل خانواده در هر سال برحسب گروه های درآمدی پایین و متوسط	درآمد خانواده	ثروت - درآمد	

دسترسی به اشتغال بر حسب جنسیت و نوع فعالیت	دسترسی به درآمد قابل پس‌انداز شخصی Personal disposable income	- توانایی فراهم کردن آسایش مادی (material comfort at affordable price)	نحوه رهبری اجتماع محلی
درصد پس‌انداز از درآمد واقعی	نرخ پس‌انداز شخصی	رهبری و حکمروایی - حکمروایی با حساب پس‌دهی محلی و قوی - حکمروایی پاسخگو، قابل احترام و قابل اعتماد	
گروه‌های مختلفی که به طور فعال نماینده هر هزار نفر جمعیت هستند	تنوع مقامات منتخب		
تعداد رأی‌دهندگانی که به عنوان مشارکت‌کننده فعال ثبت نام کرده‌اند یا درصدی از جمعیت بزرگسال (در سن رأی‌دادن) که در آخرین انتخابات شهرداری شرکت کرده‌اند	نرخ مشارکت رأی‌دهندگان		
درصد افرادی که به زبان مادری خود صحبت می‌کنند	زبان مادری Home language	تصویر ذهنی و هویت - ارتقای تصویر ذهنی اجتماع محلی Self image - تصویر خود - شخصیت اختصاصی Distinctive character	

مأخذ: گزارش توسعه انسانی ۲۰۰۸-۲۰۰۷ منتشر شده توسط UNDP (۲۰۰۷)

۴-۵- شاخص‌سازی‌های رایج در برخی از کشورها برای نشان دادن کیفیت زندگی شهری:^۱

- ۱- رضایت شهروندان از نهاد های محلی: با شاخص اصلی متوسط رضایت از نهاد های محلی.
- ۲- کمک یا همکاری محلی در تغییرات جهانی آب و هوا: میزان سرانه تولید انتشار یافته CO₂.
- ۳- میزان تحرک و حمل و نقل مسافر: در صد سفر ها با وسایل نقلیه شخصی .
- ۴- میزان دسترسی به فضای باز و خدمات عمومی: در صد شهروندانی که در فاصله ۳۰۰ متری فضاهای باز عمومی با مساحت بیش از ۵۰۰۰ متر مربع زندگی می کنند.
- ۵- کیفیت هوای محلی: تعداد ذرات در یک میلیون واحد میزان خالص.
- ۶- رفت و آمد (سفر) کودکان به مدرسه: تعداد دانش آموزانی که با اتومبیل به مدرسه می روند.
- ۷- میزان توجه به توسعه پایدار از سوی مسئولین محلی و فعالین اقتصادی محلی: در صد سهم فعالیت های اقتصادی دارای مجوز ها و تأییدیه های زیست محیطی از میان تعداد کل فعالیت ها.
- ۸- آلودگی صوتی: درصد جمعیتی که آلودگی صوتی بیش از ۵۵ دسی بل تحمل می کنند.
- ۹- کاربری اراضی با رعایت توسعه پایدار: در صد اراضی حفاظت شده.
- ۱۰- محصولات مطابق با ارزش های زیست محیطی: در صد مردمی که از محصولات با ویژگی های زیست محیطی و توسعه پایدار استفاده می کنند.

۵-۵- شاخص های توسعه شهری در سطح بین المللی توصیه شده توسط هایئات:

شاخص های توسعه شهری هایئات که در چارچوب (دستور کار ۲۱ هایئات) به تصویب رسیده، دارای ۶ فصل و ۲۰ ماده بود که در ۲۳ شاخص تدوین و تنظیم گردید.

شش فصل اصلی مربوط به مباحث توسعه شهری در قالب سرپناه، توسعه شهری و کاهش فقر، مدیریت محیطی، توسعه اقتصادی، حکمرانی و حکم روایی شهری، همکاری های بین المللی مطرح گردیده است. هر یک از این سر فصل ها به مصادیق مربوطه و حوزه های تأثیر گذاری و همچنین شاخص هایی که دستیابی به موارد فوق الذکر را عملیاتی می نمایند تبدیل می شوند.

^۱. مأخذ: سی سیلیا وانگ، شاخص های شهری و برنامه ریزی منطقه ای، ۲۰۰۶، ص ۱۶۸

فصل اول: سرپناه

حوزه ۱- برای تأمین امنیت در تصرف سرپناه

معرفی و تعریف وظیفه: این شاخص میزان سهم انواع نحوه تصرف در مسکن و سرپناه را نشان می دهد، که در آن طیفی از مطمئن ترین آنها یعنی نحوه تصرف ملکی تا نا امن ترین یعنی بی خانمان را در بر می گیرد. انواع نحوه تصرف اجاره ای و رهنی در مسکن اجتماعی (اجاره دولتی) تا اجاره از بخش خصوصی (با توجه به وجود قوانین کافی و مطمئن در بخش استیجار) سطوح متوسطی از امنیت در تأمین سرپناه را فراهم می آورند. تأمین سرپناه مهم ترین انتظاری است که از هر سکونتگاه برای ساکنانش می رود. میزان امنیت روانی از تأمین این نیاز در طیفی از مسکن ملکی که اقامت در آن قطعی تر از انواع دیگر به نظر می رسد، تا بی خانمانی و زندگی در فضا های خاص را در بر می گیرد، که به طور طبیعی در خانه ملکی سطح امنیت روانی در حداکثر و در انواع دیگر تدریجاً به سوی حد اقل میل خواهد کرد.

شاخص ۱: انواع نحوه تصرف

شاخص ۲: میزان اجبار برای تخلیه خانه

حوزه ۲- ترویج و تشویق حق مسکن کافی

شاخص ۳: نسبت قیمت مسکن به درآمد

داده های کیفی: حق مسکن [حقوق تأمین سرپناه]

حوزه ۳- تأمین دسترسی برابر به زمین

شاخص ۴: نسبت قیمت زمین به درآمد.

حوزه ۴- تأمین دسترسی به اعتبارات مالی

شاخص ۵: رهن و غیر رهنی

حوزه ۵- تأمین دسترسی به خدمات اساسی

(درصد خانوارهایی که در واحد مسکونی خود به شبکه آب، برق، فاضلاب و تلفن دسترسی مستقیم دارند.)

شاخص ۶: دسترسی به آب

شاخص ۷: اتصالات در هر خانه

فصل دوم: توسعه اجتماعی و کاهش فقر

معرفی و تعریف وظیفه: میزان جرایم، اطلاعات مناسبی برای سطح امنیت شهر فراهم می سازد. تعداد قتل های گزارش شده، تجاوز، دزدی، میزان جرایم را نشان می دهد. بر مبنای مطالعات انجام شده معمولاً کمتر از ۵۰ درصد از جرایم گزارش می شود و فاصله آمارهای رسمی با آنچه در واقعیت می گذرد شاخص وضعیت شهرها از حیث میزان خشونت است.

حوزه ۶- تأمین فرصت های برابر برای زندگی سالم و امن

شاخص ۸: مرگ و میر زیر ۵ سال

شاخص ۹: میزان جرایم

داده های کیفی: خشونت های شهر

حوزه ۷- تشویق ادغام اجتماعی (Social Integration) و حمایت از گروه های نابرخوردار

شاخص ۱۰: خانوار های فقیر

حوزه ۸- تشویق برابری جنسیتی در توسعه سکونتگاه های انسانی

شاخص ۱۱: شکاف های موجود بین جنسیتی

فصل سوم: مدیریت محیطی

معرفی و تعریف وظیفه: ایجاد هارمونی و هماهنگی توسعه سکونتگاه ها با محیط زیست اطرافش و نظام مند ساختن آن به عنوان هدف کلی ایجاد توسعه پایدار در جهان شهرنشین، ساختار هایی متوازن از حیث جغرافیایی بخشی از این هدف است که از طریق هدایت و مونیتورینگ جمعیت شهری حاصل می گردد. هدف از این هدایت و مونیتورینگ جلوگیری از رشد و تمرکز های جمعیتی غیر قابل مدیریت، رشد سریع جمعیت بدون امکان انطباق تأمین زیرساخت های لازم برای آن، تأمین کافی خدمات پایه ای مورد نیاز، سرپناه قابل دستیابی در حد توان و استطاعت، اشتغال کافی و فرصت های اقتصادی لازم به نوعی که از بی نظمی ها و تخریب های محیطی جلوگیری نماید، است.

حوزه ۹- ترویج ساختار متعادل جغرافیایی و سکونتگاه ها

شاخص ۱۲: رشد جمعیت شهری

حوزه ۱۰- مدیریت عرضه و تقاضای آب در یک روند اثر گذار

شاخص ۱۳: میزان مصرف آب

شاخص ۱۴: قیمت آب

حوزه ۱۱: کاهش آلودگی های شهری

شاخص ۱۵: آلودگی هوا

شاخص ۱۶: تصفیه فاضلاب

شاخص ۱۷: دفع زباله و پسماند های جامد

حوزه ۱۲: پیشگیری از سوانح و بازسازی سکونتگاه‌ها پس از سانحه

داده‌های کیفی ۳: پیشگیری از سوانح فاجعه‌بار و ابزارهای بازدارنده (mitigation instrument)

حوزه ۱۳: حمایت از سیستم حمل و نقل مؤثر و از نظر زیست‌محیطی مناسب

شاخص ۱۸: زمان سفر

شاخص ۱۹: وضعیت حمل و نقل

حوزه ۱۴: حمایت از سازوکارهایی برای تهیه و اجرای برنامه‌های محلی زیست‌محیطی و نوآوری‌های محلی و بومی

دستور کار ۲۱

داده‌های کیفی ۴: برنامه‌های زیست‌محیطی محلی (بومی)

فصل چهارم: توسعه اقتصادی

معرفی و تعریف وظیفه: افزایش نقش بخش غیررسمی به معنای عدم انطباق میزان رشد نیروی کار از یک سو و عدم امکان پاسخگویی برای تأمین فرصت‌های شغلی در بخش رسمی اقتصاد از سوی دیگر است. بخش غیررسمی می‌تواند زمینه‌ای برای مشاغل و فعالیت‌های جایگزین و مبنایی برای توسعه اقتصاد شهری را اگر از حمایت‌هایی برای توانمند شدن جهت توسعه زمینه‌های فعالیت‌های برخوردار باشد، فراهم سازد. بخش غیررسمی نقش فزاینده‌ای را در افزایش تولید و رشد سریع شهرها ایفا می‌نماید. این بخش دارای درجه قابل ملاحظه‌ای از آزادی هاست که به دلیل فرار از موارد محدودیت آور، بخش قابل توجهی از بیکاران شهری را می‌تواند در انواع فعالیت‌های اقتصادی فعال سازد. افزایش نقش و اهمیت بخش غیررسمی به معنای تلاش برای تغییرات نهادی جهت سیاست‌های مالی انعطاف‌پذیر، اعتبارات مالی مناسب برای بنگاه‌های کوچک اقتصادی و فراهم ساختن فرصت‌هایی هر چند محدود برای شاغلین این بخش است.

حوزه ۱۵: تقویت بنگاه‌های اقتصادی خرد، به خصوص با مدیریت زنان

شاخص ۲۰: اشتغال بخش غیررسمی

حوزه ۱۶: تشویق و حمایت از مشارکت بخش‌های خصوصی - عمومی و ایجاد فرصت‌های اشتغال مولد

داده‌های کیفی ۵: مشارکت و همکاری بخش خصوصی و عمومی

شاخص ۲۱: تولیدات شهر

شاخص ۲۲: میزان بیکاری

فصل ۵: حکمرانی

معرفی و تعریف وظیفه: تمرکز زدایی بخشی از اهداف کلی توسعه نهادینه شده در هر کشور است. توسعه پایدار سکونتگاه های انسانی به طور فزاینده بستگی به ظرفیت کلیه سطوح حکومتی برای منعکس ساختن اولویت های موجود در جوامع شهری جهت تشویق و راهنمایی دولت ها برای توسعه محلی و مشارکت لازم دارند. این امر نیاز به اقدام از طریق تمرکز زدایی از مسئولین و تدوین کنندگان خط مشی ها و قدرت های تصمیم گیر دارد. این قابلیت را میزان استقلال از نهاد های بالاتر (ملی) تعیین می کند. وابستگی مالی به نهاد های ملی و چگونگی ارتباط مالی بین آنها پدیده تمرکز زدایی و توسعه پایدار با مدیریت نهاد های محلی را نشان می دهد.

حوزه ۱۷: تشویق و حمایت از عدم تمرکز و تقویت مسؤلیت محلی

داده های کیفی ۶: سطح و میزان عدم تمرکز

حوزه ۱۸: تشویق و حمایت از مشارکت و انگیزه های مشارکت های اجتماعی

داده کیفی ۸: شفافیت و قابلیت حساب کشی (accountability)

شاخص ۲۳: هزینه در آمد مدیریت محلی شهر ها

فصل ۶: همکاری های بین المللی

معرفی و تعریف وظیفه: نهادهای ملی و محلی قادر به برقراری ارتباط مستقیم با نهادهای بین المللی باشند.

حوزه ۲۰: تقویت همکاری ها و مشارکت های بین المللی

داده کیفی ۹: مشارکت در فعالیت ها و همکاری های بین المللی

۶-۵- برنامه تهیه شاخص های شهری - نمونه موردی شهر ویکتور نوو - بلغارستان

فصل اول: سرپناه

۱-۱- تأمین امنیت تصرف

۱-۲- ارتقای سطح حق دستیابی به مسکن کافی

۱-۳- تأمین دسترسی برابر به زمین

۱-۴- ارتقای سطح دسترسی برابر به اعتبارات

۱-۵- ارتقای سطح دسترسی به خدمات اساسی

فصل دوم: توسعه شهری و کاهش فقر

۶-۲- تأمین فرصت های برابر برای زندگی امن و سالم

۷-۲- ارتقای سطح ادغام اجتماعی و حمایت از گروه های آسیب دیده اجتماعی (disadvantage)

۸-۲- ارتقای سطح برابری جنسیتی در توسعه سکونتگاه های انسانی

فصل سوم : مدیریت زیست محیطی

۹-۳- ارتقای ساختار سکونتگاهی متوازن جغرافیایی.

۱۰-۳- مدیریت عرضه و تقاضای آب در یک شکل و ساختار مؤثر

۱۱-۳- کاهش آلودگی های شهر ها

۱۲-۳- جلوگیری از سوانح و بلایا و بازسازی سکونتگاه ها

۱۳-۳- ارتقای سیستم مؤثر و از نظر زیست محیطی مناسب

۱۴-۳- پیش بینی ساز و کار های حمایتی برای تهیه و اجرای برنامه های زیست محیطی و انگیزه های بومی و دستورکار ۲۱

فصل چهارم: توسعه اقتصادی

۱۵-۴- تقویت بنگاه های اقتصادی کوچک و خرد به خصوص با مدیریت زنان

۱۶-۴- تشویق مشارکت و همکاری های بخش دولتی و خصوصی و بر انگیزتن فرصت های اشتغال مولد

فصل پنجم: حکمروایی

۱۷-۵- ارتقای عدم تمرکز و تقویت مسؤلین محلی

۱۸-۵- ارتقای سطح حمایت از مشارکت های اجتماعی و همکاری های شهروندی

۱۹-۵- اطمینان از کارایی ، قابل بررسی و شفاف بودن سیستم حکمروایی محلی- شهری و کلانشهری

فصل ششم : همکاری های بین المللی

۲۰-۶- تقویت و تشویق همکاری های بین المللی

۷-۵- جداول مقایسه ای از برخی شاخص های ایران با کشورهای دیگر

در جداول همراه تلاش شده است در عین تفاوت هایی که در نحوه نگاه ما به مسائل شهرسازی و نحوه شاخص سازی و جمع آوری اطلاعات در سطح بین المللی وجود دارد به چند شاخص مشترک اشاره شود تا امکان مقایسه فراهم گردد. این آمارها در ۵ حوزه زیر می باشد:

میزان و سهم شهرنشینی

سوانح و ریسک در سکونتگاه‌ها
 حاشیه‌نشینی و اسکان غیررسمی
 خدمات شهری
 حمل و نقل شهری
 میزان شهرنشینی:

سه‌م جمعیت شهرنشین و توزیع آن وظایف بخش شهرسازی و برنامه‌های مربوط به این حوزه را نشان می‌دهد

جدول شماره ۲۷: شاخص‌های میزان شهرنشینی

جمعیت پایتخت ۲۰۰۵ (هزار نفر)	میزان تغییر		سطح شهرنشینی				نرخ رشد جمعیت شهری			کشورهای منتخب جهان
	۲۰۱۰-۲۰۲۰	۱۹۹۰-۲۰۱۰	۲۰۲۰	۲۰۱۰	۲۰۰۰	۱۹۹۰	۲۰۲۰-۲۰۳۰	۲۰۱۰-۲۰۲۰	۲۰۰۰-۲۰۱۰	
۱۱۰۳	۰/۲۳	۰/۲۹	۶۵/۲	۶۳/۷	۶۵/۱	۶۷/۵	۰/۲۰	۰/۱۳	-۰/۵۵	ارمنستان
۷۳۱۴	۰/۶۳	۱/۰۵	۷۴/۰	۶۹/۵	۶۴/۲	۵۶/۳	۱/۳۲	۱/۹۹	۱/۹۲	ایران
۷۱۱	۰/۶۰	۰/۸۱	۷۴/۰	۶۹/۶	۶۴/۷	۵۹/۲	۱/۲۸	۱/۶۶	۲/۰۸	ترکیه
۲۱۵۹	۰/۲۶	۰/۳۵	۸۴/۲	۸۲/۱	۷۹/۸	۷۶/۶	۱/۸۹	۲/۳۳	۲/۸۰	عربستان سعودی
۳۵۱۹۷	۰/۴۴	۰/۲۹	۶۹/۸	۶۶/۸	۶۵/۲	۶۳/۱	۰/۲۱	۰/۳۰	۰/۳۶	ژاپن
۲۹۹۴	۱/۸۰	۱/۵۲	۲۹/۷	۲۴/۸	۲۱/۳	۱۸/۳	۴/۷۸	۴/۷۹	۵/۶۰	افغانستان
—	۰/۱۶	۰/۲۴	۸۸/۶	۸۷/۲	۸۶/۰	۸۳/۱	۰/۸۳	۱/۰۸	۱/۱۹	لبنان
۲۷۷۳	۱/۸۱	۰/۹۸	۲۶/۶	۲۲/۲	۱۹/۷	۱۸/۲	۴/۱۹	۴/۲۱	۳/۵۵	کنیا
۶۱۲	۱/۲۹	۱/۹۹	۵۹/۳	۵۲/۲	۴۳/۹	۳۵/۰	۵۷/۲	۳/۱۵	۳/۸۸	نیجریه
۳۳۸۹	۰/۲۲	۰/۱۵	۷۷/۳	۷۵/۶	۷۵/۱	۷۳/۴	۲۵/۰	۱۷/۰	۱۲/۰	آلمان
۱۰۹۳	۰/۴۲	۰/۳۶	۷۴/۴	۷۱/۳	۶۸/۹	۶۶/۴	-۰/۴۹	-۰/۴۰	-۰/۳۶	بلغارستان
۷۱۸۶	۰/۳۴	۰/۳۴	۷۶/۳	۷۳/۷	۷۱/۶	۶۸/۹	۱/۴۰	۱/۶۵	۱/۷۶	پرو
۳۳۴۱	۰/۷۹	۰/۲۰	۵۳/۵	۴۹/۴	۴۷/۷	۴۷/۵	۰/۹۰	۱/۳۳	۱/۹۶	برزیل

Source: Enhancing Urban Safety and Security .UN-HABITAT- ۲۰۰۷

جدول شماره ۲۸: سوانح و ریسک در سکونتگاه ها

ظوابط پیشگیری از سانحه			خشکسالی			سیل			طوفان			زلزله			کشور های منتخب جهان
C	B	A	تعداد کشته ها ۱۹۸۰-۲۰۰۰	متوسط سالانه	وقوع سالانه	تعداد کشته ها ۱۹۸۰-۲۰۰۰	متوسط سالانه	وقوع سالانه	تعداد کشته ها ۱۹۸۰-۲۰۰۰	متوسط سالانه	وقوع سالانه	تعداد کشته شده ها	متوسط سالانه	وقوع سالانه	
			به ازای میلیون نفر	متوسط سالانه	متوسط سالانه	به ازای میلیون نفر	متوسط سالانه	متوسط سالانه	به ازای میلیون نفر	متوسط سالانه	متوسط سالانه	به ازای میلیون نفر	متوسط سالانه	متوسط سالانه	
-	-	-	-	-	-	۲/۲۰	۱۳۱/۱۹	۱/۹۰	-	-	-	۳۸/۶۸	۲۲۵/۸	۱/۴۳	ایران
خیر	خیر	خیر	-	-	-	۰/۰۵	۰/۱۹	۰/۰۵	-	-	-	۳۴۳/۹۶	۰	۰/۰۵	ارمنستان
خیر	بله	خیر	-	-	-	۰/۳۶	۰/۶۷	-	-	-	-	۱۵/۵۸	-	۰/۷۶	ترکیه
-	-	-	-	-	-	۲۰/۲۹	-	-	۰/۳۲	۳۹/۲۹	-	-	-	-	عربستان سعودی
بله	-	-	-	-	-	۰/۲۵	۰/۶۲	-	-	۱/۹۵	-	۱۱۹۰/۴۸	۱/۴۱	۱/۴۱	ژاپن
-	بله	بله	-	-	-	۲۴/۶۳	۳۰/۷۱	۰/۶۲	-	-	-	۲/۳۱	-	۰/۸۱	افغانستان
بله	-	-	-	-	-	۴۲۰/۵۷	۰/۷۶	-	-	-	-	۹۴۹/۸۶	-	-	لبنان
خیر	خیر	خیر	۰/۱۶	۴/۰۵	۰/۲۹	۰/۵۰	-	-	-	-	-	۲۴۸۰	-	-	کنیا
بله	خیر	خیر	-	-	-	۰/۵۰	-	-	-	-	-	-	-	-	نیجریه
خیر	بله	بله	-	-	-	۰/۱۲	۱۲/۸۶	۰/۲۴	-	-	-	-	-	۰/۰۵	آلمان
بله	خیر	خیر	-	-	-	۰/۰۱	۱۲/۶۷	۰/۶۲	-	-	-	-	-	-	بلغارستان
بله	بله	بله	-	-	-	۰/۳۸	-	-	-	-	-	-	-	۰/۶۲	پرو
بله	-	-	-	-	-	۱/۰	-	-	-	-	-	۲۸۱/۲۹	۵	۰/۰۵	برزیل
بله	خیر	بله	-	-	-	۴/۵۶	-	-	-	-	-	۶۲/۰	-	-	
خیر	بله	بله	-	-	-	۰/۶۷	-	-	-	-	-	۳۹۹/۹۵	-	-	
								۱/۱۰							
								۹۷/۶۲							
								۲/۱۹							
								۹۹/۳۳							

مأخذ: گزارش جهانی اسکان جمعیت-هابیتات. جدول شماره ۸- ص ۳۶۹ B، ص ۴۰۰، جدول شماره ۵-C

A = ضوابط و مقررات ساختمان B = پهنه بندی ریسک C = بیمه سوانح طبیعی برای ساختمان های خصوصی و عمومی

جدول شماره ۲۹: سکونت در نواحی ناسالم شهری (slum)، حاشیه نشینی یا اسکان غیررسمی

شرح	تعداد ساکنان نواحی سال (هزار نفر)				سهم جمعیت نواحی ناسالم نسبت به کل جمعیت شهری (درصد)				پیش بینی جمعیت نواحی ناسالم دامنه دوم	
	۱۹۹۰	۲۰۰۱	۲۰۱۰	۲۰۲۰	۱۹۹۰	۲۰۰۱	۲۰۱۰	۲۰۲۰	۲۰۱۰	۲۰۲۰
ایران	۱۷۰۹۴	۲۰۴۰۶	۲۳۵۸۷	۲۷۷۰۷	۵۱/۹	۴۴/۲	۲۲۶۲۱	۲۵۶۰۳		
ارمنستان	—	—	—	—	—	—	—	—		
ترکیه	۷۹۹۷	۸۰۱۱	۸۰۲۲	۸۰۳۵	۲۳/۳	۱۷/۹	۷۶۷۱	۷۳۳۲		
عربستان سعودی	۲۳۸۵	۳۶۰۹	۵۰۶۶	۷۳۸۲	۱۹/۸	۱۹/۸	۴۸۷۶	۶۹۱۴		
ژاپن	—	—	—	—	—	—	—	—		
افغانستان	۲۴۵۸	۴۸۴۵	۸۷۶۰	۱۶۵۳۶	۹۸/۵	۹۸/۵	۸۴۶۴	۱۵۶۷۶		
لبنان	۱۱۴۲	۱۶۰۲	۲۱۱۲	۲۸۷۲	۶۶/۱	۶۶/۱	۲۰۳۱	۲۶۷۹		
کنیا	۳۹۸۵	۷۶۰۵	۱۲۹۰۵	۲۳۲۲۳	۷۰/۰۴	۷۰/۰۷	۱۲۴۶۰	۲۱۹۷۲		
نیجریه	۲۴۰۹۶	۴۱۵۹۵	۵۵۷۳۲	۷۶۷۴۹	۸۰/۰	۷۹/۲	۵۷۴۲۲	۷۶۹۴۳		
آلمان	—	—	—	—	—	—	—	—		
بلغارستان	—	—	—	—	—	—	—	—		
پرو	۸۹۷۹	۱۲۹۹۳	۱۷۵۸۱	۲۴۶۰۱	۶۰/۴	۶۸/۱	۱۶۹۱۱	۲۲۹۸۸		
برزیل	۴۹۸۰۶	۵۱۶۷۶	۵۳۲۵۹	۵۵۰۷۴	۴۵/۰	۳۶/۶	۵۰۹۵۸	۵۰۳۹۲		

* نواحی ناسالم در متن (slum) آورده شده که بعضاً با حاشیه نشینی معادل تلقی می شود

مأخذ: گزارش جهانی اسکان جمعیت - هابیتات، جدول شماره ۳-B، ص ۲۵۴

جدول شماره ۳۰: سلامت و بهداشت، خدمات شهری

توضیحات	زباله های شهری (در صد)			تلفن	برق	پوشش فاضلاب (در صد)		خانه های دارای آب لوله کشی (در صد)		پوشش دهی آب سالم (در صد)		کشور های منتخب جهان
	سوزاندن در فضای باز	بازیافت	انباشت باز			۲۰۰۲	۲۰۰۲	۲۰۰۴	۱۹۹۰	۲۰۰۴	۱۹۹۰	
	—	—	—	—	—	—	۸۶	۹۶	۹۶	۹۹	۹۹	ایران
	۶۵	—	۳۵	۸۸	۱۰۰	۹۶	۹۶	۹۷	۹۷	۹۹	۹۹	ارمنستان
	۶/۵	۰/۸	۹۲/۰	—	۱۰۰	۹۶	۹۶	۹۶	۷۰	۹۸	۹۲	ترکیه
	—	—	—	—	—	۹۸	۸۹	۳۲	۳۶	۹۸	۹۱	عربستان سعودی
در ژاپن در کوره هاسوزانده می شود	۷۸/۰	۱۰/۲	۰/۱	۹۹/۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۹۸	۹۸	۱۰۰	۱۰۰	ژاپن
	—	—	—	—	—	۴۹	۷	۱۵	۶	۶۳	۱۰	افغانستان
انباشت و دفن بهداشتی		۰/۶	۸۲	۸۰	۹۸	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	لبنان
	—	—	—	—	—	۴۶	۴۸	۵۲	۵۹	۸۳	۹۱	کنیا
	—	—	—	—	۴۱/۴	۴۹	۴۲	۳۴	۲۴	۹۲	۸۸	نیجریه
	—	—	—	—	—	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	آلمان
	—	۲۲/۸	۷۷	۸۹/۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۹۷	۹۷	۱۰۰	۱۰۰	بلغارستان
	۲	۷	۳۴	—	۹۹	۷۴	۶۹	۸۲	۷۵	۸۹	۸۹	پرو
	۰/۷	۲۲/۰	—	۷۸/۹	۹۹/۹	۸۳	۸۲	۹۱	۹۰	۹۶	۹۳	برزیل

مأخذ: گزارش اسکان بشر- هاییتات ۲۰۰۴ - جدول شماره ۵-B، ص ۳۶۰

جدول شماره ۳۱: حمل و نقل شهری و برنامه های زیست محیطی

برنامه ریزی محیطی			زمان سفر کار (دقیقه)	تنوع دسترسی به وسایل حمل و نقل				کشور های منتخب جهان
C	B	A		سایر	اتوبوس	ترن	اتومبیل	
-	-	-	-	-	-	-	-	ایران
بله	بله	بله	۳۰	۱۴/۰	۷۲/۵	۱۱/۵	۲	ارمنستان
خیر	بله	بله	۳۲	۱۵/۹	-	۶/۳	۲۰/۰	ترکیه
-	-	-	-	-	-	-	-	عربستان سعودی
بله	بله	بله	۴۵	-	-	-	-	ژاپن
-	-	-	-	-	-	-	-	افغانستان
خیر	بله	خیر	۱۰	۲۵/۰	۵۰/۰	-	۲۵/۰	لبنان
بله	بله	بله	۵۷	۲۳/۰	۷۰/۰	۱	۶	کنیا
بله	خیر	بله	۶۰	-	۴۵/۵	۲/۵	۵۱	نیجریه
-	-	-	-	-	-	-	-	آلمان
بله	بله	بله	۳۲	-	۵۳/۰	۲۶/۰	۲۱	بلغارستان
بله	بله	بله	۲۵	۱	۶۶/۰	-	۳۷/۵	پرو
بله	بله	بله	-	-	-	-	-	برزیل

مأخذ: گزارش اسکان بشر- هابیتات ۲۰۰۴ - جدول شماره ۵-C، ص ۴۰۲

A = شهرداری برنامه ریزی دراز مدت است

B = فعالیت ها در زمینه حفاظت محیطی نهادینه شده

C = برنامه دستور کار عملی برای شهر تصویب شده است

۶- پیشنهاد چارچوب اخذ گزارش عملکرد از سازمان ها و دستگاه ها بر اساس شاخص های ارزیابی

نگاهی به اهداف کلی و سیاست های اجرایی پیشنهادی جدید، حکایت از تحولی دارد که لزوم آن شاید از سال های که وزارت آبادانی و مسکن و شهرسازی با قانون "تغییر نام" تأسیس گردید، احساس می شد. تحولی که بازسازی وظایفی با ماهیت متفاوت از امور عمرانی شهر ها و خدمات یومیه شهری به وزارتخانه ای با وظایف کلان را الزامی می نمود و امور دیگر با نام "عمران شهری" در چارچوب وظایف نهاد های محلی و شهرداری ها با هماهنگی ادارات کل (وزارتخانه ها) مرتبط مثل آب ، برق، تلفن ، و راه و ترابری و غیره می باید صورت پذیرد. وزارتخانه ای که با نام مسکن و شهرسازی شکل گرفته. شاید هنوز با ساختار واقعی و مورد نظر قانون گذار از وظیفه ای که برای موضوع شهرسازی در این وزارتخانه در نظر گرفته شده بود فاصله داشته باشد. نحوه تعریف اهداف کلی و سیاست های اجرایی بخش شهرسازی در این مطالعه نشان می دهد که اکنون در موقعیت مناسبی برای تفکیک مسایل مرتبط با وظیفه تأمین تأسیسات و تجهیزات (عمران شهری) به عنوان امور محلی قرار نداریم، امری که با اجرایی شدن مواد قانونی ۱۳۶ و ۱۳۷ در خصوص واگذاری مسئولیت امور محلی به نهاد های بومی (شهرداری) تکمیل می گردد. بدین ترتیب حوزه شهرسازی به امور مربوط به توسعه شبکه سکونتگاهی ، مکانیابی این سکونتگاه ها با توجه به مجموعه عوامل اثر گذار در آن ، توسعه کالبدی آن ها نظام مدیریت طرح های شهری، سیاست گذاری کلان در خصوص احیا ، نوسازی و بهسازی بافت های شهری (تاریخی با ارزش، قدیمی و بافت فرسوده) مسایل حاشیه نشینی ، ایمن سازی محیط شهری ، هویت بخش به سیما و کالبد و موارد دیگری که در تعیین اهداف و سیاست از آن یاد شده ، پردازد.

با توجه به این نحوه نگرش به موضوع شهرسازی به نظر می رسد نحوه گزارش گیری برای بررسی و ارزیابی عملکرد نسبت به قبل تفاوت های قابل توجهی خواهد یافت و برخی از امور که مربوط به عمران شهری و ارائه تأسیسات و خدمات محلی می باشد از این بخش خارج شده و به بخش جدیدی که تحت همین عنوان تشکیل خواهد شد ، واگذار گردد و سایر امور که به سبب و ماهیت شهرسازی به مفهوم جامع آن باز می گردد، در این بخش گزارش گیری شود . نکته قابل تأکید در اینجا مرز های مشترک موضوع شهرسازی با بخش هایی همچون آمایش سرزمین ، بخش مسکن ، بخش پیشگیری از سوانح غیر مترقبه و محیط زیست است که بسیاری از حوزه های مداخله ، سیاست گذاری و برنامه ریزی و در نتیجه شاخص سازی شان را همسان و دارای اشتراکات فراوان می سازد، که در نوعی همکاری مشترک بین آنان باید به نظامی جامع از حیث گزارش گیری از عملکرد دستگاه ها را رسید، که هم موجب بروز دوباره کاری نگردد و هم این روی هم افتادگی (Overlapping) دستگاه ها را به سبب الزام به گزارش دهی های مکرر دچار سردرگمی نگرداند.

با توجه به اینکه دستیابی به شرایط مطلوب مورد اشاره، نیازمند زمان کافی و اصلاح برخی از ساختار ها می باشد، در شرایط فعلی اخذ گزارش ها در چارچوب اهداف این بخش باتعیین شاخص های هر دسته از اهداف و سیاست های اصلی و ارسال آن به نهاد مسؤل و مرتبط می تواند صورت پذیرد. البته فراموش نکنیم تا هنگامی که نهاد های مسؤل تولید آمار و اطلاعاتشان به

شکلی که در شاخص سازی های جدید طرح شده ، آمارهای خود را تولید نمی کنند ، امکان ارزیابی از این شاخص ها با تردید مواجه خواهد بود.

در این بخش شاخص های ارزیابی متناظر هر سیاست مطابق با برنامه هایی که تا کنون مورد عمل بوده و بویژه برنامه مصوب اخیر به همراه واحد اندازه گیری و سازمان های مسؤول در قالب جداولی ارائه می گردد. به این ترتیب می توان ارائه اطلاعات مورد نیاز مربوط به هر شاخص را از سازمان و دستگاه مربوطه بر اساس وضع موجود، به صورت پرسشنامه مطالبه نمود.

جدول شماره ۳۲: چارچوب پرسشنامه اخذ گزارش عملکرد از سازمانها و دستگاههای اجرایی

سازمان مسؤول	سال مورد بررسی			سال پایه	واحد اندازه گیری شاخص	عناوین اهداف کمی بر حسب برنامه و فعالیت	سیاست کلی
	درصد	عملکرد	هدف برنامه				
وزارت مسکن و شهرسازی					درصد	میزان تحقق جمعیت شهرهای جدید طبق برنامه زمانبندی	سیاست اول
وزارت مسکن و شهرسازی					تعداد	تعداد شهرهای قرار گرفته بر روی گسل های فعال	
وزارت مسکن و شهرسازی					تعداد	انجام مطالعات ریزپهنه بندی خطر زلزله	
وزارت مسکن و شهرسازی					درصد	میزان رعایت ممنوعیت ساخت و ساز در حریم ۳۰۰ متری گسل های فعال شهرها و روستاها	
وزارت مسکن و شهرسازی					درصد	میزان تطابق رشد واقعی شهرها با محدوده های در نظر گرفته شده برای توسعه در طرح های توسعه شهری (تحقق طرح های توسعه)	
وزارت مسکن و شهرسازی					درصد	نسبت طرح های توسعه شهری که اصول پدافند غیر عامل را رعایت می کنند	
وزارت مسکن و شهرسازی					درصد	نسبت بناهای جدید احداثی در زمین های قبلاً توسعه یافته (محدود کردن گسترش افقی شهرها)	
سازمان محیط زیست					متر	میانگین پایین رفتن سطح آب های زیر زمینی در شهرها و روستاها	
وزارت مسکن و شهرسازی					درصد	نسبت تهیه طرح های توسعه شهری به شهرهای کل کشور	
وزارت مسکن و شهرسازی					درصد	نسبت تهیه طرح های ناحیه ای به ناحیه های کل کشور	
وزارت مسکن و شهرسازی					طرح	تهیه یا تجدید نظر طرح های کالبدی منطقه ای	

وزارت مسکن و شهرسازی					طرح	تجدید نظر در طرح کالبدی ملی	
وزارت مسکن و شهرسازی و سازمان شهرداری‌ها					پروژه	تهیه طرح‌های طراحی فضاهای شهری	
وزارت مسکن و شهرسازی و سازمان شهرداری‌ها					پروژه	اجرای طرح‌های طراحی فضاهای شهری	
وزارت مسکن و شهرسازی و سازمان شهرداری‌ها					درصد	رعایت ضابطه پرهیز از اشراف در صدور پروانه‌های ساختمانی	
وزارت مسکن و شهرسازی					درصد	نسبت شهروندانی که در فاصله کمتر از ۳۰۰ متری یک فضای باز عمومی با مساحت بیش از ۵۰۰۰ متر زندگی می‌کنند	
وزارت مسکن و شهرسازی					درصد	نسبت بناهای جدید احداثی در زمین‌های قبلاً توسعه یافته (محدود کردن گسترش افقی شهرها)	
وزارت مسکن و شهرسازی					درصد	نسبت فضای باز به توده ساختمانی در کل شهر (mass-space ratio)	
وزارت مسکن و شهرسازی					مترمربع	سرانه پارک‌های عمومی	
وزارت مسکن و شهرسازی					مترمربع	سرانه کل فضای سبز	
وزارت مسکن و شهرسازی					در سطح سنجش اسمی است. جواب بله/ خیر است	تصویب قانون جامع معماری و شهرسازی کشور	
وزارت مسکن و شهرسازی و سازمان شهرداری‌ها					درصد	استقرار نظام مدیریت کیفیت جامع در شهرداری‌های کشور	سیاست سوم
وزارت مسکن و شهرسازی و سازمان شهرداری‌ها					درصد	راه اندازی سیستم GIS در شهرداری‌های بالای ۲۰ هزار نفر جمعیت	
وزارت کشور					واحد	تعداد NGOهای فعال در زمینه عمران شهری و روستایی در کشور	
وزارت مسکن و شهرسازی					درصد	سهم درآمدهای ناشی از عوارض ساخت	سیاست

شهرسازی و سازمان شهرداری‌ها					و ساز و فروش تراکم از کل درآمد	چهارم
وزارت مسکن و شهرسازی و سازمان شهرداری‌ها				درصد	سه‌م درآمد‌های ناشی از وصول عوارض نوسازی و سایر عوارض مستمر	
وزارت مسکن و شهرسازی و سازمان شهرداری‌ها				درصد	سه‌م بودجه عمرانی از کل بودجه شهرداری یا دهیاری	
مرکز آمار ایران				میلیون ریال	بهره‌وری نیروی انسانی	
مرکز آمار ایران				هزار ریال	بهره‌وری سرمایه‌گذاری	
وزارت مسکن و شهرسازی و سازمان میراث فرهنگی				درصد	نسبت بافت‌های تاریخی و ارزشمند دارای طرح بهسازی	سیاست پنجم
وزارت مسکن و شهرسازی و سازمان میراث فرهنگی				درصد	نسبت بافت‌های تاریخی و ارزشمند که طرح بهسازی در آن‌ها اجرا شده است	
وزارت مسکن و شهرسازی و سازمان میراث فرهنگی				درصد	نسبت واحدهای ساختمانی بهسازی شده به کل بناهای موجود در بافت تاریخی	
وزارت مسکن و شهرسازی و وزارت کشور				هکتار	سطح بافت‌های فرسوده و مسأله دار بهسازی و نوسازی شده	سیاست ششم
وزارت مسکن و شهرسازی و وزارت کشور				هکتار	تهیه طرح‌های توانمندسازی سکونتگاه‌های غیررسمی	
وزارت مسکن و شهرسازی و وزارت کشور				هکتار	سطح بافت‌های حاشیه‌ای و غیررسمی که طرح توانمندسازی در آن‌ها اجرا شده است	
وزارت مسکن و شهرسازی و وزارت کشور				درصد	نسبت بافت‌های فرسوده، مسأله دار و غیررسمی دارای طرح توانمندسازی، بهسازی یا نوسازی به کل مساحت این بافت‌ها	
وزارت مسکن و شهرسازی و وزارت کشور				درصد	نسبت بافت‌های فرسوده، مسأله دار و غیررسمی که طرح توانمندسازی، بهسازی یا نوسازی در آن‌ها اجرا شده است به کل مساحت این بافت‌ها	
وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری				درصد	نسبت ساختمان‌های بادوام به کل ساختمان‌های شهری	سیاست هفتم
وزارت مسکن و شهرسازی و				درصد	نسبت ساختمان‌های بادوام به کل ساختمان‌های روستایی	

شهرداری						
وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری				درصد	نسبت واحدهای مسکونی جدید ساخته شده از مصالح بادوام	
وزارت مسکن و شهرسازی و وزارت کشور				درصد	استقرار پایگاه امداد و نجات یا مرکز مدیریت بحران در نواحی شهری و روستایی	
وزارت مسکن و شهرسازی و نظام بیمه کشور				درصد	نسبت پوشش بیمه ساختمان‌های مسکونی و عمومی	
وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری				درصد	بهره مندی شهرداری‌ها از تأسیسات و ماشین آلات خدمات شهری	
وزارت مسکن و شهرسازی و وزارت کشور				درصد	جمعیت تحت پوشش خدمات ایمنی و آتش نشانی	
وزارت مسکن و شهرسازی و وزارت نیرو				کیلومتر	ساماندهی رودخانه‌ها و مسیل‌ها در محدوده مناطق شهری و روستایی	
وزارت مسکن و شهرسازی و سازمان نظام مهندسی				درصد	نسبت ساختمان‌های دارای شناسنامه فنی به کل ساختمان‌های موجود	
وزارت مسکن و شهرسازی و سازمان نظام مهندسی				درصد	نسبت ساختمان‌های دارای گواهی پایان کار به کل ساختمان‌های موجود	
وزارت مسکن و شهرسازی و مرکز آمار ایران				درصد	نسبت ساخت و سازهای جدید دارای پروانه ساختمانی به کل ساخت و سازها	
سازمان اوقاف و امور خیریه				میلیارد ریال	میزان سرمایه گذاری برای توسعه و بهسازی قبور متبرکه و امامزاده‌ها	سیاست هشتم
سازمان اوقاف و امور خیریه				میلیارد ریال	میزان سرمایه گذاری برای توسعه و بهسازی مساجد	
وزارت مسکن و شهرسازی				درصد	نسبت جمعیتی که در فاصله ۵۰۰ متری به یک مسجد، حسینیه یا مرکز مذهبی دسترسی دارند	
وزارت مسکن و شهرسازی				درصد	نسبت جمعیتی که در فاصله ۱۰۰۰ متری به یک مسجد، حسینیه یا مرکز مذهبی دسترسی دارند	
وزارت مسکن و				درصد	رعایت ضابطه پرهیز از اشراف در صدور	

شهرسازی و سازمان شهرداری‌ها						پروانه‌های ساختمانی	
وزارت مسکن و شهرسازی					درصد	نسبت طرح‌های توسعه شهری که مسجد یا یک مرکز مذهبی را به عنوان یکی از عناصر محوری محله یا محدوده طرح در نظر گرفته‌اند	
وزارت مسکن و شهرسازی					بین صفر تا یک	شاخص رتبه-اندازه (rank-size) نظام شهری	سیاست نهم
وزارت مسکن و شهرسازی					بین صفر تا یک	نسبت جمعیت پنج شهر پرجمعیت کشور به کل جمعیت شهری	
وزارت مسکن و شهرسازی					بین صفر تا یک	نسبت جمعیت ۱۰ شهر پرجمعیت کشور به کل جمعیت شهری	
وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری‌ها					درصد	نسبت بناهای جدید احداثی در زمین‌های قبلاً توسعه یافته (محدود) کردن گسترش افقی شهرها و استفاده بیشتر از زیرساخت‌های موجود)	
وزارت مسکن و شهرسازی					درصد	مناسب سازی فضاهای شهری و روستایی جهت استفاده معلولین، جانبازان و سالمندان	
وزارت مسکن و شهرسازی					درصد	نسبت رعایت ضوابط مناسب سازی در ساختمان‌های عمومی با مساحت زیربنای بیش از ۲۰۰ مترمربع (شامل کلیه بانک‌ها، ادارات دولتی و سازمان‌های عمومی)	سیاست دهم
وزارت مسکن و شهرسازی					درصد	نسبت رعایت ضوابط مناسب سازی در ساختمان‌های با زیربنای بیش از هزار متر مربع	

۷- پیشنهاد ارایه سیاست های کلی جدید و یا اصلاح سیاست های کنونی

در رابطه با تعیین اهداف و سیاست های کلی بخش شهرسازی پیشنهاد می شود کلیه مواردی که به بخش ها و سازمان های دیگر مربوط است ، به همان بخش و سازمان منتقل شود و اگر صرفاً تأثیرات کالبدی آن در شهر مورد نظر است ، این نحوه نگاه خاص در خصوص اثرات کالبدی سیاست ها ، در قالب شاخص های گویا و روشن از نهاد مربوطه اخذ شود. همچنین پیشنهاد می شود اولاً چارچوب های طرح کالبدی ملی در کنار آمایش سرزمین در سیاست اول آورده شود، ثانیاً از القا و افزودن چندین مقوله جانبی به موضوع اصلی اجتناب شود. زیرا با این کار علاوه بر آشفتگی و مبهم کردن موضوع ، موجب ارزیابی مبالغه آمیز هم می شود.

در مورد سیاست اول، مواردی را که اساس و پایه تحلیل ها و استنتاجات طرح آمایش سرزمین و طرح های کالبدی بودند ، مجدداً وارد نظام ارزیابی و قضاوت می نماید که لزومی به تکرار آن نیست. این مشکل را در همه سیاست های کلی این بخش شاهد هستیم، که باید اصلاح گردد. مثلاً درهم آمیزی موضوع گسترش افقی و عمودی با کلیه موارد دیگری که در این بند آمده، در حالی که در اغلب طرح های مصوب در این زمینه ، در نظر داشتن این مؤلفه ها از الزامات اولیه و اجتناب ناپذیر به شمار می آید.

در سیاست کلی سوم ، ادغام عمران روستایی در این بند با عنوان بخش، سازگاری نداشته و باید در بخش عمران روستایی طرح گردد.

در مورد سیاست کلی چهارم به نظر می رسد این بخش مربوط به عمران شهری می باشد باید در همان بخش طرح گردد. در مورد سیاست کلی پنجم باید بافت فرسوده شهری هم اضافه شود ، زیرا در کنار موضوع حفاظت از بافت های واجد ارزش تاریخی از حیث احیای فرهنگ، تاریخ و هویت شهری ، توسعه موزون شهر ها عمدتاً از طریق احیای بافت های فرسوده و رها شده شهری می تواند صورت پذیرد، که در اینجا نیامده است.

در مورد سیاست کلی هفتم، ایمن سازی در دو سطح ، مقیاس پهنه ای (موضوع کار بخش سوانح غیر مترقبه و دفاع غیرعامل و فعالیت های عمرانی مقیاس ملی) و مقیاس نقطه و خرد (در حد اجرای مقررات ملی ساختمان در تولید ساختمان) باید در کنار هم دیده شود .

در مورد سیاست کلی هشتم پیشنهاد می شود، از نام بردن شهر هایی خاص اجتناب شود تا موضوع در مقیاس وسیع قابل طرح باشد.

سیاست کلی نهم در سیاست های اول، دوم، پنجم و ششم هر یک به شکلی آمده است و طرح آن به صورت مستقل تکراری به نظر می رسد.

علاوه بر آن مواردی از چگونگی ادغام و ترکیب در جدول زیر منعکس می باشد.

جدول شماره ۳۳: پیشنهاد ادغام و اصلاح سیاست ها

سیاست‌های ادغام شده	متن سیاست پیشنهادی
اول + هفتم + نهم	مکان‌یابی توسعه شهرها و تنظیم سطوح شهرها در چهارچوب طرح آمایش سرزمین و طرح کالبدی ملی بر اساس استعدادهای اقتصادی اجتماعی و طبیعی با رعایت معیارهای دفاعی، امنیتی، زیست محیطی، ایمنی در برابر سوانح طبیعی و جلوگیری از گسترش بی‌رویه کلان‌شهرها
دوم + هشتم + دهم	تعیین ابعاد کالبدی شهرها در گسترش افقی و عمودی با رعایت ملاحظات فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، امنیتی، حقوق همسایگی، شرایط معلولین و سالمندان، امکانات زیربنایی و الزامات زیست‌محیطی و اقلیمی با تأکید بر هویت ایرانی - اسلامی شهرها.
پنجم + ششم	احیاء، بهسازی و نوسازی بافت‌های تاریخی، ارزشمند، مسأله دار و بخش غیررسمی و حاشیه نشینی شهرها و روستاها جهت توسعه موزون شهرها و روستاها

پیوست‌ها

پیوست شماره یک: ادبیات نظری تحقیق

۱- تعاریف و مفاهیم ارزیابی

واژه ارزیابی (evaluation) عموماً در تعاریف و مفاهیم متعددی به کار برده شده است که بسته به نوع و زمینه کاربرد آن دارای تفاوت هایی می باشد. اما اصولاً معنی لغوی واژه «ارزیابی» در فرهنگ فارسی عمید، برآورد ارزش و "بهای" یک شیء به شمار می آید.

ارزیابی در مفهوم وسیع کلمه به معنای «داوری آگاهانه درباره ارزش کارها، اندیشه‌ها، راه حل‌ها و روش‌ها به منظور معین و بر اساس ملاک مشخص» دانسته شده است. بر اساس این تعریف ارزیابی می تواند جهت تأمین اهداف زیر به کار گرفته شود :

- انجام بررسی های مداوم به منظور استفاده از نتایج حاصله برای جهت بخشیدن به فعالیت های آتی
- کمک در تعیین و تدوین آمار و ارقام در مورد نحوه ی ارزیابی که لازمه کار در برنامه ریزی بعدی است
- کمک در تعیین درجه و اندازه شاخصی که نشان دهد تا چه حدودی به هدف های اختصاصی برنامه های خود نائل آمده ایم
- کمک در نشان دادن شواهدی در باب اهمیت برنامه اجرا شده
- هدایت یا تشویق افرادی که در طرح و اجرای برنامه ها سهیم هستند
- کمک در ارزیابی و کنترل روش های اجرایی
- کمک به گردآوری اطلاعات جهت بهبود بخشیدن به فرآیند برنامه ریزی
- جلوگیری از تکرار انحرافات، رفع نقایص و ارائه راه حل های مناسب
- کمک به اتخاذ تصمیم در مورد ادامه توسعه یا توقف برنامه
- سنجش و تشخیص میزان پیشرفت کار (حجازی، ۱۳۷۳: ۲۳-۲۴)

در تعریف دیگری آمده است: «ارزیابی عبارت است از تعیین میزان تغییرات اتفاق افتاده، به عنوان نتایج برنامه های طراحی شده که از طریق مقایسه تغییرات عملی (نتایج) با تغییرات مورد انتظار (اهداف) و تعیین میزان تغییراتی که بر اثر برنامه حاصل آمده است، انجام می گیرد» (قربانی، ۱۳۷۴).

در جایی دیگر "ارزشیابی" چنین تشریح شده است: «ارزشیابی، مرحله تجزیه و تحلیل شماری از برنامه ها یا طرح ها است تا شایستگی و نقاط ضعف آنها به صورت مقایسه ای مشخص شده و نتیجه یافته ها در چارچوبی منطقی قرار داده شود. شالوده ارزشیابی برآورد شایستگی مقایسه ای کارهای گوناگون است» (سیف الدینی، ۱۳۸۳: ۱۶). این نویسنده در ادامه ویژگی های کلی ارزشیابی را چنین برمی شمرد :

الف) ارزشیابی فعالیتی بیش از توصیف موارد ممکن است. این امکان وجود دارد که یک طرح یا پیشنهاد بدون رجوع و

مقایسه با دیگر طرح‌ها یا پیشنهادها توصیف شود، اما تنها هنگامی یک طرح ارزشیابی می‌شود که سودمندی‌ها و زیان‌های آن در رابطه با ویژگی‌های یک یا چند طرح دیگر قرار گیرد.

ب) فعالیت ارزشیابی از تست‌های گوناگونی که برای تجزیه و تحلیل هر گزینه (alternative) به طور جداگانه به کار گرفته می‌شود، متمایز است. تست‌ها در رابطه با جنبه‌های ویژه یک طرح، پیش از ارزشیابی، در مدت طرح و یا پس از تهیه طرح نهایی، به کار گرفته می‌شوند تا اطمینان حاصل شود که طرح‌های به محک ارزشیابی گذاشته شده، شایستگی اجرا دارند.

پ) ارزشیابی، یافته‌هایی را درباره اثرات یک برنامه بر همه افراد اجتماع ارائه می‌کند. اصولاً دو گروه متفاوت از یافته‌های فراهم شده توسط ارزشیابی استفاده می‌کنند:

- تصمیم‌گیرندگان اصلی

- هر عضو جامعه‌ای که در مرحله‌ای از تصمیم‌گیری شرکت می‌کند

ارزشیابی شواهدی را برای تصمیم‌گیرندگان در دستیابی به چارچوب تصمیم خود، فراهم می‌آورد. بنابراین، نخستین توجیه برای ضرورت تجزیه و تحلیل ارزشیابی، این است که به روند تصمیم‌گیری کمک می‌کند.

ت) ارزشیابی رسمی، یک مرحله تصمیم‌گیری نیست، بلکه فقط به آن کمک می‌کند. ارزشیابی، بنیانی را برای تصمیم‌گیری شرکت‌کنندگان در سلسله مراتب برنامه‌ریزی فراهم می‌سازد. افزون بر این، یافته‌های ارزشیابی بدون بحث، به طور قطعی به تصمیم‌های ویژه‌ای نمی‌انجامد. کیفیت شواهد، پایایی و تفسیر آن باید مورد بحث قرار گیرد.

ث) ارزشیابی بخشی از فرایند یادگیری است. با ارائه شواهدی در مورد سودمندی‌ها و زیان‌های برنامه، بینش‌های نوینی به دست می‌آیند که به ایجاد گزینه‌های بهتر می‌انجامد و فرایند برنامه‌ریزی، حالت و شکلی چرخشی به خود می‌گیرد. در نتیجه ارزشیابی فعالیت می‌شود که در نقاط گوناگون، بین تصمیم‌گیری برای برنامه‌ریزی و نتیجه برنامه‌ریزی انجام می‌شود. چنانچه ارزشیابی را یکی از مراحل یادگیری بدانیم، بنابر این با هدف کمک به تصمیم‌گیری (از راه گردآوری یافته‌ها) ناهماهنگ نیست. ارزشیابی یک مرحله یادگیری است. به این معنا که رهنمودی را برای طراحی بهتر برنامه‌های بعدی فراهم می‌کند.

۲- سابقه موضوع ارزیابی

از بدو پیدایش مفهوم ارزیابی و به کارگیری آن توسط تصمیم‌گیران و مدیران در جوامع، روش‌ها و تکنیک‌های متعددی طراحی و معرفی شده‌اند. در واقع این اصطلاح و روش‌های انجام آن، روز به روز متحول شده و تکامل یافته‌اند. لینکلن (Lincoln) و گیوبا (Guba) در کتاب «نسل چهارم ارزیابی» تجارب و روش‌های ارزیابی را تا کنون در قالب چهار مرحله و یا چهار نسل طبقه‌بندی نموده‌اند:

- **سنجش‌گرا (measurement oriented):** ارزیابی سنجش‌گرا از سنت پژوهشی آموزشی و مدیریت علمی در تجارت و صنعت در آغاز قرن حاضر سرچشمه می‌گیرد و برای ارزیابی پیشرفت دانش آموزان و یا تعیین پربازده‌ترین روش‌های ویژه محیط

کاری به کار می‌رفت. **اندازه‌گیری**، وجه غالب در این نسل از شاخص‌های ارزیابی بوده و ارزیاب، دارای نقشی فنی بود.

- **توصیف‌گرا (description oriented)**: دستیابی به مقاصد برنامه‌ریزی و تجزیه و تحلیل نقاط قوت و ضعف در اجرای برنامه، موضوع و هدف ارزیابی است که به هدایت اصلاحات و بازنگری‌ها می‌انجامد. نقش ارزیاب در این شکل به یک نقش **توصیف‌گرانه** بدل می‌شود ضمن این که کارکردهای اولیه فنی ارزیابی کماکان حفظ شد.

- **قضاوت‌گرا (judgment oriented)**: اهداف، به جای اجرای ظاهری برنامه، موضوع ارزیابی قرار می‌گیرند. ارزیابان می‌توانند نقش داوران را بر عهده گرفته و سفارش دهندگان (یعنی تصمیم‌گیرندگان) که در نهایت ارزیابی برای آنها عملی شده است) را در انجام **قضاوت** یاری می‌دهند.

- **مشارکت‌جو**: برای یک فرایند مذاکره و همکاری بسیار متمرکز میان شرکای متعدد است. دیدگاه‌ها و منافع متنوع مردم (که در روش‌های اصلی نظام‌های ارزشی شکل می‌گیرد) در این نسل از ارزیابی‌ها مورد توجه قرار می‌گیرد. ارزیابی مشارکتی کمک می‌کند که **طرز عمل شرکاء** به واسطه گفتگو شناسایی شود. ارزیابی در فرایند گفتگو با شرکایی که به طور کامل در طراحی، اجرا و تفسیر شرکت می‌جویند، به طور عمده همچون «تسهیل‌گر» یا «رهبر ارکستر» ایفای نقش می‌کند (Geventa, ۱۹۹۷: ۱۵).

۳- روش‌های ارزیابی

از ابتدای مطرح شدن اصطلاح ارزیابی در فرایند برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری، روش‌های متعددی برای انجام آن پیشنهاد و مطرح شده که برای اهداف، مقاصد و زمینه‌های گوناگونی به کار گرفته شده‌اند. با توجه به نوع ارزیابی، گستره عمل روش ارزیابی و دسته‌بندی‌ها و طبقه‌بندی‌هایی در مورد انواع روش‌های ارزیابی صورت گرفته است. در نخستین دسته‌بندی‌ها، انواع روش‌های ارزیابی به دو گروه «ارزیابی جزئی» (partial evaluation techniques) و «ارزیابی جامع» (multi criteria evaluation techniques) تقسیم گردیده است (Roberts, ۱۹۸۵: ۱۲۷).

۱- ارزیابی جزئی: ارزیابی جزئی شامل روش‌هایی است که تنها بخشی از طرح‌ها و برنامه‌ها و یا اهداف و عواقب آن‌ها را مورد بررسی قرار می‌دهند. اگر چه ایده‌آل آن است که در بررسی و ارزیابی برنامه‌ها و تصمیم‌ها و... همه جوانب امر در نظر گرفته شود، لیکن روش‌های ارزیابی جزئی نیز در مواردی دارای کارایی می‌باشند. برخی دلایل که برای به کار گرفتن چنین روش‌هایی از ارزیابی، ذکر گردیده، عبارتند از:

- ارزیابی جزئی از نظر این که اثرات خاصی از پیشنهادها برنامه‌ریزی را بر زندگی مردم شناسایی می‌کنند، مکمل ارزیابی جامع می‌باشند. زیرا احتمالاً می‌توانند مدارک روشنگری را در ارتباط با برخی موانع و محدودیت‌های تصمیم‌گیری فراهم آورند (فراگزلو، ۱۳۶۵: ۸).

- در موقعیت‌هایی با منابع کمیاب که برای ارزیابی کامل و جامع دسترسی به وجوه مالی مورد نیاز ممکن نیست، در این

صورت به استفاده از روش‌های ارزیابی جزئی متوسل می‌شویم.

۲- روش‌های ارزیابی جامع: در ارزیابی جامع، سعی بر این است که تمامی عواقب تصمیم‌گیری‌ها و طرح‌های گوناگون مورد بررسی قرار گیرد. روشهای ارزیابی «بررسی نسبت هزینه به سودمندی اجتماعی»، «روش جدول موازنه برنامه‌ریزی» و «روش ماتریس دستیابی به اهداف» از جمله شیوه‌های هستند که در این گروه طبقه بندی می‌شوند.

۴- بررسی مفهوم شاخص و نماگر

مفهوم شاخص (index) در کاربرد سنتی، یک راهنمای آماری است که می‌تواند تغییرات یک متغیر را نسبت به زمان پایه نشان دهد. به عبارت دیگر ارزش مشخصه یا عدد مشخص کننده تغییر نسبی یک متغیر یا رقم در فاصله زمانی دو تاریخ یا در بین نقاط مختلف را، به شاخص تعبیر کرده‌اند. برای شاخص سازی یک زمان، به عنوان زمان پایه در نظر گرفته می‌شود تا تغییرات نسبت به آن مورد بررسی قرار گیرد. در یک مفهوم کلی تر "شاخص، عددی است که تغییرات یک متغیر یا چند متغیر مرتبط به هم را نسبت به زمان، موقعیت جغرافیایی و یا سایر خصوصیات مانند درآمد، حرفه و نظایر آن‌ها نشان می‌دهد." (تقوی نژاد، ۱۳۸۵: ۳۸)

خاستگاه این دید سنتی در مورد مفهوم شاخص، به کاربرد اولین شاخص‌ها تحت عنوان شاخص‌های قیمت در اقتصاد برمی‌گردد. شاخص‌های قیمت ترکیبی از قیمت و مقدار کالاها در زمان‌های مختلف برای محاسبه تغییرات قیمت نسبت به یک زمان پایه است. برای محاسبه شاخص‌های قیمت، نخست قیمت مقدار معین هر قلم کالا را در زمان حال یافته، سپس آن را بر حسب درصدی از قیمت همان مقدار کالا در سال پایه بیان می‌کنند و سرانجام با میانگین وزنی این درصدها، به شاخص کلی قیمت دست می‌یابند. بدین ترتیب، شاخص‌ها بیان فشرده‌ای از تغییرات گسترده ارزش مجموعه‌ای از اقلام در خلال زمان به شمار می‌روند. برای مقایسه دقیق‌تر این تغییرات نسبت به زمانی که به عنوان مبنا انتخاب شده انجام می‌شود.

علاوه بر دیدگاه سنتی موجود در مورد شاخص که از منظر خاصی به مفهوم شاخص‌ها می‌نگرد، لزوم اندازه‌گیری فعالیت‌ها در حوزه‌های مختلف دیدگاه‌های دیگری را در بحث شاخص‌ها مطرح ساخته است که زمینه‌های کاربرد وسیع شاخص را در علوم مختلف فراهم آورده است. اصطلاح نماگر (indicator) نمونه‌هایی از اصطلاحاتی هستند که در کنار کلمه شاخص معرفی شدند.

۵- تفاوت مفهومی شاخص و نماگر

نماگر از ریشه لغوی نما به معنای نشان دهنده و نمایان کننده گرفته شده است و معادل کلمه indicator است. نماگرها، ابزارهای ریاضی برای سنجش موقعیت، تغییرات و تحولات یک پدیده در طول زمان به شمار می‌روند. نماگرها را می‌توان مجموعه‌ای از اعداد تعبیر کرد که برای سنجش تغییرات عددی یک پدیده مفروض به کار می‌روند. این اعداد به صورت منفرد یا با ترکیب و استفاده از نسبت‌های ریاضی، نشان‌دهنده تحولات رخ داده در پدیده مورد بررسی است. از این رو نماگرها به دو

دسته نماگرهای ساده و ترکیبی تقسیم می‌شوند .

نماگرهای ساده، سری‌های عددی یا داده‌های منفردی هستند که از آمارهای ثبتي یا اجزای تشکیل دهنده نمونه‌گیری‌ها و تمام شماری‌ها به دست می‌آید. این دسته نماگرها نیاز به تحلیل و تفسیر ندارند. به عنوان مثال: آمار تولید نفت، آمار تولید گندم، کشتار دام، تولید برق، تعداد دانشجویان و غیره از جمله نماگرهای ساده محسوب می‌شوند .

نماگرهای ترکیبی قدری پیچیده‌تر هستند و به صورت آمار ساخته شده یا ترکیبی ویژه از دو یا چند سری عددی متفاوت به دست می‌آیند. آمارهای ساخته شده از هم افزایی یا ترکیب آمارهای ثبتي به دست می‌آیند و در فرایند ساخت آن‌ها جنبه‌های زمانی، مکانی و محتوایی آمارها مورد توجه قرار می‌گیرد. در ساخت نماگرهای ترکیبی، هدف مشخصی تعریف می‌شود و آن اندازه‌گیری تحولات مورد بررسی است. از این دسته می‌توان به نماگرهای تولید ناخالص داخلی، ارزش افزوده بخش‌های مختلف از جمله صنعت و معدن، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص، میانگین ماهانه نرخ ارز، ترکیب سنی جمعیت اشاره کرد .

نماگرهای ترکیبی روابط ریاضی بین اعداد هستند که امکان دارد این رابطه بر روی مشاهدات یک پدیده یا دو یا چند پدیده اعمال شود. در این حالت نماگر را تک پایه گویند ولی اگر رابطه‌ای بین دو یا چند پدیده برقرار شده باشد در این حالت نماگر را چند پایه می‌گویند. به عنوان مثال رشد تعداد دانشجویان که فقط تعداد دانشجویان به عنوان مبنا است، یک نماگر تک پایه‌ای محسوب می‌شود. ولی رشد سهم دانشجویان دختر به عنوان یک نماگر چندپایه‌ای است. در این حالت تعداد کل دانشجویان و تعداد دانشجویان دختر به عنوان پایه‌های محاسبه نرخ رشد محسوب می‌شوند.

با توجه به این توضیحات بهتر می‌توان مفهوم شاخص‌ها را دریافت. شاخص‌ها در واقع نماگر محسوب می‌شوند، اما این نماگرها باید دارای ویژگی‌ها و خصوصیات خاصی باشند. خص‌ها به عنوان نشانه یا اندازه‌ای از یک مفهوم بر پایه یک رشته مشاهدات استوار بوده و معمولاً به صورت یک عدد بیان می‌شوند. فرهنگ وبستر در یک تعریف جمع بندی شده که حاوی کاربردهای مختلف شاخص است، آورده است: «نسبت یا عددی است که در یک رشته مشاهدات به دست می‌آید و به صورت معرف یا اندازه مشخصی به کار می‌رود» براساس این تعریف، یک عدد حاصل از آمارگیری‌های ثبتي یا یک عدد حاصل از یک رابطه ریاضی می‌تواند به عنوان شاخص تلقی شود .

به طور کلی شاخص اندازه‌ای مرکب است که اجزای مختلف یک مفهوم مورد بررسی را نشان می‌دهد. در دیدگاه کاربردی، امروزه شاخص‌ها تنها محدود به محاسبه تغییرات یک متغیر در طول زمان نسبت به یک زمان پایه نیستند. شاخص‌ها ترکیبی از نشانه‌ها، علائم و نماگرهایی هستند که به طور خاصی برای اندازه‌گیری وضع موجود یک پدیده و نیز تغییرات آن به کار می‌روند . البته این ترکیب الزام آور نیست؛ گاه یک عدد یا یک مشاهده می‌تواند شاخص تلقی شود و گاه ترکیب دو یا چند عدد از جمله نماگرها به ماهیت عدد و توانایی آن در توضیح بدون تفسیر و تحلیل وضعیت یک پدیده مفروض برمی‌گردد . مرز بین شاخص و نماگر نیز در این نکته است. نماگرها تغییرات و تحولات یک پدیده را نشان می‌دهند اما به طور صریح و دقیق نمی‌توانند درباره نوسان‌ها قضاوت کنند. اما شاخص‌ها قادر هستند که در مورد نوسان‌ها، قضاوت‌های ارزشی کنند و بر مبنای آن پژوهشگر یا

تحلیل‌گر می‌تواند به صراحت پدیده‌ای را مورد ارزیابی قرار دهد. در بررسی و نشان دادن دقیق تحولات یک پدیده با استفاده از نماگرها، نیاز است که محقق تحلیل‌ها و توضیحاتی نیز ارائه دهد. به عنوان مثال نماگر افزایش سهم دانشجویان دختر می‌تواند ناشی از افزایش تعداد دختران، کاهش تعداد پسران بیشتر از کاهش تعداد دختران یا افزایش تعداد دختران بیشتر از افزایش تعداد پسران باشد. اما شاخصها به گونه‌ای طراحی می‌شوند که نیازی به تحلیل‌ها نداشته باشند و حداقل حالت ممکن را متصور شوند. بر اساس این ویژگی خاص، طی دهه های اخیر کمتر از نماگر در سیاستگذاریها و بررسی‌ها استفاده می‌شود و سعی بر این است که با ترکیب دو یا چند نماگر یک شاخص مناسب برای بررسی، طراحی و تدوین شود.

در رویکرد کاربردی، لزوماً شاخص‌ها آن گونه که در دیدگاه سنتی ملاحظه شد، اعدادی بر مبنای یک زمان پایه نیستند. هر چند که انتخاب یک زمان پایه، بررسی و قضاوت را ساده می‌کند. در این حالت شاخص‌ها نماگرهای ساده یا ترکیبی از نماگرها هستند که نتایج آن‌ها در کمترین حالتی که می‌توان برای ایجاد تغییرات در یک پدیده تصور کرد، به طور مشخص و صریح تحولات حاصل در پدیده را نشان می‌دهند. بدین ترتیب پژوهشگر می‌تواند بر مبنای آن‌ها قضاوت کند که وضعیت پدیده در طول زمان بهتر شده یا بدتر یا در مورد یک سیاست به این نتیجه برسد که اجرای سیاست با توفیق همراه بوده یا نبوده است. به طور خلاصه می‌توان گفت هر شاخص یک نماگر است ولی هر نماگری شاخص نیست. شاخص‌ها از یک یا چند نماگر ساخته شده و کم و زیاد بودن محاسبات بر روی نماگرها یا اعداد، در شاخص بودن یا نبودن تأثیری ندارد. شاخص‌ها یک راهنمای آماری برای بررسی وضعیت‌ها و تغییر و تحولات ایجاد شده در یک پدیده در طول زمان و در نتیجه اجرای یک سیاست خاص هستند. در دیدگاه سنتی، شاخص‌ها معیارها و ابزارهای بررسی تغییرات یک یا چند متغیر نسبت به زمان پایه است. اما در دیدگاه دیگر که مبتنی بر کاربردهای جدید است، شاخص‌ها، ابزارهایی برای سنجش موقعیت‌ها و تحولات متغیرها محسوب می‌شوند که یکی از کاربردهای آن‌ها سنجش تغییرات متغیر نسبت به زمان پایه است. شاخص‌های امروزی، نماگرهای بدون تفسیری هستند که با دقت و صراحت لازم وضعیت متغیر و میزان دستیابی به اهداف مورد نظر ناشی از اعمال یک سیاست را نشان می‌دهند.

۶- ویژگی‌های شاخص‌های مطلوب

هر عددی که به عنوان شاخص ارزیابی تلقی می‌شود، باید از ویژگی‌هایی برخوردار باشد که بعضی از این ویژگی‌ها مشترک با نماگر و بعضی به طور خاص مربوط به یک شاخص است. هر شاخصی در وهله اول یک نماگر است. بنابراین شاخص‌ها به طور مشترک ویژگی‌های مربوط به یک نماگر را دارا می‌باشند. نماگرها اعدادی ویژه هستند که بیان کننده یا توضیح دهنده تغییرات یک پدیده مفروض در طی زمان تلقی می‌شوند. باید از مجموعه ویژگی‌ها و قابلیت‌هایی برخوردار باشند تا بتوان آن‌ها را به عنوان شاخص شناخت.

۱-۶- مستند علمی داشتن

اولین و مهم‌ترین ویژگی برای تعیین یک عدد یا نماگر به عنوان شاخص، منطبق بودن بر پایه‌های علمی نظری پذیرفته شده است. بدون در اختیار داشتن مبنای علمی، نمی‌توان شاخص را نیز طراحی کرد. به ویژه این که شاخصها باید بیانگر مقایسه وضعیت مطلوب (مورد انتظار طبق نظریات علمی) و وضعیت موجود نیز باشند. از آنجا که در هر نظریه‌ای دیدگاه‌های خاصی مطرح می‌شود، از این رو شاخص‌ها بر مبنای آن دیدگاه‌ها با یکدیگر تفاوت خواهند داشت. به عنوان مثال لحاظ کردن ملاحظات زیست محیطی در نگرش‌های توسعه، سبب شده شاخص‌های جدیدی به وجود آید. وقتی شاخصی مبتنی بر یک دیدگاه خاص مطرح می‌شود می‌تواند در چارچوب آن دیدگاه وضعیت‌های مختلف پدیده را نشان داده و حرکت‌های آن را بررسی نماید. اگر شاخص مبتنی بر نظریه و دیدگاه‌های خاص نباشد، برداشتها و تحلیل‌های مختلفی را به دنبال خواهد داشت. به طور کلی شاخص‌ها معمولاً از نظریه‌ها و نگرش‌ها یا موقعیت‌ها سرچشمه می‌گیرند، مانند علائمی که مسیر راه را مشخص می‌کنند، می‌توانند مورد استفاده قرار گیرند.

۲-۶- بیان کننده واقعیت‌ها

شاخص‌ها باید بتوانند منعکس کننده واقعیت باشند و تنها به جنبه‌هایی خاص از واقعیت نپردازند. به طور کلی جامع نگری و کل نگری یک شاخص، از ویژگی‌هایی است که کمتر در شاخص‌های موجود ملاحظه می‌شود. شاخص‌ها که مجموعه نماگرها را به روش‌های ریاضی در خود جای می‌دهند باید بتوانند مجموعه و کل واقعیت را بیان نمایند. در این راستا علاوه بر جنبه‌های کمی، جنبه‌های کیفی موضوع را نیز نمایان سازند.

۳-۶- عدم نیاز به تحلیل

شاخصها، ابزارهای سنجش به حساب می‌آیند. این ابزارها نظیر وسایل سنجش باید به گونه‌ای باشند که واقعیت و وضعیت یک پدیده را بدون نیاز به تحلیل نشان دهند. به عبارت دیگر از اندازه شاخص‌ها نباید تفسیرها و تحلیل‌های گوناگونی ارایه نمود. در این جا تفاوت بین یک نماگر و شاخص مشخص می‌شود. به طوری که از نماگرها معمولاً تحلیل‌های متفاوتی ارائه می‌شود، ولی اعداد شاخص‌ها نباید چنین برداشتهای متفاوتی ایجاد کند. به عبارت دیگر، شاخص نشان دهنده یک وضعیت خوب یا بد، بهبود یا نقصان، قوت یا ضعف است. این حالات بر اساس عدد و میزان شاخص و بر اساس مفهوم و تعریف شاخص و نه بر اساس تفسیرها و تحلیل‌های پژوهشگر استنباط می‌شود.

۴-۶- سادگی محاسبه

شاخص‌ها بر اساس اطلاعات عددی از وضعیت یک پدیده ساخته می‌شوند. این اطلاعات که بر پایه آن شاخص محاسبه می‌شود باید از پیش مهیا شده یا این که بتوان آن را به سادگی و ارزان به دست آورد. این نکته برای کشورهای در حال توسعه از جمله ایران که با محدودیت منابع جهت گردآوری و پردازش اطلاعات آماری مواجهند بسیار مهم است. چه بسا بتوان شاخصها و

نماگرهای مناسبی را تعریف و طراحی نمود، اما اطلاعات و آمار برای محاسبه آن وجود نداشته باشد. در واقع شاخصی که تهیه اطلاعات برای آن، هم مشکل و هم پرهزینه است در مقایسه با شاخص‌هایی که مبتنی بر اطلاعات کم هزینه و فرایند ارزان گردآوری اطلاعاتی‌اند، از قابلیت استفاده عملی کمتری برخوردارند. در این جا نقش آمار و اطلاعات در تدوین شاخص بسیار حیاتی است.

۵-۶- سادگی و قابلیت درک

یکی از مهمترین دلایل ترویج و استفاده گسترده از شاخص‌ها به جای نماگرها و داده‌ها در بررسی‌ها، سادگی و قابلیت درک آن است. هر چه فرایند درک شاخص، کوتاه‌تر باشد، احتمال این که شاخصها، همراه کننده باشند، کمتر است. درک شاخص‌هایی که نتیجه تعدیل و تفسیرهای بسیار پیچیده ریاضی باشند، نه تنها در مقایسه با شاخص‌هایی که به سادگی از یک واقعیت خبر میدهند، بسیار مشکل‌تر است، بلکه به مراتب از واقعیت و اهمیت کمتری برخوردار است. بر این اساس، شاخصها باید به ساده‌ترین شکل ممکن مطرح شده و قابلیت درک آنها آسان باشد. ضمن این که از هدف اصلی خود یعنی اندازه‌گیری و نشان دادن وضعیت یک پدیده نباید دور شوند.

۶-۶- مقبولیت عمومی

علاوه بر سادگی و قابلیت درک، شاخص‌ها باید مورد پذیرش بوده و مقبولیت داشته باشند. این پذیرش از طریق توانایی شاخص برای اندازه‌گیری واقعیت‌ها و نیز منطبق بودن بر تئوری‌ها و نظریات پذیرفته شده به دست می‌آید. با توجه به این دو ویژگی است که در تعریف شاخص آورده‌اند که شاخص‌ها عبارتند از پدیده‌ای نسبتاً ساده و به آسانی قابل مشاهده که برای اندازه‌گیری پدیده‌ای پیچیده و نه چندان قابل مشاهده به کار می‌روند. چیزهایی که به عنوان شاخص چنین پدیده‌هایی به کار می‌روند یا خود جزئی از آن پدیده‌اند یا ارتباطی ثابت و پیوسته با آن دارند.

۷-۶- قابلیت تقسیم پذیری

زمانی یک شاخص بسیار مفید است که بر پایه اطلاعاتی ساخته شده باشد که بتوان آن را برای مقایسه مناطق گوناگون جغرافیایی در گروه‌های اجتماعی متفاوت و در اجزای کوچک‌تر موضوع مورد بررسی، محاسبه کرد. در واقع شاخص‌ها باید به اجزای خود تقسیم شوند. به عنوان مثال اگر شاخصی برای یک کشور ساخته می‌شود، باید بتوان برای هر یک از صنایع مختلف نیز آن شاخص را محاسبه کرد. سیاستگذاران و برنامه‌ریزان برای شناخت وضع موجود نمی‌توانند عملکرد اجزا را نادیده بگیرند. بنابراین شاخص‌ها باید بتوانند عملکرد اجزا را نیز نشان داده و در سطح کلان و متوسط محدود نشوند. از نظر زمانی نیز شاخصها باید قابلیت تقسیم‌پذیری و تفکیک داشته باشند. به این معنی که بتوان شاخص‌ها را در فواصل کوتاه‌تر نیز محاسبه نمود.

۸-۶- روایی یا اعتبار شاخص

روایی یا اعتبار شاخص باید در چند بعد وجود داشته باشد. اولین و مهم‌ترین مسأله در روایی این است که شاخص در عمل

آنچه را که باید اندازه بگیرد، به درستی اندازه بگیرد. به این معنی که روش‌های محاسبه شاخص از نظر علمی باید دارای اعتبار باشد تا شاخص بتواند موضوع را به درستی بیانگر باشد. دومین موضوع از نظر روایی، داده‌های مورد استفاده است. داده‌ها، آمارها و اطلاعات برای محاسبه شاخص‌ها باید از مراجع معتبر تهیه شده باشد. درست بودن و اعتبار داده‌ها از موارد بسیار مهم در شاخص‌ها و برآورده شدن انتظارات مبنی بر اندازه‌گیری و نشان دادن درست وضعیت پدیده مورد بررسی است. سومین موضوع در رابطه با یک شاخص، به محتوای پیام یا آنچه از شاخص استنباط می‌گردد، مربوط می‌شود. محتوای پیام استنباط شده از شاخص باید دارای ویژگی پایایی نیز باشد. به این معنی که در شرایط مشابه، مقدار اندازه‌گیری شده توسط شاخص نیز یکسان است یا تغییرات زیادی ندارد. بنابراین این شاخص‌ها علاوه بر اعتبار در سنجش پدیده مورد نظر، روابط مورد استفاده و آمارها باید پایایی داشته باشند. یعنی شاخص‌ها باید به گونه‌ای باشند که در جریان تحولات سریع امروزی، هویت خود را از دست ندهند. یا به سخن روشن تر معنای دیگری از آن مستفاد نگردد.

۹-۶- اهمیت داشتن موضوع:

شاید یکی از واضح‌ترین ویژگی‌های یک شاخص این است که موضوع مورد سنجش دارای اهمیت و حساسیت بوده یا فردی که شاخص می‌سازد آن را مهم تلقی کند. به عبارت دیگر، یک موضوع باید ارائه دهنده یا منعکس کننده امری مهم باشد. برای مثال نماگرهای امید به زندگی (life expectancy) می‌تواند به منظور مشخص کردن حالت کلی بهداشت جمعیت مورد استفاده قرار گیرد. این ویژگی صرفاً یک کمیت آماری نیست، بلکه نمایانگر چیزی است که به طور واقعی می‌تواند یک شاخص باشد. بر این اساس علت گزینش یک شاخص در این است که به وسیله آن می‌توان چیزی را که یک مشکل اساسی به شمار می‌رود، هم اندازه بگیرد و هم نمایان کند. بنابراین یکی از راه‌های تدوین شاخص‌ها، تعیین مهم‌ترین مسائلی است که باید بررسی شوند.

۱۰-۶- قابلیت ارائه چشم‌انداز

شاخص‌ها باید دارای هویت حرکتی باشند. در صورتی که شاخص‌ها دارای جهت حرکتی باشند، می‌توان چشم‌انداز حرکت یک پدیده مفروض را بر اساس آن مشخص کرد. این موضوع زمانی محقق می‌شود که فاصله زمانی ارائه شاخص‌ها کوتاه شود. مهم‌تر از این، مسأله این است که شاخص‌ها باید نسبت به تغییرات و دگرگونی‌های وضعیت مورد نظر حساس باشند. بنابراین شاخص‌ها باید قادر باشند در بروز حالات احتمالی در هر زمینه‌ای به مثابه «علائم هشدار اولیه» عمل کنند. اگر چه این موضوع در انتخاب یک شاخص اولویت ندارد ولی از نظر کارایی و مطلوبیت شاخص از اهمیت خاصی برخوردار است.

۱۱-۶- قابل اندازه‌گیری بودن

شاخص یک مقدار کمی (کمیت) است که در نهایت به صورت یک عدد ظاهر می‌شود. برای این که یک شاخص کارایی داشته باشد باید درباره چیزی باشد که قابل اندازه‌گیری است. با وجود این که خیلی از مسائل به صورت غیرمستقیم اندازه گرفته

می‌شوند، ولی آن‌ها را نمی‌توان به عنوان شاخص تلقی کرد. به عنوان مثال، با روش‌های مختلف می‌توان در مورد مسائل اجتماعی نظیر گسترش ناامیدی از جامعه از طریق خودکشی‌ها و نرخ جابجایی مردم اندازه‌گیری کرد. این مسائل مواردی هستند که به صورت کمی قابل اندازه‌گیری اند. اما بسیاری از مسائل نظیر زوال اجتماعی به طور مستقیم قابل اندازه‌گیری نیستند. بنابراین هر اندازه هم که مهم باشند، نمی‌توانند یک شاخص گویا و قابل اعتماد محسوب شوند.

۷- انواع شاخص‌ها و نماگرها

شاخص و نماگر از نظر مفهومی و لغوی دارای تفاوت‌هایی هستند. صرف نظر از تفاوت لغوی شاخص و نماگر، مهم‌ترین تفاوت آن‌ها به مفهوم و قدرت تحلیل آن‌ها برمی‌گردد. شاخص معمولاً بر پایه فرمول‌های علمی خاصی ساخته می‌شود که نتایج آن مقبولیت عام دارد و کمتر تحت تأثیر قضاوت‌ها، نسبت‌ها و ارزش‌گذاری‌های فردی قرار دارد. اما چنین قطعیتی در مورد نماگرها وجود ندارد. هر چند ارقام آن‌ها از دقت علمی برخوردار باشند، از آن‌جا که نتایج با نوعی ارزش‌گذاری‌های اجتماعی و فرهنگی، اقتصادی و حتی سیاسی همراه است و این ارزش‌ها نیز در زمان و مکان متفاوتند. از این رو نماگرها نظیر شاخص‌ها از قواعد و ضوابط کمی یکسانی تبعیت نمی‌کنند.

۸- نمونه‌ای از انواع شاخص‌ها

شاخص‌ها از دید کاربردی به دو دسته تقسیم می‌شوند. شاخص‌هایی که تغییرات یک متغیر را در طول زمان نسبت به زمان پایه نشان می‌دهند و شاخص‌هایی که برای ارزیابی و اندازه‌گیری یک وضعیت یا موقعیت یک پدیده یا متغیر مورد استفاده قرار می‌گیرند. بدین ترتیب، شاخص‌ها در دو گروه «تغییرات» و «ارزیابی و سنجش» طبقه‌بندی می‌شوند. هر یک از این گروه‌ها نیز دارای دسته‌بندی و تقسیم‌بندی خاصی است.

۸-۱- شاخص تغییرات

این شاخص‌ها که تغییر نسبی یک متغیر را در یک فاصله زمانی معین نسبت به زمان پایه نشان می‌دهند، از دو جنبه، یکی از نظر تعداد زمان پایه و دیگری از نظر اقلام مورد استفاده در تدوین شاخص‌ها قابل تقسیم‌بندی هستند. به طور کلی شاخص تغییرات، افزایش یا کاهش میزان متغیرها را بر اساس اندازه آن‌ها در زمان پایه نشان می‌دهد. معمولاً شروع یک تحول اساسی نظیر آغاز یک برنامه توسعه به عنوان مبدأ و زمان پایه انتخاب می‌شود.

در تدوین شاخص می‌توان از یک یا چند متغیر استفاده کرد و هر کدام از این متغیرها می‌تواند مبنای بررسی تغییرات قرار گیرد. بر این اساس، شاخص‌ها به دو گروه تحت عنوان «شاخص‌های تک پایه‌ای» و «شاخص‌های چندپایه‌ای» دسته‌بندی می‌شوند. شاخص‌های تک پایه‌ای، تغییرات یک پدیده را نسبت به مقدار آن در زمان پایه نشان می‌دهند. به همین ترتیب، شاخص‌های چندپایه‌ای، بیانگر تغییرات دو یا چند پدیده مفروض نسبت به مقادیر آن‌ها در زمان پایه هستند.

۲-۸- روش های ارزیابی و سنجش

شاخص های ارزیابی و سنجش از نظر متغیرهایی که در ساخت آن ها به کار رفته به دو نوع ساده و مرکب تقسیم بندی می شوند. شاخص های ساده شاخص هایی هستند که در محاسبه آن ها یک متغیر به کار رفته است. در مقابل شاخص هایی که دو یا چند متغیر در تدوین شاخص دخالت دارند، به شاخص های ترکیبی معروفند. این برداشت، یک برداشت عمومی از انواع شاخص هاست. در یک برداشت دیگر که بیشتر بر دیدگاه کاربردی شاخص ها استوار است، شاخص هایی که یک متغیر در آن به کار رفته با عنوان معرف یا نماگر شناخته می شود و واژه شاخص به مجموعه ای از معرف ها یا نماگرها اطلاق می شود. این تقسیم بندی بیشتر در حوزه علوم اجتماعی کاربرد دارد. بر این مبنا تعدادی از دانشمندان علوم اجتماعی در رابطه با تفاوت شاخص ساده و مرکب معتقدند: "این بدان معنی است که ما هر هدف را به صورت یک بُعد از فضای هندسی در نظر می گیریم. هر عنصر نقطه ای در این فضا است. در این صورت شاخص، قاعده یا قانونی است که مطابق آن نقاط مختلف را می توان معادل هم و یکسان در نظر گرفت". بر اساس این دیدگاه، هر گاه چند معرف یا نماگر و عنصر با هم ترکیب شوند به این ترکیب واژه شاخص گفته می شود. بنابراین این شاخص ها به خودی خود و به طور ذاتی، پدیده ای ترکیبی از عناصر به شمار می روند.

برای اطلاعات بیشتر به کتاب (بررسی نظری و روش شناسی طراحی شاخص ها) نوشته احسان تقوی نژاد مراجعه کنید.

۱- الگوهای تشکیل شاخصهای ترکیبی

تقسیم بندیهای جغرافیایی از دیدگاه برخوردارها و اولویت بندی آنها برای اقدامات بعدی همواره ذهن طرحریزان کالبدی و دیگر مسئولان توسعه را به خود مشغول داشته است. برای بررسی تطبیقی و در نهایت مقایسه مناطق با یکدیگر به منظور انتخاب آنها برای اقدامات توسعه ای می توان شاخصهایی را به کار گرفت. لکن وجود ارقام و آمار و شاخصهای متعدد و پراکنده و در مواردی تکراری خود به تردید و سردرگمی می انجامد. بدین سبب ضروری است با ادغام و در هم آمیختن شماری از آنان شاخص کلان و معنادارتری را به عنوان شاخص راهنمای تصمیم گیریها به دست آورد. استفاده از شاخصهای منتخب به عنوان «جایگزین» داده های مختلف در توسعه کالبدی و ادغام آنها بر اساس موازن علمی و تجربه شده برای تشکیل یک یا شماری از شاخصهای ترکیبی بی تردید می تواند تسهیلی قابل توجه در تصمیم گیریها و اولویت بندیهای منطقه ای به وجود آورد.

در این مطالعه، برای تشکیل شاخصهای ترکیبی، ازدوالگوی مورد پذیرش در سطح جهانی استفاده شده است. استفاده از دویا چندالگو در بررسیها، همواره با هدف انجام همسنگی های متقابل و افزایش قابلیت اعتماد از نتایج بدست آمده انجام می گیرد. شرح این دو الگو در زیر آمده است.

الگوی ۱- این الگو مدلی است که «برنامه عمران ملل متحد»^۱ برای ادغام شاخصهای کلیه کشورهای جهان طی سالهای ۱۹۹۰ الی ۱۹۹۴ به منظور تعیین شاخص ترکیبی توسعه منابع انسانی به کار گرفته است. الگوی ۱ در چهار مرحله ساخته می شود:

- اولین مرحله انتخاب و تعریف شاخصها و شاخصهای جایگزین هر کدام است. وجود ارقام و آمار قابل اعتماد با یک مفهوم و طبقه بندی یکسان در انتخاب شاخص در این مرحله اهمیت حیاتی دارد.

- دومین مرحله در الگوی مورد بحث تعریف اندازه محرومیت هر یک از شهرستانها با توجه به متغیرهای منتخب است. برای رسیدن به جایگاه هر شهرستان در بین شهرستانهای کشور باید میزان حداقل و حداکثر هر یک از متغیرها (X_{ij}) بر پایه داده های موجود مشخص شود. پس از آن دامنه محرومیت هر شهرستان در فاصله صفر و یک محاسبه شود. طبق تعریف، حداکثر محرومیت = حداقل سطح برخورداری = یک، و حداقل محرومیت = حداکثر سطح برخورداری = صفر. بدین ترتیب شاخص محرومیت توسعه کالبدی برای شهرستان زام با توجه به

^۱ United Nations Development Program

متغیر I_{ij} به صورت زیر قابل بیان است:

$$I_{ij} = \frac{(\text{Max } X_{ij} - X_{ij})}{(\text{Max } X_{ij} - \text{Min } X_{ij})} \quad (1)$$

در فرمول فوق علائم بکاررفته عبارتند از:

I_{ij} : شاخص محرومیت i برای شهرستان j

X_{ij} : متغیر i در شهرستان j

$\text{Max } X_{ij}$: متغیر حداکثر در بین کلیه شهرستانها

$\text{Min } X_{ij}$: متغیر حداقل در بین کلیه شهرستانها

- سومین مرحله در این الگو تعریف شاخص متوسط یا میانگین حسابی محرومیتها (I_j) است که به صورت زیر

قابل بیان است:

$$I_j = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^n I_{ij} \quad (2)$$

در رابطه (2) N تعداد متغیرها است.

- چهارمین مرحله در این الگو اندازه‌گیری شاخص توسعه کالبدی (PDI) است که شاخص مزبور مابه‌التفاوت

عدد یک از میانگین محرومیتها (I_j) خواهد بود. بیان ریاضی این مرحله چنین است:

$$(PDI)_j = (1 - I_j)$$

PDI (Physical Development Index) بدین معنی است که در شهرستان j شاخص ترکیبی برخوردارها برابر

شاخص میانگین محرومیت‌های j i شهرستان مورد بررسی منهای عدد یک است.

الگوی ۲: این الگو که تحت عنوان «امتیاز استاندارد شده» شناخته می‌شود به دفعات در مطالعات مختلف آزمایش

شده و در مطالعات «سنجش توان توسعه صنعتی کشور» توسط محققان «مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی

و معماری ایران» به کار گرفته شده است. در این الگو نیز تشکیل شاخص ترکیبی در چهار مرحله انجام می‌گیرد.

- در مرحله اول شاخصها و شاخصهای جایگزین بطور مقدماتی تعریف شده و اهمیت نسبی هر کدام نیز مشخص

می‌شود.

- در مرحله دوم شاخصهای دارای همبستگی شدید حذف می‌گردند. برای حذف این شاخصها می‌توان از

آزمون آماری «چند همخطی» (Multi-Collinearity) استفاده کرد.

- در مرحله سوم هر یک از شاخصها با استفاده از روش «امتیاز استاندارد شده» برای هر شهرستان محاسبه

می‌شود. بیان ریاضی الگوی «امتیاز استاندارد شده» چنین است:

$$SS_{ij} = \frac{X_{ij} - \bar{X}}{Z_{ni}} \quad (4)$$

در این رابطه:

SS_{ij} : امتیاز استاندارد شده شاخص i برای شهرستان j

X_{ij} : مقدار شاخص i در شهرستان j

\bar{X}_i : میانگین شاخص i

Z_{ni} : انحراف معیار شاخص i

است.

- در مرحله چهارم، امتیازات استاندارد شده هر یک از شاخصها برای شهرستانهای مختلف با هم جمع شده و نتیجه بر تعداد کل شاخصها تقسیم می‌شود تا یک شاخص ترکیبی قابل مقایسه با سایر شاخصهای ترکیبی به دست آید. بیان ریاضی این مرحله چنین است:

$$SS_j = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^n SS_{ij} \quad (5)$$

که در آن:

SS_j : شاخص منتخب در شهرستان j

$N =$ تعداد شاخصها

است.

در این الگو نیز پس از انجام همه مراحل پیش گفته و به دست آوردن شاخص ترکیبی SS_j برای هر شهرستان، نتایج درجدولی به صورت نزولی تنظیم شده و شهرستانها با توجه به گروهبندیهای همگن از جنبه مرتبه و سطح برخورداریها بایکدیگر مقایسه می‌شوند.

۲- تحلیل سلسله مراتبی AHP

تحلیل سلسله مراتبی (Analytic Hierarchy Process) روشی برای ارزیابی معیارهای متعدد و متنوع و غیرهمسنگ به دست می دهد در این روش ابتدا عوامل با توجه به اهمیت و نقش شان شناسایی و اولویت بندی می شوند . این فرایند شناسایی عناصر موثر و ارتباط بین آنها را در بر دارد که نهایتاً باید منجر به ایجاد یک ساختار سلسله مراتبی شود که هر رتبه بالاتر ، اهمیت و تأثیر گذاری بیشتر نسبت به سطح ماقبل خود را نشان می دهد

فرآیند تحلیل سلسله مراتبی بر اساس ۴ اصل ، شرط معکوس ، همگنی ، وابستگی و انتظارات که رعایت این اصول برای به کارگیری این روش الزامیست.

پیوست شماره سه : شناسنامه شاخص‌ها

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی

شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۱ - ۱		نام شاخص (فارسی): مساحت اراضی دارای نقشه تناسب اراضی به کل سرزمین					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: میزانی از اراضی کشور که برای آنها نقشه تناسب اراضی تهیه و تصویب شده است.							
اهمیت و ضرورت: نیاز به وجود سندی از حیث چگونگی امکان بهره‌برداری از اراضی سرزمین با توجه به اصول مبنایی موجود در این زمینه							
فرمول (های) محاسباتی: میزان اراضی که نقشه آنها تهیه شده به کل سرزمین							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۴- نظرسنجی ۵- استعلام	۱- ده ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- شش ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمان‌های بین‌المللی			
۱	نقشه تناسب اراضی	۲ و ۳	۳	۱	۱	دارد	
۲							
۳							
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به توسعه پایدار در نظام استقرار							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی

شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۱-۲		نام شاخص (فارسی): میزان تدوین و تصویب نظام شبکه شهری در طرح‌های کالبدی مناطق ده‌گانه					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: تدوین شبکه شهری در طرح کالبدی منطقه مصوب							
اهمیت و ضرورت: این شاخص نشان می‌دهد که مناطق مختلف کشور دارای طرحی از پیش اندیشیده برای چگونگی تحولات آتی خود از نظر شبکه سکونتگاهی هستند.							
فرمول (های) محاسباتی: فرمول ندارد							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۵- نظرسنجی ۵- استعمال	۱- ۵ ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- شش ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی			
۱	نظام شبکه شهری	۳	۳	۱	۱	یک دهه	
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به توسعه پایدار در نظام استقرار							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی

شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۱-۳		نام شاخص (فارسی): نسبت تولید ناخالص مناطق از کل تولید ناخالص ملی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص وضعیت مناطق از حیث میزان رونق فعالیت‌های اقتصادی و مشارکت در اقتصاد ملی را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: طبق سند چشم‌انداز همه مناطق باید دارای سهمی متعادل از GDP کشور باشند. این شاخص میزان تحقق این هدف را نشان می‌دهد.							
$\frac{\text{GDP مناطق}}{\text{GDP کشور}}$ فرمول (های) محاسباتی:							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
							وضع
		۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۵- نظرسنجی ۵- استعمال	۱- ده ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمان‌های بین‌المللی		
۱	GDP	۳	۳	۳	۲ و ۳		
۲	GDP	۲	۳	۳	۲ و ۳		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به توسعه پایدار در نظام استقرار و مشارکت فعال مناطق در حیات اقتصادی و جلوگیری از انزوای مناطق							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی

شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۱-۴		نام شاخص (فارسی): نرخ ایجاد اشتغال در مناطق و نواحی دارای توان جمعیت پذیری					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: میزان ایجاد اشتغال به معنای ظرفیت‌های ایجاد شده جهت جمعیت‌پذیری و رونق اقتصادی و اجتماعی							
اهمیت و ضرورت: این شاخص نشان می‌دهد که آیا مناطق برای پیوستن به اقتصاد ملی و جلوگیری از انزوا دارای ظرفیت‌های کافی هستند.							
فرمول (های) محاسباتی: میزان ایجاد مشاغل جدید در هر سال							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
							وضع مطلوب
		۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۵- استعلام	۱- ده ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- ۵- شش ماهه ۶- فصلی ۷- ماهانه ۸- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی	تولید	
۱	آمار شاغلین	۳	۲	۳	۱ و ۲	دارد	
۲	آمار شاغلین	۲	۲	۳	۱ و ۲	دارد	
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به توسعه پایدار در نظام استقرار							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی

شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی						
شماره: ۱-۵		نام شاخص (فارسی): میزان انطباق رشد واقعی شهرها با محورهای مصوب						
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):						
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که میزان گسترش و توسعه شهر چه میزان با محدوده مصوب در سازگاری قرار دارد.								
اهمیت و ضرورت: دستیابی به این شاخص کمک می‌کند که انطباق روند توسعه واقعی شهرها را با محدوده‌های مصوب آن، که طبق اصول وفادار به توسعه پایدار باید تنظیم شود، نشان دهیم.								
فرمول (های) محاسباتی: <u>رشد واقعی شهر</u> رشد پیش‌بینی شده در طرح مصوب								
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)								
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود	
								۱- فراملی
۱	اندازه رشد واقعی شهر	۷	۳	۱	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی	۱- ده ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱	۱
۲	اندازه مصوب	۷	۳	۱	۱	۱	۱	
شاخص								
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به توسعه پایدار در نظام استقرار								
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه								
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب					

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی

شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۱-۶		نام شاخص (فارسی): نسبت مساحت بافت فرسوده بهسازی شده به گسترش جدید					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نسبت استفاده مجدد از اراضی دارای زیرساخت‌های شهری به کل توسعه‌های جدید را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: اهمیت این شاخص در امکان بررسی میزان انطباق توسعه شهر در اراضی قبلاً تجهیز شده نسبت به اراضی جدیدی می‌باشد که هم هزینه آن زیاد و هم خطری است که برای توسعه پایدار دارد.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{استفاده از اراضی بافت فرسوده}}{\text{کل توسعه‌های جدید شهری}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	۴- کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- شهرستان	۵- استعمال	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
		۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه			
۱	توسعه در بافت فرسوده	۷	۳	۱	۱ و ۵		
۲	توسعه‌های جدید	۷	۳	۱	۱ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به توسعه پایدار در نظام استقرار							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی

شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۱-۷		نام شاخص (فارسی): سهم اراضی تخصیص یافته به خدمات شهری نسبت به اراضی افزوده شده به شهر					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص سهمی از اراضی که به بهبود و ارتقاء کیفی خدمات مورد نیاز شهر اختصاص می‌یابد، را نسبت به کل اراضی افزوده شده به شهر را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: این شاخص نشان می‌دهد که چه میزان افزایش اراضی شهری منجر به بهبود کیفی زندگی شهری شده و چه میزان افزایش در مساحت شهر با پی آمدهای سنگین از حیث معیارهای توسعه پایدار و هزینه‌ای است.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{سهم اراضی خدمات شهری}}{\text{کل اراضی جدید شهری}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	کارشناسی	۴-	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
		۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه			
۱	اراضی خدمات شهری	۷	۳	۱	۱ و ۵		
۲	کل اراضی توسعه یافته	۷	۳	۱	۱ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به توسعه پایدار							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی

شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۸-۱		نام شاخص (فارسی): نسبت بناهای جدیدالاحداثی که برای محدود کردن گسترش افقی شهرها، در زمین‌های قبلاً توسعه یافته ساخته می‌شوند.					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان استفاده مجدد از اراضی شهری که قبلاً تجهیز شده و توسعه یافته‌اند را نسبت به اراضی جدیدی که به مساحت شهر افزوده می‌شوند، را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: با این شاخص می‌توان ارزیابی کرد که چقدر نسبت به رفتار منطبق با توسعه پایدار در استفاده از منابع و پیشگیری از توسعه پرهزینه و ضد توسعه پایدار صحیح عمل کردیم.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{نسبت ساختمان‌های ساخته شده در بافت فرسوده}}{\text{کل ساختمان‌های ساخته شده در شهر}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	کارشناسی	۴-	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
		۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه			
۱	بناهای جدید بافت فرسوده	۷	۳	۱	۱ و ۵		
۲	کل بناهای جدیدالاحداث	۷	۳	۱	۱ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به توسعه پایدار در نظام استقرار							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی

شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۱-۹		نام شاخص (فارسی): نسبت سهم توسعه در اراضی متصل (درون محدوده) به توسعه در اراضی منفصل					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان توسعه در درون محدوده مصوب متصل به شهر را نسبت به اراضی منفصل و خارج از محدوده مصوب را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: این شاخص توسعه از درون نسبت به توسعه شهر به قیمت از بین رفتن اراضی کشاورزی و سایر کاربری‌ها را نشان می‌دهد.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{میزان اراضی توسعه درونی شهر}}{\text{میزان اراضی توسعه یافته در اطراف شهر}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه	۲- ۵ ساله	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
	۳- منطقه	گیری	۳- سالانه	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
	۴- استان	۳- برآورد	۴-	۴-	۴- سازمان‌های دولتی		
	۵- ناحیه	کارشناسی	شش ماهه	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
	۶- شهرستان	۴- نظرسنجی	۵- فصلی	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
	۷- نقاط شهری	۵- استعمال	۶- ماهانه	۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
	۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه	۷- ماهانه			
۱	اراضی توسعه درونی	۷	۳	۱	۱ و ۵		
۲	اراضی توسعه اطراف شهر	۷	۳	۱	۱ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به توسعه پایدار در نظام استقرار							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۱-۱۰		نام شاخص (فارسی): میزان تحقق جمعیت شهرهای جدید					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص در جهت ارزیابی سیاست‌های اتخاذشده در زمینه توزیع جمعیت و بررسی میزان اثرگذاری آن در جهت توزیع بهینه جمعیت در پهنه سرزمین است.							
اهمیت و ضرورت: این شاخص نشان می‌دهد که سیاست ایجاد شهرهای جدید برای بهینه‌سازی توزیع جمعیت تا چه میزان موفق شده و توانسته است سهمی از جمعیت را بپذیرد.							
فرمول (های) محاسباتی: جمعیت پذیرفته شده کل جمعیت در سال هدف							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۱- فراملی	۱- سرشماری	۱- سرشماری	۱- ۵ ساله	۱- وزارتخانه‌ها		
	۲- کشور	۲- نمونه‌گیری	۲- نمونه‌گیری	۲- پنج‌ساله	۲- مرکز آمار ایران		
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
	۴- استان	۴- کارشناسی	۴- کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
	۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	۴- نظرسنجی	شش‌ماهه	۵- نهادهای عمومی		
	۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
	۷- نقاط شهری	۷- نقاط روستایی	۷- نقاط روستایی	۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
				۷- ماهانه			
۱	جمعیت پذیرفته‌شده	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۲ و ۵		
۲	جمعیت سال هدف	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۲ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به توسعه پایدار در نظام استقرار							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی

شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۱-۱۱		نام شاخص (فارسی): نسبت طرح‌های کالبدی، موضعی و موضوعی به تعداد شهرهای دارای طرح مصوب					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان موفقیت در تهیه و ارائه طرح‌های مختلف مورد نیاز شهر برای هدایت توسعه شهرها را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: این شاخص حکایت از توجه به هدایت توسعه شهر متناسب با معیارهای آمایش و توسعه پایدار دارد.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{تعداد طرح‌های کالبدی، موضعی و موضوعی}}{\text{تعداد شهرهای دارای طرح توسعه}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه‌گیری	۲- پنج‌ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش‌ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی		
		۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه			
۱	تعداد طرح‌های کالبدی، موضعی و موضوعی	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	شهرهای دارای طرح مصوب	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به توسعه پایدار در نظام استقرار							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی

شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۱-۱۲		نام شاخص (فارسی): میزان سرانه خدمات و زیرساخت‌های شهری در شبکه شهری کشور					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص روند افزایش در میزان برخورداری از زیرساخت‌های شهری در شبکه شهری کشور را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به لزوم تجهیز شبکه سکونتگاهی به زیرساخت‌های مورد نیاز جهت دستیابی به توسعه پایدار در نظام استقرار، این شاخص اهمیت ویژه‌ای می‌یابد.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{میزان سرانه زیرساخت‌ها در هر سال}}{\text{سرانه زیرساخت‌ها در سال پایه}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
۱	سرانه زیرساخت‌ها در هر سال	۷	۳ و ۵	۳	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمان‌های بین‌المللی		۱ و ۳ و ۴
۲	سرانه زیرساخت در سال پایه	۷	۳ و ۵	۳	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمان‌های بین‌المللی		۱ و ۳ و ۴
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به توسعه پایدار در نظام استقرار							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی

شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۲-۱		نام شاخص (فارسی): نسبت طرح‌های توسعه دارای ارزیابی زیست‌محیطی به کل طرح‌ها					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که برای چه میزان از طرح‌هایی که مشمول ضرورت تهیه ارزیابی‌های زیست‌محیطی هستند، این ارزیابی صورت پذیرفته است.							
اهمیت و ضرورت: میزان این شاخص نشان‌دهنده رعایت الزامات توسعه پایدار و پیامدهایی که انجام هر طرح یا پروژه در محیط زیست بر جای می‌نهد.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{تعداد طرح‌های دارای EIA}}{\text{کل طرح‌ها}}$							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
		۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه			
۱	طرح‌های دارای EIA	۲ و ۳	۳	۳	۱ و ۴	دارد	
۲	کل طرح‌ها	۲ و ۳	۳	۳	۱ و ۴	دارد	
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به مناسب‌ترین الگوی توسعه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی

شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۲-۲		نام شاخص (فارسی): نسبت تهیه طرح‌های توسعه شهری به کل شهرهای کشور					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: الزام به تدوین طرح‌های توسعه شهری جهت نظام‌مند کردن روند توسعه شهرها							
اهمیت و ضرورت: این شاخص نشان می‌دهد که شهرهای مختلف کشور به چه میزان دارای طرحی از پیش‌اندیشیده برای چگونگی تحولات آتی خود از نظر رشد و توسعه هستند.							
فرمول (های) محاسباتی: فرمول ندارد							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
							وضع مطلوب
	۱- فراملی	۱- سرشماری	۱- ده ساله	۱- وزارتخانه‌ها	تولید	موجود	
	۲- کشور	۲- نمونه‌گیری	۲- پنج‌ساله	۲- مرکز آمار ایران			
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی			
	۴- استان	کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی			
	۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش‌ماهه	۵- نهادهای عمومی			
	۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد			
	۷- نقاط شهری	۷- نقاط روستایی	۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی			
۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه					
۱	طرح توسعه مصوب	۷	۳	۱	۱ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به مناسب‌ترین الگوی توسعه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی

شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۲-۳		نام شاخص (فارسی): نسبت اراضی اختصاص یافته به بهسازی و نوسازی، نسبت به اراضی در حال عمران اطراف شهرها					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص وضعیت شهرها از حیث میزان استفاده از اراضی موجود و تجهیز شده شهرها در قیاس با موارد جدید نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: هزینه آماده‌سازی‌های جدید و خطر دست‌اندازی به منابع طبیعی هشدار مهمی برای استفاده مجدد از اراضی داخل محدوده‌های شهری است.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{نسبت اراضی نوسازی شده}}{\text{کل اراضی شهر}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- ۵ ساله	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
	۴- استان	۴- کارشناسی	۴- نظرسنجی	۴- شش ماهه	۴- سازمان‌های دولتی		
	۵- ناحیه	۵- استعمال	۵- نظرسنجی	۵- فصلی	۵- نهادهای عمومی		
	۶- شهرستان	۶- نقاط شهری	۶- نظرسنجی	۶- ماهانه	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
	۷- نقاط روستایی	۷- نظرسنجی	۷- نظرسنجی	۷- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
۱	اراضی نوسازی شده	۷	۳	۳	۱ و ۴		
۲	کل اراضی شهری	۷	۳	۳	۱ و ۴		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به مناسب‌ترین الگوی توسعه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی

شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۲-۴		نام شاخص (فارسی): افزایش تراکم شهری					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: میزان نفر در هکتار							
اهمیت و ضرورت: برای استفاده از کلیه ظرفیت‌های موجود در هر شهر به ازای جمعیت							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{تعداد نفر}}{\text{مساحت (به هکتار)}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
							وضع موجود
۱	تعداد جمعیت	۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۵- استعلام	۱- ۵ ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- ۵- شش ماهه ۶- فصلی ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی	تولید	۱ و ۴
۲	مساحت شهر			۳			۱ و ۴
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به مناسب‌ترین الگوی توسعه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۵-۲		نام شاخص (فارسی): افزایش بهره‌وری از اراضی شهری					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان استفاده از اراضی موجود شهر برای ساخت و سازهای جدید را در مقابل کل ساخت و سازها نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: این شاخص نشان می‌دهد که آیا از اراضی موجود شهرها در حد معمول (استاندارد) استفاده می‌شود یا نه.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{تعداد بناهای ساخته شده در بافت موجود}}{\text{کل واحدهای در حال ساخت (در هر سال)}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی		
		۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه			
۱	تعداد بناهای جدید در بافت موجود	۷	۳	۳	۱ و ۲ و ۴		
۲	کل بناهای در حال ساخت	۷	۳	۳	۱ و ۴		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به مناسب‌ترین الگوی توسعه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی

شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۶-۲		نام شاخص (فارسی): میزان بهره‌وری از شبکه زیرساختی شهرها					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان بهره‌وری از شبکه زیرساختی موجود را در قیاس با شبکه زیرساختی جدید نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: هزینه‌ها و اثرات زیست‌محیطی اجرا و ایجاد شبکه							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{هزینه بهره‌برداری از شبکه موجود}}{\text{هزینه ایجاد شبکه زیرساختی جدید}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
۱	هزینه بهره‌برداری از شبکه موجود	۷	۳	۳	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی	۱- ده ساله ۲- پنج‌ساله ۳- سالانه ۴- شش‌ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱ و ۴
۲	هزینه ایجاد شبکه جدید	۷	۳	۳	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی	۱- ده ساله ۲- پنج‌ساله ۳- سالانه ۴- شش‌ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱ و ۴
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به مناسب‌ترین الگوی توسعه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۲-۷		نام شاخص (فارسی): نسبت پروانه‌های صادره برای بناهای بلندمرتبه به بناهای کوتاه‌مرتبه					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص روند گرایش و توجه به ساخت و سازهای پرتراکم‌تر برای افزایش بهره‌وری از اراضی را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: ساخت و سازهای پرتراکم‌تر راهی برای افزایش بهره‌وری از اراضی شهری است که برای کاهش هزینه‌ها و بروز پیامد زیست‌محیطی توصیه می‌شود.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{تعداد پروانه‌های بناهای بالاتر از ۵ طبقه}}{\text{کل پروانه‌های صادره}}$							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران			
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی			
	۴- استان	۴- کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی			
	۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	۵- شش ماهه	۵- نهادهای عمومی			
	۶- شهرستان	۵- استعمال	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد			
	۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی			
	۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه				
۱	تعداد پروانه‌های ۵ طبقه و بیشتر	۷	۳ و ۵	۱	۱ و ۲ و ۵		
۲	تعداد کل پروانه‌ها	۷	۳ و ۵	۱	۱ و ۲ و ۵		
۳							
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به مناسب‌ترین الگوی توسعه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۲-۸		نام شاخص (فارسی): میزان اعطای یارانه برای بلندمرتبه‌سازی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص تدارک مشوق‌هایی را برای ساخت بناهای بلند و متراکم‌تر برای جلوگیری از گسترش بی‌رویه شهرها را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: اهمیت این شاخص در پیش‌بینی و زمینه‌سازی برای تشویق به متراکم و بلند مرتبه‌سازی است تا از گسترش بی‌رویه شهرها جلوگیری شود.							
فرمول (های) محاسباتی: <u>تعداد پروانه‌های بلندمرتبه‌سازی که یارانه دریافت کرده‌اند</u> کل یارانه‌های پرداختی بخش مسکن							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
							وضع موجود
	۱- فراملی	۱- سرشماری	۱- ده ساله	۱- وزارتخانه‌ها			
	۲- کشور	۲- نمونه‌گیری	۲- پنج‌ساله	۲- مرکز آمار ایران			
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی			
	۴- استان	کارشناسی	۴-	۴- سازمان‌های دولتی			
	۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش‌ماهه	۵- نهادهای عمومی			
	۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد			
	۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی			
	۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه				
۱							
۲							
۳							
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به مناسب‌ترین الگوی توسعه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۲-۹		نام شاخص (فارسی): میزان تجدید نظر و بهروز آوری در طرح‌های کالبدی ملی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که طرح‌های کالبدی ملی به عنوان سند توسعه کالبدی و تنظیم شبکه اسکان ملی، متناسب با شرایط بهروز آوری می‌شوند.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به شرایط و در حال تحول و تغییر، به ویژه در زمینه مؤلفه‌های پرشمار مؤثر در طرح‌های کالبدی ملی، بهروز آوری این مطالعات لازم است.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{تعداد طرح‌های کالبدی بهروز آوری شده}}{\text{کل طرح‌های کالبدی مصوب}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه	وضع موجود
						تولید	موجود
	۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۵- نظرسنجی ۵- استعلام	۱- ۵ ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی			
۱	طرح‌های کالبدی مصوب	۳	۳	۳	۱ و ۴		
۲	طرح‌های کالبدی تجدید نظر شده	۳	۳	۳	۱ و ۴		
۳							
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به مناسب‌ترین الگوی توسعه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۱۰-۲		نام شاخص (فارسی): یارانه‌های تشویقی برای کوچک‌سازی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص روند حمایت از کوچک‌سازی برای افزایش بهره‌وری از ظرفیت‌های موجود در راستای اهداف توسعه پایدار را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به افزایش تقاضا به دلیل افزایش جمعیت، در صورت عدم الزام به کاهش استانداردهای مختلف در سکونتگاه‌ها، این امر به قیمت فشار بیشتر به محیط زیست و نادیده گرفتن اصول توسعه پایدار پیش خواهد رفت.							
فرمول (های) محاسباتی: <u>میزان یارانه‌ها برای کوچک‌سازی</u> کل یارانه‌های مسکن							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
							وضع موجود
	۱- فراملی	۱- سرشماری	۱- ده ساله	۱- وزارتخانه‌ها			
	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران			
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی			
	۴- استان	کارشناسی	۴-	۴- سازمان‌های دولتی			
	۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی			
	۶-	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد			
	شهرستان		۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی			
	۷- نقاط شهری		۷- ماهانه				
	۸- نقاط روستایی						
۱	یارانه‌های کوچک‌سازی	۷	۳ و ۲	۳	۱ و ۲ و ۳		
۲	کل یارانه‌های مسکن	۷	۳ و ۲	۳	۱ و ۲ و ۳		
۳							
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به مناسب‌ترین الگوی توسعه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۲-۱۱		نام شاخص (فارسی): نسبت طرح‌های ناحیه‌ای به کل ناحیه‌های کشور					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که از کل ناحیه‌بندی‌های کشور برای چه تعداد طرح ناحیه‌ای تهیه شده است.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به شمار قابل توجه ناحیه‌ها در مناطق مختلف کشور، تهیه و تصویب طرح‌های ناحیه‌ای نشانه‌ای از وجود برنامه‌ای برای هدایت و توسعه آنها می‌باشد.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{تعداد طرح‌های ناحیه‌ای مصوب}}{\text{تعداد کل نواحی در کشور}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
			۱- سرشماری	۱- ۵ ساله	۱- وزارتخانه‌ها		
			۲- نمونه‌گیری	۲- پنج‌ساله	۲- مرکز آمار ایران		
			۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
			کارشناسی	۴-	۴- سازمان‌های دولتی		
			۴- نظرسنجی	شش‌ماهه	۵- نهادهای عمومی		
			۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
				۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
				۷- ماهانه			
۱	طرح‌های ناحیه‌ای مصوب	۵	۳ و ۵	۳	۱ و ۴		
۲	تعداد نواحی کشور	۵	۳ و ۵	۳	۱ و ۴		
۳							
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به مناسب‌ترین الگوی توسعه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۲-۱۲		نام شاخص (فارسی): میزان بهره‌برداری از اراضی تجهیز یافته شهری					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان استفاده از اراضی موجود برای ساخت و سازهای جدید و جلوگیری از توسعه بی‌رویه شهر را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: اهمیت این شاخص برای تعیین روندی است که می‌تواند از گسترش شهر در اطراف آن و به قیمت نابودی اراضی اطراف شهر پیشگیری کند.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{تعداد بناهای ساخته شده در اراضی قبلاً ساخته شده}}{\text{کل بناهای جدیدالاحداث}}$							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
							وضع مطلوب
۱	بناهای ساخته شده در اراضی	۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۵- استعلام	۱- ۵-۱۰ ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- فصلی ۵- شش ماهه ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمان‌های بین‌المللی	۱ و ۲ و ۳ و ۴	۱ و ۲ و ۳ و ۴
۲	کل بناهای جدیدالاحداث						
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به مناسب‌ترین الگوی توسعه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۲-۱۳		نام شاخص (فارسی): نسبت اراضی ساخته شده به فضای باز					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: میزان فضای ساخته شده به مساحت کل شهر							
اهمیت و ضرورت: این شاخص نشان دهنده میزان بهره‌برداری از اراضی و رساندن تراکم شهر به سطح لازم است.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{میزان فضای ساخته شده (توده)}}{\text{کل مساحت شهر}}$							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران			
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی			
	۴- استان	کارشناسی	۴-	۴- سازمان‌های دولتی			
	۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی			
	۶-	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد			
	شهرستان		۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی			
	۷- نقاط شهری		۷- ماهانه				
	۸- نقاط روستایی						
۱	فضاهای ساخته شده	۷	۳ و ۵	۱ و ۳	۱ و ۵		
۲	مساحت شهر	۷	۳ و ۵	۱ و ۳	۱ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به مناسب‌ترین الگوی توسعه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۲-۱۴		نام شاخص (فارسی): حفظ ویژگی سکونتی شهرها					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: نسبت فضاهای اختصاص یافته به کاربری مسکونی به کل شهر							
اهمیت و ضرورت: این شاخص میزان اختصاص فضاهای شهر به وظیفه تأمین فضاهای سکونتی را نشان می‌دهد.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{اراضی مسکونی}}{\text{کل اراضی شهری}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران			
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی			
	۴- استان	کارشناسی	۴-	۴- سازمان‌های دولتی			
	۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی			
	۶-	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد			
	شهرستان		۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی			
	۷- نقاط شهری		۷- ماهانه				
	۸- نقاط روستایی						
۱	اراضی مسکونی	۷	۳ و ۵	۱ و ۳	۱ و ۵		
۲	کل مساحت شهر	۷	۳ و ۵	۱ و ۳	۱ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به مناسب‌ترین الگوی توسعه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۲-۱۵		نام شاخص (فارسی): سرانه پارک‌های عمومی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: میزان برخورداری از پارک‌های عمومی							
اهمیت و ضرورت: وجود این شاخص نشان‌دهنده میزان برخورداری شهر از فضاهای عمومی سرزنده است.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{مساحت پارک‌های شهر}}{\text{جمعیت شهر}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۱- سرشماری	۱- سرشماری	۱- ۵۵ ساله	۱- وزارتخانه‌ها		
		۲- نمونه‌گیری	۲- نمونه‌گیری	۲- پنج‌ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- برآورد	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- کارشناسی	۴- کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
		۴- نظرسنجی	۴- نظرسنجی	شش‌ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۵- استعلام	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
				۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
				۷- ماهانه			
۱	مساحت پارک‌ها	۷	۳	۱ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	جمعیت شهر	۷	۳	۱ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به مناسب‌ترین الگوی توسعه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۲-۱۶		نام شاخص (فارسی): سرانه فضاهای سبز					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: میزان برخورداری از فضای سبز							
اهمیت و ضرورت: وجود این شاخص نشان دهنده میزان برخورداری شهر از فضاهای سبز و ریه سلامتی شهر است.							
فرمول (های) محاسباتی: <u>مساحت فضای سبز شهر</u> جمعیت شهر							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
			۱- سرشماری	۱- ۵۵ ساله	۱- وزارتخانه‌ها		
			۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
			۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
			۴- کارشناسی	۴- شش ماهه	۴- سازمان‌های دولتی		
			۵- نظرسنجی	۵- فصلی	۵- نهادهای عمومی		
			۶- استعلام	۶- ماهانه	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
				۷- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
۱	مساحت فضاهای سبز	۷	۳	۱ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	جمعیت شهر	۷	۳	۱ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به مناسب‌ترین الگوی توسعه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۲-۱۷		نام شاخص (فارسی): میزان افزایش طرح‌های تحقیقاتی ترویج شهرسازی ایرانی - اسلامی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان فعالیت‌هایی را که به ترویج هویت ایرانی - اسلامی کمک می‌کند، نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: این شاخص از آن نظر اهمیت می‌یابد که میزان فراهم ساختن زمینه‌های لازم برای ترویج و تشویق معماری و شهرسازی سازگار با هویت ایرانی - اسلامی را نشان می‌دهد.							
فرمول (های) محاسباتی: <u>تعداد طرح مطالعات ایرانی - اسلامی معماری و شهرسازی</u> کل مطالعات معماری و شهرسازی							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۴- نظرسنجی ۵- استعلام	۱- ۵ ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- شش ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمان‌های بین‌المللی		
۱	تعداد طرح مطالعات اسلامی	همه سطوح	۳ و ۵	۱ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل تعداد مطالعات معماری و شهرسازی	۲	۳ و ۵	۱ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به توسعه شهری سازگار با هویت ایرانی - اسلامی							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۲-۱۸		نام شاخص (فارسی): میزان برگزاری نمایشگاه‌های معماری بومی و اسلامی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان فعالیت‌هایی را که به ترویج هویت ایرانی - اسلامی کمک می‌کند، نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: این شاخص از آن نظر اهمیت می‌یابد که میزان فراهم ساختن زمینه‌های لازم برای ترویج و تشویق معماری و شهرسازی سازگار با هویت ایرانی - اسلامی را نشان می‌دهد.							
فرمول (های) محاسباتی: <u>تعداد نمایشگاه‌های معماری بومی و اسلامی</u> کل نمایشگاه‌ها							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	تعداد نمایشگاه‌های بومی و اسلامی	همه سطوح	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد	۱- ۵ ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- - ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمان‌های بین‌المللی		۱ و ۴ و ۵
	کل تعداد نمایشگاه‌ها	۲	۱ و ۳ و ۵	۱ و ۳	۱ و ۴ و ۵		۱ و ۴ و ۵
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به توسعه شهری سازگار با هویت ایرانی - اسلامی							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۲-۱۹		نام شاخص (فارسی): میزان وام‌های اعطایی در حمایت از الگوی معماری و شهرسازی ایرانی-اسلامی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان فعالیت‌هایی را که به ترویج هویت ایرانی - اسلامی کمک می‌کند، نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: این شاخص از آن نظر اهمیت می‌یابد که میزان فراهم ساختن زمینه‌های لازم برای ترویج و تشویق معماری و شهرسازی سازگار با هویت ایرانی - اسلامی را نشان می‌دهد.							
فرمول (های) محاسباتی: <u>وام حمایت از معماری و شهرسازی ایرانی - اسلامی</u> تعداد کل وام‌های معماری و شهرسازی							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۴- نظرسنجی ۵- استعلام	۱- ۵ ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- شش ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمان‌های بین‌المللی		
۱	تعداد وام‌های حمایت از معماری و شهرسازی ایرانی-اسلامی	همه سطوح	۳ و ۵	۱ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل وام‌ها	۲	۳ و ۵	۱ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: دستیابی به توسعه شهری سازگار با هویت ایرانی - اسلامی							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۳-۱		نام شاخص (فارسی): کاهش بحران ناهماهنگی در ضوابط و مقررات شهرسازی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: شاخصی برای تقلیل ناهماهنگی در نهادها و سازمان‌ها و مقررات و ضوابط عمران و مدیریت شهری							
اهمیت و ضرورت: این شاخص نشان‌دهنده وجود قانون جامع و واحدی است که موجب می‌گردد بحران ناهماهنگی در خصوص مقررات متنوع کاهش یابد.							
فرمول (های) محاسباتی: تصویب قانون کاهش مصوبات دارای همپوشانی، کاهش صدور بخشنامه‌های موردی، کاهش مصوبات ناسخ و منسوخ							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
							وضع موجود
	۱- فراملی	۱- سرشماری	۱- ۵۵ ساله	۱- وزارتخانه‌ها			
	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج‌ساله	۲- مرکز آمار ایران			
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی			
	۴- استان	کارشناسی	۴-	۴- سازمان‌های دولتی			
	۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش‌ماهه	۵- نهادهای عمومی			
	۶-	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد			
	شهرستان		۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی			
	۷- نقاط شهری		۷- ماهانه				
	۸- نقاط روستایی						
۱	تصویب قانون	۲	-	۱	۱		
۲	تعداد مصوبات	۲	-	۳	۱ و ۴		
۳	تعداد بخشنامه	۲	-	۳	۱ و ۴		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: تحقق مدیریت یکپارچه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۳-۲		نام شاخص (فارسی): کاهش مصوبات دارای همپوشانی مسئولیتی نهادها					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که چه میزان در تهیه مصوبات مربوط به امور توسعه شهرها، به موضوع همپوشانی آنها توجه می‌شود.							
اهمیت و ضرورت: این شاخص با توجه به تعداد نهادها و وظایف متناظر با آنها، برای جلوگیری از تهیه مصوباتی که به دلیل همپوشانی وظایف مشکلاتی را به دنبال خواهند داشت، ضرورت دارد.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{مصوبات دارای همپوشانی}}{\text{کل مصوبات در حوزه مسائل شهری}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران			
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی			
	۴- استان	۴- کارشناسی	۴-	۴- سازمان‌های دولتی			
	۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی			
	۶-	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد			
	شهرستان		۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی			
	۷- نقاط شهری		۷- ماهانه				
	۸- نقاط روستایی						
۱	مصوبات همپوشان	۳ و ۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل مصوبات شهری	۳ و ۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
۳							
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: تحقق مدیریت یکپارچه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۳-۳		نام شاخص (فارسی): کاهش صدور بخشنامه‌ها و مصوبات موردی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص کاهش صدور بخشنامه‌ها و مصوبات موردی را به عنوان زمینه هماهنگ‌سازی اجرای طرح‌های توسعه شهری نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به اثرات گمراه‌کننده و بازدارنده بخشنامه‌های موردی و پیامدهای منفی آنها، کاهش صدور بخشنامه‌های موردی می‌تواند برای اجتناب از این پیامدها تلقی شود.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{میزان صدور بخشنامه‌های موردی}}{\text{کل بخشنامه‌های حوزه شهری}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
۱	بخشنامه‌های موردی	۷	۳ و ۵	۳	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی		۱ و ۴ و ۵
۲	کل بخشنامه‌های شهری	۷	۳ و ۵	۳			۱ و ۴ و ۵
۳							
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: تحقق مدیریت یکپارچه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۳-۴		نام شاخص (فارسی): کاهش مصوبات ناسخ و منسوخ و فاقد ضمانت اجرایی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص تلاش دارد که از تصویب لوایح و طرح‌هایی که ناسخ و منسوخ یکدیگرند جلوگیری کند.							
اهمیت و ضرورت: این شاخص برای جلوگیری از اثرات مخرب و بازدارنده و هزینه‌بر اقداماتی که بر مبنای مصوبات ناسخ و منسوخ ایجاد می‌شود، جلوگیری کند.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{مصوبات ناسخ و منسوخ}}{\text{کل مصوبات در حوزه مسائل شهری}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
۱	مصوبات ناسخ و منسوخ	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل مصوبات	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
۳							
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: تحقق مدیریت یکپارچه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۳-۵		نام شاخص (فارسی): میزان واگذاری وظایف به نهادهای محلی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: واگذاری سالانه درصدی از وظایف وزارتخانه‌ها به نهادهای محلی							
اهمیت و ضرورت: ضرورت این واگذاری اختیارات در منطقی کردن و واقع‌بینانه کردن تصمیمات و ارتقاء قابلیت مدیریت محلی در چارچوب مدیریت یکپارچه کشوری							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{موارد واگذاری در هر سال}}{\text{کل موارد قابل واگذاری}}$							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران			
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی			
	۴- استان	۴- کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی			
	۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی			
	۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد			
	۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی			
	۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه				
۱	وظایف واگذاری طبق موارد ۱۳۶ و ۱۳۷	۲	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۶		
۲	کل موارد قابل واگذاری	۲	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۶		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: تحقق مدیریت یکپارچه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۳-۶		نام شاخص (فارسی): تجدیدنظر در قوانین شهرسازی در دوره‌های ده‌ساله					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص به‌روزروری و تجدیدنظر در قوانین شهرسازی متناسب با شرایط در حال تحول جامعه را فراهم ساخته و امکان می‌دهد ضوابط و مقررات مورد عمل هماهنگ و قابل نظارت گردند.							
اهمیت و ضرورت: اهمیت این شاخص عمدتاً در خصوص هماهنگ‌سازی کلیه ضوابط و مقرراتی است که در زمینه مسائل شهرسازی تدوین می‌شود و از احتمال همپوشانی، ناهماهنگی، بخشنامه‌های موردی و ناسخ و منسوخ بودن آن پیشگیری می‌نماید.							
فرمول (های) محاسباتی: گزارش‌گیری از اعمال تجدیدنظر در دوره‌های ده ساله							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
							وضع موجود
	۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه‌گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۵- استعلام	۱- ده‌ساله ۲- پنج‌ساله ۳- سالانه ۴- ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی	۱ و ۴ و ۶		
۱	اخذ گزارش در دوره‌های ده ساله	۲	۵	۱			
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: تحقق مدیریت یکپارچه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۳-۷		نام شاخص (فارسی): میزان افزایش اختیارات شوراها					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: میزان افزایش اختیارات شوراها و نهادهای محلی جهت اعمال نیازهای بومی و فرصت‌های محلی در نیل به هماهنگ‌سازی ضوابط و مقررات حوزه شهرسازی							
اهمیت و ضرورت: با توجه به اینکه بسیاری از مسائل حوزه شهرسازی امری محلی بوده و نیازمند یافتن راه حلی بومی برای آن است، وجود شوراها با اختیارات کافی امکان می‌دهد این امر محقق گردد.							
فرمول (های) محاسباتی: <u>میزان اختیارات جدید</u> کل اختیارات قبلی							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران	۲- سازمان‌های دولتی		
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی	۳- سازمان‌های عمومی		
	۴- استان	کارشناسی	۴- شش ماهه	۴- نهادهای عمومی	۴- سازمان‌های مردم‌نهاد		
	۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	۵- فصلی	۵- سازمان‌های بین‌المللی	۵- سازمان‌های بین‌المللی		
	۶- شهرستان	۵- استعلام	۶- ماهانه				
	۷- نقاط شهری		۷- ماهانه				
	۸- نقاط روستایی						
۱	اختیارات جدید	۷ و ۸	۳ و ۴	۳	۵ و ۶		
۲	کل اختیارات قبلی	۷ و ۸	۳ و ۴	۳	۵ و ۶		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: تحقق مدیریت یکپارچه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۳-۸		نام شاخص (فارسی): اعمال مدیریت کیفیت جامع					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص امکان اعمال مدیریت جامع کیفیت را در شهرداری‌ها نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: اهمیت این شاخص در امکان استقرار "نظام مدیریت کیفیت جامع" در شهرداری‌ها می‌باشد تا در کنار پیشبرد امور از حیث کمی، از نظر کیفی هم به ارتقاء امور بتوان دست یافت.							
فرمول (های) محاسباتی: درصد شهرداری‌های دارای نظام جامع مدیریت کیفیت کل شهرداری‌ها							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
			۱- سرشماری	۱- ۵ ساله	۱- وزارتخانه‌ها		
			۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
			۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
			۴- کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
			۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
			۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
				۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
				۷- ماهانه			
۱	شهرداری‌های دارای نظام جامع مدیریت کیفیت	۷	۵	۳	۵		
۲	کل شهرداری‌های استان	۷	۵	۳	۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: تحقق مدیریت یکپارچه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۳-۹		نام شاخص (فارسی): میزان راه‌اندازی سیستم GIS در شهرها					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: راه‌اندازی سیستم GIS در شهرداری‌های بالای ۲۵ هزار نفر به میزان ده درصد در هر سال							
اهمیت و ضرورت: این شاخص امکان پیگیری امور شهری در چارچوبی دقیق‌تر از جمله تهیه نقشه کاداستر برای پیگیری و نظارت بر امور را فراهم می‌کند.							
فرمول (های) محاسباتی:		تعداد شهرهایی که سیستم GIS در آنها استقرار یافته کل شهرهای بالای ۲۵ هزار نفر					
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۵- نظرسنجی ۵- استعلام	۱- ۵ ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی		
۱	شهرهای دارای سیستم GIS	۷	۵	۳	۵		
۲	شهرهای بالای ۲۵ هزار نفر	۷	۵	۳	۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: تحقق مدیریت یکپارچه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود		وضع مطلوب			

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۳-۱۰		نام شاخص (فارسی): تشکیل نهاد واسط برای انتقال وظایف به نهاد محلی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص جریان نهادسازی برای تسهیل روند انتقال وظایف به نهادهای محلی را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به اینکه عدم انتقال وظایف به نهادهای محلی، بعضاً به سبب فقدان نهادهای لازم می‌باشد، با برنامه نهادسازی این روند تسهیل می‌گردد.							
فرمول (های) محاسباتی: <u>تشکیل نهاد جدید</u> کل نهادهای موجود							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۴- نظرسنجی ۵- استعلام	۱- ۵ ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- شش ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی			
۱	تشکیل نهاد جدید	۷	۳ و ۵	۱ و ۲	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل نهادهای موجود	۷	۳ و ۵	۱ و ۲	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: تحقق مدیریت یکپارچه							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۱-۴		نام شاخص (فارسی): میزان تنظیم برنامه مالی برای شهرها					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: بر طبق این شاخص میزان شهرهایی که دارای برنامه (مالیه شهری) می گردند، نشان داده می شود.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به اهمیت برنامه مالی ویژه هر شهر، متناسب با شرایط و موقعیت شان، این شاخص برای تعیین تحقق پذیری اهداف و برنامه ها ضرورت دارد.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{تعداد کل شهرهای دارای برنامه مالی (برنامه مالیه)}}{\text{کل شهرهای یک منطقه}}$							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۵- نظرسنجی ۵- استعلام	۱- ۵ ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- شش ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان های مردم نهاد ۷- سازمانهای بین المللی		
۱	تعداد شهرهای دارای برنامه مالی	۷	۱ و ۳	۳	۳ و ۵ و ۶		
۲	کل شهرهای یک منطقه	۷	۱ و ۳	۳	۳ و ۵ و ۶		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایجاد نظام پایدار درآمد - هزینه شهری							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۴-۲		نام شاخص (فارسی): میزان سهم شهرداری‌ها از مالیات‌های عمومی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص سهم شهرداری‌ها از کل نظام اخذ مالیات و مالیات بر ارزش افزوده را تعیین می‌کند.							
اهمیت و ضرورت: افزایش سهم شهرداری‌ها به عنوان یک نهاد محلی از انواع مالیات‌های عمومی و مالیات بر ارزش افزوده راهکاری برای ایجاد درآمد و هزینه پایدار می‌باشد.							
فرمول (های) محاسباتی: <u>سهم شهرداری از مالیات‌های عمومی</u> کل مالیات‌ها							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۵- نظرسنجی ۵- استعلام	۱- ۵ ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- شش ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی			
۱	سهم شهرداری‌ها از مالیات	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل مالیات دریافتی شهر	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایجاد نظام پایدار درآمد - هزینه شهری							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۳-۴		نام شاخص (فارسی): میزان سهم شهرداری‌ها از مالیات بر ارزش افزوده					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص سهم شهرداری‌ها از کل نظام اخذ مالیات و مالیات بر ارزش افزوده را تعیین می‌کند.							
اهمیت و ضرورت: افزایش سهم شهرداری‌ها به عنوان یک نهاد محلی از انواع مالیات‌های عمومی و مالیات بر ارزش افزوده راهکاری برای ایجاد درآمد و هزینه پایدار می‌باشد.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{سهم شهرداری از مالیات بر ارزش افزوده}}{\text{کل مالیات بر ارزش افزوده}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۴- نظرسنجی ۵- استعلام	۱- ۵ ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- شش ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمان‌های بین‌المللی			
۱	سهم شهرداری‌ها از مالیات بر ارزش افزوده	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل مالیات بر ارزش افزوده شهر	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایجاد نظام پایدار درآمد - هزینه شهری							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۴-۴		نام شاخص (فارسی): میزان نهادسازی برای ایجاد هماهنگی در انجام وظایف مشترک					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: نهادسازی برای برقراری هماهنگی بین تشکیلات مدیریتی شهر و سازمان‌های مختلف برنامه‌ریزی و اجرایی کشور							
اهمیت و ضرورت: اهمیت این شاخص در نشان دادن میزان نهادسازی برای ایجاد هماهنگی بین تشکیلات مرتبط با مسائل شهری و مدیریت شهری است تا از دوباره‌کاری و ناهماهنگی‌های مخرب جلوگیری کند.							
فرمول (های) محاسباتی: روند ایجاد و افزایش در زمینه نهادسازی							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران	۲- پیشینه تولید		
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی	۳- سازمان‌های دولتی		
	۴- استان	۴- کارشناسی	۴- شش ماهه	۴- نهادهای عمومی	۴- سازمان‌های دولتی		
	۵- ناحیه	۵- نظرسنجی	۵- فصلی	۵- سازمان‌های مردم‌نهاد	۵- سازمان‌های دولتی		
	۶- شهرستان	۶- استعلام	۶- ماهانه	۶- سازمان‌های بین‌المللی	۶- سازمان‌های دولتی		
	۷- نقاط شهری		۷- ماهانه				
	۸- نقاط روستایی						
۱	ایجاد نهاد	۲ و ۷	۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایجاد نظام پایدار درآمد - هزینه شهری							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۴-۵		نام شاخص (فارسی): میزان افزایش برنامه‌های (فرهنگی، هنری، ورزشی و ...) قابل اخذ عوارض در شهر					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص اشاره به فعالیت‌های درآمدزایی دارد که با استفاده از ظرفیت‌های موجود در شهر امکان اخذ مالیات و عوارض برای شهرداری را فراهم سازد.							
اهمیت و ضرورت: اهمیت این شاخص در ایجاد فرصت و بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود بدون نیاز به سرمایه‌گذاری‌های سنگین، امکان ایجاد درآمد برای شهر و اخذ عوارض از محل این درآمدها می‌باشد.							
فرمول (های) محاسباتی: <u>میزان افزایش برنامه‌های فرهنگی هر سال</u> کل برنامه‌های سال قبل							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
۱	میزان افزایش برنامه‌های فرهنگی هر سال	۷	۵	۳	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی	۱- ۵۵ ساله ۲- پنج‌ساله ۳- سالانه ۴- شش‌ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱ و ۴ و ۵ و ۶
۲	کل برنامه‌های سال قبل	۷	۵	۳	۱- ۵۵ ساله ۲- پنج‌ساله ۳- سالانه ۴- شش‌ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- ۵۵ ساله ۲- پنج‌ساله ۳- سالانه ۴- شش‌ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱ و ۴ و ۵ و ۶
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایجاد نظام پایدار درآمد - هزینه شهری							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۴-۶		نام شاخص (فارسی): میزان بهره‌وری از سرمایه‌گذاری‌های انجام‌شده در شهر					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص سطح بهره‌وری از سرمایه‌گذاری‌های انجام‌شده در شهر را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: اهمیت این شاخص در ارزیابی میزان کارایی و مفید بودن سرمایه‌گذاری‌های انجام‌شده در شهر در راستای هزینه-درآمد شهر است.							
فرمول (های) محاسباتی:		سطح بهره‌وری از سرمایه‌گذاری در هر سال کل سرمایه‌گذاری‌های سال قبل					
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه‌گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۵- نظرسنجی ۵- استعلام	۱- ۵ ساله ۲- پنج‌ساله ۳- سالانه ۴- شش‌ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمان‌های بین‌المللی			
۱	سطح بهره‌وری از سرمایه در هر سال	۲ و ۷	۳ و ۵	۳	۲ و ۴ و ۵		
۲	سطح بهره‌وری از کل سرمایه‌گذاری در سال قبل	۲ و ۷	۳ و ۵	۳	۲ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایجاد نظام پایدار درآمد - هزینه شهری							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۴-۷		نام شاخص (فارسی): میزان افزایش سهم بودجه عمرانی از کل بودجه شهرداری‌ها					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص توجه به امور عمرانی و آبادانی شهر از محل بودجه‌های مربوط به شهرداری‌ها را نشان می‌دهد که امکان اخذ عوارض و مالیات را هم نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: بهبود این شاخص به معنای افزایش سهم فعالیت‌های عمرانی نسبت به هزینه‌های جاری است که نتیجه آن رونق و آبادانی شهر از یک سو و امکان دریافت عوارض و مالیات از محل این نوع فعالیت است.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{بودجه‌های عمرانی شهر}}{\text{کل بودجه‌های شهر}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
							وضع موجود
۱	۱- فراملی	۱- سرشماری	۱- ۵ ساله	۱- وزارتخانه‌ها		۱ و ۴ و ۵	
۲	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		۱ و ۴ و ۵	
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی			
	۴- استان	کارشناسی	۴-	۴- سازمان‌های دولتی			
	۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی			
	۶-	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد			
	شهرستان		۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی			
	۷- نقاط شهری		۷- ماهانه				
	۸- نقاط روستایی						
۱	بودجه عمرانی شهر	۷	۲ و ۵	۳			
۲	کل بودجه شهر	۷	۲ و ۵	۳			
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایجاد نظام پایدار درآمد - هزینه شهری							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۴-۸		نام شاخص (فارسی): میزان سهم بازپرداخت بدهی دولت به شهرداری					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص تأمین منابع مالی مورد نیاز شهرداری‌ها و آزادسازی منابع خارج از اختیارات شهرداری و در اختیار دولت را به عنوان ظرفیت‌های مورد نیاز شهر نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: اهمیت این شاخص در تسهیل در انجام فعالیت شهرداری‌ها از محل منابعی است که از اختیار شهرداری‌ها خارج مانده و ظرفیت‌های مالی شهر را محدود ساخته است.							
فرمول (های) محاسباتی:		میزان بازپرداخت بدهی دولت به شهرداری‌ها کل بدهی دولت به شهرداری‌ها					
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- -	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		شهرستان		۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی		
		۷- نقاط شهری		۷- ماهانه			
		۸- نقاط روستایی					
۱	میزان بازپرداخت سالیانه بدهی	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
	کل بدهی دولت به شهرداری	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایجاد نظام پایدار درآمد - هزینه شهری							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۴-۹		نام شاخص (فارسی): بازپرداخت درصد سهمی از مالیات‌های عمومی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان بازپرداخت سهمی از مالیات‌های عمومی که طبق قانون باید به شهرداری‌ها بازگشت داده شود.							
اهمیت و ضرورت: اهمیت این شاخص در امکان تسهیل و پیشبرد امور شهر از محل منابع مالی در اختیار شهرداری‌ها، به ویژه در مواردی است که شهر به دلیل بر عهده داشتن وظایفی در سطح ملی باید امکان بهره‌مندی از درصدی از مالیات‌ها را داشته باشد.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{میزان بازپرداخت دولت به شهر}}{\text{کل میزان مالیات}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران			
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی			
	۴- استان	کارشناسی	۴-	۴- سازمان‌های دولتی			
	۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی			
	۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد			
	۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی			
	۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه				
۱	بازپرداخت از سوی دولت	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
	کل مالیات	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایجاد نظام پایدار درآمد - هزینه شهری							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۴-۱۰		نام شاخص (فارسی): بازپرداخت سهم بهای عوارض خدمات عمومی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان بازپرداخت سهمی از بهای عوارض خدمات عمومی که طبق قانون باید به شهرداری‌ها بازگشت داده شود، را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: اهمیت این شاخص در امکان تسهیل و پیشبرد امور شهر از محل منابع مالی در اختیار شهرداری‌ها، به ویژه در مواردی است که شهر به دلیل بر عهده داشتن وظایفی در سطح ملی باید امکان بهره‌مندی از درصدی از خدمات عمومی را داشته باشد.							
فرمول (های) محاسباتی: <u>میزان بازپرداخت دولت به شهر</u> کل عوارض دریافتی							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
۱	بازپرداخت از سوی دولت	۷	۳ و ۵	۳	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی		۱ و ۴ و ۵
	کل عوارض دریافتی	۷	۳ و ۵	۳	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی		۱ و ۴ و ۵
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایجاد نظام پایدار درآمد - هزینه شهری							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۴-۱۱		نام شاخص (فارسی): کاهش سهم درآمدهای شهرداری از محل تخلف از مقررات					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: جلوگیری از تکیه شهرداری‌ها به منابع مالی ناپایدار و حاصل از تحلفات و زیر پا گذاشتن مقررات مصوب							
اهمیت و ضرورت: این شاخص که مبنای آن بر اساس جلوگیری از انجام تحلفات و زیرپا گذاشتن ضوابط مصوب می‌باشد با کاهش سهم درآمد شهرداری‌ها از این محل، از اتکای برنامه مالی شهرداری به موارد ناپایدار و مشوق خلاف می‌کاهد.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{میزان درآمد حاصل از تخلف}}{\text{کل درآمد شهرداری}}$							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۵- نظرسنجی ۵- استعلام	۱- ۵ ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- شش ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی			
۱	سهم درآمد حاصل از تخلف	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۵		
۲	کل درآمد شهرداری	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایجاد نظام پایدار درآمد - هزینه شهری							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۴-۱۲		نام شاخص (فارسی): میزان انتقال منابع درآمدی شهرداری از موارد ناپایدار به پایدار					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان تغییر در اتکای شهرداری‌ها از منابع ناپایدار به پایدار را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به نقش مخرب و بازدارنده منابع مالی ناپایدار، این شاخص میزان تغییر در این رویه و تکیه به منابع پایدار را نشان می‌دهد.							
فرمول (های) محاسباتی:		منابع درآمدی ناپایدار کل درآمدهای شهرداری					
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
۱	منابع درآمدی پایدار	۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۲ و ۵		
۲	کل منابع درآمدی شهرداری	۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۲ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایجاد نظام پایدار درآمد - هزینه شهری							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۴-۱۳		نام شاخص (فارسی): افزایش سهم درآمد شهرداری از موارد پایدار و تجدیدپذیر					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص لزوم اطمینان از کسب درآمدهای پایدار برای مدیریت شهری را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: ضرورت این شاخص از حیث اتکای منابع مالی شهرداری‌ها به مواردی است که جنبه اتفاقی نداشته و به دلیل پایدار و تجدیدپذیر بودن، مالی مستمر و قابل اعتمادی برای شهر مهیا می‌سازد.							
فرمول (های) محاسباتی:		درآمد از محل موارد پایدار و تجدیدپذیر کل درآمد					
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۴- نظرسنجی ۵- استعلام	۱- ۵ ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- شش ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی			
۱	سهم درآمدهای پایدار	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۵		
۲	کل درآمدها	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایجاد نظام پایدار درآمد - هزینه شهری							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۵-۱		نام شاخص (فارسی): میزان تهیه طرح‌های بهسازی و توانمندسازی برای شهرهای دارای بافت فرسوده					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که برای چه میزان از کل شهرهای دارای بافت فرسوده، طرح بهسازی و توانمندسازی تهیه شده است.							
اهمیت و ضرورت: در بسیاری از شهرها بافت فرسوده ظرفیتی برای پاسخگویی به نیاز شهرها در اختیار می‌گذارد که تهیه طرح‌های بهسازی و توانمندسازی این ظرفیت را احیا می‌کند.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{تعداد شهرهای دارای طرح بهسازی}}{\text{کل شهرهای دارای بافت فرسوده}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
۱	تعداد شهرهای دارای طرح بهسازی	۷	۳	۳	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی	۱- ۵ ساله ۲- پنج‌ساله ۳- سالانه ۴- شش‌ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱ و ۴ و ۵
۲	کل شهرهای دارای بافت فرسوده	۷	۳	۳	۱- ۵ ساله ۲- پنج‌ساله ۳- سالانه ۴- شش‌ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- ۵ ساله ۲- پنج‌ساله ۳- سالانه ۴- شش‌ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱ و ۴ و ۵
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: احیاء، نوسازی و بهسازی شهرها							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۵-۲		نام شاخص (فارسی): میزان تأمین زیرساخت‌ها و خدمات زیربنایی طبق طرح‌های مصوب تفصیلی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان افزایش سطوح تجهیز شده به کل مساحت شهر را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: لزوم تأمین زیرساخت‌ها به عنوان زمینه مهم قابل بهره‌برداری شدن اراضی، اهمیت این شاخص را نشان می‌دهد.							
فرمول (های) محاسباتی:		سطوح تجهیز شده (زیرساخت‌ها) مساحت شهرها					
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- ۵ ساله	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
	۴- استان	۴- کارشناسی	۴- -	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
	۵- ناحیه	۵- نظرسنجی	۵- شش ماهه	۵- شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
	۶- شهرستان	۶- استعلام	۶- فصلی	۶- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
	۷- نقاط شهری		۷- ماهانه	۷- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
	۸- نقاط روستایی						
۱	سطوح تجهیز شده	۷	۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	مساحت شهر	۷	۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: احیاء، نوسازی و بهسازی شهرها							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۵-۳		نام شاخص (فارسی): میزان بهسازی بافت‌های شهری					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان‌دهنده میزان اقدامات انجام‌شده برای بهسازی بافت فرسوده و تاریخی نسبت به کل این نوع از اراضی است.							
اهمیت و ضرورت: اهمیت این شاخص در آگاهی از روندی است که در جهت بهسازی در بافت‌ها آغاز شده است.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{مساحت بخش‌های بازسازی‌شده}}{\text{کل مساحت بافت فرسوده}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه‌گیری	۲- ۵ ساله	۲- پنج‌ساله	۲- مرکز آمار ایران		
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
	۴- استان	۴- کارشناسی	۴- -	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
	۵- ناحیه	۵- نظرسنجی	۵- شش‌ماهه	۵- شش‌ماهه	۵- نهادهای عمومی		
	۶- شهرستان	۶- استعلام	۶- فصلی	۶- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
	۷- نقاط شهری	۷- -	۷- ماهانه	۷- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
	۸- نقاط روستایی	۸- -	۸- ماهانه	۸- ماهانه	۸- -		
۱	مساحت بخش‌های بازسازی‌شده	۷	۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل مساحت بافت فرسوده	۷	۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: احیاء، نوسازی و بهسازی شهرها							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۴-۵		نام شاخص (فارسی): میزان استحکامبخشی در بافت‌های فرسوده و تاریخی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که چه میزان از بناهای نیازمند مقاومسازی با برنامه استحکامبخشی، تقویت و مقاوم شده‌اند.							
اهمیت و ضرورت: ضرورت این شاخص در آگاهی از آغاز و تداوم روندی است که در برنامه‌های مقاومسازی توصیه شده و در راستای استحکامبخشی به بافت باید انجام می‌شد.							
فرمول (های) محاسباتی:		تعداد بناهای مقاومسازی شده کل بناهای موجود در بافت فرسوده					
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد کارشناسی ۴- نظرسنجی ۵- استعلام	۱- ۵ ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- شش ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی		
۱	بناهای مقاومسازی شده	۷	۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل بناهای بافت فرسوده	۷	۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: احیاء، نوسازی و بهسازی شهرها							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۵-۵		نام شاخص (فارسی): میزان بافت‌های بهسازی شده به کل اراضی شناسایی شده					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان بافت‌های بهسازی شده از کل اراضی فرسوده شناسایی شده را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: ضرورت این شاخص در میزان توجهی است که به بهسازی بافت‌های فرسوده شناسایی شده برای استفاده مجدد از آن در کاربری‌های شهری، می‌شود.							
فرمول (های) محاسباتی: <u>اراضی بهسازی شده بافت فرسوده</u> کل بافت فرسوده شناسایی شده							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران			
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی			
	۴- استان	۴- کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی			
	۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی			
	۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد			
	۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی			
	۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه				
۱	بافت فرسوده بازسازی شده	۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل بافت‌های فرسوده شناسایی شده	۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: احیاء، نوسازی و بهسازی شهرها							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۵-۶		نام شاخص (فارسی): میزان مقاومتی ساختمان‌ها با استفاده از نظام بیمه ساختمان					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان بناهای مقاوم‌سازی شده با استفاده از نظام بیمه ساختمان را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به نقشی که نظام بیمه در ارتقاء استحکام بناهای بیمه‌شده دارد، با استفاده از این ظرفیت می‌توان مقاومتی بناها را ترویج کرد.							
فرمول (های) محاسباتی: <u>مقاوم‌سازی با استفاده از نظام بیمه</u> کل موارد مقاوم‌سازی شده							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
۱	مقاوم‌سازی با استفاده از نظام بیمه	۳ و ۷	۳ و ۵	۱ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل موارد مقاوم‌سازی شده	۳ و ۷	۳ و ۵	۱ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: احیاء، نوسازی و بهسازی شهرها							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۵-۷		نام شاخص (فارسی): میزان تجدید بنا در فعالیتهای ساختمانی و ساخت و سازهای جدید					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که چه میزان از ساخت و سازها از تخریب و تجدید بنا و چه میزان ساخت و ساز جدید رخ می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: ضرورت تهیه این شاخص در توجه به استفاده از اراضی و ظرفیتهای قبلاً مهیا شده است.							
فرمول (های) محاسباتی: پروانه‌های صادره برای تجدید بنا کل پروانه‌های صادره ساختمانی							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۵- نظرسنجی ۵- استعلام	۱- ۵ ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- شش ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی			
۱	پروانه‌های تجدید بنا	۲ و ۷	۳ و ۵	۱ و ۲ و ۳	۱ و ۲ و ۵		
۲	کل پروانه‌های ساختمانی	۲ و ۷	۳ و ۵	۱ و ۲ و ۳	۱ و ۲ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: احیاء، نوسازی و بهسازی شهرها							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۵-۸		نام شاخص (فارسی): میزان حفاظت از بافت‌های بارزش به کل مساحت شهر					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که چه سطحی از بناها و بافت‌های بارزش نسبت به کل مساحت شهر مورد حفاظت قرار می‌گیرند.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به اهمیت حفاظت از بناها و بافت‌های با ارزش برای حفظ هویت فرهنگی شهرها، نسبت این نوع بافت‌ها به کل سطح شهر حکایت از میزان توجه به حفاظت از آنها دارد.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{مساحت بناها و بافت بارزش}}{\text{کل مساحت شهر}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران	۲- سازمان‌های دولتی		
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی	۳- سازمان‌های عمومی		
	۴- استان	کارشناسی	۴- شش ماهه	۴- سازمان‌های مردم‌نهاد	۴- سازمان‌های بین‌المللی		
	۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	۵- فصلی	۵- ماهانه			
	۶- شهرستان	۵- استعلام	۶- ماهانه	۶- ماهانه			
	۷- نقاط شهری						
	۸- نقاط روستایی						
۱	مساحت بافت بارزش	۷	۳ و ۵	۱ و ۲ و ۳	۱ و ۲ و ۵		
۲	کل مساحت شهر	۷	۳ و ۵	۱ و ۲ و ۳	۱ و ۲ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: احیاء، نوسازی و بهسازی شهرها							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۵-۹		نام شاخص (فارسی): میزان بناهای حفاظت شده توسط میراث فرهنگی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان بناهای تاریخی حفاظت شده توسط میراث فرهنگی در بافت‌های تاریخی شهر را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: این شاخص از حیث شناخت میزان مداخله و پذیرش نقش توسط سازمان میراث فرهنگی در بهسازی و بازسازی بافت تاریخی اهمیت دارد.							
فرمول (های) محاسباتی:		تعداد بناهای حفاظت شده توسط میراث فرهنگی کل بناهای واجد ارزش حفاظت در بافت فرسوده					
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۱- فراملی	۱- سرشماری	۱- سرشماری	۱- ۵ ساله	۱- وزارتخانه‌ها		
	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
	۴- استان	۴- کارشناسی	۴- کارشناسی	۴- -	۴- سازمان های دولتی		
	۵- ناحیه	۵- نظرسنجی	۵- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
	۶- شهرستان	۶- استعلام	۶- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان های مردم نهاد		
	۷- نقاط شهری			۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین المللی		
	۸- نقاط روستایی			۷- ماهانه			
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: احیاء، نوسازی و بهسازی شهرها							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۵-۱۰		نام شاخص (فارسی): میزان افزایش متوسط عمر بنای ساختمان					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان‌دهنده مؤثر بودن برنامه حفاظت و بهسازی بافت‌های تاریخی و فرسوده است.							
اهمیت و ضرورت: ضرورت این شاخص در مؤثر بودن برنامه‌ها و مداخلاتی است که قبلاً به تصویب رسیده و باید عملیاتی گردد.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{متوسط عمر بنا در هر دوره}}{\text{متوسط عمر بنا در دهه قبل}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
			۱- سرشماری	۱- ۵ ساله	۱- وزارتخانه‌ها		
			۲- نمونه‌گیری	۲- پنج‌ساله	۲- مرکز آمار ایران		
			۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
			کارشناسی	۴-	۴- سازمان‌های دولتی		
			۴- نظرسنجی	شش‌ماهه	۵- نهادهای عمومی		
			۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
				۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
				۷- ماهانه			
۱	متوسط عمر بنا در هر دوره	۷	۳ و ۵	۱	۱ و ۴ و ۵		
۲	متوسط عمر بنا در دهه قبل	۷	۳ و ۵	۱	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: احیاء، نوسازی و بهسازی شهرها							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۵-۱۱		نام شاخص (فارسی): میزان وام‌های پرداختی برای بازسازی بناهای واجد ارزش					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان حمایت از برنامه‌های بازسازی بافت فرسوده و بافت باارزش تاریخی توسط پیش‌بینی و تدارک برنامه‌های برنامه‌های حمایتی را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: ضرورت این شاخص برای شناخت تدارکات لازم جهت حمایت از امر بازسازی بافت‌های فرسوده و باارزش است.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{تعداد وام‌های پرداختی برای بازسازی}}{\text{تعداد کل بناهای واجد ارزش نگهداری}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
۱	تعداد وام بازسازی	۷	۳ و ۵	۳	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی	۱- ۵ ساله ۲- پنج‌ساله ۳- سالانه ۴- شش‌ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱ و ۴ و ۵
۲	کل بناهای واجد ارزش	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: احیاء، نوسازی و بهسازی شهرها							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۵-۱۲		نام شاخص (فارسی): میزان وام‌های تشویقی برای بهسازی بافت فرسوده					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص پیش‌بینی و تدارک امکاناتی برای تشویق به بهسازی در بافت‌های فرسوده شهری را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به هزینه مرتبط با بهسازی بافت فرسوده، پیش‌بینی وام‌های تشویقی روند اقدام برای بهسازی را می‌تواند سرعت بخشد.							
فرمول (های) محاسباتی:		تعداد وام‌های تشویقی برای بهسازی					
		تعداد کل پروانه‌های صادره برای بهسازی بافت فرسوده					
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	۴- کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی		
		۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه			
۱	تعداد وام تشویقی بهسازی	۲ و ۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۳ و ۴ و ۵		
۲	کل پروانه‌های بهسازی	۲ و ۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۳ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: احیاء، نوسازی و بهسازی شهرها							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۵-۱۳		نام شاخص (فارسی): میزان افزایش وام برای کارگاه‌های تولید مصالح استاندارد					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: افزایش اعطای وام به کارگاه‌های تولید مصالح استاندارد به عنوان بخشی از روند مقاوم‌سازی و بهسازی بافت باارزش به شمار می‌رود.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به اینه بخشی از فعالیت بهسازی و مقاوم‌سازی بافت‌ها، وجود مصالح استاندارد است، اعطای وام به کارگاه‌های تولید مصالح اقدامی در این راستا ارزیابی می‌شود.							
فرمول (های) محاسباتی: <u>میزان وام‌های پرداختی به کارگاه‌های تولید مصالح</u> کل کارگاه‌های تولید مصالح							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران			
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی			
	۴- استان	کارشناسی	۴-	۴- سازمان‌های دولتی			
	۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی			
	۶-	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد			
	شهرستان		۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی			
	۷- نقاط شهری		۷- ماهانه				
	۸- نقاط روستایی						
۱	تعداد وام به کارگاه‌ها	۲ و ۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۳ و ۴ و ۵		
۲	کارگاه‌های تولید مصالح	۲ و ۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۳ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: احیاء، نوسازی و بهسازی شهرها							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۵-۱۴		نام شاخص (فارسی): میزان حمایت از اعمال معافیت برای ساخت طبق استاندارد					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: میزان اعمال معافیت و تشویق برای انجام ساخت و ساز طبق استاندارد، به عنوان اقدامی در جهت بهسازی و استحکام بنا به شمار می‌آید.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به اینکه ساخت و ساز طبق استاندارد عملاً به بهسازی و استحکام ساخت و سازها منجر می‌شود، هر نوع معافیت می‌تواند مشوق این کار به شمار آید.							
فرمول (های) محاسباتی:		معافیت‌ها و تشویق‌ها در استانداردسازی کل موارد ساخت و ساز برای بهسازی					
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران	۲- سازمان‌های دولتی		
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی	۳- سازمان‌های عمومی		
	۴- استان	۴- کارشناسی	۴- شش ماهه	۴- سازمان‌های دولتی	۴- سازمان‌های دولتی		
	۵- ناحیه	۵- نظرسنجی	۵- فصلی	۵- سازمان‌های مردم‌نهاد	۵- سازمان‌های عمومی		
	۶- شهرستان	۶- استعلام	۶- ماهانه	۶- سازمان‌های بین‌المللی	۶- سازمان‌های عمومی		
	۷- نقاط شهری		۷- ماهانه				
	۸- نقاط روستایی						
۱	موارد اعطای معافیت برای بهسازی	۲ و ۷	۲ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۳ و ۴ و ۵		
۲	کل موارد بهسازی	۲ و ۷	۲ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۳ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: احیاء، نوسازی و بهسازی شهرها							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۵-۱۵		نام شاخص (فارسی): میزان حمایت از پژوهش‌های مربوط به ارتقاء کیفی ساخت و ساز و بافت					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص حکایت از میزان حمایت از تحقیقاتی دارد که موضوع ارتقاء کیفی ساخت و سازها و مقاوم‌سازی و بهسازی بافت را به دنبال خواهد داشت.							
اهمیت و ضرورت: ضرورت تهیه این شاخص در تأمین و تدارک کلیه ظرفیت‌های لازم برای پیشبرد هدف بهسازی و بازسازی بافت‌های فرسوده است.							
فرمول (های) محاسباتی:		تعداد پژوهش‌های مرتبط با ارتقاء کیفی بافت‌های شهری کل پژوهش‌های سالانه					
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
							وضع موجود
۱	تعداد پژوهش‌های بافت	۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۵- نظرسنجی	۱- ۵ ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- شش ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمان‌های بین‌المللی	تولید	۱ و ۴ و ۵
۲	کل پژوهش‌های سالانه						۱ و ۴ و ۵
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: احیاء، نوسازی و بهسازی شهرها							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۶-۱		نام شاخص (فارسی): میزان تهیه و تجدید نظر بر روی طرح‌های شهری برای انطباق با شرایط جدید					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد چه میزان طرح‌های توسعه شهری خود را با شرایط در حال تغییر محیط انطباق داده و روزآمد شده‌اند.							
اهمیت و ضرورت: اصولاً با توجه به تغییرات و تحولات پرسرعت در همه حوزه‌های مرتبط با مسائل شهری، تهیه طرح‌های تجدیدنظر به انطباق با شرایط جدید و جلوگیری از بروز حاشیه‌نشینی‌ها و ایجاد بافت نامناسب کمک می‌کند.							
فرمول (های) محاسباتی:		تجدیدنظر بر روی طرح‌های شهری تعداد طرح‌های مصوب تا آن زمان					
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج‌ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش‌ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی		
		۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه			
۱	تجدیدنظر بر طرح‌های شهری	۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	تعداد طرح‌های شهری مصوب	۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: جلوگیری از بروز پدیده حاشیه‌نشینی							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۶-۲		نام شاخص (فارسی): میزان توانمندسازی سکونتگاه‌های غیررسمی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان توجه به توانمندسازی سکونتگاه‌های غیررسمی را نشان می‌دهد تا توان کنترل پدیده ایجاد سکونتگاه‌های غیررسمی و حاشیه‌نشینی را از این طریق نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: اهمیت این شاخص در این است که نشان می‌دهد تا چه میزان با توانمندسازی ساکنان حاشیه‌نشینی‌ها به بهبود شرایط سکونتگاه‌های غیررسمی و حاشیه‌ای نائل شده‌ایم.							
فرمول (های) محاسباتی: <u>تعداد شهر دارای طرح توانمندسازی</u> کل شهرهای دارای حاشیه‌نشینی							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	کارشناسی	۴-	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی		
		۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه			
۱	تعداد شهر دارای طرح توانمندسازی	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل شهرهای دارای حاشیه‌نشینی	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: جلوگیری از بروز پدیده حاشیه‌نشینی							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۳-۶		نام شاخص (فارسی): کاهش بافت‌های مسأله‌دار در شهرها					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان کاهش بافت‌های مسأله‌دار به سطح محدوده‌های قانونی شهرها را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: ضرورت تهیه این شاخص در میزان توجه و اقدام برای کاهش بافت‌های مسأله‌دار نسبت به محدوده‌های قانونی شهرهاست.							
فرمول (های) محاسباتی:		میزان کاهش مساحت بافت‌های مسأله‌دار مساحت محدوده قانونی شهرها					
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
۱	میزان کاهش مساحت بافت مسأله‌دار	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	مساحت محدوده قانونی	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: جلوگیری از بروز پدیده حاشیه‌نشینی							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۴-۶		نام شاخص (فارسی): میزان تهیه طرح توانمندسازی برای بافت‌های حاشیه‌ای و اسکان غیررسمی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که چه میزان طرح توانمندسازی برای بافت‌های حاشیه‌ای و اسکان غیررسمی مسأله‌دار تهیه شده است.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به مسأله‌دار بودن بافت‌های حاشیه‌ای و اسکان غیررسمی لازم است که تهیه طرح توانمندسازی توسعه آنها قانون‌مند و نظام‌مند شود.							
فرمول (های) محاسباتی:		مساحت دارای طرح توانمندسازی در هر شهر ----- مساحت اراضی حاشیه‌ای و اسکان غیررسمی در آن شهر					
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- -	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		شهرستان		۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی		
		۷- نقاط شهری		۷- ماهانه			
		۸- نقاط روستایی					
۱	مساحت اراضی دارای طرح توانمندسازی	۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	مساحت اراضی حاشیه‌ای و اسکان غیررسمی	۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: جلوگیری از بروز پدیده حاشیه‌نشینی							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۵-۶		نام شاخص (فارسی): کاهش زمان تجدیدنظر سطح جمعیت پذیری شهرها					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که آیا متناسب با سرعت تحولات جمعیتی، در زمان‌های مناسب تجدیدنظر بر روی سطح جمعیت پذیری شهرها انجام شده است.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به اینکه در برخی از حوزه‌ها سرعت تحول بسیار زیاد است باید متناسب با سرعت این تحولات، تجدیدنظر صوت پذیرد تا شهرها برای پذیرش جمعیت آماده شوند.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{زمان تجدیدنظر}}{\text{سرعت جمعیت پذیری}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران	۲- بانک مرکزی		
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- کارشناسی	۳- سازمان‌های دولتی		
	۴- استان	۴- نظرسنجی	۴- شش ماهه	۴- استعلام	۴- نهادهای عمومی		
	۵- ناحیه	۵- شهرستان	۵- فصلی	۵- ماهانه	۵- سازمان‌های مردم‌نهاد		
	۶- شهرستان	۶- نقاط شهری	۶- ماهانه	۶- ماهانه	۶- سازمان‌های بین‌المللی		
	۷- نقاط روستایی						
۱	زمان تجدیدنظر طرح‌ها	۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	سرعت جمعیت‌پذیری	۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: جلوگیری از بروز پدیده حاشیه‌نشینی							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۶-۶		نام شاخص (فارسی): تهیه و تجدیدنظر در ضوابط طرح‌های ساماندهی و توانمندسازی اسکان غیررسمی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که متناسب با شرایط در حال تغییر، ضوابط طرح‌های ساماندهی و توانمندسازی تجدیدنظر و اصلاح شده‌اند.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به تحولات زیاد در شرایط محیطی، اقتصادی و اجتماعی سکونتگاه‌ها، تهیه شاخص از حیث میزان انطباق طرح‌های شهری با واقعیت اطرافشان اهمیت می‌یابد.							
فرمول (های) محاسباتی: <u>میزان طرح‌های تجدیدنظر شده شهرها</u> کل طرح‌های مصوب شهرها							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی		
		۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه			
۱	طرح‌های تجدیدنظر شده شهرها	۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	تعداد کل طرح	۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: جلوگیری از بروز پدیده حاشیه‌نشینی							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۶-۷		نام شاخص (فارسی): پیش‌بینی اراضی ذخیره برای پاسخگویی به نیازهای پیش‌بینی نشده					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که چه میزان از اراضی ذخیره در شهر برای پاسخگویی به نیازهای پیش‌بینی نشده و افزایش جمعیت در نظر گرفته شده است.							
اهمیت و ضرورت: ضرورت این شاخص در تدارک و پیش‌بینی لازم برای ایجاد امکان پاسخگویی در زمان‌هایی است که با تقاضا و یا افزایش جمعیت پیش‌بینی نشده مواجهیم.							
فرمول (های) محاسباتی:		میزان اراضی ذخیره شهر کل مساحت شهر					
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه‌گیری	۲- پنج‌ساله	۲- مرکز آمار ایران	۲- سازمان‌های دولتی		
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی	۳- سازمان‌های عمومی		
	۴- استان	کارشناسی	۴- شش‌ماهه	۴- سازمان‌های مردم‌نهاد	۴- سازمان‌های بین‌المللی		
	۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	۵- فصلی	۵- ماهانه			
	۶- شهرستان	۵- استعلام	۶- ماهانه	۶- ماهانه			
	۷- نقاط شهری		۷- ماهانه				
	۸- نقاط روستایی						
۱	میزان اراضی ذخیره	۷	۳ و ۵	۲	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل مساحت شهر	۷	۳ و ۵	۲	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: جلوگیری از بروز پدیده حاشیه‌نشینی							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۶-۸		نام شاخص (فارسی): میزان اصلاح شرح خدمات طرح‌ها برای انطباق‌پذیری با تنوع اقتصادی-اجتماعی در شهرها					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص از حیث انطباق‌پذیری طرح‌های توسعه با شرایط در حال تغییر شهرها برای جلوگیری از بروز حاشیه‌نشینی و اسکان غیررسمی اهمیت می‌یابد.							
اهمیت و ضرورت: شرح خدمات همسان و تکیه به نتایج طرح‌های مصوب برای دوره طولانی به معنای نادیده گرفتن شرایط در حال تحول شهرها است که با این شاخص امکان انطباق با شرایط متغیر فراهم می‌شود.							
فرمول (های) محاسباتی: تهیه طرح تجدیدنظر در دوره‌های ده‌ساله							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه‌گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۵- نظرسنجی ۵- استعلام	۱- ۵ ساله ۲- پنج‌ساله ۳- سالانه ۴- شش‌ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی			
۱	تهیه طرح تجدیدنظر در دوره‌های ده‌ساله	۷	۳	۱	۱ و ۴ و ۵		
۲							
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: جلوگیری از بروز پدیده حاشیه‌نشینی							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۶-۹		نام شاخص (فارسی): مرز هشدار برای تهیه طرح ساماندهی حاشیه‌نشینی برای شهرهای با بیش از ۳۰ درصد حاشیه‌نشینی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص جهت تأکید بر تهیه طرح ساماندهی برای شهرهایی است که ۳۰ درصد جمعیت یا مساحت‌شان با پدیده حاشیه‌نشینی و اسکان غیررسمی مواجه است.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به اینکه اگر بیش از ۳۰ درصد مساحت یا جمعیت یک شهر در اسکان غیررسمی یا حاشیه‌نشینی به سر برند، به معنای بحران تلقی می‌شود؛ تهیه طرح ساماندهی برای آنها قدمی برای اصلاح این روند به‌شمار می‌رود.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{جمعیت حاشیه‌نشین}}{\text{کل جمعیت}}$ یا $\frac{\text{مساحت حاشیه‌نشینی}}{\text{کل مساحت}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه‌گیری	۲- ۵ ساله	۲- پنج‌ساله	۲- مرکز آمار ایران		
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
	۴- استان	کارشناسی	۴-	۴-	۴- سازمان‌های دولتی		
	۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش‌ماهه	شش‌ماهه	۵- نهادهای عمومی		
	۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
	۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی		
	۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه	۷- ماهانه			
۱	جمعیت حاشیه‌نشین	۷	۱ و ۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۲ و ۴ و ۵		
۲	کل جمعیت	۷	۱ و ۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۲ و ۴ و ۵		
۳	مساحت حاشیه‌نشینی	۷	۱ و ۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۲ و ۴ و ۵		
۴	کل مساحت	۷	۱ و ۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۲ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: جلوگیری از بروز پدیده حاشیه‌نشینی							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۶-۱۰		نام شاخص (فارسی): میزان طرح‌های تأمین مسکن اجتماعی از کل طرح‌های مسکن					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص توجه به تهیه طرح‌های مسکن اجتماعی را که پاسخگوی نیاز به مسکن برای گروه‌های خاص و کم‌درآمد است، را نسبت به کل تولید مسکن در شهر نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: اهمیت این شاخص در لزوم توجه به مسکن گروه‌های کم‌درآمد در برنامه‌های مسکن است تا از هدایت آنها به نواحی حاشیه‌ای شهر برای تأمین سرپناه جلوگیری کند.							
فرمول (های) محاسباتی:		کل طرح‌های مسکن اجتماعی کل تولید مسکن در شهر					
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
							وضع موجود
۱	تعداد طرح مسکن اجتماعی	۷	۳ و ۵	۳	۱- ۵ ساله	۱- وزارتخانه‌ها	۱
							۲
							۳
							۴
							۵
							۶
							۷
۲	کل تعداد واحد مسکونی	۷	۳ و ۵	۳	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران	۱
							۲
							۳
							۴
							۵
							۶
							۷
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: جلوگیری از بروز پدیده حاشیه‌نشینی							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۶-۱۱		نام شاخص (فارسی): نسبت تخصیص بخشی از بهسازی بافت فرسوده به اقشار کم درآمد					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص حکایت از استفاده از ظرفیت‌های موجود در بافت فرسوده برای تأمین سرپناه اقشار کم درآمد و جلوگیری از حاشیه‌نشینی آنها دارد.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به گرایش اجباری اقشار کم درآمد به حاشیه‌نشینی و اسکان غیررسمی، روند تخصیص ظرفیت‌های موجود در بافت فرسوده به کم درآمدها شاخصی از اقدامات مؤثر د کنترل این روند می‌باشد.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{میزان تخصیص اراضی بافت فرسوده به کم درآمدها}}{\text{کل اراضی بافت فرسوده}}$							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	کارشناسی	۴-	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶-	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		شهرستان		۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی		
		۷- نقاط شهری		۷- ماهانه			
		۸- نقاط روستایی					
۱	سهم جمعیت کم درآمد	۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	سهم بافت فرسوده اختصاص یافته به آنها	۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: جلوگیری از بروز پدیده حاشیه‌نشینی							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۷-۱		نام شاخص (فارسی): میزان افزایش مراکز مکانیابی شده شهرها با توجه به پهنه‌بندی خطر					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص روند افزایش مراکز مکانیابی شده شهرها با توجه به پهنه‌بندی خطر را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: این شاخص نشان می‌دهد که چقدر قادر به افزایش امنیت شهرها برای امکان پیش‌بینی خطر و لزوم حفاظت از آنها برای عدم استقرار در پهنه‌های خطرناک هستیم.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{تعداد شهرهای مکان‌یابی شده با توجه به پهنه‌بندی خطر}}{\text{کل شهرهای منطقه}}$							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه‌گیری	۲- ۵ ساله	۲- پنج‌ساله	۲- مرکز آمار ایران		
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
	۴- استان	۴- کارشناسی	۴- نظرسنجی	۴- شش‌ماهه	۴- سازمان‌های دولتی		
	۵- ناحیه	۵- استعلام	۵- فصلی	۵- ماهانه	۵- نهادهای عمومی		
	۶- شهرستان		۶- ماهانه	۶- ماهانه	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
	۷- نقاط شهری		۷- ماهانه	۷- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
	۸- نقاط روستایی						
۱	شهرهای مکان‌یابی شده با توجه به پهنه‌بندی خطر	۳	۵ و ۳	۳ و ۱	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل شهرهای منطقه	۳	۵ و ۳	۳ و ۱	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی سکونتگاه‌ها در مقابل سوانح							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۷-۲		نام شاخص (فارسی): میزان مناسب‌سازی مکانیابی تأسیسات شهری در مقابل خطر					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان‌دهنده میزان مناسب‌سازی مکانیابی تأسیسات شهری در مقابل خطرهای است که این تأسیسات را تهدید می‌کند.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به اهمیت تأسیسات و تجهیزات شهری و اثرات فزاینده خطر آنها در هنگام بروز سانحه، میزان مناسب‌سازی مکانیابی آنها برای ایمن‌سازی نقش بسزایی دارد.							
فرمول (های) محاسباتی: موارد مکان‌یابی تأسیسات با رعایت الزامات کل تأسیسات شهری							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج‌ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش‌ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
		۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه			
۱	مکان‌یابی تأسیسات با رعایت الزامات	۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل تأسیسات شهری	۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی سکونتگاه‌ها در مقابل سوانح							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۷-۳		نام شاخص (فارسی): افزایش استانداردسازی در مصالح و سازه‌های شهری					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان رعایت استانداردهای لازم برای ارتقاء کیفی مصالح و سازه‌های شهری در تأمین مقاومت لازم در برابر سوانح را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: ضرورت این شاخص در میزان پیش‌بینی‌ها و تدارک اقداماتی است که تقویت و استحکام‌بخشی به بناها و سازه‌های شهری جهت مقاومت لازم در برابر سوانح را نشان می‌دهد.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{سهم مصالح استانداردسازی شده سازه‌ای}}{\text{کل مصالح سازه‌ای}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی		
		۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه			
۱	مصالح دارای استاندارد	۲	۳ و ۵	۱ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل مصالح سازه‌ای	۲	۳ و ۵	۱ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی سکونتگاه‌ها در مقابل سوانح							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۷-۴		نام شاخص (فارسی): میزان استفاده از فناوری نوین و ساخت سازه‌های سبک					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص گرایش استفاده از روش‌های نو برای ساخت و سازه‌های پایدار و سبک را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به سانحه‌خیزی کشور و لزوم سبک‌سازی بناها، این شاخص میزان توجه به این امر در ساخت و سازه‌ها را نشان می‌دهد.							
فرمول (های) محاسباتی: <u>میزان سبک‌سازی سازه‌ها</u> متوسط وزن سازه‌ها							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه‌گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۵- نظرسنجی ۶- استعلام	۱- ۵ ساله ۲- پنج‌ساله ۳- سالانه ۴- ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی		
۱	میزان سبک‌سازی	۲ و ۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	متوسط وزن سازه‌ها	۲ و ۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی سکونتگاه‌ها در مقابل سوانح							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۷-۵		نام شاخص (فارسی): میزان کاهش جرم ساختمان					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که تا چه میزان با رعایت مقررات موفق به کاهش جرم ساختمان شده‌ایم.							
اهمیت و ضرورت: ضرورت این شاخص در میزان توجه به کاهش جرم ساختمان برای جلوگیری از اثر سواتح و بلایای طبیعی در سکونتگاه‌هاست.							
فرمول (های) محاسباتی:		میزان متوسط کاهش جرم متوسط عمومی جرم بنا در دهه قبل					
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۴- نظرسنجی ۵- استعلام	۱- ۵ ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- ۵- شش ماهه ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی			
۱	میزان کاهش جرم	۲ و ۷	۳ و ۵	۱ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	متوسط جرم بناها	۲ و ۷	۳ و ۵	۱ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی سکونتگاه‌ها در مقابل سوانح							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۶-۷		نام شاخص (فارسی): روند ایجاد معاونت هماهنگی در نهادهای مرتبط شهری					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص روند حاکم بر ایجاد معاونت هماهنگی در نهادهای مرتبط با موضوع ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی در سکونتگاه‌ها را نشان می‌دهد							
اهمیت و ضرورت: با توجه به تعدد نهادهای فعال در حوزه‌های سکونتگاهی، بخشی از فعالیت‌ها مربوط به هماهنگ ساختن این نهادها در انجام وظایفشان در زمینه ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی می‌باشد.							
فرمول (های) محاسباتی: درصد افزایش شمار معاونت هماهنگی نسبت به قبل							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه‌گیری	۲- پنج‌ساله	۲- مرکز آمار ایران			
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی			
	۴- استان	۴- کارشناسی	۴- فصلی	۴- سازمان‌های دولتی			
	۵- ناحیه	۵- نظرسنجی	۵- فصلی	۵- نهادهای عمومی			
	۶- شهرستان	۶- استعلام	۶- ماهانه	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد			
	۷- نقاط شهری		۷- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی			
	۸- نقاط روستایی						
۱	درصد افزایش نهادها نسبت به قبل	۲ و ۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
۲							
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی سکونتگاه‌ها در مقابل سوانح							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۷-۷		نام شاخص (فارسی): افزایش نسبت جمعیت تحت پوشش خدمات ایمنی در شهرها					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان‌دهنده آنست که ارائه خدمات ایمنی در شهرها، تا چه میزان از جمعیت شهر تحت پوشش حمایتی خود را در مقابل بروز سوانح پوشش می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: اهمیت این شاخص در لزوم تأمین سطح قابل قبولی از ارائه خدمات ایمنی در شهرها نسبت به جمعیت ساکن در شهر است.							
فرمول (های) محاسباتی:		جمعیت تحت پوشش کل جمعیت شهر					
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی		
		۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه			
۱	جمعیت تحت پوشش خدمات ایمنی	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	جمعیت شهر	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی سکونتگاه‌ها در مقابل سوانح							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۷-۸		نام شاخص (فارسی): میزان الزام به رعایت نظام جامع ریسک در سکونتگاه‌های حوزه‌های پرخطر					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که چند درصد از شهرهای حوزه‌های پرخطر، نظام جامع ریسک را رعایت کرده‌اند.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به اهمیت رعایت نظام جامع ریسک در کاهش خطر، میزان رعایت آن در افزایش ایمنی سکونتگاه‌ها اهمیت قابل توجهی دارد.							
فرمول (های) محاسباتی: درصد افزایش شهرهایی که نظام جامع ریسک را رعایت کرده‌اند.							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	۴- کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
		۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه			
۱	شهرهایی که نظام جامع ریسک را رعایت کرده‌اند	۲ و ۷	۲ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل شهرها	۲ و ۷	۲ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی سکونتگاه‌ها در مقابل سوانح							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۷-۹		نام شاخص (فارسی): میزان رعایت ممنوعیت ساخت و ساز در حریم ۳۰۰ متری از گسل‌های فعال					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که تا چه میزان در اعمال ممنوعیت ساخت و ساز در حریم ۳۰۰ متری از گسل‌های فعال موفق بوده‌ایم.							
اهمیت و ضرورت: ضرورت این شاخص لزوم توجه به حریم ۳۰۰ متری گسل‌های فعال را یادآوری می‌کند و خطرآفرین بودن آن برای ساخت و سازها و توسعه شهری را مورد تأکید قرار می‌دهد.							
فرمول (های) محاسباتی: <u>تعداد پروانه‌هایی که در حریم ۳۰۰ متری گسل صادر شده</u> کل پروانه‌های صادره							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج‌ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش‌ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
		۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه			
۱	تعداد پروانه‌ها در حریم گسل	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	تعداد پروانه‌های صادره	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی سکونتگاه‌ها در مقابل سوانح							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۷-۱۰		نام شاخص (فارسی): کاهش شمار سکونتگاه‌هایی که بر روی گسل فعال قرار دارند.					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که چه میزان از سکونتگاه‌هایی که بر روی گسل فعال قرار دارند، نسبت به قبل کاهش پیدا کرده‌اند.							
اهمیت و ضرورت: اهمیت این شاخص الزام‌آور بودن رعایت فواصل قانونی برای ساخت و ساز بر روی گسل‌های فعال را نشان می‌دهد.							
فرمول (های) محاسباتی: درصد کاهش سکونتگاه‌های روی گسل فعال نسبت به قبل							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	کارشناسی	۴-	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶-	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		شهرستان		۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
		۷- نقاط شهری		۷- ماهانه			
		۸- نقاط روستایی					
۱	سکونتگاه‌های روی گسل فعال	۲ و ۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	تعداد کل سکونتگاه	۲ و ۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی سکونتگاه‌ها در مقابل سوانح							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۷-۱۱		نام شاخص (فارسی): میزان رعایت انواع حریم طبیعی و مصنوع در شهرها					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که چه میزان از ضوابط مربوط به حریم طبیعی و مصنوع در ساخت و سازهای شهری رعایت می‌شود.							
اهمیت و ضرورت: اهمیت این شاخص در رواج و لازم‌الرعایه شدن انواع ضوابط مربوط به حریم طبیعی و مصنوع برای افزایش ایمنی سکونتگاه‌ها است.							
فرمول (های) محاسباتی: درصد افزایش نسبت به دوره قبل							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	۴- کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
		۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه			
۱	ساختمان‌هایی که رعایت کرده‌اند	۷ و ۲	۵ و ۳	۳ و ۲	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل بناهای ساخته‌شده در همان دوره	۷ و ۲	۵ و ۳	۳ و ۲	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی سکونتگاه‌ها در مقابل سوانح							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۷-۱۲		نام شاخص (فارسی): تهیه طرح ریزپهنه‌بندی خطر زلزله برای سراسر کشور					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که چه میزان از طرح ریزپهنه‌بندی خطر زلزله برای سراسر سرزمین تهیه شده است.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به اینکه وجود طرح ریزپهنه‌بندی امکان انجام پیش‌بینی‌هایی برای کاهش خطر را فراهم می‌سازد، تهیه این شاخص میزان مقاومتی برای ایمنی را نشان می‌دهد.							
فرمول (های) محاسباتی: درصد تهیه ریزپهنه‌بندی برای همه مناطق کشور							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
							وضع موجود
		۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۵- نظرسنجی ۶- استعلام	۱- ۵ ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- شش ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی		
۱	ریزپهنه‌بندی مناطق	۳ و ۲	۵ و ۳	۳ و ۲	۱ و ۴ و ۵		
۲	ریزپهنه‌بندی کل	۳ و ۲	۵ و ۳	۳ و ۲	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی سکونتگاه‌ها در مقابل سوانح							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۷-۱۳		نام شاخص (فارسی): میزان سبک‌سازی ساختمان‌ها					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد چه میزان از ساخت و سازها با رعایت ضوابط سبک‌سازی صورت پذیرفته‌اند.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به سانه‌خیز بودن کشور، میزان سبک‌سازی بناها، نشانه‌ای از کاهش خط سوانح می‌تواند باشد.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{تعداد بناهای سبک‌سازی شده}}{\text{کل بناهای ساخته شده در همان دوره}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه‌گیری	۲- ۵ ساله	۲- پنج‌ساله	۲- مرکز آمار ایران		
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
	۴- استان	۴- کارشناسی	۴- -	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
	۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	۵- فصلی	۵- شش‌ماهه	۵- نهادهای عمومی		
	۶- شهرستان	۵- استعلام	۶- ماهانه	۶- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
	۷- نقاط شهری	۸- نقاط روستایی	۷- ماهانه	۷- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
۱	بناهای سبک‌سازی شده	۲ و ۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل بناهای ساخته شده در همان دوره	۲ و ۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی سکونتگاه‌ها در مقابل سوانح							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۷-۱۴		نام شاخص (فارسی): میزان رعایت مقررات ملی ساختمان و ضوابط ۲۸۰۰					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد تا چه میزان در رعایت مقررات ملی ساختمان و اعمال ضوابط ۲۸۰۰ در بناها موفق شده‌ایم. به معنای مقاومت و استحکام بنا می‌باشد							
اهمیت و ضرورت: با توجه به اینکه رعایت مقررات ملی ساختمان و اعمال ضوابط ۲۸۰۰ به معنای مقاومت و استحکام بنا می‌باشد، رعایت آن به معنای ارتقای ایمنی بناهای شهری به شمار می‌آید.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{تعداد بناهای دارای تأییدیه رعایت مقررات ملی در هر سال}}{\text{کل بناهای ساخته شده در سال}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- ۵ ساله	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
	۴- استان	۴- کارشناسی	۴- -	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
	۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	۵- -	۵- شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
	۶- شهرستان	۵- استعلام	۶- فصلی	۶- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
	۷- نقاط شهری	۸- نقاط روستایی	۶- ماهانه	۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
۱	تعداد بناهای دارای تأییدیه رعایت مقررات ملی	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل بناهای ساخته شده در سال	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی سکونتگاه‌ها در مقابل سوانح							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۷-۱۵		نام شاخص (فارسی): افزایش سهم ساخت و سازها به روش صنعتی از حیث رعایت ضوابط مصوب					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد چه میزان ساخت و سازها به روش صنعتی ساخته می‌شوند تا رعایت ضوابط مصوب را بتوان امکان‌پذیر ساخت.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به اینکه اعمال کنترل میزان رعایت ضوابط ایمنی مصوب در ساخت و سازهای صنعتی بیشتر از سنتی است؛ افزایش ساخت صنعتی نشانه‌ای از امکان رعایت ضوابط تلقی می‌شود.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{ساخت و سازها به روش صنعتی}}{\text{کل ساخت و سازها در همان دوره}}$							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه‌گیری	۲- پنج‌ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش‌ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی		
		۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه			
۱	ساخت و ساز صنعتی	۲ و ۷	۲ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵		
۲	کل ساخت و ساز در همان دوره	۲ و ۷	۲ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی سکونتگاه‌ها در مقابل سوانح							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۷-۱۶		نام شاخص (فارسی): میزان اعطای تسهیلات مقاومسازی برای ساختمانها					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد چه میزان اعطای تسهیلات مقاومسازی، که به افزایش ایمنی سکونتگاهها منجر می‌شود، افزایش یافته است.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به اینکه اعطای تسهیلات رعایت ضوابط را تضمین می‌کند، این شاخص میزان رعایت ضوابط و در نتیجه ایمنی سکونتگاهها را نشان می‌دهد.							
فرمول (های) محاسباتی:		تسهیلات مقاومسازی اعطا شده کل ساخت و سازها در همان دوره					
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۵- نظرسنجی ۵- استعلام	۱- ۵ و ۳ ۲- ۵ و ۳ ۳- ۵ و ۳	۱- ۵ ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی		
۱	تسهیلات اعطا شده	۲ و ۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۳ و ۴ و ۵		
۲	کل ساخت و سازها همان دوره	۲ و ۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۳ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایمن‌سازی و مقاومسازی سکونتگاهها در مقابل سوانح							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۷-۱۷		نام شاخص (فارسی): میزان پوشش بیمه ساختمان (عمومی و خصوصی)					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که چه میزان از ساختمان‌های دارای پوشش بیمه هستند.							
اهمیت و ضرورت: اهمیت این شاخص در بهره‌مندی از ظرفیت نظام بیمه در تضمین کیفیت و دوام بناهاست؛ زیرا نظام بیمه از سلامت و دوام موضوع تحت بیمه خود باید اطمینان داشته باشد.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{تعداد بناهای دارای بیمه ساختمان}}{\text{کل بناهای شهر}}$							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه‌گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۵- نظرسنجی ۵- استعلام	۱- ۵ ساله ۲- پنج‌ساله ۳- سالانه ۴- شش‌ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمان‌های بین‌المللی			
۱	تعداد بناهای بیمه‌شده	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل بناهای شهر	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی سکونتگاه‌ها در مقابل سوانح							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
		کشور	وضع موجود	وضع مطلوب			

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۷-۱۸		نام شاخص (فارسی): میزان یارانه‌های اعطایی منجر به افزایش عمر مفید ساختمان					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که چه میزان یارانه برای افزایش دوام و مقاومت منجر به افزایش عمر مفید و حفاظت در مقابل سوانح اختصاص یافته است.							
اهمیت و ضرورت: ضرورت این شاخص در توجه و تأمین زمینه‌های تشویق به ساخت بناهای مستحکم در مقابل سوانح و حفظ دارایی‌های با دوام در مقابل سوانح است.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{تعداد یارانه‌های اختصاص یافته منجر به افزایش عمر مفید}}{\text{پروانه‌های صادره}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
۱	تعداد یارانه‌های اعطایی	۷	۳ و ۵	۳	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمان‌های بین‌المللی		۱ و ۴ و ۵
۲	کل پروانه‌های صادره	۷	۳ و ۵	۳	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمان‌های بین‌المللی		۱ و ۴ و ۵
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی سکونتگاه‌ها در مقابل سوانح							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۸-۱		نام شاخص (فارسی): میزان تهیه طرح‌های موضوعی - موضوعی برای مناطق فرهنگی - مذهبی شهرها					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان توجه به حفظ هویت فرهنگی شهرها را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به اهمیت جنبه‌های فرهنگی در حیات و سرزندگی شهری، این شاخص میزان توجه به تأمین این جنبه از زندگی شهری را نشان می‌دهد.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{تعداد طرح‌های موضوعی - موضوعی هر سال}}{\text{تعداد طرح‌های مشابه در سال قبل}}$							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
۱	تعداد طرح موضوعی-موضوعی سال	۷	۳ و ۵	۳	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی		۱ و ۴ و ۵
۲	موارد مشابه در سال قبل	۷	۳ و ۵	۳	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی		۱ و ۴ و ۵
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: حفظ هویت ملی و معنوی شهرها							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۸-۲		نام شاخص (فارسی): میزان طرح‌های تهیه‌شده برای احیای مراکز شهری					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که هر سال نسبت به سال قبل چه تعداد طرح ویژه برای احیای مراکز شهری تهیه شده است.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به اهمیت مراکز شهری به عنوان ثقل فرهنگی و اجتماعی شهر، تعداد طرح‌های انجام‌شده برای این مراکز اقدامی برای احیای سرزندگی شهری محسوب می‌شود.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{تعداد شهرهایی که برای مرکز شهری‌شان طرح تهیه شده}}{\text{کل شهرهای منطقه}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- ۵ ساله	۲- پنج‌ساله	۲- مرکز آمار ایران		
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
	۴- استان	کارشناسی	۴-	۴-	۴- سازمان‌های دولتی		
	۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
	۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
	۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
	۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه	۷- ماهانه			
۱	تعداد شهرهای دارای طرح	۳ و ۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل شهرهای منطقه	۳ و ۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: حفظ هویت ملی و معنوی شهرها							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۸-۳		نام شاخص (فارسی): میزان طرح‌های راهبردی اصلاح بافت شهر برای تأمین هویت ملی و فرهنگی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص برای انجام اصلاحات بافت شهری جهت تأمین هویت ملی و فرهنگی شهرها می‌باشد.							
اهمیت و ضرورت: اهمیت این شاخص برای انجام اصلاحاتی است که امکان بروز هویت ملی و فرهنگی در شهرها را فراهم می‌سازد.							
فرمول (های) محاسباتی:		تعداد شهرهای دارای طرح اصلاحات شهری کل شهرها					
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- ۵ ساله	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
	۴- استان	۴- کارشناسی	۴- -	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
	۵- ناحیه	۵- نظرسنجی	۵- شش ماهه	۵- شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
	۶- شهرستان	۶- استعلام	۶- فصلی	۶- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
	۷- نقاط شهری		۷- ماهانه	۷- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی		
	۸- نقاط روستایی						
۱	شهرهای دارای طرح اصلاح	۷ و ۳	۵ و ۳	۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل شهرهای منطقه	۷ و ۳	۵ و ۳	۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: حفظ هویت ملی و معنوی شهرها							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود		وضع مطلوب			

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۸-۴		نام شاخص (فارسی): میزان طرح‌های نمونه برای رعایت ویژگی‌های فرهنگی - تاریخی شهرها					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که چه تعداد طرح به عنوان نمونه برای حفظ و رواج بناهای دارای ویژگی‌های فرهنگی و تاریخی تهیه می‌شوند.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به اهمیت الگوسازی در رواج نوع ساخت و سازه‌های معطوف به ویژگی‌های فرهنگی و تاریخی، این شاخص میزان توجه به این زمینه فرهنگ‌سازی را نشان می‌دهد.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{تعداد طرح نمونه مصوب}}{\text{کل ساخت و سازه‌های همان دوره}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- ۵ ساله	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
	۴- استان	کارشناسی	۴-	۴-	۴- سازمان‌های دولتی		
	۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	۵-	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
	۶-	۵- استعلام	۶-	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
	شهرستان			۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی		
	۷- نقاط شهری			۷- ماهانه			
	۸- نقاط روستایی						
۱	طرح‌های نمونه مصوب	۲ و ۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۲ و ۴ و ۵		
۲	کل ساخت و ساز	۲ و ۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۲ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: حفظ هویت ملی و معنوی شهرها							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۹-۱		نام شاخص (فارسی): شاخص رتبه - اندازه (نخست شهری) در نظام شهری کشور					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص حاکی از برقراری نظامی منطقی در شبکه شهری از حیث وجود نسبتی میان هر شهر نسبت به شهر قبلی است. همچنین نسبت جمعیت بزرگترین شهر به کل جمعیت شهری کشور یا منطقه را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: این شاخص که شدت تمرکز در بزرگترین شهرهای کشور یا منطقه و همچنین وجود یا فقدان رابطه‌ای سلسله‌مراتبی بین شهرها را حکایت می‌کند، شاخص مناسبی برای تحلیل جمعیت و تعادل‌های منطقه‌ای است.							
فرمول (های) محاسباتی:		$\frac{P_1}{P_2} \text{ و } \frac{P_1}{P}$					
$P =$ جمعیت کل کشور یا منطقه $P_1 =$ جمعیت شهر نخست $P_2 =$ جمعیت شهر دوم (و الی آخر)							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه‌گیری	۲- پنج‌ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش‌ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
		۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه			
۱	جمعیت کل شهرهای کشور	۲ و ۳ و ۷	۱ و ۳	۱ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: برقراری نظام منطقه‌ای متعادل توزیع جمعیت برای حفظ اصول توسعه پایدار							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۹-۲		نام شاخص (فارسی): شاخص نخست شهری در کشور و مناطق					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که شهر اول چه درصدی از کل جمعیت کشور یا منطقه مربوط به خود را در خود متمرکز کرده است.							
اهمیت و ضرورت: اهمیت این شاخص در آن است که نشان می‌دهد شهر مرکزی سهم عمده جمعیت را که نشانه‌ای از بی‌تعادلی است در خود متمرکز ساخته یا نه.							
فرمول (های) محاسباتی:		تعداد جمعیت شهر اول کل جمعیت منطقه (کشور)					
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران			
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی			
	۴- استان	کارشناسی	۴-	۴- سازمان‌های دولتی			
	۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی			
	۶-	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد			
	شهرستان		۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی			
	۷- نقاط شهری		۷- ماهانه				
	۸- نقاط روستایی						
۱	جمعیت شهر اول	۷ و ۳ و ۲	۵ و ۳ و ۱	۳ و ۲ و ۱	۵ و ۴ و ۲ و ۱		
۲	جمعیت منطقه (کشور)	۷ و ۳ و ۲	۵ و ۳ و ۱	۳ و ۲ و ۱	۵ و ۴ و ۲ و ۱		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: برقراری نظام منطقه‌ای متعادل توزیع جمعیت برای حفظ اصول توسعه پایدار							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۹-۳		نام شاخص (فارسی): نسبت جمعیت پنج شهر پرجمعیت کشور به کل جمعیت					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص حکایت از میزان سهم چند شهر بزرگ صدر لیست شهرهای کشور دارد، که نشانه‌ای از عدم تعادل در کشور می‌تواند باشد.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به اینکه میزان تمرکز در چند شهر بزرگ، نشانه بارزی از عدم تعادل می‌تواند باشد. نسبت جمعیت پنج شهر پرجمعیت بالای لیست، میزان عدم تعادل را نشان می‌دهد.							
فرمول (های) محاسباتی:		تعداد جمعیت پنج شهر پرجمعیت کل جمعیت منطقه (کشور)					
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- ۵ ساله	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
	۴- استان	۴- کارشناسی	۴- نظرسنجی	۴- شش ماهه	۴- سازمان‌های دولتی		
	۵- ناحیه	۵- استعلام	۵- فصلی	۵- فصلی	۵- نهادهای عمومی		
	۶- شهرستان		۶- ماهانه	۶- ماهانه	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
	۷- نقاط شهری		۷- ماهانه	۷- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
	۸- نقاط روستایی						
۱	جمعیت پنج شهر	۷ و ۳ و ۲	۵ و ۳ و ۱	۳ و ۲ و ۱	۱ و ۲ و ۴ و ۵		
۲	کل جمعیت منطقه (کشور)	۷ و ۳ و ۲	۵ و ۳ و ۱	۳ و ۲ و ۱	۱ و ۲ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: برقراری نظام منطقه‌ای متعادل توزیع جمعیت برای حفظ اصول توسعه پایدار							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۹-۴		نام شاخص (فارسی): نسبت جمعیت ده شهر اول (پرجمعیت) کشور به کل جمعیت					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص همانند شاخص قبل میزان تمرکز جمعیت در چند شهر را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: میزان بالای این شاخص حکایت از سهم‌بری و تمرکز زیاد جمعیت در چند شهر و بروز عدم تعادل دارد.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{تعداد جمعیت ده شهر اول کشور}}{\text{کل جمعیت منطقه (کشور)}}$							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۲- کشور	۲- نمونه‌گیری	۲- ۵ ساله	۲- پنج‌ساله	۲- مرکز آمار ایران		
	۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
	۴- استان	۴- کارشناسی	۴- -	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
	۵- ناحیه	۵- نظرسنجی	۵- شش‌ماهه	۵- شش‌ماهه	۵- نهادهای عمومی		
	۶- شهرستان	۶- استعلام	۶- فصلی	۶- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
	۷- نقاط شهری		۷- ماهانه	۷- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
	۸- نقاط روستایی						
۱	جمعیت ده شهر اول	۷ و ۳ و ۲	۵ و ۳ و ۱	۳ و ۲ و ۱	۱ و ۲ و ۴ و ۵		
۲	کل جمعیت منطقه (کشور)	۷ و ۳ و ۲	۵ و ۳ و ۱	۳ و ۲ و ۱	۱ و ۲ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: برقراری نظام منطقه‌ای متعادل توزیع جمعیت برای حفظ اصول توسعه پایدار							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۹-۵		نام شاخص (فارسی): میزان نرخ بهره‌وری در مناطق برای کاهش فواصل بین مناطق					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که چه میزان بهره‌وری مناطق ارتقاء یافته تا موجب کاهش فاصله بین مناطق و ایجاد تعادل منطقه‌ای شود.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به اینکه بهره‌وری در مناطق حکایت از ارتقاء موقعیت سایر نقاط و برقراری تعادل بین منطقه‌ای است، با افزایش این شاخص می‌توان دستیابی به تعادل منطقه‌ای را ارزیابی کرد.							
فرمول (های) محاسباتی: <u>میزان بهره‌وری مناطق</u> سطح بهره‌وری ملی							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۵- نظرسنجی ۶- استعلام	۱- ۵ ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی			
۱	سطح بهره‌وری مناطق	۳ و ۷	۳ و ۵	۱ و ۲	۱ و ۴ و ۵		
۲	سطح بهره‌وری ملی	۳ و ۷	۳ و ۵	۱ و ۲	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: برقراری نظام منطقه‌ای متعادل توزیع جمعیت برای حفظ اصول توسعه پایدار							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۹-۶		نام شاخص (فارسی): میزان تحقق پهنه‌بندی جمعیت طبق طرح‌های کالبدی و آمایشی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که چه میزان توزیع و پراکنش جمعیت در پهنه‌بندی ملی طبق طرح‌های فرادست تحقق یافته است.							
اهمیت و ضرورت: اهمیت این شاخص در میزان اجرایی شدن طرح‌های مصوب برای توزیع بهینه جمعیت در سرزمین است.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{میزان جمعیت تحقق یافته در یک منطقه}}{\text{میزان جمعیت پیش‌بینی شده برای آن}}$							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۱- سرشماری	۱- ۵ ساله	۱- وزارتخانه‌ها			
		۲- نمونه‌گیری	۲- پنج‌ساله	۲- مرکز آمار ایران			
		۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی			
		۴- کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی			
		۴- نظرسنجی	شش‌ماهه	۵- نهادهای عمومی			
		۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد			
			۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی			
			۷- ماهانه				
۱	جمعیت تحقق یافته	۳ و ۷	۳ و ۵	۱ و ۲	۱ و ۴ و ۵		
۲	جمعیت پیش‌بینی شده	۳ و ۷	۳ و ۵	۱ و ۲	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: برقراری نظام منطقه‌ای متعادل توزیع جمعیت برای حفظ اصول توسعه پایدار							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۷-۹		نام شاخص (فارسی): میزان سهم مناطق از سرمایه‌گذاری‌های کلان کشور					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص روند تمرکز بیش از حد ظرفیت‌های سرمایه‌گذاری و توزیع آن به نفع مناطق را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به نقش ظرفیت‌سازی برای سرمایه‌گذاری در ارتقاء هریک از مناطق نسبت به متوسط سطح ملی، این شاخص نشانگر توزیع فرصت‌ها برای رشد سایر مناطق است.							
فرمول (های) محاسباتی:		سهم سرمایه‌گذاری مناطق کل تشکیل سرمایه در سطح ملی					
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
۱	میزان سرمایه‌گذاری در مناطق	۳ و ۷	۳ و ۵	۱ و ۳	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمان‌های بین‌المللی		۱ و ۴ و ۵
۲	کل تشکیل سرمایه ملی	۳ و ۷	۳ و ۵	۱ و ۳	۱- سرشماری ۲- نمونه‌گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۵- نظرسنجی ۶- استعلام		۱ و ۴ و ۵
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: برقراری نظام منطقه‌ای متعادل توزیع جمعیت برای حفظ اصول توسعه پایدار							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۸-۹		نام شاخص (فارسی): میزان تهیه طرح‌های مجموعه شهری برای شهرهای بالای یک میلیون نفر					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که برای چه تعداد از شهرهایی که جمعیت بیش از یک میلیون نفر داشته و برای ساماندهی آنها، باید طرح مجموعه شهری تهیه کرد.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به اینکه شهرهای بالای یک میلیون نفر اثرات فزاینده‌ای بر مناطق اطراف خود دارند، برای این نوع شهرها باید با تهیه طرح مجموعه شهری، امکان ساماندهی مسائل کل منطقه را فراهم نمود.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{تعداد طرح‌های مجموعه شهری تهیه شده}}{\text{تعداد شهرهای یک میلیون نفری}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	کارشناسی	۴-	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶-	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		شهرستان		۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی		
		۷- نقاط شهری		۷- ماهانه			
		۸- نقاط روستایی					
۱	طرح‌های مجموعه شهری مصوب	۷ و ۶ و ۲	۵ و ۳ و ۱	۳ و ۲ و ۱	۵ و ۴ و ۲ و ۱		
۲	شهرهای یک میلیون نفر	۷ و ۶ و ۲	۵ و ۳ و ۱	۳ و ۲ و ۱	۵ و ۴ و ۲ و ۱		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: برقراری نظام منطقه‌ای متعادل توزیع جمعیت برای حفظ اصول توسعه پایدار							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۹-۹		نام شاخص (فارسی): میزان سهم مناطق از فعالیت‌های اقتصادی برتر					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان سهم هریک از مناطق از فعالیت‌های اقتصادی برتر به عنوان سطح ادغام مناطق در اقتصاد ملی را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: ضرورت این شاخص در تشخیص سطح ادغام مناطق در اقتصاد ملی است.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{سهم هر منطقه از اقتصاد برتر}}{\text{کل سهم منطقه از اقتصاد ملی}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
							وضع مطلوب
۱	سهم اقتصاد برتر در مناطق	۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۵- نظرسنجی ۵- استعلام	۱- ۵ ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی		۱ و ۴ و ۵
۲	سهم منطقه کل از اقتصاد						۱ و ۴ و ۵
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: برقراری نظام منطقه‌ای متعادل توزیع جمعیت برای حفظ اصول توسعه پایدار							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۹-۱۰		نام شاخص (فارسی): مرکزیت خدماتی در سطح مناطق و کشور					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که آیا در سطح مناطق مرکزیتی برای ارائه انواع خدمات پیش‌بینی شده است که فاصله مناطق مختلف با مرکز کشور را متعادل سازد.							
اهمیت و ضرورت: فاصله بین مناطق از مرکز کشور باعث بروز عدم تعادل می‌شود که با این شاخص می‌توان دریافت که آیا این مناطق هم از مرکزیتی برای ارائه خدمات لازم برخوردار می‌باند.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{سهم مناطق از انواع خدمات اصلی}}{\text{کل خدمات اصلی عرضه شده در مرکز}}$							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
۱	خدمات ارائه شده در مناطق	۷ و ۳ و ۲	۵ و ۳ و ۲	۳ و ۲ و ۱	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمانهای بین‌المللی		۵ و ۴ و ۲ و ۱
۲	کل خدمات عرضه شده در مرکز	۷ و ۳ و ۲	۵ و ۳ و ۲	۳ و ۲ و ۱			۵ و ۴ و ۲ و ۱
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: برقراری نظام منطقه‌ای متعادل توزیع جمعیت برای حفظ اصول توسعه پایدار							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۱-۱۰		نام شاخص (فارسی): میزان اعمال ضوابط و مقررات لازم برای مناسب‌سازی شهر برای حضور معلولین					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص حکایت از میزان در دسترس بودن شهر برای کلیه احاد جامعه از جمله افرادی دارد که دارای محدودیت‌های حرکتی هستند.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به اینکه محدودیت برای حضور در عرصه شهر و عرصه‌های عمومی نوعی اعمال تبعیض برای شهروندان جهت برخورداری از فرصت‌ها به شمار می‌آید، میزان اعمال ضوابط دسترسی برای همه حاکی از رفع این تبعیض می‌باشد.							
فرمول (های) محاسباتی: <u>تعداد ساختمان‌هایی که این ضوابط را رعایت کرده‌اند</u> کل ساختمان‌های ساخته شده							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	کارشناسی	۴-	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
		۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه			
۱	تعداد ساختمان‌های دارای تأییدیه	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل ساختمان‌های شهر	۷	۳ و ۵	۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: تأمین حقوق همه شهروندان در برخورداری از ظرفیت‌های شهر							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۱۰-۲		نام شاخص (فارسی): میزان بناهای ساخته شده بر مبنای رعایت ضوابط معلولین					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان می‌دهد که میزان بناهای ساخته شده بر مبنای رعایت ضوابط معلولین، در جهت رعایت حقوق کلیه شهروندان، افزایش یافته است یا نه.							
اهمیت و ضرورت: با توجه به اینکه درصدی از جمعیت با نوعی از معلولیت زندگی می‌کنند، میزان افزایش میزان بناهایی که بر طبق ضوابط معلولین مناسب‌سازی شده، به معنای رعایت حقوق این گروه است.							
فرمول (های) محاسباتی: <u>تعداد بناهای مناسب‌سازی شده طبق ضوابط معلولین</u> کل بناهای ساخته شده در همان دوره							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	کارشناسی	۴-	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی		
		۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه			
۱	تعداد بناهای مناسب‌سازی شده	۲ و ۷	۱ و ۳ و ۵	۱ و ۲ و ۳	۱ و ۲ و ۴ و ۵		
۲	کل بناهای ساخته شده	۲ و ۷	۱ و ۳ و ۵	۱ و ۲ و ۳	۱ و ۲ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: تأمین حقوق همه شهروندان در برخورداری از ظرفیت‌های شهر							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۱۰-۳		نام شاخص (فارسی): میزان طرح‌های شهری مبتنی بر ضوابط مناسب‌سازی برای معلولین					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان توجه به رعایت معیارهای لازم برای قابل دسترس کردن شهر برای همه احاد جامعه در طرح‌های مختلف را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: این شاخص حکایت از لزوم توجه به رعایت حقوق معلولین در همه طرح‌های توسعه شهری جهت دستیابی به شهرهای بدون مناسب برای همه دارد.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{تعداد طرح‌های معطوف به رعایت ضوابط مناسب‌سازی}}{\text{کل طرح‌های توسعه شهری}}$							
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج‌ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش‌ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
		۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه			
۱	طرح‌های دارای ضوابط مناسب‌سازی	۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل طرح‌های توسعه شهر	۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: تأمین حقوق همه شهروندان در برخورداری از ظرفیت‌های شهر							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۱۰-۴		نام شاخص (فارسی): میزان اصلاح معابر برای حضور همه از جمله معلولین					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان توجه به اصلاح معابر شهری برای جلوگیری از ایجاد فضاهای تبعیض آمیز بر علیه بخشی از جمعیت را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: اهمیت این شاخص در بررسی میزان تلاش برای بدئن تبعیض ساختن فضاهای شهری است.							
فرمول (های) محاسباتی: <u>معابر اصلاح شده برای معلولین</u> طول کل معابر شهری							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۵- نظرسنجی ۵- استعلام	۱- ۵ ساله ۲- پنج ساله ۳- سالانه ۴- شش ماهه ۵- فصلی ۶- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان های مردم نهاد ۷- سازمانهای بین المللی			
۱	طول معابر اصلاح شده	۷	۵ و ۳	۳ و ۲	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل طول معابر شهری	۷	۵ و ۳	۳ و ۲	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: تأمین حقوق همه شهروندان در برخورداری از ظرفیت های شهر							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۱۰-۵		نام شاخص (فارسی): میزان تجهیز سیستم‌های حمل و نقل به امکانات لازم برای معلولین					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص وضعیت سیستم حمل و نقل عمومی از حیث میزان آمادگی برای حضور معلولین در عرصه‌های شهری را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: اهمیت این شاخص در میزان اجرایی شدن طرح‌های مصوب برای توزیع بهینه جمعیت در سرزمین است.							
فرمول (های) محاسباتی: $\frac{\text{تعداد اتوبوس‌های تجهیز شده}}{\text{کل اتوبوس‌های شهری}}$ و $\frac{\text{تعداد ایستگاه‌های تجهیز شده}}{\text{کل ایستگاه‌های اتوبوس شهری}}$							
مشخصات اقلام آماري شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماري سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه گیری	۲- پنج ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	کارشناسی	۴- -	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۴- نظرسنجی	شش ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- شهرستان	۵- استعلام	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمان‌های بین‌المللی		
		۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه			
۱	تعداد اتوبوس تجهیز شده	۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	تعداد ایستگاه تجهیز شده	۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
	کل اتوبوس‌ها	۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
	کل ایستگاه‌های اتوبوس	۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: تأمین حقوق همه شهروندان در برخورداری از ظرفیت‌های شهر							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۱۰-۶		نام شاخص (فارسی): میزان رعایت ضوابط مصوب برای معلولین در کلیه ساختمان‌های عمومی					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص میزان آماده‌سازی و تجهیز فضاهای مربوط به کلیه ادارات در ساختمان‌های عمومی (دولتی و خصوصی) برای تسهیل حضور معلولین را نشان می‌دهد.							
اهمیت و ضرورت: ضرورت این شاخص برای رعایت حقوق همه شهروندان از جمله معلولین در دسترسی به کلیه فضاهای عمومی و خصوصی شهری مرتبط با احتیاجات و نیازهای مختلف‌شان است.							
فرمول (های) محاسباتی:		تعداد (مساحت) ادارات و ساختمان‌های تجهیز شده					
		تعداد (مساحت) کلیه ادارات عمومی					
مشخصات ارقام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	ارقام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
		۲- کشور	۲- نمونه‌گیری	۲- پنج‌ساله	۲- مرکز آمار ایران		
		۳- منطقه	۳- برآورد	۳- سالانه	۳- بانک مرکزی		
		۴- استان	۴- کارشناسی	۴-	۴- سازمان‌های دولتی		
		۵- ناحیه	۵- نظرسنجی	شش‌ماهه	۵- نهادهای عمومی		
		۶- شهرستان	۶- استعمال	۵- فصلی	۶- سازمان‌های مردم‌نهاد		
		۷- نقاط شهری		۶- ماهانه	۷- سازمانهای بین‌المللی		
		۸- نقاط روستایی		۷- ماهانه			
۱	تعداد یا مساحت ادارات تجهیز شده	۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	تعداد کل یا مساحت اداری شهر	۷	۳ و ۵	۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: تأمین حقوق همه شهروندان در برخورداری از ظرفیت‌های شهر							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشور های منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی شناسنامه شاخص

نام کمیته: آمایش، مسکن و شهرسازی		نام بخش: شهرسازی					
شماره: ۷-۱۰		نام شاخص (فارسی): میزان رعایت ضوابط مناسب‌سازی در بناهای عمومی بیشتر از ۲۰۰ مترمربع					
نام شاخص (لاتین):		علامت اختصاری (لاتین):					
تعریف شاخص: این شاخص نشان‌دهنده میزان رعایت ضوابط برای معلولین در کلیه بناهای عمومی با بیش از ۲۰۰ مترمربع است. اهمیت و ضرورت: بناهای عمومی با بیش از ۲۰۰ مترمربع به عنوان نهادها و اداراتی که مورد مراجعه همه مردم قرار می‌گیرد، در صورت مناسب‌سازی برای حضور معلولین، به معنای اقدام مهمی در راستای حقوق این گروه است.							
فرمول (های) محاسباتی: بناهای عمومی با بیش از ۲۰۰ مترمربع مناسب‌سازی شده کل بناهای عمومی با بیش از ۲۰۰ مترمربع							
مشخصات اقلام آماری شاخص (وضع موجود)							
ردیف	اقلام آماری سازنده شاخص	پوشش جغرافیایی	روش تولید	دوره زمانی	سازمان تولید کننده	پیشینه تولید	وضع موجود
	۱- فراملی ۲- کشور ۳- منطقه ۴- استان ۵- ناحیه ۶- شهرستان ۷- نقاط شهری ۸- نقاط روستایی	۱- سرشماری ۲- نمونه‌گیری ۳- برآورد ۴- کارشناسی ۵- نظرسنجی ۵- استعلام	۱- ۵ ساله ۲- پنج‌ساله ۳- سالانه ۴- ۵- شش‌ماهه ۶- فصلی ۷- ماهانه ۷- ماهانه	۱- وزارتخانه‌ها ۲- مرکز آمار ایران ۳- بانک مرکزی ۴- سازمان‌های دولتی ۵- نهادهای عمومی ۶- سازمان‌های مردم‌نهاد ۷- سازمان‌های بین‌المللی			
۱	بناهای عمومی مناسب‌سازی شده (بیش از ۲۰۰ m ^۲)	۲ و ۷	۳ و ۵	۱ و ۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
۲	کل بناهای عمومی بیش از ۲۰۰ m ^۲	۲ و ۷	۳ و ۵	۱ و ۲ و ۳	۱ و ۴ و ۵		
شاخص							
سیاست کلی مرتبط و سهم شاخص در تحقق سیاست مذکور: تأمین حقوق همه شهروندان در برخورداری از ظرفیت‌های شهر							
عدد کمی شاخص در مقایسه با کشورهای منطقه							
ردیف	کشور	وضع موجود	وضع مطلوب				

پیوست شماره چهار :

فرم پرسشنامه پیشنهادی اخذ گزارش از سازمان‌ها

فرم پرسشنامه پیشنهادی اخذ گزارش از سازمان‌ها

سازمان ارائه‌کننده گزارش:					
تاریخ ارائه گزارش:			دوره آماری:		
عنوان شاخص:					
دستورالعمل محاسبه شاخص:					
۵- سایر	۴- مناطق خاص	۳- شهرستانی	۲- استانی	۱- ملی	مقدار کمی شاخص در سال X در سطح:
			۱-۲- کل استان ۲-۲- نقاط شهری استان ۳-۲- نقاط روستایی استان	۱-۱- کلی ۲-۱- شهری ۳-۱- روستایی	
۵- سایر	۴- مناطق خاص	۳- شهرستانی	۲- استانی	۱- ملی	مقدار کمی شاخص در دوره‌های آماری گذشته:
			۱-۲- کل استان ۲-۲- نقاط شهری استان ۳-۲- نقاط روستایی استان	۱-۱- کلی ۲-۱- شهری ۳-۱- روستایی	
تحلیل سازمان ارائه‌کننده گزارش از وضعیت و تحولات شاخص					
محل مهر و امضای مرجع مسئول ارائه‌کننده گزارش:			توضیحات:		

منابع و مآخذ

- ۱- اسناد برنامه‌های اول تا چهارم پنجساله توسعه کشور؛ بخش عمران شهری، انتشارات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی
- ۲- دفتر امور مسکن و عمران شهری و روستایی (۱۳۷۷)، «مطالعات مقدماتی تدوین برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، بخش عمران شهری»، انتشارات سازمان برنامه و بودجه، نشریه شماره ۱۱۶-۷۷
- ۳- گزارش ارزیابی عملکرد سازمان عمران و بهسازی شهری (مرداد ۱۳۸۶)
- ۴- معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری (۱۳۸۶)، «گزارش اقتصادی سال ۱۳۸۴ و نظارت بر عملکرد سال اول برنامه چهارم».
- ۵- سیف الدینی، فرانک (۱۳۸۳)، «ارزشیابی طرح‌ها و برنامه‌ها؛ انتشارات سازمان شهرداری‌های کشور
- ۶- تاجداری، پرویز (۱۳۶۹)، «روش‌های علمی تحقیق همراه با نظریه ارزشیابی»، انتشارات انا
- ۷- معاونت شهرسازی و معماری وزارت مسکن و شهرسازی، مجموعه قوانین و مقررات شهرسازی، وزارت مسکن و شهرسازی
- ۸- تقوی نژاد، احسان- بررسی نظری و روش شناسی طراحی شاخص‌ها کمیسیون نظارت دبیرخانه تشخیص مصلحت نظام- تهران، ۱۳۷۹
- ۹- کینی، رالف ال (ترجمه وحید وحیدی مطلق) تفکر ارزشی راهی به سوی تصمیم‌گیری خلاق، انتشارات توسعه مطالعات فرهنگ جهان آینده، تهران، ۱۳۸۱

- ۱۰- www.winnipeg.ca/wpg.qoli.pdf, accessed ۲۰۰۸/۲/۱۲ City of Winnipeg Quality of Life Indicators
- ۱۱- www.frpqol.org, accessed ۲۰۰۸/۱/۳ Ferrans and Powers Quality of Life Index
- ۱۲- Human Development Report ۲۰۰۷/۲۰۰۸ (۲۰۰۷), United Nations Development Programme, New York
- ۱۳- www.eiuqol.com accessed ۲۰۰۸/۱/۳۰, The Economist Intelligence Unit's quality-of-life index
- ۱۴- Wong, Cecilia (۲۰۰۶), "Indicators for urban & regional planning", Routledge.
- ۱۵- Urban indicator guideline, united nation settlement program millennium development guide, ۲۰۰۴
- ۱۶- Urban Indicator Toolkit, Monitoring the Habitat Agenda ,
- ۱۷- Urban Indicators for Managing City , ۲۰۰۶
- ۱۸- UN – Habitat Enhancing Urban Safety and Security, Global Report on Human Settlement , Habitat, London, ۲۰۰۷